

Home>Taking legal action>Where and how>How to bring a case to court

Kuidas algatada kohtuasja?

Kui olete välja selgitanud, milline kohus millises liikmesriigis on pädev Teie kohtuasjaga tegelema, siis kuidas edasi toimida?

Kui soovite algatada kohtuasja, peate meeles pidama, et vaja on järgida teatavaid riiklikke menetluseeskirju. Need erinevad ja sõltuvad kohtusse pöördumise viisist, kuid nende peaesmärk on aidata Teil esitada faktilised ja õiguslikud asjaolud piisavalt selgelt ja täielikult, et kohus saaks kontrollida hagi lubatavust ja teha kohtuasjas otsuse.

Kohtuasja algatamine erineb liikmesriigiti. Samuti esineb erinevusi ühe liikmesriigi piires, sõltuvalt taotluse iseloomust ja asjaoludest ning kohtu liigist. Selleks, et algatada teatavas kohtus mõnda teatavat liiki kohtuasja, võidakse Teilt nõuda asjaomase taotluse täitmist või toimiku koostamist. Teatavatel juhtudel võib kohtuasja algatamise avalduse esitada suuliselt.

Niisuguseid erinevusi võib selgitada asjaoluga, et ka kohtutes lahendatavad vaidlused on väga erinevad ning sõltuvalt nende olemusest võib vaidluse lahendamine olla kas keerukam või lihtsam. Et lihtsustada kohtuniku tööd, võimaldada vastaspoolel end korralikult kaitsta ja tagada kogu menetluse sujuvus, on väga oluline, et esitataks kõik vajalikud dokumendid.

Riigi kohta üksikasjaliku teabe saamiseks klõpsake paremas servas selle lipukesel.

Kui olete kaasatud kohtuvaidlusesse, mille kõik asjaolud ei ole seotud sama riigiga, selgitage välja, [millist õigust kohaldab](#) kohus otsuse tegemisel.

Viimati uuendatud: 03/04/2024

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehtede autoriõiguste eeskirjade kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Belgia

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Mõnikord on parem kasutada alternatiivset vaidluste lahendamise korda (vt asjakohane teabeleht).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse pöördumise tähtajad erinevad olenevalt asjast. Küsimustele tähtaegade kohta oskab vastata advokaat või see riigiasutus, kes annab kodanikele teavet kohtusse pöördumise kohta.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus](#)“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Belgia](#)“.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagihinda?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Belgia](#)“.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Belgia kohtumenetluse seadustiku (*Gerechtigd Wetboek*) artikli 728 lõike 1 kohaselt peavad pooled põhimõtteliselt esindama end kohtus ise või kasutama selleks advokaadi abi.

Kui välja arvata kassatsioonikohtu (*Hof van Cassatie*) menetlus (kohtumenetluse seadustiku artiklid 478 ja 1080), võivad pooled seega end ise üldkohtutes esindada ning esitada ise oma seisukohad ja end ise kaitsta. Kuid kohtul on lubatud see õigus ära võtta, kui ta leiab, et isik ei suuda end oma asjas nõuetekohaselt või täiel määral esindada oma vaimse seisundi või kogenematus tõttu (kohtumenetluse seadustiku artikkel 758).

Isik, kes otsustab mitte pöörduda kohtu poole isiklikult, võib kasutada advokaadi teenuseid.

Kohtumenetluse seadustikuga on menetluspooli lubatud kohtus esindada põhimõtteliselt vaid advokaatidel. Kohtumenetluse seadustiku artiklis 440 on sätestatud, et esindamise ainuõigus on seotud õigusega pöörduda kohtu poole, õigusega esineda kohtu ees ja õigusega kasutada kaitsjana kolmandat isikut. Advokatuuri liikmetel on ka ainuõigus allkirjastada ühepoolseid avaldusi, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti (kohtumenetluse seadustiku artikli 1026 lõige 5).

Kassatsioonikohtu puhul kehtib õiguslik nõue, et sekkuda tohib kassatsioonikohtu advokaadi tiitlit omav advokaat. Seda nõuet ei kohaldata isikute suhtes, kes osalevad kriminaalmenetlustes tsiviilhagejana (kohtumenetluse seadustiku artikkel 478).

Kuid seadusega on ette nähtud mitmed erandid kohtumenetluse seadustiku artiklis 728 sisalduvast põhimõttest. Nimetatud artiklis on sätestatud, et pooled peavad kohtumenetluse algatamisel ja edaspidi end kohtus esindama ise või laskma end esindada advokaadil (kohtumenetluse seadustiku artikli 728 lõiked 1 ja 2).

Õigus esindada poolt menetluses hõlmab ka menetluse algatamise õigust.

Rahukohtuniku ees, kaubanduskohtus ja töökohtus võib pooli lisaks advokaadile esindada ka nende abikaasa või veresugulane või hõimlane, kellel on kirjalik volitus ja kes on kohtule vastuvõetav (kohtumenetluse seadustiku artikli 728 lõige 2).

Töökohtute puhul kehtivad järgmised põhimõtted (kohtumenetluse seadustiku artikli 728 lõige 3):

töötajat (oskustöötajat või ametnikku) esindab töötajate esindusorganisatsiooni esindaja (ametiühingu esindaja), kellel on kirjalik volitus. Ametiühingu esindaja võib teha töötaja nimel kõiki sellise esindamisega seotud toiminguid, pöörduda kohtu poole ja saada kogu teavet seoses vaidluse menetlemise ja lahendamisega;

ka füüsilisest isikust ettevõtjaid võib esindada füüsilisest isikust ettevõtjate esindusorganisatsiooni esindaja, kui tegemist on vaidlustega, mis on seotud nende endi õiguste ja kohustustega, mis tulenevad asjaolust, et nad on füüsilisest isikust ettevõtjad või puudega isikud;

7. augusti 1974. aasta seaduse (millega rakendatakse õigus elatusmiinimumile) kohaldamisega seotud vaidluste puhul ja 8. juuli 1976. aasta konstitutsioonilise seaduse (riiklike sotsiaalhoolekandekeskuste kohta; *openbare centra voor maatschappelijk welzijn* – OCMW) kohaldamisega seotud vaidluste puhul võib huvitatud isikut abistada või esindada sellise sotsiaalorganisatsiooni esindaja, mis esindab seaduses osutatud isikute huve.

Juriidilised isikud, näiteks äriühingud, võivad end ise kohtus esindada (st volitatud organi kaudu) või lasta end esindada advokaadil. Neil ei ole lubatud kasutada allpool üksikasjalikult selgitatud erandit, mis on ette nähtud kohtumenetluse seadustiku artikli 728 lõikega 2.

Lisaks loetletud eranditele on mitmeid seadusest tulenevaid erandeid, mis on seotud lapse hooldusõiguse ja lapserööviga.

Need erandid on konkreetselt seotud kohtumenetlustega, mis on algatatud järgmistel alustel:

rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitlev 25. oktoobri 1980. aasta Haagi konventsioon, millega nähakse ette lapse tagastamine, hooldusõiguse järgimine või vanema suhtlusõigus või teises riigis antud vanema suhtlusõiguse korraldus, ning laste hooldusõigust ja laste hooldusõiguse taastamist käsitlevate otsuste tunnustamise ja täitmise 20. mai 1980. aasta Euroopa konventsioon. Neil juhtudel võib hagejat esindada prokuratuur (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1322d), kui see hageja on esitanud avalduse keskasutusele. Seda korda, mille abil tehakse kindlaks, kas isikul on õigus algatada menetlus ise või peab ta kasutama advokaadi abi, kirjeldati ülevaatliskult eespool. Erinevused tulenevad ka sellest, mil viisil on võimalik kohtumenetlust algatada.

Belgia õigusega on ette nähtud eri viisid menetluse algatamiseks kohtus. Menetluse võib algatada kohtukutsega, vabatahtliku kohtusse ilmunisega ning *inter partes* põhimõttest lähtuva avaldusega või ühepoolse avaldusega (vt allpool). Kohtumenetluse algatamiseks tuleb esitada avaldus, st tuleb võtta õiguslikud meetmed oma õiguste kaitsmiseks.

Põhimõtteliselt on menetlus algatatud, kui kätte on toimetatud kohtutäituri teade, millega isik kutsutakse kohtusse (kohtumenetluse seadustiku artikkel 700).

Vabatahtlik kohtusse ilmumine, *inter partes* põhimõttest lähtuv avaldus ja ühepoolne avaldus on erandid sellest üldreegist.

Allpool esitatud tabelites on näidatud, kes olenevalt kohtumenetluse algatamise viisist teeb toimingud ja kas advokaadi kasutamine on vajalik.

Toimingu tegija olenevalt kohtumenetluse algatamise viisist:	
Kohtumenetluse algatamise viis	Toimingu tegija
Kohtukutse (kohtumenetluse seadustiku artiklid 727–730)	Hageja või avalduse esitaja (või tema advokaat) palub kohtutäitriil kohtukutse kätte toimetada.
Vabatahtlik kohtusse ilmumine (kohtumenetluse seadustiku artikkel 706)	Vaidluse pooled (või nende advokaadid) ilmuvad kohtusse.
<i>Inter partes</i> põhimõttest lähtuvalt esitatud avaldus (kohtumenetluse seadustiku artiklid 1034a–1034e)	Avalduse esitaja (või tema advokaat) esitab avalduse ise.
Ühepoolne avaldus (kohtumenetluse seadustiku artiklid 1025–1034)	Kui ei ole tegemist seaduses konkreetselt sätestatud erandjuhtudega, on advokaadi kasutamine avalduse allkirjastamisel ja esitamisel kohustuslik (kohtumenetluse seadustiku artikli 1026 lõige 5 ja artikli 1027 esimene lause).
Advokaadi kasutamise vajadus olenevalt kohtumenetluse algatamise viisist:	
Kohtumenetluse algatamise viis	Advokaadi kasutamine
Kohtukutse (kohtumenetluse seadustiku artiklid 727–730)	Võimalik, kuid mitte kohustuslik.
Vabatahtlik kohtusse ilmumine (kohtumenetluse seadustiku artikkel 706)	Võimalik, kuid mitte kohustuslik.
<i>Inter partes</i> põhimõttest lähtuvalt esitatud avaldus (kohtumenetluse seadustiku artiklid 1034a–1034e)	Võimalik, kuid mitte kohustuslik.
Ühepoolne avaldus (kohtumenetluse seadustiku artiklid 1025–1034)	Kui ei ole tegemist seaduses konkreetselt sätestatud erandjuhtudega, on advokaadi kasutamine avalduse allkirjastamisel ja esitamisel kohustuslik (kohtumenetluse seadustiku artikli 1026 lõige 5 ja artikli 1027 esimene lause).

Menetluse algatamise viis on sellest, mida vaidlus puudutab.

Tavaliselt algatatakse menetlus kohtukutsega, eseme suhtes piirangud puuduvad.

Inter partes põhimõttest lähtuvat avaldust (kohtumenetluse seadustiku artiklid 1034a–1034e) võib kasutada mitmel seaduses sätestatud juhul. *Inter partes* põhimõttest lähtuvat menetluse algatamist käsitlevad kõige olulisemad sätted on esitatud kohtumenetluse seadustiku artiklites 704 ja 813, artikli 1056 lõikes 2, artiklites 1193a, 1239, 1253b, 1254, 1320, 1344a, 1371a ja 1454 ning tsiviilseadustiku (*Burgerlijk Wetboek*) artiklites 331, 331a ja 340f.

Need artiklid hõlmavad eelkõige järgmisi küsimusi:

vabatahtlik sekkumine;
edasikaebamine;
teatav kinnisvaramüük;
elatis (taotlused elatise määramiseks, suurendamiseks, vähendamiseks või tühistamiseks);
rendi- või üürilepingutega seotud avaldused;
isikute kaitse;
perekonnasuhetest tulenevate õiguste ja kohustustega seotud menetlused;
abiellulatus;
arestimisega seotud kulude hindamine.

Kohtumenetlus algatatakse avaldusega, mis edastatakse kohtusekretärile või saadetakse kohtu kantseleile tähtitud kirjaga. Kohtusekretär kutsub pooled kohtusse istungiks määratud kuupäeval.

Ühepoolset avaldust (kohtumenetluse seadustiku artiklid 1025–1034) on võimalik kasutada ainult juhtudel, mis on konkreetselt sätestatud seadustes, eelkõige kohtumenetluse seadustiku artiklites 584, 585, 588, 594, 606, 708, 1149, 1168, 1177, 1186–1189, 1192 ja 1195. Seda kasutatakse ka juhul, kui ei ole võimalik algatada võistlevat menetlust, sest vastaspool puudub.

Seega kasutatakse ühepoolset avaldust peamiselt ühepoolsete menetluste puhul, näiteks vältimatu vajaduse korral.

Ühepoolse avalduse peab allkirjastama advokaat, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, sest vastasel juhul on see avaldus õigustühine.

Sellest tulenevalt on ühepoolse avalduse abil kohtumenetluse algatamise korral advokaadi kasutamine põhimõtteliselt kohustuslik.

Kui vaidlus on seotud küsimusega, mis kuulub allpool nimetatud kohtute pädevusse, võivad pooled ilmuda vabatahtlikult neisse kohtutesse:

esimese astme kohus,
töökohus,
kaubanduskohus,
rahukohtunik või
väärteoasjade kohus tsiviilasjade puhul.

Vabatahtliku kohtusse ilmunise korral peavad otsust taotlevad pooled allkirjastama oma deklaratsiooni kohtu koostatud protokollil lõpus.

Kõiki hagimenetlusi saab algatada pädevas kohtus sellisel kuludil ja aega kokkuhoidval viisil.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Isik, kes soovib algatada kohtumenetlust, võib võtta ühendust selle kohtu registratuuri või kantseleiga.

Kui menetluse algatamise dokumendiks on kohtukutse, tagab kohtukutse kättetoimetamise kohtutäitur ning ta palub kohtu kantseleil registreerida see kohtuasjade registris pärast kättetoimetatud kohtukutse originaali või vajaduse korral ära kirja esitamist (kohtumenetluse seadustiku artikkel 718). Kohtu kantselei peab registrit kõigi kohtuasjade kohta. Kohtuasjade registri kanne on kehtiv ainult juhul, kui see kanne tehakse hiljemalt üks päev enne seda kohtuistungit, millega seoses kohtukutse kätte toimetati. Üldine kohtuasjade register on avalik (kohtumenetluse seadustiku artikkel 719). Seega saab kostja kontrollida, kas asi, millega seoses ta on kohtusse kutsutud, on kantud üldisesse kohtuasjade registrisse.

Vabatahtliku kohtusse ilmumise korral paluvad pooled või nende advokaadid kohtu kantseleil sisestada asja kohtuasjade registrisse.

Inter partes põhimõttest lähtuva avalduse esitab avalduse esitaja või tema advokaat kohtu kantseleile või saadab kohtusekretärile tähtkirjaga nii mitmes eksemplaris, nagu on huvitatud isikuid (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1034d).

Ühepoolse avalduse adresseerib advokaat kahes eksemplaris sellele kohtule, kellel palutakse avaldusega seoses otsus teha. See avaldus esitatakse ka kohtu kantseleile (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1027).

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kasutatavate keeltega seoses on asjakohane 15. juuni 1935. aasta seadus kohtumenetluses kasutatavate keelte kohta (*wet van 15 juni 1935 op het gebruik de talen in gerechtszaken*; avaldatud Belgia ametiikus väljaandes (*Moniteur belge / Belgisch Staatsblad*) 22. juunil 1935). Selle seadusega reguleeritakse keelte kasutamist Belgia tsiviil- ja kaubanduskohtutes.

Põhimõtteliselt määratakse kohtus kasutatav keel kindlaks pädeva kohtu geograafilise asukoha alusel. Seaduse artikli 42 kohaselt on olemas kolm keelepiirkonda: prantsuskeelne, flaami keelne ja saksakeelne piirkond. Lisaks on olemas kakskeelne liitlinn Brüssel (prantsuse ja flaami keel), mis seaduse kohaldamise eesmärgil koosneb järgmistest omavalitsusüksustest: Anderlecht, Auderghem, Berchem-Sainte-Agathe, Brüssel, Etterbeek, Evere, Forest, Ganshoren, Ixelles, Jette, Koekelberg, Molenbeek-Saint-Jean, Saint-Gilles, Saint-Josse-ten-Noode, Schaerbeek, Uccle, Watermael-Boitsfort, Woluwé-Saint-Lambert ja Woluwé-Saint-Pierre.

Teatavatel tingimustel võib asja suunata menetlemiseks siiski kohtule, kes kasutab teist menetluskeelt. Teatavatel tingimustel võidakse põhimõtteliselt menetluse alguses taotleda menetluskeele vahetamist.

Nõude sõnastamine: kohtukutse, *inter partes* põhimõttest lähtuva avalduse või ühepoolse avalduse vormis esitatav nõue tuleb koostada kirjalikult ja peab vastama konkreetsetele menetlusnõuetele. Kui asi on kantud kohtu üldisesse kohtuasjade registrisse, avab kohtusekretär menetlustoimiku. Menetlustoimik edastatakse kohtule, kelle poole pöörduti. Kui tegemist on teise astme kohtule esitatud apellatsiooniga või kui see on seotud kassatsioonikohtuga, edastatakse toimik ka kõrgema astme kohtu kantseleile.

Praegu ei ole võimalik algatada kohtumenetlust faksi või e-posti teel.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Seadusega ei ole ette nähtud eeltrükitud vorme menetluse algatamiseks. Kohtumenetluse algatamise avaldus peab siiski sisaldama mitmeid teabelemente. Kui avaldus neid elemente ei sisalda, on see seaduse kohaselt õigustühine.

Kohtukutse, *inter partes* põhimõttest lähtuv avaldus ja ühepoolne avaldus peavad vastama mitmele kohtumenetluse seadustikus sätestatud nõudele, vastasel juhul on need õigustühised. Nimetatud kohustuslikud elemendid on peamiselt seotud kaasatud poolte isikuandmete, avalduse eseme, pädeva kohtu kindlaksmääramise ja kohtuistungiku kuupäevaga.

Seega peaks kohtukutse muu hulgas sisaldama järgmist teavet (kohtumenetluse seadustiku artiklid 43 ja 702):

kohtutäituri allkiri;

menetluse algataja perekonnanimi, eesnimed ja elukoht ning kui see on asjakohane, siis tema riiklik registrinumber või äriregistri number;

nende isikute perekonnanimed, eesnimed ja elukohad või – püsiva elukoha puudumisel – praegune aadress, kellele kohtukutse kätte toimetatakse;

nõude ese ja selle põhjenduste lühikokkuvõte;

selle kohtu nimi, kelle poole pöördutakse;

kohtukutse kättetoimetamise päev, kuu, aasta ja koht, ning

kohtuistungiku koha, kuupäeva ja kellaaja andmed.

Inter partes põhimõttest lähtuvalt esitatud avaldus (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1034b) peab sisaldama järgmist teavet:

päev, kuu ja aasta;

avalduse esitaja perekonnanimi, eesnimi ja elukoht ning kui see on asjakohane, siis tema ametinimetus ja riiklik registrinumber või äriregistri number;

selle isiku perekonnanimi, eesnimi, elukoht ja vajaduse korral ametinimetus, kellele kohtukutse kätte toimetatakse;

nõude ese ja selle põhjenduste lühikokkuvõte;

selle kohtu nimi, kelle poole pöördutakse;

avalduse esitaja või tema advokaadi allkiri.

Ühepoolne avaldus peab sisaldama järgmist teavet (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1026):

päev, kuu ja aasta;

avalduse esitaja perekonnanimi, eesnimi ja elukoht ning kui see on asjakohane, siis tema ametinimetus ja riiklik registrinumber või äriregistri number;

nõude ese ja selle põhjenduste lühikokkuvõte;

selle kohtu nimi, kes hakkab asja menetlema;

menetlusosalise advokaadi allkiri, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

Vabatahtliku kohtusse ilmumise korral esimeses astmes (esimese astme kohtus, töökohtus, kaubanduskohtus, rahukohtuniku ette või väärteloasjade kohtus tsiviilasjade korral) saab menetluse algatada poolte ühisavaldusega. Nad peavad lisama selle avalduse lõppu allkirja ja kuupäeva, vastasel juhul on see õigustühine. Avaldus esitatakse kohtusekretärile või saadetakse kohtu kantseleile tähtitud kirjaga. Avalduse esitamist kohtusekretärile või saatmist tähtitud kirjaga peetakse kättetoimetamiseks. Avaldus kantakse kohtuasjade registrisse pärast registrimaksude tasumist, kui need on kohaldatavad. Kui pooled seda taotlevad või üks pool seda taotleb või kui kohus peab seda vajalikuks, määrab kohus kindlaks kohtuistungiku kuupäeva nii, et see toimub 15 päeva jooksul avalduse esitamisest. Kohtusekretär kutsub pooled ja vajaduse korral nende advokaadid lihtkirjaga kohtusse kohtu kindlaksmääratud istungile (kohtumenetluse seadustiku artikkel 706).

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Kohtule tuleb tööpoolest tasuda eri kulud.

Menetluse algataja peab menetluse algatamisel maksma 19. märtsi 2017. aasta seaduse (millega kehtestatakse teise astme õigusabi eelarvefond; *Wet van 19 maart 2017 tot instelling van een begrotingsfonds voor tweedelijnsrechtsbijstand*) artikli 4 lõikes 2 osutatud tasu, mille suurus on praegu 20 eurot.

Menetluse käigus peavad pooled tasuma teatavad menetlusega seotud kulud, mis olenevad kohtu määratud toimingutest (uurimismeetmed, eksperditasud ja -kulud, sõidukulud jne).

Pärast menetlust mõistab kohus kaotanud poolelt või kui kaotanud poolt ei ole, siis menetluse algatajalt välja kavandamistasu (*planningsgeld*), mille suurus on eri kohtuasjade puhul erinev. Need summad on sätestatud registreerimis-, hüpoteegi- ja kohtutasude seadustiku (*Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten*) artiklis 2691 järgmiselt:

rahukohtunik ja väärtetasude kohtud: 50 eurot;

esimese astme kohtud ja kaubanduskohtud: 165 eurot;

apellatsioonikohtud: 400 eurot;

kassatsioonikohus: 650 eurot.

Teatavad kohtuasjad on kavandamistasust vabastatud, eelkõige need, mis kuuluvad töökohtute pädevusse või on seotud pankroti ja saneerimisega.

Kohtumenetluskulud kinnitatakse lõplikus kohtuotsuses. Kohtumenetluse seadustiku artikli 1017 järgi jäävad need üldjuhul kaotanud poole kanda. Need kulud tuleb vastavalt juhtumile tasuda või hüvitada teisele poolele. Menetluskulud on järgmised (kohtumenetluse seadustiku artikkel 1018):

mitmesugused kohtu kantselai tasud ja registreerimistasud ning tempelmaksud, mida tasuti enne tempelmaksude seadustiku (*Wetboek der zegelrechten*) kehtetuks tunnistamist;

kohtudokumentide koostamise maksumus ning nendega seotud tasud ja töötasud;

kohtuotsuse kuulutamise hind;

kõikide uurimismeetmetega seotud kulud, sealhulgas tunnistaja- ja eksperditasud;

rahukohtunike, kohtusekretäride ja poolte sõidu- ja majutuskulud, kui nad on sõitnud kohtu korraldusel, ning dokumentidega seotud kulud, kui dokumendid on koostatud üksnes menetluse tarbeks;

seadusest tulenev hüvitis teise poole õigusesindaja kulude katmiseks, nagu on sätestatud artiklis 1022;

artikli 1734 kohaselt määratud vahendaja tasud, töötasud ja kulud;

19. märtsi 2017. aasta seaduse (millega kehtestatakse teise astme õigusabi eelarvefond) artikli 4 lõikes 2 osutatud makse. Advokaaditasud ja -kulud ei ole iseenesest kohtukuludega hõlmatud. Need lepitakse kokku advokaadi ja kliendi vahel. Seega tasuvad kõik pooled oma advokaaditasud ja -kulud ise.

Kaotanud pool on kohustatud tasuma seadusest tulenevat hüvitist teise poole õigusesindaja kulude katmiseks (kohtumenetluse seadustiku artiklid 1018 ja 1022). Tegemist on üks kord tasutava summaga võitnud poole advokaaditasude ja tasudel põhineva hüvitise katmiseks. Selle tasudel põhineva hüvitise suurus ning arvutamise ja määramise viis on sätestatud 26. oktoobri 2007. aasta kuninglikus dekreedis (*koninklijk besluit van 26 oktober 2007*).

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

(Vt teabeleht „Õigusabi“.)

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Menetlus arvatakse realselt algatatuks, kui see on kantud üldisesse kohtuasjade registrisse, ning seda isegi vabatahtliku kohtusse ilmutamise korral.

Avaldusel põhinevad menetlused ja esialgse õiguskaitse menetlused kantakse spetsiaalsesse kohtuasjade registrisse, millega tegelikult tunnistatakse, et nad on algatatud.

Kaasatud pooled ei saa selle kohta mingit kinnitust, kuid neil on võimalik tutvuda üldise kohtuasjade registriga, et veenduda, et nende algatatud menetlus on registrisse kantud. Kui kohtuasi on registreeritud, on kohtu ülesanne vaidlus lahendada.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Üldjuhul annab menetluse käigu kohta teavet poole advokaat, kui pool kasutab tema teenuseid. Teavet on võimalik saada ka selle kohtu kantselilt, kus asja menetletakse. Ka kohtukutse sisaldab teavet kohtuistungiku kuupäeva ja asja menetleva kohtu kohta.

Esimeses etapis antakse konkreetset teavet esimese kohtuistungiku kohta.

Kui menetlus on algatatud kohtukutsega, annab kohtutäitur menetluse algatajale teada, millisel kuupäeval toimub esimene kohtuistung, mis kujutab endast menetluse esimest etappi.

Inter partes põhimõttest lähtuva avalduse või vabatahtliku kohtusse ilmutamise korral teavitab pooli kohtusekretär.

Ühepoolse avalduse korral kohtuistungit ei toimu. Kohtusekretär võib siiski kutsuda avalduse esitaja kohtusse, kui kohtunik soovib esitada küsimusi.

Teises etapis valmistatakse asi ette kohtulikuks arutamiseks. Pooltele määratakse õigusaktidega ette nähtud tähtaeg (kohtumenetluse seadustiku artikli 747 lõige 1) dokumentide ja tõendite esitamiseks (kirjalikud argumendid ja kaitseväited). Kui neist tähtaegadest kinni ei peeta, võidakse kohaldada kohtumenetluse seadustiku artikli 747 lõikes 2 sätestatud karistusi.

Kui asi on kohtulikuks arutamiseks valmis ja seda ollakse valmis argumenteerima, paluvad pooled kindlaks määrata istungi kuupäeva. Ajavahemik, kuhu kohtuistungiku kuupäev määratakse, oleneb kohtu töökoormusest ja sellest, kui palju aega on võimalik asja menetlemiseks eraldada. Mõne asja puhul (hindamised, poolte ja tunnistajate küsitlemine jne) esile kerkivate menetlusküsimuste tõttu on menetluse kestust raske eelnevalt hinnata. Kõigele lisaks võivad menetlusküsimused kaasa tuua menetluse katkemise või peatamise või isegi tühistamise.

Kohtuistungiku lõpus võetakse arutelud kokku ja asja asub arutama kohus. Põhimõtteliselt peab kohus kuulutama otsuse välja ühe kuu jooksul pärast asja arutamist vastavalt kohtumenetluse seadustiku artiklile 770.

Viimati uuendatud: 23/12/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Bulgaaria

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Vaidluse korral ei ole kohus ainus asutus, kes saab seda lahendada.

Enne kohtusse pöördumist võivad pooled kõigepealt püüda lahendada oma vaidluse kohtuväliselt.

Kui nad seda ei suuda, võivad nad kasutada lepitust. Lepitus on vabatahtlik ja konfidentsiaalne kohtuväline vaidluste lahendamise menetlus, milles kolmandast isikust lepitaja aitab pooltel kokkuleppele jõuda. Lepitusmenetluses osalemine on vabatahtlik ja pooled võivad igal ajal sellest loobuda.

Lepitaja on erapooletu ega suru vaidluse lahendust pooltele peale. Lepitusmenetluses lahendatakse kõik vaidlused poolte vastastikusel kokkuleppel.

Vaidlusega seotud arutelud on konfidentsiaalsed. Lepitusmenetluses osalejad ei tohi avaldada mingeid neile menetluse käigus teatavaks saanud asjaolusid, fakte ega dokumente.

Loetelu lepitajatest, kelle poole pooled võivad lepitusmenetluse kasutamise soovi korral pöörduda vaidluse kohtuväliseks lahendamiseks, on kättesaadav justiitsministeeriumi veebisaidil. Paljudes kohtutes on loodud vaidluste lahendamise ja lepitamise keskused, kus tehakse koostööd loetellu kuuluvate lepitajatega.

Veel üks kohtuväline õiguskaitsevahend on vahekohtumenetlus. Vahekohtumenetlust võib kasutada varalistes vaidlustes, välja arvatud vaidlused, mis puudutavad asjaõigusi või kinnisasja valdust, elatist või tööõigust. Vahekohtuteenuseid võib osutada alaline organ. Konkreetse vaidluse lahendamiseks võib kasutusele võtta spetsiaalse menetluse (*ad hoc* vahekohtumenetlus). Vahekohtumenetlus toimub juhul, kui vaidluse pooled on sõlminud vahekohtukokkuleppe. Poolte nõusolek esitada vahekohtule lahendamiseks üks või mitu oma vaidlust, mis võivad tekkida või olla tekkinud nende vahel seoses konkreetse lepingulise või lepinguvälise suhtega, sätestatakse vahekohtukokkuleppes. Selle võib vormistada muu lepingu vahekohtuklausli või eraldi kokkuleppena. Vahekohtukokkulepe peab olema kirjalik. Vahekohtukokkulepe loetakse kirjalikuna sõlmituks, kui see on sätestatud poolte allkirjastatud dokumendis või kirjavahetuse, teleksi, telegrammi või muu sidevahendi kaudu.

Vahekohtukokkulepe loetakse olemasolevaks siis, kui kostja on kirjalikult või vahekohtuistungil ära kirjutas nõustunud vaidluse ära kuulamisega vahekohtus, või kui kostja osaleb vahekohtumenetluses vastulause, tõendite, vastuhagi esitamisega või vahekohtuistungil ilma vahekohtu alluvust vaidlustamata.

Vahekohtukokkuleppes täpsustavad pooled vahekohtuasutuse, kellele nad soovivad oma vaidluse esitada, või vahekohtuniku, kelle soovivad määrata, ning vahekohtumenetluse reeglid, mille alusel nad soovivad vaidluse lahendada. Vahekohtumenetluses juhindutakse tavaliselt vahekohtumenetluse reeglitest.

Lisateabe saamiseks vt ka [Kohtualluvus](#).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse hagide esitamise tähtajad varieeruvad sõltuvalt konkreetsest kohtuasjast. Kehtida võivad eri õigustlõpetavad tähtajad (mis lõpetavad materiaaloiguse enda) või aegumistähtajad (mille möödumisel lõpeb üksnes kohtusse pöördumise õigus). Lisateabe saamiseks vt [Menetlustähtajad](#).

Hagi esitamiseks ette nähtud tähtajast kinni pidamiseks on iga juhtumi puhul soovitatav pidada nõu advokaadiga.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt „[Kohtualluvus](#)“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Üldreegli kohaselt esitatakse hagi sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas on kostja alaline aadress või registrijärgne tegevuskoht.

Teatud tüüpi nõute puhul kehtivad sõltuvalt poole staatusest või vaidluse esemest erinevad. Sellest lähtuvalt kehtib järgmine:

hagid alaealiste või piiratud teovõimega isikute vastu, esitatakse kohtule, kelle tööpiirkonnas poole seadusjärgne esindaja elab;

hagid isikute vastu, kellel puudub teadaolev aadress, esitatakse kohtule, kelle tööpiirkonnas isiku advokaat või seadusjärgne esindaja elab, või juhul, kui isikul puudub advokaat või esindaja, kohtule, kelle tööpiirkonnas hageja elab;

hagid juriidiliste isikute vastu esitatakse kohtule, kelle tööpiirkonnas on juriidilise isiku registrijärgne asukoht; hagid seoses vaidlustega, mis on tekkinud otseste suhete käigus selliste asutuste üksuste või filiaalide või isikutega, võib esitada ka kohtule, kelle tööpiirkonnas see üksus või filiaal asub;

kaebused riigi ja valitsusasutuste vastu, sh nende osakondade ja üksuste vastu, esitatakse kohtule, kelle tööpiirkonnas vaidluse aluseks olev õigussuhe tekkis, välja arvatud kaebused, mis tuleb esitada kohtule, kelle tööpiirkonnas kinnisasi asub või kus pärand avaneb. Kui õigussuhted on tekkinud mõnes teises riigis, esitatakse hagi Sofias asuvale pädevale kohtule;

juhul, kui nõue puudutab kinnisasjaõigusi, kaasomandi jagamist või kinnisasja omandiõiguse piiramist või taastamist, esitatakse hagi kohtule, kes on pädev vara asukohajärgses piirkonnas. Hagid seoses tehingutega, millega luuakse või antakse üle kinnisasjaõigus, või millega tühistatakse või tunnistatakse õigustühiseks kinnisasjaõigust puudutavad tehingud, esitatakse samuti kohtule, kes on pädev vara asukohajärgses piirkonnas.

Kui hagi on seotud pärandiga, testamentide täieliku või osalise tagasivõtmise, pärandi jagamise või vara vabatahtliku jagamise tühistamisega, esitatakse see sellele kohtule, kes on pädev piirkonnas, kus pärand avanes. Juhul, kui testaator on Bulgaaria kodanik, kuid testament avaneb teises riigis, võib lõikes 1 viidatud nõuded esitada kohtule, kes on pädev piirkonnas, kus testaatoril oli tema viimane alaline elukoht Bulgaarias, või kohtule, kes on pädev piirkonnas, kus kinnisasi asub;

hagid, mis puudutavad lepingutest tulenevaid rahalisi nõudeid, võib esitada ka kohtule, kes on pädev piirkonnas, kus on võlgniku tegelik elukoht.

hagid, mis puudutavad elatisnõudeid, võib esitada ka kohtule, kes on pädev piirkonnas, kus hagejal on alaline elukoht;

tarbijate hagid ja hagid nende vastu esitatakse kohtule, kes on pädev piirkonnas, kus on tarbija tegelik elukoht, või sellise aadressi puudumise korral piirkonnas, kus tarbijal on alaline elukoht.

Töötajad võivad samuti esitada hagi oma tööandja vastu kohtule, kes on pädev piirkonnas, kus asub nende tavapärase töökoht.

Kui te olete kannatanud põhjendamatult kahju, võite esitada hagi kohtule, kes on pädev piirkonnas, kus kahju tekkis.

Kannatanu võib esitada hagi hüvitise saamiseks kindlustusseadustiku (*Kodeks za zastrahovaneto*) alusel kindlustusandja, kindlustusfondi ja Bulgaaria maanteeõidukite kindlustusandjate riikliku büroo vastu kohtule, kes on pädev piirkonnas, kus hagejal oli kindlustusjuhtumi toimumise ajal tegelik või alaline elukoht, registrijärgne asukoht või kindlustamiskoht; hagid kostjate vastu, kes asuvad mõne teise kohtu tööpiirkonnas, või seoses varaga, mis asub muus kohtu tööpiirkonnas, esitatakse hageja valikul kohtule, kes on pädev ühes neist kohtadest.

Pooled ei või seadusega antud pädevust muuta. Varaga seotud vaidluse pooled saavad siiski territoriaalse pädevuse reeglitest kõrvale kalduda, sõlmides kohtualluvuse kokkuleppe, millega määratakse vaidlust lahendama teatav kohus. Seda sätet ei kohaldata kohtute suhtes, kes on pädevad piirkonnas, kus kinnisasi asub.

Lepingud, mis sisaldavad pädevuse valiku sätet vaidluste puhul, mis on seotud tarbijakaitsega või mis tulenevad tööõigusest, kehtivad üksnes siis, kui need on allkirjastatud pärast vaidluse tekkimist.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hind?

Hagi esitamise üldreeglid on sõltuvalt nõude olemusest ja selle suurusest järgmised:

Rajoonikohtul (*rayonen sad*) on pädevus lahendada kõiki tsiviilasju, välja arvatud need, mille puhul on algne pädevus regionaalsel kohtul. Regionaalne kohus (*okrazhen sad*) on esimese astme kohtuna tegutsedes pädev järgmistes asjades:

hagid, millega tuvastatakse või vaidlustatakse põlvnemine, lõpetatakse lapsendamissuhe, seatakse eestkoste või see lõpetatakse;

hagid, mis puudutavad omandit ja muid varaga seotud asjaõigusi väärtusega üle 50 000 leevi;

hagid, mis on seotud tsiviil- ja kaubandusajadega väärtusega üle 25 000 leevi; erandiks on nõuded, mis puudutavad elatist, tööõigust või seadusvastaselt omastatud summade sissenõudmist;

hagid, millega püütakse tühistada kandeid registrites ja tunnistada kehtetuks sellistes kannetes märgitud asjaolusid, kui see on seadusega ette nähtud;

nõuded, olenemata nende suurusest, mis on liidetud regionaalse kohtu pädevusse kuuluva hagi, kui need tuleb läbi vaadata samas menetluses;

hagid, mis on teiste seaduste alusel regionaalse kohtu lahendada.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Hageja võib otsustada esitada hagi isiklikult või volitatud esindaja kaudu. Poolte esindajateks volituse alusel võivad olla:

advokaadid;

asjaomase poole vanemad, lapsed või abikaasa;

õigusnõustajad või teised juriidilise taustaga töötajad vastavas asutuses, ettevõttes, juriidilises isikus või füüsilisest isikust ettevõtja juures;

rahandusministri või regionaalarengu ja riiklike ehitustööde ministri volitatud piirkonnavanemad juhul, kui esindatavaks pooleks on riik, ja

muud seaduses ette nähtud isikud.

Hagiavaldusele tuleks lisada esindaja volikiri.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldused esitatakse tavaliselt kohtukantseleisse ja need võtab kohtu tööajal vastu kohtusekretär. Hagiavalduse võib saata ka posti teel asjakohasele kohtule.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Hagiavaldused tuleb koostada bulgaaria keeles ja esitada kohtule kirjalikult. Hagiavalduse võib saata posti teel, kuid mitte faksi või e-posti teel.

Tsiviilmenetluse seadustik (*Grazhdanski protsesualen kodeks*) näeb ette, et kõigile poolte esitatud võõrkeelsetele dokumentidele peab olema lisatud poolte kinnitatud bulgaariakeelne tõlge.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Hagiavaldus tuleb esitada kirjalikult. Hagiavalduse esitamiseks puudub eraldi vorm, välja arvatud näidisvorm maksekorralduse jaoks ja muud dokumendid, mille on heaks kiitnud justiitsministeerium seoses maksekorraldusmenetlusega tsiviilkohtumenetluse seadustiku alusel. Tsiviilkohtumenetluse seadustikus on sätestatud hagiavalduse miinimumnõuded ilma konkreetset vormi sätestamata. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt peab hagiavaldus sisaldama: kohtu nime; hageja ja kostja, nende seadusjärgsete esindajate (kui neid on) nime ja aadressi; hageja isikukoodi ning hageja faksi- ja teleksinumbrit (kui need on olemas); nõude väärtust, kui seda saab rahaliselt hinnata; hagi aluseks olevaid asjaolusid, hagi eset ja hagiavalduse esitaja allkirja. Hageja peab hagiavalduses märkima, milliseid tõendeid ta esitab ja milliseid faktilisi asjaolusid ta kavatseb nendega tõendada, ning esitama kõik tema käsutuses olevad kirjalikud tõendid.

Hageja või hageja esindaja peab hagiavalduse allkirjastama. Kui hagiavalduse esitab hageja esindaja, tuleb hagiavaldusele lisada volikiri, mis kinnitab, et esindaja on volitatud hagi esitama. Kui hageja ei oska hagiavaldust allkirjastada või ei ole võimeline seda tegema, peaks selle allkirjastama volitatud isik ja tuleks märkida põhjused, miks seda ei ole allkirjastanud hageja. Hagiavaldus esitatakse kohtusse koos nii mitme ärakirjaga, kui mitu kostjat on.

Hagiavaldusega koos esitatakse: volikiri, kui hagiavalduse esitab esindaja; asjakohasel juhul kohtulõivude ja -kulude tasumist kinnitav dokument; hagiavaldus ja selle lisade ärakirjad (üks igale kostjale).

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, kaasnevad kohtusse pöördumisega kohtulõivud, mis sõltuvad nõude suuruselt ja menetluskuludest. Kui nõude suurst ei ole võimalik kindlaks määrata, määrab kohtulõivud kohus. Nõude suuruse märgib hageja. Nõude suurus on kohtuasja eseme väärtuse rahaline väljendus. Kostja või kohus võib omal algatusel tõstatada nõude suurusega seotud küsimused hiljemalt esimesel kohtuistungil. Juhul, kui märgitud summa on ebareaalne, määrab nõude suuruse kindlaks kohus.

Kohtulõive on kahte liiki – lihtlõivud ja proportsionaalsed lõivud. Lihtlõivud määratakse menetluse materiaalsete, tehniliste ja halduskulude põhjal.

Proportsionaalsed lõivud põhinevad intressil. Kohtulõivu tuleb ministrite nõukogu heakskiidetud määras tasuda kohtuliku kaitse või õiguskaitsevahendi kohaldamise taotluse esitamisel ja sellise dokumendi väljastamisel, mille eest tuleb tasuda lõiv.

Kohtulõivu tasutakse tavaliselt pangaülekandega kohtu kontole avalduse esitamisel. Kumbki menetluspool peab taotletud teenuse kulud kohtule ette tasuma.

Mõlema poole taotlusel või kohtu algatusel tasuvad kõik kulud olenevalt asjaoludest mõlemad pooled või tasub need üks pool. Tasutavad kulud määrab kindlaks kohus.

Kohtulõive ja -kulusid ei pea tasuma: töösuhetest tulenevates vaidlustes hagejad, kes on töölised, töötajad või ühistuliikmed; hagide puhul, mis puudutavad elatist; prokuröri algatatud menetlustes; hagejad süüliselt tekitatud kuriteokahjude hüvitamise asjades seoses jõustunud süüdimõistmisega; või kohtu määratud eriesindajad seoses sellise poolega, kelle aadress ei ole teada.

Kohtulõive ja -kulusid ei kohaldata nende füüsiliste isikute suhtes, kellel ei ole kohtu hinnangul piisavalt rahalisi vahendeid. Kohtukulude tasumisest vabastamise taotluse rahuldamisel arvestab kohus isiku ja tema perekonna sissetulekut, deklareeritud vara, perekonnaseisu, tervist, tööhõiveseisundit, vanust ja muid asjaolusid. Sel juhul tasutakse kohtukulud selleks kohtu eelarves ette nähtud summadest. Võlgniku pankrotiavalduse esitamisel ei tule riigilõive tasuda. Need nõutakse sisse pankrotivarast, kui vara äriseaduse (*Търговски закон*) kohaselt jagatakse.

Kui hagi rahuldatakse täielikult või osaliselt, mõistab kohus kostjalt hageja kasuks välja osa menetluskulusid (kohtulõivud, advokaaditasud, kohtusse ilmumise ja tõendite kogumise kulud) proportsionaalselt rahuldatud nõude summaga. Kui hagejale on antud tasuta õigusabi, mõistetakse selle kulud kostjalt välja proportsionaalselt rahuldatud nõude summaga. Kui kohtumenetlus lõpetatakse otsust tegemata, on kostjal õigus kulude hüvitamisele, ja kui kohus jätab hagi rahuldamata, on kostjal õigus nõuda kantud kulude tasumist proportsionaalselt rahuldamata jäetud nõude summaga.

Advokaaditasud lepitakse kokku kliendi ja advokaadi vahel ning tasutakse tavaliselt õigusteenuse osutamise lepingu allkirjastamisel või vastavalt lepingus sätestatud maksetingimustele. Advokaadi kasutamine hagi esitamiseks ja menetluse ajal ei ole kohustuslik.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Kõik füüsilised isikud võivad paluda tasuta õigusabi juhul, kui õiguslikud tingimused selleks on täidetud. Tasuta õigusabi tähendab tasuta õigusnõustaja pakkumist.

Õigusabi taotlus esitatakse kirjalikult kohtule, kus kohtuasi on menetlemisel. Taotluse rahuldamist käsitlevas otsuses peab kohus täpsustama antava õigusabi liigi ja ulatuse. Kui kohus ei otsusta teisiti, jõustub taotluse rahuldamise otsus taotluse esitamise kuupäeval. Otsus tehakse kinnisel istungil, välja arvatud juhul, kui kohtunik leiab poole ärakuulamise olevat vajaliku asjaolude selgitamiseks. Õigusabi andmisest keeldumise otsuse võib edasi kaevata, esitades selleks apellatsioonkaebuse. Apellatsioonikohtu otsus on lõplik.

Tsiviil- ja haldusasjades antakse õigusabi siis, kui vastavate pädevate asutuste esitatud tõendite alusel otsustab kohus või riikliku õigusabibüroo juhataja, et poolel puuduvad vahendid advokaaditasude maksmiseks. Otsuse tegemisel võtab kohus arvesse järgmist:

poole või tema perekonna sissetulek;

poole omand ja vara, mis on deklaratsiooniga kinnitatud;

poole perekonnaseis;

poole tervislik seisund;

kas pool töötab;

poole vanus;

muud asjaolud

Õigusabi ei anta:

kui õigusabi andmine ei ole põhjendatud selle põhjal, millist kasu see õigusabi taotlejale tooks;

kui hagi on ilmselgelt alusetu, põhjendamatu või vastuvõetamatu;

kaubandus- ja maksuvaidlusi puudutavate juhtumite puhul maksu- ja sotsiaalkindlustusasjade menetlusseadustiku (*Danachno-osiguriteln protsesualen kodeks*) alusel, välja arvatud juhul, kui õigusabi taotlev pool on füüsiline isik ja ta vastab õigusabi saamise tingimustele.

Õigusabi andmine peatatakse:

kui asjaolud, mille alusel õigusabi andmine otsustati, muutuvad;

õigusabi saanud füüsilise isiku surma korral.

Kohus annab oma ametikohustustest tulenevalt või poole või kohtu määratud advokaadi taotlusel korralduse määratud õigusabi andmise täielikuks või osaliseks lõpetamiseks, kui muutuvad asjaolud, mille alusel õigusabi määrati.

Kohus annab oma ametikohustustest tulenevalt või poole või kohtu määratud advokaadi taotlusel korralduse antud õigusabi täielikuks või osaliseks tühistamiseks juhul, kui tehakse kindlaks, et tingimused, mille alusel õigusabi anti, ei eksisteerinud osaliselt või täielikult.

Õigusabi tühistamise korral nõutakse poolelt nende summade maksmist või tagasimaksmist, mille tasumisest ta põhjendamatult vabastati, koos tasuga kohtu määratud advokaadi eest, kes poolt menetluses esindab.

Kohtu määratud advokaat täidab oma ülesandeid, kuni jõustub korraldus, millega lõpetatakse või tühistatakse õigusabi andmine, kui see on vajalik poole kaitsmiseks kahjulike õiguslike tagajärgede eest. Apellatsiooni esitamise tähtaeg peatatakse perioodiks, mis jääb kuupäeva vahele, mil kohus teeb oma otsuse õigusabi andmise lõpetamise või tühistamise kohta, ja kuupäeva vahele, millal see otsus jõustub. Kui see periood möödub, hakkab appellatsiooni esitamise tähtaeg uuesti kulgema.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Kohus registreerib posti teel saadud hagiavaldused ja muud dokumendid ning kohtu tööajal isiklikult kohale toimetatud dokumendid sissetulnud kirjade registreerimise raamatus nende saabumise päeval. Hagi arvatakse ametlikult esitatuks alates päevast, mil kohus hagiavalduse kätte saab. Kui hagiavaldus saadetakse postiga või kui selle saab kätte vale kohus, arvatakse see kättesaaduks alates posti teel saatmise kuupäevast või vales kohtus kättesaamise kuupäevast. Kohus kontrollib hagiavalduse nõuetekohasust. Kui hagiavaldus ei vasta nõuetele või kõiki nõutud dokumente ei ole lisatud, palutakse kohtjal puudused nädala jooksul kõrvaldada ja teda teavitatakse sellest, kas tal on õigust saada tasuta õigusabi. Kui hageja aadressi ei ole märgitud ja see ei ole kohtule teada, riputatakse kohtu ruumides selleks määratud kohta üheks nädalaks üles vastavasisuline teade. Kui hageja neid puudusi õigeaks ajaks ei kõrvalda, siis hagiavaldus ja selle lisad tagastatakse. Kui hageja aadress ei ole teada, hoitakse hagiavaldust kohtukantsleis, et selle saaks hagejale üle anda. Sama kehtib siis, kui hagiavalduse puudused tehakse kindlaks menetluse käigus. Hagi arvatakse esitatuks muudetud hagiavalduse kättesaamise kuupäeval.

Kui kohus leiab hagiavaldust kontrollides, et see on vastuvõetamatu, tagastab ta avalduse.

Hagiavalduse tagastamine hagejale ei takista hagejat hagiavaldust uuesti kohtusse esitamast. Sel juhul arvatakse hagi esitatuks hagiavalduse taasesitamise kuupäeval.

Kohtuorganid ei saada eraldi kinnitust selle kohta, et hagi on nõuetekohaselt esitatud, kuid tehakse teatavad toimingud, mis seda näitavad. Kohtjal palutakse esitada hagile kindlaksmääratud tähtaja jooksul kirjalik vastus ja talle teatatakse, millist teavet see peab sisaldama. Kohtjat teavitatakse ka vastamata või oma õiguste kasutamata jätmise tagajärgedest ja võimalusest saada õigusabi juhul, kui kohtja seda vajab ja tal on selleks õigus. Kohtja kirjalik vastus peaks sisaldama järgmist teavet: kohtu nimi ja kohtuasja number; kohtja, tema seadusjärgse esindaja (kui see on olemas) nimi ja aadress; kohtja seisukoht hagi vastuvõetavuse ja põhjendatuse kohta; kohtja seisukoht hagi aluseks olevate asjaolude kohta; vastuväited hagile ja nende aluseks olevad asjaolud; vastuse esitaja allkiri. Kohtja peab hagi vastuses märkima, milliseid tõendeid ta esitab ja milliseid faktilisi asjaolusid ta kavatseb nendega tõendada, ning esitama kõik tema käsutuses olevad kirjalikud tõendid. Vastusele peavad olema lisatud volikiri (kui vastuse esitab volitatud esindaja); vastuse ja selle lisade ärakirjad (üks igale hagejale). Kui kohtja ettenähtud tähtaja jooksul kirjalikku vastust ei esita, et avaldada oma seisukoht, esitada vastuväiteid, vaidlustada koos hagiavaldusega esitatud dokumendi usutavus, või esitada vastuhagi, täiendav taotlus või kaasata tema poolel menetlusse kolmanda isiku, kaotab ta võimaluse seda hiljem teha, kui tema tegevusetus ei ole tingitud erandlikest ettenägematutest asjaoludest.

Pärast esitatud hagiavalduse nõuetekohasuse ja vastuvõetavuse kontrolli otsustab kohus, kuidas menetlust jätkata, ning vastab poolte taotlustele ja vastuväidetele, mis puudutavad kõiki kohtueelseid küsimusi ja tõendite lubatavust. Kohus võib määrata ka lepituse või muu vaidluse vabatahtliku lahendamise meetodi.

Kohus määrab asja arutamiseks avaliku kohtuistungi, kuhu ta kutsub pooled. Kohtuametnik saadab kohtukutse pooltele, kellele esitatakse koopia kohtuotsusest.

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus nähakse kaubandusasjades ette dokumentide vahetamine vastaspoolte vahel. Kui vastus on kätte saadud, saadab kohus selle ärakirja koos lisadega hagejale, kes võib esitada kahe nädala jooksul täiendava taotluse. Täiendavas taotluses võib hageja algset avaldust täiendada ja selgitada. Pärast täiendava taotluse kättesaamist saadab kohus selle ärakirja koos lisadega kohtjale, kes võib kahe nädala jooksul vastuse esitada. Täiendavas vastuses peab kohtja vastama täiendavale avaldusele.

Pärast vahetatud dokumentide nõuetekohasuse ja esitatud hagide vastuvõetavuse, sealhulgas nende hinna ning poolte muude taotluste ja vastuväidete kontrolli otsustab kohus kohtueelsed küsimused ja tõendite vastuvõetavuse. Kohus määrab kuupäeva asja arutamiseks avalikul kohtuistungil, kuhu ta kutsub pooled, saates hagejale täiendava vastuse, ja edastab oma määruse pooltele. Ta võib määrata vahenduse või muu vaidluse vabatahtliku lahendamise meetodi. Kui kõik tõendid on dokumentide vahetamise käigus esitatud ja kui lepitakse kokku, et pooltel ei ole vaja kohtuistungil osaleda, ning kui pooled seda soovivad, võib kohus arutada asja kinnisel kohtuistungil, andes pooltele võimaluse esitada kirjalikult kaitseargumente ja vastuseid.

Tsiviilkohtumenetluse seadustik sisaldab erisätteid, millega reguleeritakse teatavaid menetlusi – lihtmenetlusi, abieluasjade menetlusi, perekonnaseisuasju, õigusvõimetust, pärandi kohtulikku jagamist, vara omandiõiguse kaitset ja taastamist, lepinguid, kollektiivseid kaebusi ja täitedokumendi väljastamise taotlusi, õiguskaitseabinõude kohaldamise menetlusi, kaitsetaotlusi ja täitemenetlust. Äriseaduses on sätestatud erieeskirjad maksejõuetusmenetluse ja sellega seotud avalduste kohta.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kohtja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kui avaliku istungi toimumise kuupäev määratakse kindlaks kinnisel istungil, kutsub kohus pooled asja arutamisele. Kui asja arutamine lükatakse avalikul kohtuistungil edasi, ei saadeta nõuetekohaselt kohale kutsutud pooltele kutset järgmisele kohtuistungile, kui selle kuupäev on neile avalikul kohtuistungil teatavaks tehtud. Kohtukutse saadetakse hiljemalt üks nädal enne kohtuistungit. Seda reeglit ei kohaldata täitemenetluses. Kohtukutse sisaldab selle väljastanud kohtu nime, kohtusse kutsutu nime ja aadressi, teavet selle kohta, millises kohtuasjas ja kellena teda kohtusse kutsutakse, kohtuistungi kohta ja aega ning ilmumata jätmise õiguslikke tagajärgi.

Kohus edastab pooltele iga sellise akti ärakirja, mida on võimalik eraldi edasi kaevata.

Pooltele teatatakse tähtajad, mille kohus on kehtestanud menetluste läbiviimiseks, kuid mitte seaduses sätestatud tähtajad, välja arvatud kohtu otsuse edasikaebamise tähtajad. Kohus on kohustatud märkima igas oma otsuses organi, kuhu võib otsuse edasi kaevata, ja selleks ette nähtud tähtaja.

Viimati uuendatud: 23/09/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Tšehhi

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Kõigil on õigus pöörduda oma ohus või rikutud õiguste kaitseks kohtusse. Alati on soovitatav püüda esmalt vaidlus rahumeelselt lahendada. Vaidluse lahendamiseks võib kasutada ka kohtuväliseid viise. Teatavates tsiviilõiguse valdkondades lubab riik asjaomase õigusliku suhte pooltel anda vaidlus lahendamiseks mõnele teisele eraõiguslikule asutusele. Tšehhi Vabariigis toimub see vahekohtumenetluse korras, mida reguleeritakse muudetud vahekohtumenetluste ja vahekohtu otsuste täitmise seadusega nr 216/1994 (õigusaktide kogumik). Vahekohtumenetluse tulemusel tehakse vahekohtuotsus, mis on vaidluse mõlemale poolele siduv ning võrdväärne täitmisele pööratava kohtuotsusega. Lepitusmenetlust asjades, mis ei ole kriminaalasjad, reguleeritakse seadusega nr 202/2012, mis käsitleb lepitusmenetlust ja millega muudetakse teatavaid seadusi (õigusaktide kogumik, edaspidi „lepitusmenetluse seadus“). Lisateavet leiab teabelehel „Vaidluste kohtuväline lahendamine – Tšehhi Vabariik“. Pärast kohtusse pöördumist on kohtuasja olemusest sõltuvalt võimalik paluda kohtul lahendada vaidlus vastastikuse kokkuleppe teel (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artiklid 67–69 ja artikkel 99). Heakskiidetud kohtuliikl kokkuleppel on lõpliku kohtuotsusega võrdne mõju. Ühtlasi on see kohtuotsuse täitmisele pööramise dokument (täitedokument). Heakskiidetud kohtuliikl kokkuleppe puhul ei ole kohtuotsust vaja teha.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse nõuete esitamise tähtajad on eri kohtuasjade puhul erinevad ja seepärast on soovitatav küsida õigusnõu võimalikult varakult. Hagi tuleb esitada pädevale kohtule enne aegumistähtaaja möödumist (st aegumistähtaaja jooksul). Seadusjärgse tähtaaja lõppemisest tingitud haginõude aegumise puhul võlgniku kohustus ei kao, vaid väheneb. See tähendab, et võlga ei saa sisse nõuda, kui võlgnik tugineb haginõude aegumisele. Haginõude aegumist reguleeritakse üldiselt tsiviilseadustiku seaduse nr 89/2012 (õigusaktide kogumik) artiklitega 609–653. Üldine nõude aegumistähtaeg on kolm aastat ja see algab päevast, millal seda õigust oli võimalik esimest korda kasutada. Konkreetseid aegumistähtajad sõltuvad kasutatava õiguse olemusest.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt „Kohtualluvus – Tšehhi Vabariik“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Kohtute pädevus määratakse kindlaks *territoriaalset, sisulist ja funktsionaalset kohtualluvust* reguleerivate eeskirjade alusel.

Territoriaalne kohtualluvus määrab kindlaks sama liiki kohtute pädevuse ulatuse. Sellega määratakse konkreetne esimese astme kohus, kes peab konkreetset kohtuasja menetlema ja selles otsuse tegema. Territoriaalse kohtualluvuse kindlaksmääramise põhinormid on sätestatud muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artiklites 84–89a. Tuleb siiski meeles pidada, et teatavatel juhtudel reguleerib territoriaalset kohtualluvust vahetult kohaldatav ELi õigus, mis on liikmesriigi õiguse suhtes ülimuslik (vt mitte ainult rahvusvahelist, vaid ka territoriaalset kohtualluvust reguleeriva määruse nr 1215/2012 (kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades) teatavad sätted), mis tähendab, et Tšehhi õiguse kohased territoriaalse kohtualluvuse normid ei ole alati kohaldatavad.

Kui eelnimetatud seaduses ei ole sätestatud teisiti, on territoriaalne pädevus selle menetluspoole üldise kohtualluvuse järgsel kohtul (üldkohus), kelle vastu hagi esitatakse (kostja). Üldkohus on alati maakohus. Kui kohtuasja on esimeses astmes pädev menetlema piirkonnakohus, on territoriaalne pädevus sellel piirkonnakohtul, mille tööpiirkonnas asub menetluspoole elukohta järgne üldkohus (maakohus). Kui hagi esitatakse mitme kostja vastu, on territoriaalne pädevus ühe kostja üldkohtul.

Füüsilise isiku puhul on üldkohus see maakohus, mille tööpiirkonnas asub isiku elukoht, ja kui tal elukoht puudub, siis see kohus, mille tööpiirkonnas asub tema viibimiskoht. Elukoha all mõeldakse kohta, kus isik elab kavatsusega viibida seal alaliselt (võimalik, et selliseid kohti on mitu ja sellisel juhul on kõik vastavad kohtud üldkohtud).

Ettevõtlusega tegeleva füüsilise isiku üldkohus on äritegevusega seotud juhtudel see maakohus, mille tööpiirkonnas asub isiku tegevuskoht (tegevuskoht on avalikku registrisse kantud aadress); kui isikul tegevuskoht puudub, siis see maakohus, mille tööpiirkonnas asub isiku elukoht, ja kui isikul elukoht puudub, siis see maakohus, mille tööpiirkonnas asub isiku viibimiskoht.

Juriidilise isiku üldkohus määratakse kindlaks tema registrijärgse asukoha järgi (tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 89/2012 (õigusaktide kogumik) artiklid 136–137).

Pankrotihalduri üldkohus on tema ametiülesannete täitmisel see maakohus, mille tööpiirkonnas asub halduri registrijärgne asukoht.

Erinorme kohaldatakse selle üldkohtu suhtes, kuhu võib esitada hagi riigi vastu (kohus, mille tööpiirkonnas asub eriõigusnormi kohase pädevusega riigi organisatsioonilise üksuse registrijärgne asukoht; kui territoriaalse pädevusega kohut ei ole võimalik sel viisil kindlaks määrata, siis kohus, mille tööpiirkonnas nõude esitamise aluseks olev sündmus toimus), omavalitsuse suhtes (kohus, mille tööpiirkonnas omavalitsus asub) ja suurte haldusüksuste suhtes (kohus, mille tööpiirkonnas asuvad nende haldusüksuste haldusorganite registrijärgsed asukohad).

Kui Tšehhi kodanikust kostjal ei ole üldkohust või ei ole tal seda Tšehhi Vabariigis, on pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas asus tema viimane teadaolev elukoht Tšehhi Vabariigis. Omandiõigusega seotud asju võib isiku suhtes, kellel ei ole muud pädevat kohut Tšehhi Vabariigis, arutada kohus, mille tööpiirkonnas asub isiku vara.

Hagi (kohtumenetluse algatamise ettepanek) välisriigi juriidilise isiku vastu võib esitada ka kohtule, mille tööpiirkonnas Tšehhi Vabariigis selle ettevõtte või selle ettevõtte organisatsiooniline üksus asub.

Sisuline kohtualluvus määrab kindlaks eri liiki kohtute pädevuse ulatuse, määrates kohtu, mis peab menetlema asja esimeses astmes.

Tsiviilkohtumenetluses on kohtute sisulise pädevuse kohaselt kohtuasju esimeses astmes pädevad menetlema maakohud, välja arvatud juhul, kui seaduses on sõnaselgelt sätestatud, et sisuline pädevus on piirkonnakohtutel või Tšehhi Vabariigi Ülemkohtul.

Funktsionaalne kohtualluvus määrab kindlaks selliste eri liiki kohtute pädevuse ulatuse, mis arutavad samu kohtuasju üksteise järel olukordades, mis hõlmavad tavaliste ja erakorraliste edasikaebuste esitamist (teisistõnu määratakse kindlaks, milline kohus teeb otsuse tavalises korras ja milline erandkorras esitatud edasikaebuse kohta).

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Nagu eespool juba mainitud (vt vastus 4. küsimusele), näeb kohtute sisuline pädevus tsiviilkohtumenetluses ette, et kohtuasju on pädevad esimeses astmes menetlema peamiselt maakohud.

Muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikli 9 lõikes 2 loetletud erandjuhtudel saab esimeses astmes kohtuasju menetleda ja neis otsuse teha ka piirkonnakohus. See puudutab peamiselt otsuseid asjades, mis nõuavad teatavat spetsialiseerumist, ning faktiliselt ja õiguslikult keerukamates asjades. Piirkonnakohtud lahendavad esimese astme kohtutena järgmisi vaidlusi:

pensionikindlustushüvitiste enammakstud summade vastastikust arveldamist puudutavad tööandja ja hüvitise saaja vahelised vaidlused, ravikindlustust, riiklikku sotsiaaltoetust ja toimetulekutoetust käsitlevad vaidlused ning ravikindlustushüvitise saamise õiguse tulemusel makstud regressiivsete hüvitismaksete vastastikust arveldamist puudutavad vaidlused, vaidlused, mis puudutavad streigi või töösulu ebaseaduslikkust; vaidlused, mis puudutavad välisriigi või välisriigi kodanike diplomaatilist puutumatus ja eesõigusi, kui need vaidlused kuuluvad Tšehhi kohtute pädevusse; vaidlused, mis käsitlevad kollektiivlepingust tulenevate kohustuste täitmist puudutavate vahekohtu otsuste tühistamist; kohtuasjad, mis tulenevad äriühingute, heategevusorganisatsioonide, heategevusfondide ja sihtkapitalide loomisega seotud õigussuhetest, ning ärikorporatsioonide, nende partnerite või liikmete vahelised vaidlused ning partnerite ja liikmete omavahelised vaidlused, mis on seotud nende ärikorporatsioonis osalemisega; ärikorporatsioonide, nende partnerite või liikmete ja põhikirjajärgsete organite liikmete või likvideerijate vahelised vaidlused, kui need käsitlevad suhteid seoses põhikirjajärgsete organite liikmete ülesannete täitmise või likvideerimisega; autoriõiguse seadusest tulenevad vaidlused; vaidlused, mis on seotud õiguste kaitsega, mida on rikkunud või mida ohustab ebaaus konkurents või ebaseaduslikud konkurentsipiirangud, asjad, mis puudutavad juriidilise isiku nime ja maine kaitset; finantstagatiste, käskvekslite, lihtvekslite ja investeerimisvahenditega seotud vaidlused; börsil kaubeldavate kaupadega seotud vaidlused; asjad, mis on seotud omanike ühistu üldkoosolekute ja nendest tulenevate vaidlustega, välja arvatud vaidlused, mis on seotud ühistu liikmete panusega hoone ja selle ümbruse haldamisse, teenuste eest ettemaksu tasumise ja teenusekulude jagamise meetodiga; asjad, mis on seotud äriühingute ja ühistute ümberkorraldamisega, sealhulgas mis tahes eriõigusaktide kohased kahju hüvitamise menetlused; vaidlused seoses ettevõtte või selle osa ostmise või rentimisega; vaidlused, mis puudutavad piirmäära ületavaid ehitustööde riigihankelepinguid, sealhulgas selliste lepingute täitmiseks vajalikke tarneid; vaidlused, mis puudutavad vastutust nõuetekohase hoolsuskohustuse rikkumise korral; ärirühmituste regulatsioonist tulenevad vaidlused; vaidlused, mis puudutavad võlausaldajate nõuete kaitset äriühingu osa-/aktsiakapitali või ühistu liikmete osaluse vähendamisel.

Tšehhi Vabariigi Ülemkohus on esimese ja ainsa astmena pädev tunnustama abieluasju puudutavaid välisriikide kohtuotsuseid (see ei kehti teiste ELi liikmesriikide kohtuotsuste tunnustamise kohta, kui kohaldatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000) ning lahendama põlvnemise tuvastamise ja välistamisega seotud kohtuvaidlusi vastavalt rahvusvahelist eraõigust käsitleva seaduse nr 91/2012 (õigusaktide kogumik) artiklile 51 ja artikli 55 lõikele 1.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Tšehhi tsiviilkohtumenetluses ei ole kohustuslik kasutada enda esindamiseks advokaati.

Õigus olla enda nimel kohtuasjades hagejaks ja kostjaks

Kõik võivad osaleda kohtumenetluses iseseisvalt kohtumenetluse poolena oma õigus- ja teovõime piires (muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikli 20 lõige 1). Füüsilisel isikul tekib õigus olla enda nimel kohtuasjas hagejaks täisealiseks saamisega. Isik jõuab täisikka, kui ta saab 18aastaseks. Alaealisena võib isik olla enda nimel kohtuasjas hagejaks, kui rahuldatakse tema taotlus õigus- ja teovõime saamiseks (vt tsiviilseadustiku seaduse nr 89/2012 (õigusaktide kogumik) artikkel 37) või kui isik abiellub. Kui menetluspoolel ei ole täielikku õigust olla enda nimel kohtuasjas hagejaks, võib teda menetluses esindada esindaja. Ka piiratud õigus- ja teovõimega täisealisel isikul võib puududa õigus olla enda nimel hagejaks ja kostjaks.

Esindusõigus tuleneb seadusest või valitsusasutuse otsusest (seadusjärgne esindamine) või tekib volikirja alusel. Menetluses osaleva menetluspoole esindaja peab esitama tõendid esindusõiguse kohta.

Füüsilist isikut, kes ei ole võimeline kohtumenetluses iseseisvalt osalema, peab esindama eestkostja või hooldaja (muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artiklid 22–23 ja artikkel 29a).

Menetluspooli (kes on õigus- ja teovõimelised) võib esindada volikirja alusel ka kolmas isik (muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artiklid 24–28a).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagi (kohtumenetluse algatamise ettepanek) tuleb esitada kohtule, millel on sisuline, territoriaalne ja funktsionaalne pädevus asja lahendada. Tšehhi kohtute aadressid on [avaldatud justiitsministeeriumi veebisaidil](#).

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Tsiviilkohtumenetluses on pooled võrdsed ja neil on õigus kohtus tegutseda oma emakeeles (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikkel 18). See õigus piirdub aga suulise menetlusega ega puuduta kohtu ja menetluspoolte vahelist kirjalikku suhtlust. Seepärast tuleb hagi esitada tšehhi keeles.

Kohtumenetluse algatamise ettepaneku võib esitada kirjalikult (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikkel 42). Kirjalik avaldus tuleb esitada paberil või elektroonilisel kujul e-posti või faksi teel. Pärast e-posti või faksiga saadetud asjaolusid sisaldava kirjaliku avalduse esitamist tuleb hiljemalt kolme päeva jooksul esitada originaalavaldus või identse teksti kirjalik esidid. Kui dokument esitatakse elektroonilisel kujul koos kinnitatud e-allkirjaga (vastavalt muudetud e-allkirja seadusele nr 227/2000 (õigusaktide kogumik)) või elektroonilisel kujul vastavalt eriõigusaktile (elektrooniliste dokumentide ja dokumentide lubatud teisendamise seadus nr 300/2008 (õigusaktide kogumik)), ei ole dokumentide originaale vaja hiljem esitada.

Kohtumenetluse algatamise ettepaneku ja täitekorralduse taotluse võib esitada suuliselt ja registreerida (vt muudetud erikohtumenetluse seaduse nr 292/2013 (õigusaktide kogumik) artikkel 14) ainult menetluste puhul, mida võib algatada ka vastava ettepanekuta, või menetluste puhul, mis on seotud abiellumisloa taotlemisega, kaitse taotlemisega koduvägivalla eest, põlvnemise tuvastamise või välistamisega ning lapsendamisega. Maakohtud on kohustatud need avaldused arhiveerima ja viivitamata pädevale kohtule edastama. Seda liiki avaldustel on sama mõju nagu pädevale kohtule esitatud avaldustel.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Eraldi vorme hagiavaldusel (kohtumenetluse algatamise ettepanekul) ei ole. Hagiavaldus (kohtumenetluse algatamise ettepanek) peab sisaldama üldandmeid (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikli 42 lõige 4) ja teatavaid konkreetseid andmeid (vt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 79 lõige 1).

Üldandmed hõlmavad selle kohtu nime, kellele ettepanek on adresseeritud, ja selle isiku nime, kes hagi esitab. Hagiavalduses peab olema ka selgelt väljendatud hagi ese ja eesmärk ning sellel peab olema allkiri ja kuupäev.

Konkreetsed andmed hõlmavad poolte perekonnanimesid, eesnimesid ja aadresse või poolte sünnikuupäevi ja isikukode (juriidilise isiku puhul ärinimi või nimi ja registrijärgne asukoht, registrikood, riigi nimi ja teda kohtus esindav organisatsiooniline üksus) ning vajaduse korral ka nende esindajate andmeid ning peamiste asjaolude kirjeldust ja nende tõendite kirjeldust, millele hageja tugineb. Samuti peab olema selgelt väljendatud hageja nõue.

Kui ettepanek vajalikke andmeid ei sisalda või kui need on arusaamatud või ebaselged, palub kohus hagejal need puudused kindla aja jooksul kõrvaldada. Kui hageja seda ei tee ja selle tulemusel ei saa menetlusega edasi minna, jätab kohus menetluse algatamise ettepaneku menetlusse võtmata. Kohus ei vaata ka läbi muid esitatud dokumente, kuni puudused pole kõrvaldatud (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikkel 43). Hagiavaldus tuleb esitada nõutavas arvus eksemplarides, nii et üks eksemplar jääks kohtule ja vajaduse korral saaks iga menetluspool ühe eksemplari (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikli 42 lõige 4).

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusi?

Tšehhi Vabariigis tuleb kohtumenetluste, kohtulõivude tariifistikus nimetatud toimingute ning kohtute üksiktoimingute ja kohtukantselei toimingute eest tasuda riigilõivu. Riigilõivu summad on sätestatud muudetud kohtulõivude seaduses nr 549/1991 (õigusaktide kogumik). Riigilõiv on kas kindlaks määratud suuruses summa või kindlaks määratud protsent kohtuvaidluse eseme väärtusest.

Paljude kohtuasjade puhul ei tule riigilõivu tasuda (eelkõige nende puhul, mida ei vaidlustata). Kohtuasjad, mis on lõivust vabastatud, hõlmavad eestkostet, lapsendamist, vanemate ja laste vastastikust ülalpidamiskohustust jne. Need menetlused on riigilõivu tasumisest täielikult vabastatud.

Riigilõivu ei tule maksta ülalpidamistoetuse määramise ning tervisekahju, tööõnnetuste, kutsehaiguste jne hüvitise väljamõistmise menetluses. Kui hageja on konkreetses menetluses lõivu maksmisest vabastatud ja kohus rahuldab tema hagi, peab kohtulõivu maksma kostja.

Üksikjuhtudel on võimalik teha ka erandeid seoses menetluspoolte majandusliku ja sotsiaalse olukorra ja kohtuasja konkreetsete asjaoludega. Kui hageja on pikaajalise töötuse, raske haiguse vms tagajärjel maksevõimetu, võib ta taotleda kohtulõivude tasumisest vabastamist täies ulatuses või osaliselt. Asjaomane menetlusabi taotlus on soovitatav lisada esialgsele hagiavaldusele. Kohtulõivude maksmisest vabastamise üle otsustamisel võtab kohus arvesse hageja üldist varalist, majanduslikku ja sotsiaalset seisu, riigilõivu suurust, esitatud nõude laadi jne. Siiski ei tohi kohtuasja näol olla tegemist õiguste meelevaldse või täielikult alusetu kasutamise või nende kasutamise takistamisega. Vt ka „Õigusabi – Tšehhi Vabariik“.

Riigilõiv tuleb tasuda menetluse algatamise ettepaneku esitamisel. Kui riigilõivu ettepaneku esitamisel ei tasuta, kutsub kohus menetluspoolt üles seda tegema ja tuletab meelde, et riigilõivu ettenähtud aja jooksul tasumata jätmisel jäetakse menetlus käiguta.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Vt „Õigusabi – Tšehhi Vabariik“.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Kohtumenetlus algab hagiavalduse kohtusse saabumise päeval (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikkel 82) või siis, kui kohus teeb otsuse hagita menetluse algatamise kohta (vt muudetud erikohtumenetluste seaduse nr 292/2013 (õigusaktide kogumik) artikli 13 lõige 2). Menetluse algatab hagi (kohtumenetluse algatamise ettepaneku) esitamise fakt ja eraldi kinnitust menetluse algatamise kohta kohus ei väljasta. Kui hagi (menetluse algatamise ettepanek) esitatakse kohtukantseleisse isiklikult, võib võtta esitamise kinnitamiseks hagiavalduse ärakirjale templi. Kui hagiavaldusel on puudusi (ei sisalda ettenähtud andmeid või on ebaselge või arusaamatu), kutsub kohus hagejat üles puudused kõrvaldama. Kui neid puudusi kohtu määratud tähtaja jooksul ei kõrvaldata ja menetlus ei saa sel põhjusel jätkuda, jätab kohus menetluse algatamise ettepaneku menetlusse võtmata ja katkestab menetluse.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Pärast menetluse algatamist tagab kohus ilma täiendavate avaldusteta, et kohtuasja arutatakse ja otsus selles tehakse võimalikult kiiresti (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikli 100 lõige 1). Kohus peab toimetama hagi (kohtumenetluse algatamise ettepaneku) teistele menetluspooltele kätte isiklikult (vt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 79 lõige 3). Menetluse käigus teavitab kohus pooli nende mitmesugustest õigustest ja kohustustest. Kui on vaja teha mingit spetsiaalset menetlustoimingut, määrab kohus selle tegemiseks tähtaja.

Menetluspooltel ja nende esindajatel on õigus tutvuda kohtutoimikuga, välja arvatud hääletamisprotokolliga, ning teha sellest väljavõtteid ja ärakirju. Kohtu eesistuja võimaldab toimikuga tutvuda kõigil, kellel on selleks õigustatud huvi või mõjuvad põhjused, ning teha sellest väljavõtteid ja ärakirju, välja arvatud juhul, kui tegemist on toimikuga, mille sisu tuleb seaduse kohaselt hoida konfidentsiaalsena (vt muudetud tsiviilkohtumenetluse seadustiku seaduse nr 99/1963 (õigusaktide kogumik) artikkel 44).

Viimati uuendatud: 27/09/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Please note that the original language version of this page [de](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Please note that the following languages: [en](#) have already been translated.

Kuidas algatada kohtuasja? - Saksamaa

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Mõistlik oleks kasutada vaidluste alternatiivse lahendamise meetodeid. Vt teabeleht „[Vahendus](#)“.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse pöördumiseks tähtaega pole, kuid hagi raames esitatavate nõuete suhtes kohaldatakse aegumistähtaegu. Kui nõue on aegunud ja vastaspool tugineb sellele, siis nõue lükatakse tagasi. Tähtajad sõltuvad pigem juhtumiga seotud materiaaõigusest kui menetlusõigusest. Olenevalt juhtumist on tähtajad erinevad. Selle küsimuse täpsustamiseks on võimalik kasutada õigusnõustaja abi.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt „[Kohtualluvus](#)“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt „[Kohtualluvus – Saksamaa](#)“.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Vt „[Kohtualluvus – Saksamaa](#)“.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

See, kas te peate kohtusse pöördumiseks kasutama advokaadi abi, sõltub sellest, milline kohus on pädev hagiavaldust menetlema.

Piirkonnakohtutes (*Landgerichten*) ja liidumaa kõrgeimates kohtutes (*Oberlandesgerichten*) peab pooli esindama advokaat. Advokaadi kasutamine on kohustuslik ka kohaliku kohtu (*Amtsgericht*) pädevusse kuuluvate enamiku perekonnaasjade (nt lahutus, ülalpidamisvaidlused, varavaidlused) korral. Kõigi muude kohalikule kohtule menetlemiseks esitatavate juhtumite korral võite hagiavalduse ise esitada ja osaleda kohtumenetluses ilma advokaadita. Rahaliste nõuetega seoses täitmisele pööratava maksekäsu saamiseks ette nähtud lihtsustatud menetluse (*Mahnverfahren*) korral on pädev kohus kohalik kohus. Seega võite esitada kohtule avalduse maksekäsu saamiseks ise, ilma advokaadi abi kasutamata.

Advokaadi abita võite esitada hagiavalduse ka töökohtule (*Arbeitsgericht*).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Üldjuhul tuleb hagiavaldus esitada pädevale kohtule kirjalikult.

Kui asja on pädev menetlema kohalik kohus, võib hagiavalduse registreerida suuliselt kohtu kantseleis (*Geschäftsstelle des Amtsgerichts*). Hagiavalduse võib registreerida mis tahes kohaliku kohtu kantseleis. Kohtu kantselei edastab registreeritud hagiavalduse viivitamata asjaomasele kohtule.

Sama kehtib ka töökohtule hagiavalduse esitamise korral. Ka töökohtule mõeldud hagiavalduse võib registreerida töökohtu kantseleis.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kohtumenetluse keel on saksa keel. Seega tuleb hagiavaldus esitada saksa keeles.

Üldjuhul tuleb hagiavaldus esitada kirjalikult. Kohaliku kohtu või töökohtu poole pöördumisel võib hagiavalduse registreerida kohtu kantseleis ka suuliselt (vt 7. küsimus).

Hagiavalduse võib esitada ka faksi teel. Faksil peab olema näha asjaomase poole või advokaadi allkiri (kui kasutatakse advokaadi abi). Peab olema selge, kes on allkirjastanud originaali, et näidata, kes vastutab hagiavalduse esitamise eest.

Hagiavalduse võib saata elektroonilise dokumendina turvalise edastussüsteemi kaudu (De-Mail (Saksamaa e-valitsuse sideteenus)), spetsiaalsed elektroonilised postkastid) või kui see on varustatud nõuetekohase digiallkirjaga, siis kasutades kohtu ja haldusküsimuste elektroonilist postkasti (EGVP). Elektrooniliste dokumentide edastamine e-postiga ei ole võimalik.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Lihtsustatud menetluse tarbeks on olemas tüüpvormid, s.t taotlused maksekäsu (*Mahnbescheid*) või täitmismääruse (*Vollstreckungsbescheid*) saamiseks. Neid vorme tuleb kasutada. Kui avaldust ei esitata nõuetekohasel vormil selleks ette nähtud tähtaja jooksul, lükatakse avaldus vastuvõetamatuse põhjendusel tagasi.

Hagiavalduse esitamiseks kasutatavad tüüpvormid puuduvad. Hagiavaldus peab olema esitatud konkreetsetes vormis ja sisaldama konkreetseid andmeid.

Hagiavaldus peab sisaldama poolte ja nende õigusesindajate õigeid nimesid ja aadresse. Samuti tuleb ära märkida kohus, kes on pädev hagiavaldust menetlema.

Hagiavalduses tuleb sõnaselgelt märkida, mille üle kaevatakse ja mida hageja kohtult soovib (hagiavalduse nõude osa).

Samuti tuleb põhjalikult ja selgelt kirjeldada hagi eset ja asjaolusid, millele hageja nõue tugineb.

Hagiavaldus tuleb allkirjastada isiklikult. Kui kohtusse pöörduvat poolt esindab advokaat, on vajalik volitatud advokaadi või tema esindaja allkiri.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Tsiviil- ja kaubandusasju menetlevates kohtutes tuleb menetluse korral tasuda kohtukulud. Nendeks kuludeks on riigilõivud ja kohtu kantud kulud. Pärast hagiavalduse esitamist tuleb kohtule teha menetluskulude katteks ettemakse (*Gerichtskostenvorschuss*), mis vastab seadusega ette nähtud riigilõivudele. Üldjuhul ei edastata hagiavaldust vastaspoolele enne, kui hageja on teinud menetluskulude katteks ettemakse.

Sama kehtib ka maksekäsumenetluse korral.

Töökohtus menetletavate juhtumite korral menetluskulude ettetasumise nõuet pole.

Kui kasutatakse advokaadi abi, tuleb maksta ka advokaaditasud. Kehtib põhimõte, et advokaaditasud tuleb maksta alles menetluse lõpus või pärast kulusid käsitleva kohtuotsuse tegemist, kuid advokaat võib nõuda oma töö eest ettemaksu (mis vastab tema edasistele tasudele) isegi enne hagiavalduse esitamist. Menetluskulud, kohtukulud ja advokaaditasud, sealhulgas juba tasutud kulud, peab lõppkokkuvõttes kandma kaotanud pool.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Isikud, kes ei suuda ise tasuda kohtumenetluse eest, võivad taotleda menetlusabi. Kohus kontrollib, kas hagejal on võiduväljavaateid, kas nõue ei ole pahatahtlik ja kas vaja on rahalist abi. Kui kohus otsustab anda menetlusabi, ei pea hageja tasuma ette ühtegi tasu, mis on seotud hagiavalduse kättetoimetamisega.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Kui hagiavaldus ei sisalda vigu ning kohtukulud on ettemaksuna kohtu kassasse tasutud, toimetatakse hagiavaldus viivitamata vastaspoolele. Menetluse alguseks loetakse kuupäeva, mil hagiavaldus on vastaspoolele kätte toimetatud.

Kui hagiavaldus sisaldab vigu, annab kohus hagejale võimaluse need parandada. Kui vigu ei parandata, lükkab kohus avalduse tagasi, tunnistades selle vastuvõetamatuks.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Hagiavalduse kättetoimetamisel määrab kohtu eesistuja kindlaks õige lühikese aja pärast toimuva esimese kohtuistungiku kuupäeva või näeb ette kirjaliku eelmenetluse. Mõlemat poolt teavitatakse kohtuistungiku kuupäevast või asjaolust, et ette on nähtud kirjalik eelmenetlus. Kohus võib anda korralduse, et pooled peavad isiklikult istungile ilmuma.

Mis tahes kohtuistungi ettevalmistamisel võib kohus paluda pooltel täiendada või selgitada nende esitatud dokumente ning määrata tähtaja selgituste esitamiseks konkreetsetes selgitamist vajavates küsimustes. Kohus võib paluda menetlusosalistel või kolmandatel isikutel esitada dokumente ja esemeid vaatluseks ning võib koguda teavet ametlikest allikatest.

Pooli tuleb kõigist sellistest korraldustest teavitada.

Viimati uuendatud: 15/12/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Eesti

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Vaidlusi on võimalik lahendada nii kohtumenetluses kui ka kohtuväliselt.

Kohtuväliselt on vaidlusi võimalik lahendada näiteks **lepitusmenetluses**. Lepitusmenetlus on vabatahtlikkusel põhinev kohtuväline vaidluse lahendamise võimalus, kus menetluse viib läbi sõltumatu ja erapooletu lepitaja. Lepitaja toetab osapoolte suhtlust vaidlusele lahenduse leidmisel. Lepitusmenetluse läbirääkimised on konfidentsiaalsed ja lepitaja ei tohi suunata lepituse käiku viisil, mis looks ettekujutuse, nagu oleks lepitaja näol tegemist otsustuspädeva

isikuga. Lepitajaks võib olla notar, vandeadvokaat või muu vaidluspoolte poolt määratud füüsiline isik, kes võib tegutseda juriidilise isiku kaudu (nt lepitajad kindlustuse lepitusorgani juures Eesti Kindlustusseltside Liidu ja Eesti Liikluskindlustuse Fondi kaudu). Lepitusorgan on riigi või kohaliku omavalitsuse juures asuv üksus, nt autoriõiguse komisjon. Lepitaja vahendusel toimunud lepitusmenetluse tulemusel sõlmitud kokkulepe on seaduses sätestatud tingimustel täitedokumendiks, kui kohus on selle täidetavaks tunnistanud, ja selle sundtäitmiseks võib pöörduda kohtutäituri poole. Kui lepitajaks on notar või vandeadvokaat, võib varalise nõude kohta ja mittevaralise nõude kohta, kui selle mittevaralise nõude osas saab sõlmida kompromissi, notar tõestada lepitusosaliste taotlusel kokkuleppe kohustusega alluda kohesele sundtäitmisele. Sellisel juhul ei tule kokkulepet kohtu poolt täidetavaks tunnistada. Lepitusorgani kinnitatud kokkulepe on täitmiseks kohustuslik ja seda ei tule kohtu poolt täidetavaks tunnistada. **Vahekohtumenetlus** on samuti alternatiivne vaidluste lahendamise viis. Kuna vahekohtu koosseisu määravad pooled ise, saavad nad olla kindlad vahekohtunike teadmistes, kogemustes ja erapooletuses. Lisaks on osapooltel õigus valida menetluse keel, kohaldatav õigus ja menetlusreeglid. Vahekohus võib olla ühekordselt moodustatud (*ad hoc*) või alaliselt toimiv. Alalise vahekohtuna tegutseb Eestis Notarite Koja vahekohus. Piiriüleseid majandustegevusest tulenevaid vaidlusi lahendatakse Eestis tihti **Eesti Kaubandus-Tööstuskoja** (EKT) arbitraažikohtus. Eestis alaliselt tegutseva vahekohtu otsus on Eestis täitedokumendiks ilma, et see tuleks kohtu poolt täidetavaks tunnistada. Muu vahekohtu otsus, sh *Ad hoc* moodustatud vahekohtu otsus, ning teise riigi vahekohtu otsus tuleb selle sundtäitmiseks eelnevalt kohtu poolt täidetavaks tunnistada. Lisaks vahekohtule ja lepitusmenetlusele on olemas ka teatud liiki vaidlusi kohtuväliselt lahendavad komisjonid.

Näiteks töövaidlusasjades on võimalik pöörduda **Töövaidluskomisjoni**. Töövaidluskomisjon on sõltumatu individuaalseid töövaidlusi lahendav organ, kuhu võivad pöörduda nii töötaja kui tööandja. Töövaidluse lahendamist töövaidluskomisjonis reguleerib **individuaalse töövaidluse lahendamise seadus**. Vaidluse lahendamine töövaidluskomisjonis on riigilõivuvaba. Töövaidluskomisjoni võib pöörduda kõigi töösuhetest tulenevate vaidluste lahendamiseks. Rahalise nõude korral tuleb suurus põhjendada ja seejuures ei ole mingit piirmäära, pöördumaks töövaidluskomisjoni. Töövaidluskomisjonile esitatavas avalduses tuleb välja tuua asjaolud, mis omavad vaidluses tähendust. Näiteks töölepingu ülesõtmise vaidlustamisel tuleb näidata lepingu ülesõtmise aeg ja alus. Avalduses tuleb kirjeldada, milles seisneb lahkarmus poolte vahel, see tähendab, mida töötaja või tööandja on jätnud tegemata või teinud avalduse esitaja hinnangul ebaseaduslikult. Avaldusele tuleb lisada tõendid, mis kinnitavad avalduses kirjeldatud asjaolusid (nt tööleping, töötaja ja tööandja omavahelised kokkulepped või kirjavahetus jms) või lisada avaldusele viited muudele tõenditele ja tunnistajatele. Kui nõude põhjendamiseks peab avaldaja vajalikuks kutsuda istungile tunnistaja, näidatakse avalduses tunnistaja nimi ja aadress. Jõustunud töövaidluskomisjoni otsus on täitedokumendiks ja selle sundtäitmiseks võib pöörduda kohtutäituri poole. Teatud asjaoludel võib töövaidluskomisjon tunnistada oma otsuse viivitamata täidetavaks. Kui osapool töövaidluskomisjoni otsusega ei nõustu, võib ta pöörduda ühe kuu jooksul otsuse ärakirja saamisele järgnevast päevast alates sama töövaidluse läbivaatamiseks hagiavaldusega maakohu poole. Sellisel juhul töövaidluskomisjoni otsus ei jõustu.

Tarbija ja kaupleja vahelisest lepingust tulenevaid nõudeid on võimalik lahendada **tarbijavaidluste komisjonis**. Tarbijavaidluste lahendamist vastavas komisjoni reguleerib **tarbijakaitse seadus**. Tarbijavaidluste komisjoni pädevuses on lahendada tarbija ja kaupleja vahelisest lepingust tulenevaid nii riigisiseseid kui ka piiriüleseid tarbija algatatud tarbijavaidlusi, mille üheks osapoolteks on kaupleja, kelle asutamiskoht on Eesti Vabariigis. Samuti kuulub tarbijavaidluste komisjoni pädevusse sellise vaidluse lahendamine, mis seondub puudusega tootest põhjustatud kahjuga, kui kahju on kindlaksmääratav. Kui kahju tekitamine on kindlaks tehtud, kuid kahju täpset suurust ei saa kindlaks teha, muu hulgas mittevaralise kahju tekitamise ja tulevikus tekkiva kahju korral, otsustab hüvitise suuruse kohus. Komisjon ei lahenda vaidlust, mis on seotud mittemajandusliku üldhuviteenuse osutamisega; avalik-õiguslike juriidiliste isikute pakutava haridusteenusega; tervishoiuteenusega, mida osutavad tervishoiutöötajad patsientidele nende tervise hindamiseks, säilitamiseks või taastamiseks, sealhulgas ravimite ja meditsiiniseadmete väljakirjutamine, väljastamine ja nendega varustamine. Ka ei lahenda komisjon vaidlust, mille puhul kahjunõue tuleneb surmajuhtumist, kehavigastusest või tervisekahjustusest, samuti vaidlusi, mille lahendamise kord on ette nähtud teistes seadustes. Need vaidlused lahendatakse pädevas institutsioonis või kohtus (nt eluruumi üürilepingust tulenevaid vaidlusi võib lahendada lisaks kohtule üürikomisjonis). Tarbija esitatud avaldus vaadatakse läbi ja vaidluse lahendamise menetluse tulemus tehakse pooltele kättesaadavaks 90 päeva jooksul tarbija avalduse menetlusse võtmisest arvates. Keeruliste vaidluste korral võib nimetatud tähtaega pikendada. Tarbijavaidluste komisjoni otsus tuleb täita 30 päeva jooksul arvates selle Tarbijakaitseameti veebilehel avaldamise päevale järgnevast päevast, kui otsuses ei ole määratud teist tähtaega. Tarbijakaitseameti veebilehel avaldatakse kauplejate nimekirja, kes ei ole järginud komisjoni otsuseid, kuid nimetatud otsus ei ole sundtäidetav, st selle täitmiseks ei saa pöörduda kohtutäituri poole. Nimekirja kantud kaupleja kustutatakse nimekirjast, kui kaupleja järgib komisjoni otsust pärast nimekirja kandmist või kaupleja nimekirja kandmisest on möödunud üle 12 kuu. Juhul kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi, võivad nad pöörduda sama vaidluse lahendamiseks maakohutusse. Kaupleja teavitab Tarbijakaitseametit kirjalikult otsuse järgimisest või samas asjas maakohutusse pöördumisest, lisades ärakirja maakohutule esitatud hagiavaldusest. Samuti on Tarbijakaitseametil õigus tarbija nõusolekul pöörduda tarbija esindajana komisjonis lahendatud vaidluse läbivaatamiseks maakohutusse, kui kaupleja ei ole järginud komisjoni tehtud otsust ja vaidlus on oluline seaduse või muu õigusakti kohaldamise või tarbijate kollektiivse huvi seisukohalt.

Eluruumi üürilepingust tulenevaid vaidlusi on võimalik lahendada **üürikomisjonis**. Üürivaidluse lahendamist üürikomisjonis reguleerib **üürivaidluse lahendamise seadus**. Üürikomisjon ei lahenda vaidlusi rahalistes nõuetes, mis ületavad 3200 eurot. Üürikomisjoni võib asutada kohaliku omavalitsuse üksus ja komisjon lahendab tema territooriumil asuvate eluruumide üürimisest tekkinud vaidlusi. Eestis on moodustatud üürikomisjon üksnes Tallinnas. Avalduses üürikomisjonile tuleb märkida avaldaja nõue ja seda põhjendavad asjaolud ning avaldusele lisada üürileping, avalduses esitatud väiteid kinnitavad ning muud dokumentaalsed tõendid. Jõustunud üürikomisjoni otsus on täitedokumendiks ja selle sundtäitmiseks võib pöörduda kohtutäituri poole. Kui pool ei nõustu üürikomisjoni otsusega, võib ta pöörduda otsuse kättesaamisele järgnevast päevast 20 päeva jooksul sama üürivaidluse lahendamiseks maakohu poole. Sellisel juhul üürikomisjoni otsus ei jõustu. Vaidluse lahendamiseks eespool väljatoodud komisjonide poole pöördumise näol ei ole tegemist kohustusliku kohtueelse menetlusega, st kui pooled ei soovi või ei suuda vaidlust lahendada kohtuväliselt, on nõudega võimalik pöörduda kohtusse. Samu nõudeid ei saa samal ajal menetleda nii kohtus, kui ka vaidluse lahendamiseks pädevas kohtuvälises komisjonis.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Eraõigussuhetes kehtib privaatautonoomia põhimõte – võlausaldajal on õigus ise otsustada, millal ta oma nõude võlgniku vastu maksma paneb. Küll on võlgnikul õigusselguse ja õigusrahu huvides võimalik tugineda aegumisele, kui võlausaldaja ei ole oma nõuet esitanud teatud aja jooksul. Kohus või muu vaidlust lahendav organ võtab nõude aegumist arvesse ainult kohustatud isiku taotlusel. Seega ei lõpe aegumistähtaaja saabumisel võlausaldaja nõue, kuid kui nõue on aegunud ja kohustatud isik aegumisele tugineb, kohus nõuet sisuliselt läbi ei vaata ja sisulist otsustust nõude kohta ei tee.

Tehingust tuleneva nõude aegumistähtaeg on kolm aastat.

Tehingust tuleneva nõude aegumistähtaeg on kümme aastat, kui kohustatud isik rikkus oma kohustusi tahtlikult.

Kinnisomandi üleandmise nõude, kinnisasja asjaõigusega koormamise, asjaõiguse üleandmise või lõpetamise või asjaõiguse sisu muutmise nõude aegumistähtaeg on kümme aastat.

Seadusest tuleneva nõude aegumistähtaeg on kümme aastat selle nõude sissenõutavaks muutumisest, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

Kahju õigusvastasest tekitamisest tuleneva nõude aegumistähtaeg on kolm aastat ajast, mil õigustatud isik kahjust ja kahju hüvitama kohustatud isikust teada sai või pidi teada saama.

Alusetust rikastumisest tuleneva nõude aegumistähtaeg on kolm aastat ajast, mil õigustatud isik teada sai või pidi teada saama, et tal on alusetust rikastumisest tulenev nõue.

Korduvate kohustuste, välja arvatud lapse ülalpidamise kohustuse täitmise nõude aegumistähtaeg, olenemata sellest, milline on nõude õiguslik alus, on kolm aastat iga üksiku kohustuse jaoks.

Lapse ülalpidamise kohustuse täitmise nõude aegumistähtaeg on kümme aastat iga üksiku kohustuse jaoks.

Omandiõigusest tuleneva väljaandmisnõude ning perekonna- ja pärimisõigusest tuleneva nõude aegumistähtaeg on 30 aastat nõude sissenõutavaks muutumisest, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

Omandiõigusest tulenev väljaandmisnõue omavolilise valdaja vastu ei aegu.

Õigust lõpetav tähtaeg kohtusse pöördumiseks on teatud töösuhetest tulenevatel nõuetel. Näiteks töösuhetest tulenevate õiguste tunnustamiseks ja rikutud õiguste kaitseks nõude esitamise tähtaeg töövaidluskomisjoni või kohtusse pöördumiseks on neli kuud. Töölepingu ülesütlemise tühisuse tuvastamiseks võib hagi või avalduse töövaidluskomisjonile esitada 30 kalendripäeva jooksul ülesütlemisavalduse saamisest; töötaja võib 30 kalendripäeva jooksul arvates ülesütlemisavalduse saamisest esitada kohtule hagi või töövaidluskomisjonile avalduse kehtiva ülesütlemise vaidlustamiseks vastuolu tõttu hea usu põhimõttega, välja arvatud, kui tööandja ütles lepingu üles töötajapoolse töölepingu rikkumise tõttu; töötasu nõude esitamise tähtaeg on kolm aastat.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

See, millal võib asja menetleda Eesti kohus, määratakse rahvusvahelise kohtualluvuse sätete järgi. Asi allub Eesti kohtule, kui Eesti kohus võib selle lahendada pädevuse ja kohtualluvuse sätete kohaselt või kohtualluvuse kokkuleppel tulenevalt, kui seadusest või välislepingust ei tulene teisiti.

Rahvusvaheline kohtualluvus ei ole erandlik, kui seaduses või välislepingus ei ole ette nähtud teisiti. Eesti [tsiviilkohtumenetluse seadustiku](#) rahvusvahelise kohtualluvuse sätteid kohalduvad ulatuses, milles ei ole sätestatud teisiti välislepingus või järgmistes Euroopa Liidu määrustes:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades;
- 2) nõukogu määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000;
- 3) nõukogu määrus (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes;

- 4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist;

- 5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 655/2014, millega luuakse pangakontode Euroopa arestimismääruse menetlus, et hõlbustada võlgade piiriülest sissenõudmist tsiviil- ja kaubandusajades.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Üldise kohtualluvusega määratakse kohus, kuhu isiku vastu võib esitada hagisid ja teha isiku suhtes muid menetlustoiminguid, kui seaduses ei ole sätestatud, et hagi võib esitada või toimingut võib teha muus kohtus.

Valikulise kohtualluvusega määratakse kohus, kuhu võib isiku vastu esitada hagisid ja teha isiku suhtes muid menetlustoiminguid lisaks üldisele kohtualluvusele.

Erandliku kohtualluvusega määratakse kohus, kuhu ainsana võib tsiviilasja lahendamiseks pöörduda. Kohtualluvus hagita asjades on erandlik, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

Üldise kohtualluvuse kohaselt esitatakse hagi füüsilise isiku vastu tema elukoha järgi ja juriidilise isiku vastu tema asukoha järgi. Kui füüsilise isiku elukoht ei ole teada, võib tema vastu hagi esitada tema viimase teadaoleva elukoha järgi.

Kui asi ei allu üldsätete järgi Eesti kohtule või kui sellist alluvust ei ole võimalik kindlaks teha ja välislepingust või seadusest ei tulene teisiti, lahendab asja Harju Maakohus, kui:

välislepingu kohaselt peab kohtuasja lahendama Eesti Vabariigis;

avaldaja on Eesti Vabariigi kodanik või tal on Eestis elukoht ning tal ei ole võimalik välisriigis oma õigusi kaitsta või kui seda ei saa avaldajalt oodata;

asi on muul põhjusel Eestiga tihedalt seotud ja isikul ei ole võimalik välisriigis oma õigusi kaitsta või kui õiguste kaitsmist välisriigis ei saa avaldajalt oodata.

Harju Maakohus lahendab asja ka juhul, kui asi allub küll Eesti kohtule, kuid ei ole võimalik kindlaks määrata, millisele Eesti kohtule. See kehtib ka juhul, kui kokku on lepitud Eesti kohtualluvuses, aga mitte selles, milline Eesti kohus asja lahendab.

Erandliku (kohustusliku) kohtualluvuse kohaselt esitatakse kinnisasja asukoha järgi hagi, mille esemeks on:

- 1) kinnisasjale omandi, piiratud asjaõiguse või muu asjaõigusliku koormatise või selle puudumise tunnustamine või muu kinnisasjaõigusega seotud nõue;
- 2) kinnisasja piiri kindlaksmääramine või kinnisasja jagamine;
- 3) kinnisasja valduse kaitse;
- 4) korterimandist tulenev asjaõiguslik nõue;
- 5) kinnisasja sundtäitmisega seotud nõue;
- 6) kinnisasja üüri- või rendilepingust või muust kinnisasja kasutamise võlaõiguslikust lepingust või selle kehtivusest tulenev nõue.

Reaalservituuti, reaalkoormatist või ostueesõigust puudutav hagi esitatakse teeniva või koormatud kinnisasja asukoha järgi.

Erandliku (kohustusliku) kohtualluvuse kohaselt esitatakse ebamõistlikult kahjustava tüüptingimuse kasutamise lõpetamise või tingimuse soovitatalt soovitamise lõpetamise ja soovituse tagasivõtmise hagi kostja tegevuskoha järgi, selle puudumise korral kostja elu- või asukoha järgi. Kui kostjal ei ole Eestis tegevus-, elu- ega asukohta, esitatakse hagi kohtusse, kelle tööpiirkonnas tüüptingimusi kasutati.

Juriidilise isiku organi otsuse kehtetuks tunnistamise või tühisuse tuvastamise hagi esitatakse erandliku kohtualluvuse kohaselt juriidilise isiku asukoha järgi.

Eesti kohus võib abieluasja lahendada, kui:

- 1) vähemalt üks abikaasa on Eesti Vabariigi kodanik või oli seda abielu sõlmimise ajal;
- 2) mõlema abikaasa elukoht on Eestis;
- 3) ühe abikaasa elukoht on Eestis, välja arvatud juhul, kui tehtavat otsust ei tunnustataks ilmselt üheski riigis, mille kodanikud abikaasad on.

Erandliku kohtualluvuse kohaselt esitatakse Eesti kohtus lahendatavas abieluasjas hagi abikaasade ühise elukoha järgi, selle puudumisel kostja elukoha järgi. Kui kostja elukoht ei ole Eestis, esitatakse hagi poolte ühise alaealise lapse elukoha järgi, ühise alaealise lapse puudumisel hageja elukoha järgi.

Kui äraolija varale on tema teadmata kadumise tõttu seatud hooldus või kui piiratud teovõimega isikule on määratud eestkostja või kui isikule on mõistetud karistuseks vangistus, võib tema vastu esitada abielulahutushagi ka hageja elukoha järgi.

Eesti kohus võib põlvnemisasja lahendada, kui vähemalt üks pooltest on Eesti Vabariigi kodanik või kui vähemalt ühe poole elukoht on Eestis. Eesti kohtus lahendatavas põlvnemisasjas esitatakse hagi erandliku kohtualluvuse kohaselt lapse elukoha järgi. Kui lapse elukoht ei ole Eestis, esitatakse hagi kostja elukoha järgi. Kui kostja elukoht ei ole Eestis, esitatakse hagi hageja elukoha järgi. Sama kohaldatakse ka ülalpidamisasjade suhtes.

Valikulise kohtualluvuse kohaselt võib varalise nõudega hagi füüsilise isiku vastu esitada ka tema viibimiskoha järgi, kui isik on seal pikemat aega töö- või teenistussuhte või õpingute tõttu või muul sellesarnasel põhjusel. Kostja majandus- või kutsetegevusest tuleneva hagi võib esitada ka tema tegevuskoha järgi.

Liikmesusel põhinev juriidiline isik, muu hulgas äriühing, või selle liige, osanik või aktsionär võib valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada liikmesusest või osalusest tuleneva hagi juriidilise isiku liikme, osaniku või aktsionäri vastu ka juriidilise isiku asukoha järgi.

Kui isiku elukoht või asukoht on välisriigis, võib varalise nõudega hagi esitada valikulise kohtualluvuse kohaselt tema vastu ka vara, mille suhtes nõue esitatakse, asukoha järgi või isiku muu vara asukoha järgi. Kui vara on kantud avalikku registrisse, võib nimetatud hagi esitada selle registri asukoha järgi, milles vara on registreeritud. Kui varaks on võlaõiguslik nõue, võib nimetatud hagi esitada võlgniku elu- või asukoha järgi. Kui nõude tagatiseks on asi, võib hagi esitada ka asja asukoha järgi.

Hüpoteegiga tagatud või reaalkoormatisega seotud nõude sissenõudmise hagi või muu sellise nõudega seotud hagi võib valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada ka kinnisasja asukoha järgi, kui võlgnik on ühtlasi hüpoteegiga või reaalkoormatisega koormatud kinnistu omanik.

Hagi korteriomaniiku vastu, mis tuleneb korteriomandiga seotud õigussuhtest, võib valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada ka korteriomandi esemeks oleva kinnisasja asukoha järgi.

Lepingust tuleneva või lepingu tühisuse tuvastamise hagi võib valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada ka vaidlusaluse lepingukohustuse täitmise koha järgi.

Tarbija võib [võlaõigusseaduse](#) §-des 35, 46 ja 52, § 208 lõikes 4, §-des 379 ja 402, § 635 lõikes 4 ning §-des 709, 734 ja 866 nimetatud lepingust või suhtest, samuti muust Eestis asuva või siin tegevuskohta omava ettevõtjaga sõlmitud lepingust tuleneva hagi esitada valikulise kohtualluvuse kohaselt ka oma elukoha järgi. See ei kehti veolepingust tulenevate hagide suhtes.

Kindlustusvõtja, soodustatud isik või muu kindlustuslepingu järgi kindlustusandjalt täitmist nõudma õigustatud isik võib valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada kindlustuslepingust tuleneva hagi kindlustusandja vastu ka oma elu- või asukoha järgi.

Vastutuskindlustuse, samuti ehitise või kinnisasja või koos nendega vallasasjade kindlustamise puhul võib valikulise kohtualluvuse kohaselt hagi kindlustusandja vastu esitada ka kahju tekitanud teo toimepaneku või kahju tekitanud sündmuse toimumise koha või kahju tekkimise koha järgi.

Töötaja võib töölepingust tuleneva hagi valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada ka oma elukoha või töötamise koha järgi.

Õigusvastaselt tekitatud kahju hüvitamise hagi võib valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada ka kahju tekitanud teo toimepaneku või kahju tekitanud sündmuse toimumise koha või kahju tekkimise koha järgi.

Hagi, mille ese on pärimisõiguse tuvastamine, pärija nõue pärandi valdaja vastu, testamentaarsest annakust või pärimislepingust tulenev nõue või sundosa või pärandi jagamise nõue, võib valikulise kohtualluvuse kohaselt esitada ka pärandaja surma aegse elukoha järgi. Kui pärandaja oli Eesti Vabariigi kodanik ja tal ei olnud surma ajal Eestis elukohta, võib nimetatud hagi esitada ka pärandaja viimase Eesti-elukoha järgi. Kui pärandajal ei ole olnud Eestis elukohta, võib hagi esitada Harju Maakohtusse.

Hagi mitme kostja vastu võib hageja omal valikul esitada ühe kaaskostja elu- või asukoha järgi.

Kui samast asjaolust tulenevalt võib sama kostja vastu esitada mitu hagi, võib hagi esitada ka kohtusse, kuhu võiks esitada üksnes ühe või mõne samast asjaolust tuleneva nõudega hagi.

Vastuhagi võib esitada kohtusse, kuhu esitati hagi, kui vastuhagile ei ole ette nähtud erandlikku kohtualluvust. See kehtib ka juhul, kui vastuhagi tuleks üldsätete kohaselt esitada välisriigi kohtusse.

Iseseisva nõudega kolmanda isiku hagi võib esitada kohtusse, kus vaadatakse läbi põhihagi.

Pankrotivõlgniku, pankrotihalduri ja pankrotitoimkonna liikme vastu võib pankrotimenetlusega või pankrotivaraga seotud hagi, muu hulgas vara pankrotivarast välistamise hagi, esitada ka pankroti väljakuulutanud kohtusse. Pankroti väljakuulutanud kohtusse võib esitada ka nõude tunnustamise hagi. Pankrotivõlgnik võib esitada hagi, mis on seotud pankrotivaraga, muu hulgas tagasivõitmise hagi, ka pankroti väljakuulutanud kohtusse.

Kui hagi esitatakse muusse kohtusse kui kostja üldise kohtualluvuse järgsesse kohtusse, peab hagi esitamist sellele kohtule põhjendama.

Kui asi võib alluda üheaegselt mitmele Eesti kohtule, on avaldajal õigus valida, millisesse kohtusse avaldus esitada. Asja menetleb sel juhul kohus, kuhu avaldus esimesena esitati.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Eestis ei ole kohtualluvus määratletud hagi eseme ega hagi hinna järgi.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Menetlusosaline (hageja, kostja, kolmas isik) võib menetluses osaleda isiklikult või tsiviilkohtumenetlusteovõimelise esindaja kaudu kui seaduses ei ole ette nähtud teisiti. Isiklik osavõtt asjast ei võta õigust omada selles asjas esindajat või nõustajat.

Tsiviilkohtumenetlusteovõime on isiku võime oma tegudega kohtus teostada tsiviilmenetlusõigusi ja täita tsiviilmenetluskohustusi. Täielik teovõime on 18-aastaseks saanud isikul. Tsiviilkohtumenetlusteovõimet ei ole piiratud teovõimega isikul, välja arvatud, kui täisealise isiku teovõime piiratus ei puuduta tsiviilmenetlusõiguste teostamist ja tsiviilmenetluskohustuste täitmist. Vähemalt viieteistaastane alaealine võib menetluses osaleda kõrvuti seadusliku esindajaga.

Lepinguline esindaja võib kohtus olla kas advokaat või muu isik, kes on omandanud õiguse õppesuunal vähemalt riiklikult tunnustatud magistrikraadi, sellele vastava kvalifikatsiooni [Eesti Vabariigi haridusseaduse](#) § 28 lõike 22 tähenduses või sellele vastava välisriigi kvalifikatsiooni.

Juriidilist isikut esindab kohtus juhatuse või seda asendava organi liige (seaduslik esindaja), kui seaduse või põhikirjaga ei ole sätestatud ühist esindusõigust. Juhatuse liige võib asjaajamise kohtus edasi volitada lepingulisele esindajale. Esindaja olemasolu ei piira juriidilise isiku seadusliku esindaja juhatuse liikme osavõttu menetlusest.

Seaduses sätestatud juhtudel määrab isikule esindaja kohus.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldusse tuleb märkida kohtu nimetus, kuhu soovitakse hagiavaldust esitada. Hagiavaldust saab esitada ka elektrooniliselt portaali <https://www.e-toimik.ee/> kaudu, logides keskkonda sisse id-kaardiga. Samuti saab hagiavalduse edastada elektrooniliselt [faksiga](#) või [selleks ettenähtud e-posti aadressile](#). Ise kohale viies tuleb see viia vastava kohtumaja kantseleisse.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kohtumenetlus ja kohtu asjaajamine toimub eesti keeles. Hagiavaldus tuleb esitada eesti keeles ja see peab olema kirjalikus vormis. Hagiavaldus tuleb esitada kohtule allkirjastatult, hagiavalduse võib esitada ka digitaalallkirjastatult elektrooniliselt läbi portaali <https://www.e-toimik.ee/>, logides sisse id-kaardiga, või saata digiallkirjastatult e-posti teel. Faksi teel ja e-posti teel digitaalallkirjastamata on lubatud hagiavalduse saatmine vaid juhul, kui kohtule esitatakse esimesel võimalusel allkirjastatud hagiavaldus.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Standardvormi hagiavaldusel ei ole. Hagiavalduses märgitakse:

menetlusosaliste ning nende võimalike esindajate nimed ja aadressid ning sidevahendite andmed;

kohtu nimetus;

hageja selgelt väljendatud nõue (hagi ese);

hagi aluseks olevad faktilised asjaolud (hagi alus);

tõendid, mis kinnitavad hagi aluseks olevaid asjaolusid, viidates konkreetset, millist asjaolu millise tõendiga tõendada soovitakse;

kas hageja on nõus asja kirjaliku menetlemisega või soovib asja läbivaatamist kohtuistungil;

hagihind, kui hagi ei ole suunatud kindla rahasumma maksmisele.

menetluskokkuvõtte lisade nimekiri;

menetlusosalise või tema esindaja allkiri, elektroonilise dokumendi puhul digitaalallkiri.

Kui hageja soovib hagi menetleda dokumendimenetluses, tuleb seda hagi märkida.

Kui hagejat esindab menetluses esindaja, tuleb hagi märkida ka esindaja andmed. Kui hageja soovib menetluses kasutada tõlgi abi, tuleb seda hagiavalduses märkida ja võimaluse korral esitada tõlgi andmed.

Kui hagi esitatakse muusse kohtusse kui kostja üldise kohtualluvuse järgsesse kohtusse, peab hagi esitamist sellele kohtule põhjendama.

Abielulahutuse hagiavalduses märgitakse lisaks eelpool nimetatud andmetele ka abikaasade ühiste alaealiste laste nimed, sünniajad, kes lapsi ülal peab ja kasvatab, kelle juures lapsed elavad ning ettepanek vanemaõiguste ja laste kasvatamise edasiseks korraldamiseks.

Kui hageja või kostja on avalikku registrisse kantud juriidiline isik, lisatakse hagile registrikaardi ärakiri, registri väljavõte või registreerimistunnistus, kui kohtul ei ole võimalik registrist seda ise kontrollida. Muu juriidilise isiku kohta esitatakse muud tõendid isiku olemasolu ja õigusvõime kohta.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusi?

Riigilõivu tuleb tasuda avalduse, kaebuse või taotluse läbivaatamise eest. Riigilõivu suurus on sätestatud sõltuvalt tsiviilasja hinnast [riigilõivuseaduse](#) [lisas 1](#) või kindla summana, olenevalt nõude liigist. Riigilõivu ei võeta menetlusabi taotluse, töötasu- ja elatisenõude esitamisel ning muudel riigilõivuseaduses sätestatud juhtudel.

Riigilõiv tasutakse enne toimingute tegemise taotlemist. Enne riigilõivu tasumist ei toimetata hagi kostjale kätte ega tehta muid lõivustatud toimingust tulenevaid menetlustoiminguid. Kui riigilõivu ei ole tasutud vajalikus ulatuses, määrab kohus avaldajale tähtaja riigilõivu tasumiseks. Riigilõivu tähtpäevaks tasumata jätmise korral jäetakse avaldus menetlusse võtmata. Kui menetlusse võetud nõudelt on riigilõivu tasutud seaduses sätestatust vähem, nõuab kohus riigilõivu tasumist seaduses sätestatud suuruses. Kui hageja jätab riigilõivu kohtu määratud tähtpäevaks maksmata, jätab kohus hagi selle nõude osas läbi vaatamata.

Riigilõivu tasumisel märgitakse maksedokumendile selle toimingute nimetus, mille eest riigilõiv tasutakse. Riigilõivu tasumisel teise isiku eest märgitakse ka selle isiku nimi. Kui kohus nõuab peale hagiavalduse esitamist täiendava riigilõivu tasumist, tuleb krediidiasutuse kaudu riigilõivu tasumisel märkida ka kohtu poolt teatatud viitenumber.

Esindaja kulud jäävad vajalikus ja põhjendatud ulatuses reeglina selle poole kanda, kelle kahjuks kohtulahend tehakse. Esindajakulude väljamõistmiseks kaotanud poolelt ei tule tõendada kulude kandmist, kulude tekkimise tõendamiseks ja hüvitamiseks piisab õigusabiteenuse osutamise eest esitatud arvest. Esindajale tasu maksmist enne kohtu poolt menetluskulude jaotamist ja kindlaksmääramist tsiviilkohtumenetluse seadustik ei reguleeri, selles lepivad õigusabi teenuse osutaja ja esindatav kokku õigusabiteenuse osutamise lepingus.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Menetlusabi antakse füüsilisest isikust menetlusosalisele, kelle elukoht on menetlusabi andmise avalduse esitamise ajal Eesti Vabariigis või mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis või kes on Eesti Vabariigi või mõne muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik. Elukoha määramisel lähtutakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1215/2012 artiklist 62. Muule füüsilisest isikust menetlusosalisele antakse menetlusabi üksnes juhul, kui see tuleneb välislepingust.

Menetlusabi taotlejale antakse menetlusabi, kui:

menetlusabi taotleja ei suuda oma majandusliku seisundi tõttu menetluskulusid tasuda või kui ta suudab neid tasuda üksnes osaliselt või osamaksetena ja on piisav alus eeldada, et kavandatud menetluses osalemine on edukas.

Menetluses osalemise edukust eeldatakse, kui taotlus, mille esitamiseks menetlusabi taotletakse, on õiguslikult veenvalt põhjendatud ja faktiliselt põhjustatud.

Menetluses osalemise edukuse hindamisel arvestatakse ka asja tähendust menetlusabi taotlejale.

Füüsilisele isikule ei anta menetlusabi, kui:

1) menetluskulud ei ületa eeldatavasti menetlusabi taotleja kahekordset keskmist ühe kuu sissetulekut, mis on arvatud taotluse esitamisele eelnenud nelja kuu keskmise kuusissetuleku alusel ning millest on maha arvatud maksud ja sundkindlustuse maksed ja seadusest tulenevate ülalpidamiskohustuste täitmiseks ettenähtud summa, samuti mõistlikud kulud eluasemele ja transpordile;

2) menetlusabi taotleja saab menetluskulud kanda oma olemasoleva ja suuremate raskusteta müüdava vara arvel, millele saab seaduse kohaselt pöörata sissenõude;

Juriidilistest isikutest võib menetlusabi oma eesmärkide saavutamiseks taotleda tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirja kantud või sellega võrdsustatud mittetulundusühing või sihtasutus, mille asukoht on Eestis või mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis, kui taotleja põhistab, et ta taotleb menetlusabi keskkonnakaitse või tarbijakaitse valdkonnas või muud ülekaalukat avalikku huvi arvestades paljude inimeste seadusega kaitstud õiguste võimaliku kahjustamise vältimiseks ja ta ei suuda eeldatavasti menetluskulusid oma vara arvel katta või suudab neid tasuda üksnes osaliselt või osamaksetena. Muu Eesti eraõiguslik juriidiline isik võib taotleda menetlusabina apellatsioonkaebuselt tasumisele kuuluva riigilõivu tasumisest täielikku või osalist vabastamist. Muule välismaisele juriidilisele isikule antakse menetlusabi üksnes välislepingu alusel.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagi esitamise ajaks on hagi kohtusse jõudmise aeg. See kehtib üksnes juhul, kui hagi on kostjale hiljem kätte toimetatud. Kui kohus keeldub hagiavaldust menetlusse võtmast, kohus hagi kostjale kätte ei toimetata. Kui hagiavaldus vastab seaduse nõuetele, võtab kohus hagiavalduse määrusega menetlusse. Kui hagiavaldus nõuetele ei vasta, määrab kohus hagejale tähtaja selles esinevate puuduste kõrvaldamiseks. Kohus lahendab hagiavalduse menetlusse võtmise või sellest keeldumise või tähtaja määramise puuduste kõrvaldamiseks määrusega mõistliku aja jooksul. Kohus teavitab hagejat hagiavalduse menetlusse võtmisest.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohus teavitab menetlusosalist järgmistest sammudest menetluses korraldusliku sisuga määruste kaudu. Hagiavaldusele vastuse esitamise tähtaja kostjale määrab kohus korraldava sisuga määruses, millega teeb kostjale teatavaks hagiavalduse menetlusse võtmise.

Viimati uuendatud: 30/03/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Iirimaa

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Kohtusse pöördumine on sageli viimane abinõu, kui muud katsed vaidlust lahendada on ebaõnnestunud. Kohtusse pöördumise asemel võib kasutada vaidluste kohtuvälise lahendamise menetlusi. (Vt teabeleht „Vaidluste kohtuväline lahendamine“.)

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse nõuete esitamise tähtajad on erinevad, olenedes konkreetsest kohtuasjast. Tähtaegade küsimust võib selgitada õigusnõustaja või [spetsiaalne asutus, mis teavitab kodanikke](#) õiguskaitsele juurdepääsust (teabenõukogu, *Citizens Information Board*).

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus](#)“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Alama astme kohtute (ringkonna- ja piirkonnakohtud) puhul määratakse hagi kohtualluvus kindlaks kostja või ühe kostja alalise elukoha, tegevuskoha või töökoha järgi. Enamiku lepinguga seotud vaidluste puhul on pädev kohus see kohus, mille tööpiirkonnas leping väidetavalt sõlmiti; lepinguvälise kahju puhul see kohus, mille tööpiirkonnas kahju väidetavalt tekitati; perekonnaasjade puhul hageja/avaldaja elukoha järgne kohus, ning kinnisasja üürimise, rentimise või omandiõigusega seotud asjade puhul see kohus, mille tööpiirkonnas asuvad vaidluse esemeks olevad ruumid või maad.

Lisateavet kohtualluvuse kohta vt teabeleht „[Kohtualluvus](#)“.

[Iirimaa kohtuteenistuse \(Courts Service of Ireland\)](#) veebisait sisaldab teavet kohtute struktuuri kohta. Üldsuse teavitamiseks on avaldatud ka brošüür „*Explaining the Courts*“. Lisateavet kohtusüsteemi kohta saab veel [teabenõukogult](#).

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Hagi kohtualluvus oleneb selle esemest (nt leping, lepinguvälise kahju jm) ja hinnast.

Lisateavet vt teabeleht „[Kohtualluvus](#)“.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Esindajat ei ole vaja alati kasutada. See on Teie otsustada ja sõltub juhtumi keerukusest. Kui Te siiski otsustate esindajat kasutada, peate kasutama advokaati (*solicitor*). Advokaate atesteerib ja nende kutseala reguleerib [õigusliit \(Law Society\)](#).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus tuleb esitada asjakohase kohtu kantseleisse, olenevalt nõude suurusest (täpsemat teavet asjakohase kohtu kohta vt teabeleht „[Kohtualluvus](#)“). Kohtute kantseleid asuvad üle kogu Iirimaa ning nende aadressid ja tööajad on avaldatud [kohtuteenistuse](#) veebisaidil.

8 Mis keelele võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Iirimaa saab hagiavalduse esitada inglise või iiri keeles. Hagiavaldus tuleb esitada spetsiaalsel vormil, mis oleneb hagi kohtualluvusest. Hagiavaldust ei saa saata faksi või e-postiga, see tuleb esitada isiklikult asjakohase kohtu kantseleisse. Hagiavaldust ei saa esitada suuliselt.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Hagiavalduse esitamiseks on spetsiaalsed vormid. Paljusid neist saab alla laadida [kohtuteenistuse](#) veebisaidilt ja ülejäänud on esitatud [kohtueeskirjade](#) rubriigis. Vormidest nähtub, milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama. Mõningaid juhtnõude võib saada kohtuteenistuse ametnikelt, kuid nad saavad anda ainult menetlusteavet, sest neil ei ole lubatud hagi sisu kohta nõu või selle koostamise kohta soovitusi anda.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikuluseid?

Enamiku hagiavalduste eest tuleb maksta riigilõivu. Lõiv tuleb tasuda siis, kui avaldus esitatakse asjakohase kohtu kantseleisse. Teave eri lõivude kohta on avaldatud [kohtuteenistuse](#) veebisaidil. Kui otsustate kasutada advokaati, siis nende tasud on erinevad ega ole kohtuteenistuse otsustada. Kui palkate advokaadi, teatab ta Teile tasu suuruse ja selle maksmise aja.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Vt teabeleht „[Õigusabi](#)“.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagi on ametlikult esitatud, kui kohtu kantselei on selle vastuvõtmist kinnitanud. Olenevalt kohtust võib juhtuda, et seda ei või kinnitada enne, kui see on teisele poolele kätte toimetatud. Väiksemate nõuete kohtus saadab Teie nõude teisele poolele kohtusekretär. Teistes kohtutes peate oma nõude ise kätte toimetama või laskma esindajal seda Teie eest teha. Selle kohta saab teavet kohtu kantseleist, kuhu olete otsustanud oma nõude esitada. Kohtukantselei ametnikud teatavad Teile, kui Te ei ole nõude esitamiseks kõiki menetlusnõudeid täitnud, kuid kohtunik on see, kes otsustab, kas Teie hagiavaldus on nõuetekohaselt esitatud.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Tähtajad on kindlaks määratud iga kohtu [eeskirjades](#) ja selle kohta saate teavet selle kohtu kantseleist, kuhu Te oma nõude esitate.

Viimati uuendatud: 12/04/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Kreeka

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Mõnikord võib tõepoolest olla kohane kasutada alternatiivset vaidluste lahendamise meetodit. Vt vastav teabeleht.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Eri nõuetel on erinevad aegumistähtajad, sõltudes konkreetsest kohtuasjast. Täpsemat teavet aegumistähtaegade kohta saab õigusnõustajalt või kodanike nõustamise büroolt.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt „[Kohtualluvus](#)“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt „[Kohtualluvus – Kreeka](#)“.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Vt „[Kohtualluvus – Kreeka](#)“.

Kohtusse pöördumise kord.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Hagi peab esitama advokaat, välja arvatud järgmistel juhtudel: 1) kohaliku tsiviilkohtusse (*Irinodikio*) esitatavad hagid, 2) ajutised õiguskaitsevahendid, 3) otsese ohu vältimine (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 94 lõige 2) ja 4) ühest kohtunikust koosneva kohtukollegiumiga esimese astme kohtus (*Monomelos Protodikio*) või kohalikus tsiviilkohtus toimuv töövaidlusmenetlus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 665 lõige 1). Üldjuhul tuleks seega kasutada õigusesindajat. Teatavates menetlustes, nt ajutiste õiguskaitsevahendite kohaldamine, väiksemad vaidlused, töövaidlused jne, võib asjaomane isik end ise esindada.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Kohtuasja algatamiseks tuleb esitada pädeva kohtu kantseleisse hagiavaldus. Hagi koostamiseks peaks asjaomane isik võtma ühendust advokaadiga, kes esitab selle pädeva kohtu kantseleisse.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

a) Hagiavaldus tuleb esitada kreeka keeles;

b) üldjuhul tuleb see esitada kirjalikult. Selle võib esitada ka suuliselt kohaliku tsiviilkohtusse, kui kohtu asukohas ei ole ametisse määratud advokaate või kohalikke litsentseerimata õigusnõustajaid (*dikolavoi*). Sel juhul tuleks koostada aruanne (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 111 ja 115 ning artikli 215 lõige 2); ning

c) hagiavalduse võib esitada ka elektrooniliselt, kui see on allkirjastatud täiustatud e-allkirjaga (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 117 lõige 2 ja artikli 119 lõige 4, presidendi dekreet 25/2012).

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Hagiavalduse esitamiseks eraldi vorme ei ole. Toimik sisaldab hagiavaldust, kui see on vajalik (kohalikes tsiviilkohtutes ja õiguskaitseabinõude puhul ei ole see kohustuslik) ja kui menetluspool esitab kirjalikke tõendeid.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Tasuda tuleb kohtukulud: menetluspool peaks kandma asjakohased kulud ja tasuma riigilõivu. Seega peaks hageja tasuma tempelmaksu, kohtu tempelmaksu ja eri fondide (nt advokaatide fond (TN), Ateena advokaatide hoolekandefond (TPDA) jne) lõivud, mis tasutakse hagiavalduse esitamisel. Millal ja kuidas tuleb advokaadile tasuda, lepitakse kokku menetluspoolega.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Jah, tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklites 194–204 sätestatud tingimustel (kui asjaomane isik ei ole võimeline ise kohtukulusid kandma, piiramata enda ja oma perekonna elatusvahendeid). Nõutavad on järgmised dokumendid: 1) hageja elukoha järgse kohaliku omavalitsuse juhi tõend hageja ametialase, majandusliku ja perekondliku olukorra kohta ning 2) hageja elukoha järgse maksuameti tõend selle kohta, kas ta on viimasel kolmel aastal esitanud tulumaksu- või muu otsese maksu deklaratsiooni, ja maksudeklaratsiooni õigsuse kinnitus.

Hagi menetlemisel tehtavad edasised sammud.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagiavaldus arvatakse esitatuks, kui see on edastatud adressaadiks oleva kohtu kantseleile ja kui selle ärakiri on kostjale kätte toimetatud (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 215). Hagiavalduse esitamist kinnitatakse aruande koostamise ja esitamisega. Hagiavalduse esitamisel pädevale kohtule koostatakse esitamise akt ja määratakse kindlaks kohtuistungile kuupäev, et anda hagejale esitamise kohta üksikasjalikku teavet.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohtuistungile kuupäeva määrab pädeva kohtu kantselei ja menetluspoolele saadetakse kutse ilmuda igale järgmisele kohtuistungile või igale menetluse käigus tehtavale toimingule. Menetluspoolel on õigus kohtuistungile toimumist kiirendada. Juhtnõore annab ka volitatud advokaat.

Teise astme kohtus, st apellatsioonikohtus, on kõikides küsimustes nõutav advokaadi kohalolek, isegi kui õigusesindaja kohalolek ei olnud asjaomastel juhtudel kohustuslik eespool nimetatud esimese astme kohtutes (1. küsimus). See kehtib loomulikult ka Kreeka Tsiviil- ja Karistusõiguse Ülemkohtusse (*Arios Pagos*) esitatavate asjade puhul.

Viimati uuendatud: 23/04/2018

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Hispaania

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Vaidlusi saab lahendada ka kohtusse pöördumata, kasutades lepitusmenetlust – vt teabeleht „[Vahendus Hispaanias](#)“.

Pooled võivad taotleda lepitust ka pärast seda, kui kohtumenetlus on algatatud.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse nõuete esitamise tähtajad on erinevad ja olenevad konkreetsest kohtuasjast. Tähtaegade, st aegumistähtaegade küsimus on õiguslikult keeruline ja kõige parem on pidada nõu advokaadi või õiguskaitse kättesaadavuse kohta teavet andva õiguskeskusega.

Üldjuhul on näiteks

lepingust tulenevate nõuete aegumistähtaeg viis aastat;

lepinguvälise kahju hüvitamise nõuete aegumistähtaeg üks aasta.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Kui otsustate lahendada vaidluse kohtus, peate pöörduma selle liikmesriigi kohtusse.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt kohtualluvuse reeglid teabelehel „[Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?](#)“.

Elukohapõhine:

 [kohtute kataloog \(Directorio Juzgados\)](#)

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Vt kohtualluvuse reeglid teabelehel „[Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?](#)“.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Üldjuhul on Hispaanias kohtusse pöördumiseks vaja palgata:

õigusesindaja (*procurador*) ja

advokaat (*abogado*), kes teid kohtus esindab.

Neid ei ole vaja palgata järgmistel juhtudel:

kui nõude summa ei ületa 2000 eurot;

nõude esitamiseks eraldi kiirmenetluses, mida nimetatakse maksekäsmenetluseks (*monitorio*), tingimusel et esitate võla kohta dokumentaalsed tõendid.

Neil juhtudel ei ole nõude suurus piiratud;

enne menetluse algatamist kiireloomuliste meetmete kohaldamise taotlemiseks. See hõlmab ajutisi meetmeid tühistamis-, kooselu lõpetamise või lahutusmenetluses. Selliste meetmete eesmärk on rahuldada abikaasade ja nende laste kõige pakilisemad isiklikud ja rahalised vajadused, kui üks abikaasadest kavatseb algatada tühistamis-, kooselu lõpetamise või lahutusmenetluse (siiski on juristi vaja kasutada kirjalike dokumentide esitamise korral ja edasises menetluses).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavalduse ja dokumendid võib esitada internetis:

 Üldine juurdepääsupunkt kohtule (*Administración de Justicia*).

Hagiavaldused ja dokumendid võib esitada ka asjaomase ringkonna keskkantseleisse (*Juzgado Decano*) või asjaomase asukoha kohtu kantseleisse. Sel juhul tegeleb nendega

keskkantselei ja üldiste ühisteenuste eest vastutav kohtusekretär või

kohtusekretäri järelevalve all tegutsev kantseleiametnik.

Kohtusekretärid ja nende määratud ametnikud saavad ainsana kinnitada hagiavalduste, menetluse algatamise dokumentide ja mis tahes muude kohustuslike tähtaegadega dokumentide esitamise kuupäeva ja kellaaega.

Tsiviil- või kaubandusnõudeid ei saa esitada ühelegi teisele avalik-õiguslikule asutusele, sealhulgas valvekohtule.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kohtumenetlustes tuleb põhimõtteliselt kasutada hispaania keelt. Neis autonoomsetes piirkondades (Kataloonia, Valencia, Balearid, Galicia ja Baskimaa), kus on oma keel, võib kasutada ka seda keelt.

Kõik teised menetlusosalised võivad nii kirjalikes dokumentides kui ka suulises menetluses kasutada kas hispaania keelt või selle autonoomse piirkonna keelt, kus menetlus toimub. Kui üks menetlusosalistest ei valda autonoomse piirkonna keelt, määrab kohus tõlgi, kes tagab tõlke hispaania keelde. Tõlk määratakse seaduses ettenähtud juhtudel või kaitseõiguste rikkumisele tugineva isiku taotlusel. Kui keegi peale poole annab ütlusi muus keeles, kuna ta ei valda hispaania või autonoomse piirkonna keelt, vastutab tõlgi tagamise eest neile tõenditele tuginev pool.

Menetluse algatamiseks tuleb alati esitada kirjalik hagiavaldus (*demanda*). Kui nõude suurus jääb alla 2000 euro, piisab lihtsast kirjalikust dokumendist. See peab sisaldama järgmist teavet:

hageja isikuandmed ja aadress ning teise poole isikuandmed ja aadress, kui need on teada, ja

mida hageja täpselt teiselt poolelt nõuab.

Isikud, kes *procurador*i ei palka, võivad valida, kas suhelda kohtuga elektrooniliselt või mitte. Nad võivad valitud suhtlusmeetodit igal ajal muuta.

 Üldine juurdepääsupunkt kohtule

Kõik õiguspraktikud peavad nii algse hagiavalduse kui ka hilisemate hagiavaldusega seotud dokumentide ja muude dokumentide esitamiseks kasutama kohtuelektroonilisi või kaugesitamissüsteeme, et tagada esitatud dokumentide ehtsus, samuti kõikide dokumentide saatmise ja kättesaamise ning saatmise ja kättesaamise kuupäeva usaldusväärne registreerimine.

Kohtutega peavad elektrooniliselt suhtlema ka järgmised organisatsioonid ja isikud:

juriidilised isikud;

iseseisva õigusvõimeta üksused;

spetsialistid, kes peavad kutsetegevusega tegelemiseks kuuluma kutseorganisatsiooni, oma kutsetegevuse käigus tehtavate toimingute ja kohtuga toimuva suhtluse raames;

notarid ja registripidajad;

huvitatud poole esindajad, kes on kohustatud kohtutega elektroonilisel teel suhtlema, ning ametiisikud oma ametiülesannete täitmise käigus tehtavate toimingute ja suhtluse raames.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Standardvormid ja trükitud dokumendid on olemas nende nõuete esitamiseks, mille suurus ei ületa 2000 eurot, ja ka maksekäsmenetluseks nimetatavas erimenetluses esitatavate rahaliste nõuete jaoks. Maksekäsmenetluse nõudele ei ole kehtestatud ülemmäära, kuid võla kohta tuleb esitada dokumentaalsed tõendid.

Need vormid (koos koostamisjuhenditega) on kättesaadavad järgmistel veebilehtedel:

 suulised kohtumenetlused (*Juicio Verbal*) (väiksemate nõuete korral)

 maksemenetlus (*Juicio Monitorio*) (erimenetluse korral)

Need on üldsusele kättesaadavad ka kohtute keskkantseleis ja iga kohturingkonna ühise menetlusteenistuse büroos.

Kui nõude suurus ei ületa 2000 eurot, on see väga lihtne dokument. See peab sisaldama ainult hageja isikuandmeid, teise poole isikuandmeid (kui need on teada) ja hageja nõude täpset kirjeldust.

Kui nõude suurus on üle 2000 euro, on dokument keerukam ja selle peab koostama advokaat, sest see peab sisaldama ka juhtumi faktiliste asjaolude kirjeldust, hagi õiguslikku alust ning dokumentide ja muude esitatud tõendite korrektset loetelu.

Mõlemal juhul tuleb algselt hagiavaldusele lisada kõik hagi toetavad dokumentaalsed tõendid ning eksperdiarvamused või muud asjaga seotud tõendid.

Üldiselt ei saa neid dokumente hiljem esitada, välja arvatud väga erandlikel juhtudel.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Üksikisikud ei pea riigilõivu tasuma.

Juriidilised isikud (äriühingud, sihtasutused, ühingud) peavad tasuma riigilõivu tsiviil-, kaubandus- või halduskohtusse esitatavalt hagiavalduselt ning sotsiaalkohtu otsuse edasikaebamisel. Kriminaalkohtutes ei tule riigilõivu tasuda. Lisateave:

 kohtulõivud (*Tasas judiciales*)

Kataloonia autonoomses piirkonnas peavad juriidilised isikud tasuma riigilõivu (kuid üksikisikud mitte):

 Kataloonia autonoomne piirkond (*Comunidad Autónoma de Cataluña*). **Lõiv**

Advokaaditasudele ei ole kehtestatud standardmäärasid. Nii tasude suurus kui ka makseviis määratakse kindlaks vastastikusel kokkuleppel kliendiga.

*Procurador*ide tasu puhul kehtib standardmäär.

 ***Procurador*ide tasu** (*Arancel Procuradores*) (standardmäär)

Õiguspraktikud küsivad tavaliselt esialgsete kulude katmiseks ettemaksu, arvates hiljem selle kogutasust maha. Menetlus jaguneb etappideks ja õiguspraktikud võivad nõuda oma klientidelt kogutasu teatava osa tasumist iga etapi alguses.

Õiguspraktikud ei nõua tavaliselt kogu tasu maksmist enne kohtuasja menetluse lõppu.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Isikutel, kes suudavad tõendada, et neil ei ole kohtusse pöördumiseks rahalisi vahendeid, on õigus saada menetlusabi.

 Menetlusabi (*Justicia Gratuita*) (justiitsministeerium)

Isikute rahaliste vahendite hindamiseks kasutatakse indeksit nimega IPREM (*indicador público de renta de efectos múltiples*, üldine riiklik sissetulekuindeks).

Isikul puuduvad kohtusse pöördumiseks rahalised vahendid, kui tema leibkonna kõikidest allikatest saadav aastasissetulek ei ületa

üheliikmelisse leibkonda kuuluvate isikute puhul kahekordset hagiavalduse esitamise ajal kohaldatavat IPREMI;

vähem kui neljaliikmelisse leibkonda kuuluvate isikute puhul kahe ja poole kordset hagiavalduse esitamise ajal kohaldatavat IPREMI;

vähemalt neljaliikmelisse leibkonda kuuluvate isikute puhul kolmekordset IPREMI.

2023. aastal on aastane IPREM 7200,00 eurot (12 osamaksena).

 IPREM 2023

Menetlusabi võivad saada ka teatavat liiki mittetulundusühendused.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagiavaldus arvatakse ametlikult esitatuks alates selle esitamise kuupäevast, kui see on esitatud kohtukantseleisse ja kui on tehtud määrus hagi menetlusse võtmise kohta, olles eelnevalt veendunud, et asi kuulub asjaomase kohtu pädevusse.

Kohtu otsusest võtta hagi menetlusse ja kõikidest järgnevatest otsustest teavitab teid teie *procurador*, kui olete ta palganud. Kui *procurador*i ei ole vaja palgata, teavitatakse teid otse, saates tähtitud kirja hagiavalduses esitatud aadressil.

Kui hagiavalduses on puudusi, mille tõttu ei saa seda menetlusse võtta, annab kohus teile aega puudused kõrvaldada. Kui puudusi ei saa kõrvaldada, teavitab kohtusekretär kohtunikku, kes otsustab, kas võtta hagi menetlusse või mitte.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kustja vastuse esitamise tähtaeg)?

Pooli teavitatakse viivitamata kõigist menetlusetappidest või -toimingutest kas otse või nende *procurador*i kaudu, kui see on neil palgatud.

Üldjuhul ei ole menetlustel kindlaksmääratud ajakava, kuid on tähtajad, millest tuleb kinni pidada.

Viimati uuendatud: 15/04/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversionides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Prantsusmaa

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Mõnikord on parem kasutada alternatiivseid vaidluste lahendamise meetodeid. Lisateavet selle kohta saab [siit](#).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse nõuete esitamise tähtajad on sõltuvalt konkreetsest kohtuasjast erinevad. Tähtaegade küsimust võib selgitada õigusnõustaja (*conseil juridique*) või kodanike nõustamise büroo (*bureau d'information des citoyens*).

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt „[Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?](#) - Prantsusmaa“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt „[Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?](#) - Prantsusmaa“.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindamist?

Vt „[Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?](#) - Prantsusmaa“.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Teatavatel juhtudel peab teil olema kohtus menetluse algusest peale advokaat.

Põhimõtteliselt peab teid esimese astme kohtus (*tribunal judiciaire*) esindama advokaat. Sellest on teatavaid erandeid, näiteks äriruumide rendilepingud või kaitsekohtuniku (*juge des contentieux de la protection*) pädevusse kuuluvad küsimused.

Perekonnakohtus (*juge aux affaires familiales*) ei ole advokaadi kasutamine kohustuslik asjades, mis on seotud lapse hoolduse asjades õiguste üleandmise, lahutusjärgsete menetluste, vanema hooldusõiguse, abielulistes kulutustesse panustamise kindlaksmääramise ja ülalpidamiskohustusega.

Advokaadi kasutamine ei ole kohustuslik kaubanduskohtus (*tribunal de commerce*), täitmiskohtuniku juures (*juge de l'exécution*), alaealiste kohtus (*juge des enfants*), sotsiaalsajade kohtus (*tribunal des affaires sociales*), töövaidluskomisjonis (*conseil des prud'hommes*) ega põllumajandusmaa rendilepingutega seotud küsimusi menetlevas kohtus (*tribunal paritaire des baux ruraux*).

Prantsuse õiguses on hagi esitamiseks kaks viisi.

Kui menetluse algatamiseks on vaja esitada kohtukutse, tuleb kasutada kohtutäituri teenuseid. Kohtutäituri teenuseid ei ole vaja, kui menetluse võib algatada ühepoolse või ühisavalduse alusel.

Tuleb märkida, et ajutiste meetmete (*référé*) kohaldamise taotlemise korral tuleb menetlus algatada kohtukutsega.

Muudel juhtudel tuleb menetlus algatada kohtukutse või ühisavaldusega.

Alaealistega seotud asjades menetluse algatamiseks pöördub üks vanem, eestkostja või alaealine ise alaealiste kohtuniku poole lihtavaldusega.

Täitmiskolleegiumis tuleb kasutada kohtukutset, välja arvatud väljasaatmisega seotud otsuseid puudutavates täitemenetlustes.

Kaubanduskohtus saab ainult lihtavaldusega algatada maksekäsumenetlust, mis on seotud pangatšekist (*traite*), käskvekslist (*lettre de change*), lihtvekslist (*billet à ordre*) või nõuete loovutamise teatisest (*bordereau de cession*) tulenevate võlanõuetega. Muudel juhtudel tuleb menetlus algatada kohtukutsega.

Töövaidluskohustus võib nõude esitada avaldusega, mille võib saata (kuid ei pea saatma) tähtitud kirjaga.

Põllumajandusmaaga seotud küsimusi menetlevasse kohtusse võivad pooled pöörduda avaldusega või kohtutäituri abil. Pooled võivad pöörduda kohtusse ka ühisavaldusega – ühishagiga, milles nad esitavad kohtunikule oma nõuded. See avaldus esitatakse kohtusekretärile.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Kõik teabenõuded tuleks esitada asjaomase kohtu valvelauda. Lisaks pakutakse enamikus kohtutes, kogukondlikes õiguskeskustes (*maisons de justice et du droit*) ja linnavalitsustes (*mairies*) tasuta õigusnõustamist.

Hagi tuleb esitada kohtu kantseleisse.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Prantsuse keel on ainus aktsepteeritav keel. Poolt võib kohtuistungil aidata tõlk, kuid kohtunikud ei ole kohustatud tõlki kasutama, kui nad valdavad keelt, mida pool räägib.

Nõuded esitatakse kirjalikult.

Kehtivate eeskirjade kohaselt ei saa tsiviilkohtus menetlust algatada faksi või e-posti teel.

Alates 2021. aasta algusest on kohtumenetlustes osalevate kodanike portaalis (*Portail du justiciable*) kättesaadav veebiteenus kohtusse pöördumiseks.

Portaali kaudu võib esitada avaldusi menetlusega ühinemiseks tsiviilhagejana pärast kohtu poolt kannatanule saadetud teate kättesaamist, avaldusi eestkostega seotud küsimustega tegelevale kojale täiskasvanute kaitsmiseks võetavate meetmete haldamiseks ning avaldusi perekonnakohtus menetluse algatamiseks ilma kohustusliku advokaadi kasutamisetä.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Kohtusse avaldusega pöördumise vorme koostab Prantsusmaa vormide registreerimise ja läbivaatamise keskus (*Centre d'enregistrement et de révision des formulaires administratifs*, CERFA). Toimik peab sisaldama teavet hageja ja vastaspoole kohta ning kõiki kohtuasja esemega seotud dokumente, mis tuleb olenevalt konkreetsest asjast esitada menetluse algatamisel kohtu kantseleisse või kohtuistungil kohtunikule.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusi?

Juurdepääs õigusemõistmisele esimeses astmes on tasuta. Üldjuhul ei tule kohtusse pöördumisel riigilõivu tasuda, välja arvatud kaubanduskohtutes, kus kehtivad kindlaksmääratud riigilõivud.

Kulud kujutavad endast menetluskulusid. Need hõlmavad tunnistajatele makstavaid hüvitisi, ekspertide tasusid ning kohtutäituri ja advokaatide kulusid, v.a tasud. Mõned kulud tuleb kanda menetluse alguses või käigus. Menetluse lõpus mõistab kohtunik kulud tavaliselt välja kohtuvaidluse kaotanud poolelt, välja arvatud juhul, kui see pool saab menetlusabi.

Advokaaditasud määratakse kindlaks kliendiga sõlmitavas tasude kokkuleppes. Advokaadid võivad nõuda ettemaksu, mis on kliendi poolt enne advokaadi tööd või selle käigus ette tasutav summa.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Kui menetlusabi taotleja rahalised vahendid ei ületa igal aastal läbi vaadatavat abikõlblikkuse ülemmäära, võib ta saada menetlusabi (2020. aastal 1043 eurot täieliku menetlusabi ja kuni 1564 eurot osalise menetlusabi saamiseks). Piirmäärasid võib muuta vastavalt kostja perekondlikule olukorrale (vt „[Õigusabi – Prantsusmaa](#)“).

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Menetlus arvatakse algatatuks:

alates kohtukutse ärakirja esitamisest kohtukantseleisse;

alates avalduse esitamisest või registreerimisest kohtukantseleis.

Hagejad ei saa esitatud dokumendi kehtivuse kohta kinnitust.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohtukantselei võib anda teavet menetluse seisu ja kindlaksmääratud kohtuistungi kuupäeva kohta.

Seotud lingid

 [Justiitsministeeriumi veebisait](#)

Viimati uuendatud: 08/03/2022

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Horvaatia

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Pooled võivad lahendada vaidluse kohtus, kuid on olemas ka vaidluste kohtuvälise lahendamise meetodeid. Horvaatias on sellisteks meetoditeks vahekohtumenetlus, lepitusmenetlus ja laiemas mõttes kohtumenetlused, mis on suunatud kohtuliku kokkuleppe saavutamisele.

Lepitusmenetluse kohaldamist tsiviil-, kaubandus-, töö- ja muudes poolte vabalt teostatavaid õigusi puudutavates vaidlustes reguleeritakse lepitusmenetluse seadusega (*Zakon o mirenju*) (Horvaatia Vabariigi ametlik väljaanne (*Narodne Novine*, edaspidi „NN“) nr 18/11). Lepitusmenetlus tähendab kasutatavast nimetusest olenemata (*mirenje, medijacija, posredovanje, concilijacija*) menetlust, mille käigus pooled püüavad jõuda omavahelise vaidluse lahendamiseks vastastikkü rahuldavale kokkuleppele, kasutades erapoolelt kolmandat isikut – üht või mitut lepitajat (*posrednik, medijator, concilijator*), kes aitab pooltel kokkuleppele jõuda, kuid ei ole pädev tegema siduvat otsust. Lepitusmenetlus toimub poolte kokkulepitud viisil ning seda iseloomustavad selle valikuline laad ja poolte autonoomia. See on vabatahtlik ja konsensuslik, mitteametlik ja konfidentsiaalne ning pooled on selles võrdsed.

Vahekohtumenetlus (*arbitraža* või *izbrano suđenje*) on seevastu vahekohtus toimuv menetlus, olenemata sellest, kas seda korraldab või teostab juriidiline isik või juriidilise isiku organ, mis korraldab ja teeb vahekohtute tööd. Vahekohtumenetlus on vabatahtlik, kiire, tõhus, mitteavalik vaidluste lahendamise viis, mille puhul pooled võivad kokku leppida, kes on vaidluse tekkimise korral kohtunikuks, kus vahekohtumenetlus toimub, milline on kohaldatav materiaal- ja menetlusõigus ning mis keeles (keeltes) vahekohtumenetlus toimub. Vahekohtu sisulisel otsusel on lõpliku kohtuotsuse jõud.

Tsiviilkohtumenetluse seadusega (*Zakon o parničnom postupku*) (NN nr-d 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 25/13, 89/14 ja 70/19) on ette nähtud, et kohus võib kõiki asjaolusid, eelkõige poolte ja nendega seotud kolmandate isikute huve, pooltevahelise suhte kestust ja nende vastastikust usaldust arvestades teha istungil või muul viisil otsuse, milles kutsub pooli üles alustama kaheksa päeva jooksul lepitusmenetlust või teeb pooltele ettepaneku püüda lahendada vaidlus lepitusmenetluse kaudu. Lisaks teavitab kohus pooli eelistungil sellest, et vaidlust on võimalik lahendada kohtuliku kokkuleppe sõlmimise teel või lepitusmenetluse kaudu, ning selgitab pooltele neid võimalusi.

Teatavatel juhtudel (Horvaatia Vabariigi vastu hagi esitades) on hagi esitada kavatsev isik kohustatud võtma enne hagi esitamist ühendust riigiprokuratuuriga, millel on territoriaalne ja sisuline pädevus esindada riiki kohtus, kuhu Horvaatia Vabariigi vastu hagi esitatakse, ning taotlema vaidluse rahumeelset lahendamist, välja arvatud juhtudel, kui erinormidega on täpsustatud hagi esitamise tähtaeg. Vaidluse rahumeelse lahendamise taotlus peab sisaldama kogu teavet, mis on nõutav tavapärase kohtule esitatava hagiavalduse puhul.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse pöördumise tähtaeg sõltub hagi liigist ja esemest. Näiteks on tööga seotud õiguste kohtuliku kaitse taotlemise tähtaeg 15 päeva, mille jooksul peab töötaja esitama rikutud õiguse kaitseks pädevale kohtule hagi, olles eelnevalt esitanud oma õiguste kaitse taotluse tööandjale, välja arvatud töösuhtest tuleneva kahju hüvitamise nõude või muu rahalise nõude korral.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Jah. Horvaatias lahendavad kohtud tsiviilkohtumenetluses asju seaduses kindlaksmääratud sisulise pädevuse piires ning kohtulikkude pädevust teostavad üld- ja erikohtud ning Horvaatia Vabariigi kõrgeim kohus (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*).

Üldkohtud on esimese astme kohtud (*općinski sudovi*) ja maakonnakohtud (*županijski sudovi*). Erikohtud on kaubanduskohtud (*trgovački sudovi*), halduskohtud (*upravni sudovi*), väärteloasjade kohtud (*prekršajni sudovi*), Horvaatia Vabariigi kõrgem kaubanduskohus (*Visoki trgovački sud Republike Hrvatske*), Horvaatia Vabariigi kõrgem halduskohus (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*) ja Horvaatia Vabariigi kõrgem väärteloasjade kohus (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*).

Horvaatia kõrgeim kohtuinstants on Horvaatia Vabariigi kõrgeim kohus.

Seadusega võib asutada muid teatava sisulise pädevusega või teatavate õigusvaldkondade üld- ja erikohtuid.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Üldpõhimõtte järgi on pädev kohus kostja üldise territoriaalse kohtualluvuse järgne kohus, st kohus, kelle tööpiirkonnas on kostja alaline elukoht. Kui kostja alaline elukoht ei ole Horvaatia Vabariigis, on üldine territoriaalne pädevus kohtul, mille tööpiirkonnas on kostja ajutine elukoht.

Kui kostjal on lisaks alalisele elukohale ka ajutine elukoht ja on alust arvata, et ta jääb sinna elama võrdlemisi pikaks ajaks, on üldine territoriaalne pädevus tema ajutise elukoha järgsel kohtul.

Kui kohtuvaidlus on seotud Horvaatia kodanikuga, kes elab alaliselt välisriigis, kuhu ta on lähetatud tööle riigi ametiasutuse või juriidilise isiku juurde, on üldine territoriaalne pädevus kohtul, kelle tööpiirkonnas oli tema viimane teadaolev alaline elukoht Horvaatia Vabariigis.

Rahvusvaheliste elementidega vaidluste puhul kuulub kohtuasi Horvaatia Vabariigi kohtu pädevusse, kui nii on sõnaselgelt öeldud seaduses või rahvusvahelises lepingus. Kui seaduses või rahvusvahelises lepingus ei ole sõnaselgelt öeldud, et teatavat liiki vaidlus kuulub Horvaatia kohtu pädevusse, kuulub kohtuasi Horvaatia kohtu pädevusse, kui see tuleneb Horvaatia kohtute territoriaalset pädevust käsitlevatest sätetest.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hind?

See sõltub vaidluse laadist ja tsiviilkohtumenetluse seaduse sätetest, millega reguleeritakse territoriaalset ja sisulist kohtualluvust.

Hagihind Horvaatia kohtute territoriaalset ja/või sisulist pädevust ei mõjuta.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Kohtumenetluse praeguse korralduse kohaselt, nagu see on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seaduses, võib igaüks – füüsiline või juriidiline isik – vabalt valida, kas ta esindab end menetluses ise või kasutab esindajat (tavaliselt advokaati), kui tsiviilkohtumenetluse seaduses ei ole sätestatud teisiti.

Ent tsiviilkohtumenetluse seaduse artikliga 91 piiratakse märkimisväärselt isikute õigust end ise esindada: kui varalisi nõudeid puudutavates vaidlustes on nõude summa üle 50 000 kuna, võivad juriidilisi isikuid esindada ainult advokaadieksami sooritanud isikud.

Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikliga 91a nähakse lisaks ette, et pooled võivad taotleda luba otsuse teistmiseks või esitada teistmisavalduse oma esindaja, st advokaadi kaudu, või nad võivad seda teha erandkorras ise, kui nad on sooritanud advokaadieksami, või võib teistmisaluse taotleda või teistmisavalduse nende nimel esitada isik, kellel on õigus seda tsiviilkohtumenetluse seaduse või mõne muu seaduse kohaselt teha, kuigi ta ei ole advokaat, eeldusel et see isik on sooritanud advokaadieksami.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantsseleisse või muule haldusasutusele?

Tsiviilkohtumenetluse algatamiseks esitatakse hagiavaldus pädevale kohtule kas otse kohtu kantsseleisse või posti või telegraafi teel.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Tsiviilkohtumenetlus toimub horvaadi keeles ja menetluses kasutatakse ladina kirja, välja arvatud juhul, kui konkreetset kohtus on seaduse alusel kasutusele võetud muu keel või kiri.

Kohtumenetluse pooled ja muud menetlusosalised esitavad oma hagiavaldused, kaebused ja muud avaldused kohtule horvaadi keeles ja ladina kirjas.

Hagiavalduse võib esitada otse kohtu kantsseleisse või posti või telegraafi teel. Üldjuhul esitatakse see kas otse kantsseleisse või siis posti teel.

Tsiviilkohtumenetluse seaduses on ette nähtud võimalus esitada dokumente elektrooniliselt. Elektrooniliselt esitatavad dokumendid peavad erinormide kohaselt kandma kvalifitseeritud e-allkirja.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Vorme kasutatakse ainult Euroopa väiksemate nõuete menetluses. Selle kohta saab lisateavet teabelehel „[Väiksemad kohtuvaidlused – Horvaatia](#)“.

Tsiviilkohtumenetluse seaduses on sätestatud, et hagiavaldus peab sisaldama järgmist: konkreetne sisuline nõue ja kõrvalnõuded, nõude aluseks olevad asjaolud, neid asjaolusid toetavad tõendid ja muu teave, mis tuleb igale avaldusele lisada (tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 106).

Iga esildis, sealhulgas hagiavaldus, peab sisaldama järgmist teavet: kohtu nimi, mõlema poole nimi ja alaline või ajutine elukoht, nende esindajad (kui need on määratud), avaldust esitava poole isikukood, vaidluse ese ning esitava poole märkused ja allkiri.

Pool või tema esindaja lisab avalduse lõppu oma allkirja.

Nõude esitamise korral peab pool märkima oma nõude aluseks olevad asjaolud ja vajaduse korral esitama tõendid.

Kohus võtab hagiavalduse menetlusse ka juhul, kui hageja ei ole hagi õiguslikku alust märkinud, ja isegi kui hageja on õigusliku aluse märkinud, ei ole see kohtule siduv.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikuluseid?

Pooled peavad tasuma kohtulõivude seaduses (*Zakon o sudskim pristojbama*) (NN nr 118/18) sätestatud riigilõivud.

Kohtulõivude seadusega ettenähtud riigilõive peavad tasuma isikud, kelle taotlusel või kelle huvides teatavaid seadusega ettenähtud toiminguid tehakse.

Kui kohtulõivude seaduses ei ole sätestatud teisiti, tuleb riigilõivu tasuda järgmistel juhtudel:

esildiste (hagiavaldused, õiguskaitsetaotlused, täitmisavaldused jne) eest: nende esitamisel; ning registrisse kandmise avalduste eest: pärast registrikande tegemist;

kostja vastuse eest: pärast menetluse lõpetamist proportsionaalselt selle osaga, milles hagi rahuldamata jäeti;

kohtu ärakirjade eest: kui neid taotletakse;

kohtuotsuse eest: kui poolele või tema esindajale toimetatakse kätte otsuse ära kiri;

pärimistunnistuse eest: kui see muutub lõplikuks;

kompromissi sõlmimise, pankroti- ja likvideerimismenetluse puhul: jaotusettepaneku või kompromissi kinnitamise määrase tegemisel;

muude toimingute eest: kui neid taotletakse või kui kohtu poole pöördutakse.

Kohtukulude tasumise üldreegli kohaselt peab kohtuvaidluse täielikult kaotanud pool kandma vastaspoole ja tema toetuseks menetlusse astunu menetluskulud. Kohtuvaidluse kaotanud poole toetuseks menetlusse astunu peab kandma nende tehtud toimingute kulud.

Advokaadi esindustasusid ning advokaatide töötasu ja kulude hüvitamist reguleerib õiguselukutsete seadus (*Zakon o odvetništvu*) (NN nr-d 9/94, 117/08 tõlge, 50/09, 75/09, 18/11 ja 126/21).

Advokaadil on õigus saada õigusteenuste eest tasu ja tehtud tööga seotud kulude hüvitamist vastavalt advokatuuri kehtestatud ja justiitsministeeriumi heaks kiidetud tasumääradele. Advokaat peab esitama kliendile teenuse osutamise eest arve. Oma volikirja tühistamise või kehtetuks tunnistamise korral esitab advokaat arve 30 päeva jooksul pärast volikirja tühistamise või kehtetuks tunnistamise kuupäeva.

Asjaõiguslike küsimuste korral võib advokaat poolega kokku leppida, et tema töötasu vastab menetluses, st poole nimel ettevõetavas kohtuvaidluses saavutatud tulemusele kooskõlas ametliku tasumääraga. Selline kokkulepe kehtib ainult juhul, kui see on sõlmitud kirjalikult.

Seetõttu võivad pooled asjaõiguslike küsimuste korral reguleerida endi ja advokaadi vahelist suhet kirjaliku lepinguga.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Kui pool taotleb professionaalset õigusabi, võib ta pöörduda õigusabi saamiseks nende advokaatide poole, kellel on õiguselukutsete seaduse artikli 3 kohaselt õigus osutada Horvaatias igasugust õigusabi, eelkõige anda õigusnõu, koostada hagiavaldusi, kaebusi, ettepanekuid, taotlusi, avaldusi, erakorralisi õiguskaitsevahendeid ja muid menetlusk dokumente ning esindada pooli.

Lisaks võivad pooled kasutada ära tasuta õigusabi saamise võimaluse. Tasuta õigusabi seadusega (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (NN nr-d 143/2013 ja 98/19) on ette nähtud, et kodanikele, kes ei ole võimelised ise õigusabi eest tasuma, kuid vajavad seda, antakse tasuta õigusabi. Horvaatia tasuta õigusabi kava kohta saab teavet järgmisel veebisaidil: <https://pravosudje.gov.hr/besplatna-pravna-pomoc/6184>.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Tsiviilkohtumenetlus algatatakse hagiavalduse esitamise ja selle kostjale kätte toimetamisega.

Pärast hagiavalduse kättetoimetamist valmistatakse põhikohtuistungiks.

Need ettevalmistused hõlmavad esialgset hagiavalduse nõuetele vastavuse kontrollimist ning kui hagiavaldus ei ole arusaadav või ei sisalda kogu vajalikku teavet selle menetluse võtmiseks, nõuab kohus, et hagiavalduse esitanud pool parandaks või muudaks seda vastavalt saadud juhtnõuetele ning saadab selle asjaomasele poolele parandamise või muutmise eesmärgil tagasi.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohtu kantselei ametnik teavitab pooli, nende advokaate ja esindajaid registris ja toimikus sisalduva teabe põhjal asja seisust.

Teave piirdub andmetega menetlusetappide ning asjaga tegelevate ainukohtunike, kodade esimeeste, koja liikmete ja kohtunõunike kohta.

Teavet andes on keelatud avaldada seisukohti kohtu konkreetsete toimingute õigsuse või menetluse tõenäolise tulemuse kohta.

Teavet võidakse esitada telefoni ja e-posti teel ning kirjalikult.

Pooled võivad saada interneti kaudu juurdepääsu teabele menetluse seisu ning asjaga tegelevate ainukohtunike, kodade esimeeste, koja liikmete ja kohtunõunike kohta, kui asjaomase kohtuasja puhul pakutakse kohtuasjade põhiteabele avaliku juurdepääsu teenust – e-kohtuasi (*Javni pristup osnovnim podacima o sudskim predmetima – usluga e-Predmet*).

Kohtusse ilmunuse ja poolte või kohtu muude toimingute tähtajad on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seaduses.

Lisateavet tähtaegade ja tähtaegade liikide kohta saab teabelehel [„Menetlustähtajad – Horvaatia“](#).

Viimati uuendatud: 14/08/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Please note that the original language version of this page [it](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Kuidas algatada kohtuasja? - Itaalia

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Itaalia õigussüsteemiga on tagatud, et teil on võimalik pöörduda kohtu poole, ning see kujutab endast peamist vahendit oma õiguste kaitsmiseks.

Mõne juhtumi korral peate te siiski kõigepealt püüdma kasutada oma advokaadi abiga vahendust ning alles siis, kui see ei anna tulemusi, võite te esitada kohtule hagi. Need juhtumid hõlmavad järgmisi küsimusi: elamuühistu vaidlused, omandiõiguse küsimused, vara jagamine, pärand, perekokkulepped, rentimine või üürimine, kasutusrent, ärillising, kahjunõuded seoses arstide ametialaste eksimustega, laim pressis või mõnes muus meediakanalis ning vaidlused, mis on seotud kindlustus-, pangandus- ja finantslepingutega.

Teine võimalus on kasutada vahekohtumenetlust, kus vaidlust lahendab vaidluse poolte määratud eraõiguslik vahekohtunik. Hagimenetluse asemel vahekohtumenetluse kasutamises peavad asjaomased pooled kokkuleppele jõudma.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Konkreetsed tähtajad sõltuvad hagi liigist. Tavaliselt on tähtaeg kümme aastat, kuid mõnda liiki hagide puhul on tähtaeg lühem (tsiviilseadustiku artiklid 2934–2961).

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vaidlusega seoses lõpliku kohtuotsuse saamiseks peate te pöörduma kohtu poole. Pädeva kohtu väljaselgitamiseks peate te arvesse võtma vaidluse laadi ning kohtualluvust käsitlevaid siseriiklikke ja ELi eeskirju.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Põhireegel on, et pädev kohus on kostja elukohajärgne kohus. Seda nimetatakse territoriaalse pädevuse reegliks, mille alusel määratakse kindlaks füüsiliste isikute jaoks mõeldud üldkohus (*foro generale delle persone fisiche*). Sõltuvalt hagi summast või konkreetsest arutatavast küsimusest peate te pöörduma vastava piirkonna erikohtu poole (rahukohus (*giudice di pace*) või madalama astme kohus (*tribunale*), mis koosneb ühest kohtunikust või kohtunike kolleegiumist) või siis kohtu poole, mis asub väljaspool füüsiliste isikute jaoks mõeldud üldkohtu piirkonda (sel juhul eksisteerib nõ kohustuslik territoriaalne pädevus (*competenza per territorio inderogabile*)).

Vt teabeleht „[Kohtualluvus](#)”.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Hagid, mis on seotud vallasvaraga väärtuses kuni 5000 eurot, tuleb esitada rahukohtule (*giudice di pace*). Rahukohus on samuti pädev menetlema hagsid, mille väärtus on kuni 20 000 eurot, kui need hagd on seotud sellise kahju hüvitamisega, mille on tekitanud sõidukite ja laevade liikumine. Suurema summaga seotud hagsid menetleb ühest kohtunikust koosnev madalama astme kohus (*tribunale*). Teatavad asjad antakse nende väärtusest olenemata menetlemiseks rahukohtule (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 7 kolmas lõik), ühest kohtunikust koosnevale madalama astme kohtule (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 409) või kohtunike kolleegiumist koosnevale madalama astme kohtule (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 50-bis).

Vt teabeleht „[Kohtualluvus](#)”.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Üldjuhul peab teid esindama advokaat, s.t professionaalse õigusesindaja kasutamine on kohustuslik (*obbligo di difesa tecnica*). Seda reeglit ei kohaldata väikeste nõuete korral (1100 euro suuruste või väiksemate rahukohtule esitatud nõuete korral) või juhul, kui te olete ise kvalifitseeritud advokaat (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 86).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus tuleb adresseerida vastaspoolele ja esitada pädevale kohtukantseleile.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Hagiavalduse võib esitada suuliselt vaid rahukohtule esitatavate nõuete korral (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 316). Kõigil muudel juhtudel tuleb hagiavaldus esitada kirjalikult itaalia keeles. Hagiavaldust ei ole võimalik saata faksi või e-posti teel.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Kindlaksmääratud vormid puuduvad. Hagiavaldus peab sisaldama poolte nimesid, kohtu nime, vaidlusküsimuse kirjeldust ja kokkuvõtvat pealkirja.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Te peate tasuma hagiavalduse esitamise ajal riigilõivu, mille suurus sõltub teie nõude summast (ühelikordne tasu vastavalt õiguskulusid käsitlevale konsolideeritud seadusele (presidendi dekreet nr 115/2002)).

Advokaaditasude suurus ja nende tasumise aeg sõltub kokkuleppest, mille te sõlmitte vahetult oma advokaadiga.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Nii Itaalia kodanikud kui ka välisriigi kodanikud võivad taotleda menetlusabi, kui nad vastavad isiku sissetulekut käsitlevatele õiguslikele nõuetele (õiguskulusid käsitlev konsolideeritud seadus (presidendi dekreet nr 115/2002)).

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagiavaldus loetakse esitatuks,

kui see on (vastaspoolele adresseeritud hagiavalduse korral) (*atto di citazione*) kostjale kätte toimetatud;

kui see on (kohtule adresseeritud hagiavalduse korral) (*ricorso*) esitatud kohtukantseleile.

Seda, kas hagiavaldus on vormistatud nõuetekohaselt, hindab kohus alles kohtumenetluse käigus, kui kuulatakse ära mõlemad pooled.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kostja vastuse esitamise tähtaeg ning poolte või kohtu poolt tehtavate muude sammude jaoks ette nähtud tähtajad on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustikus. Iga kohus kohaldab neid eeskirju menetluse käigus samm-sammult või siis nähes ette menetluse üldise ajakava (tsiviilkohtumenetluse seadustiku rakendamise dekreeidi artikkel 81-*bis*).

Seonduvad lisad

Kohtusse pöördumine: tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid (84 Kb)

Viimati uuendatud: 21/07/2022

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Küpros

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

On ka muid võimalusi, sealhulgas võimalus lahendada vaidlus kohtuvälise kokkuleppega, pöörduda vahekohtu poole või kasutada vahendusmehhanisme, mis on ette nähtud seaduses nr 159(I)/2012, mis käsitleb tsiviilasjades vahenduse kasutamise teatavaid aspekte.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Jah, on küll. Tähtaegu käsitleva seaduse nr 66(I)/2012 kohaselt ei ole võimalik kohtule hagiavaldust esitada juhul, kui nõude aluse tekkimisest on möödunud kümme aastat, välja arvatud juhul, kui seaduses on sätestatud teisiti. Need erandjuhud on järgmised.

Kui nõue on seotud tsiviilõigusrikkumise, lepingute, käskvekslite, tšekkide, lihtvekslitega jms, ei ole võimalik hagiavaldust esitada pärast seda, kui nõude aluse tekkimise kuupäevast on möödunud kuus aastat.

Kui nõue on seotud hooletusest, häiringust või institutsionaalse kohustuse rikkumisest tuleneva hüvitisega, ei ole võimalik hagiavaldust esitada pärast seda, kui nõude aluse tekkimise kuupäevast on möödunud kolm aastat. Kohus võib seda tähtaega pikendada kahe aasta jooksul alates aegumistähtaja lõppkuupäevast, kui nõue on seotud hüvitise taotlemisega tsiviilõigusrikkumise tulemusel tekitatud kehavigastuste ja/või surma põhjustamise eest.

Surnud isiku varaga seotud hagiavalduse esitamise tähtaeg – olenemata sellest, kui suurt osa sellest varast silmas peetakse – aegub annak või testament, kui surmakuupäevast on möödunud kaheksa aastat.

Hüpoteegi või pandiga seotud hagiavalduse esitamise tähtaeg on 12 aastat pärast hagiavalduse aluse tekkimise kuupäeva.

Kui hagiavaldus on seotud kohtuotsusega, ei saa avaldust esitada pärast seda, kui on möödunud 15 aastat lõpliku kohtuotsuse väljastamise kuupäevast.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Kui hagiavalduse alus või täitmisele pööratav õigus tekkis Küprose Vabariigis või sellisel territooriumil, mida käsitatakse Küprose Vabariigi territooriumina, või kui hagiavalduse alusest tulenevalt võib Küprose Vabariigi kohtul olla pädevus, peate te pöörduma Küprose Vabariigi kohtu poole.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Tsiviilvaidluste korral peate te pöörduma selle piirkonna piirkonnakohtu poole, kus:

hagiavalduse alus täielikult või osaliselt tekkis;

kostja või üks kostjatest elas või töötas hagiavalduse esitamise ajal;

asub Suveräänne Baasipiirkond, tingimusel et kõik menetlusosalised on Küprose kodanikud ning hagiavalduse alus tekkis täielikult või osaliselt

Suveräänsetes Baasipiirkondades või kostja (või üks kostjatest) elab või töötab seal;

asub Suveräänne Baasipiirkond, tingimusel et hagiavalduse alus tekkis täielikult või osaliselt Suveräänsetes Baasipiirkondades, tulenevalt asjaolust, et mootorsõidukit kasutas isik, kes oli – või oleks pidanud olema – kindlustatud mootorsõidukiseaduse artikli 3 kohaselt (vastutuskindlustus);

asub Suveräänne Baasipiirkond, tingimusel et hagiavalduse alus tekkis täielikult või osaliselt Suveräänsetes Baasipiirkondades töötaja õnnetuse või kutsehaiguse tõttu, mis leidis aset tema töösuhte ajal ja mis on seotud töandja vastutusega ning mille vastu ta oli – või oleks pidanud olema – kindlustatud mootorsõidukiseaduse artikli 4 kohaselt (vastutuskindlustus);

asub vara, mis on kinnisvara turustamise või müügiga või asjaomast kinnisvara käsitleva mis tahes muu küsimusega seotud hagiavalduse ese.

Kui tegemist on **töövaidlusega**, mis hõlmab kuni kahe aasta töötasu suurust hüvitist, peate te pöörduma selle piirkonna **töövaidluste kohtu** poole, kus vaidlus tekkis, või sellise kohtu puudumisel selle kohtu poole, kelle tööpiirkonnas asub hageja tavapärase elukoht või alaline elukoht. Muudel juhtudel peate te pöörduma pädeva piirkonnakohtu poole.

Renditud vara käsitlevate vaidluste korral on pädevus sellel üürilepingute kohtul, mille tööpiirkonnas vara asub.

Perevaidluste korral (näiteks abielulahutus, vara käsitlevad vaidlused jne) peate te pöörduma **perekonnakohtusse** ning eelkõige selle piirkonna perekonnakohtusse, kus menetlusosalised elavad või töötavad, või alaealist last käsitleva vaidluse korral selle piirkonna perekonnakohtusse, kus alaealine laps või kostja elab.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagihipa?

Vt vastus küsimusele nr 4.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Te võite hagiavalduse esitada ise. Seadusega ei ole nõutud, et isik peaks kasutama advokaadi või muu vahendaja abi (välja arvatud alaealiste või teovõimetute isikute puhul, nagu on määratletud asjaomastes õigusaktides).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Kohtuasja algatamiseks vajalikud kohtudokumendid (kohtukutse, menetluse algatamise avaldus jne) tuleks esitada pädeva kohtu registriosakonnale.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Hagiavaldus tuleks alati koostada kirjalikult ja kreeka keeles. E-kirja või faksi teel esitatud mis tahes avaldused (või muud kohtudokumendid) **ei ole** vastuvõetavad.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Kohtukutse hagiavalduse esitamiseks tuleks koostada vastavalt tsiviilkohtumenetluse eeskirjades esitatud vormile nr 1 üldise kinnitatud kohtukutse puhul ja vastavalt vormile nr 2 spetsiifilise kinnitatud kohtukutse puhul.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikuluid?

Jah, te peate tasuma templimaksu. Templimaks tuleks tasuda selle dokumendi registreerimisel, mille eest seda maksu tasuda tuleb.

See, kas tasuda advokaaditasud ette või mitte, sõltub sellest, millisele kokkuleppele te oma advokaadiga jõuate.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Jah, kui kohtumenetlus toimub perekonnakohtus või kui menetlus on seotud piiriülese vaidlusega või varjupaigataotlejate, põgenike või seadusliku aluseta riigis viibivate kolmanda riigi kodanikega, tingimusel et menetlusabi taotlus rahuldatakse.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagiavalduse registreerimise hetkest. Kehtetu või hilinenud registreeringu korral või hagiavalduse registreerimisega seotud mis tahes muu probleemi korral annab pädev registriosakond teile tagasisidet.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Teavet ajagraafikute ja kohtusse ilmumise kohta antakse hiljem.

Viimati uuendatud: 07/12/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Läti

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Lätis võib isik pöörduda kohtusse või kui pooled on vastastikku kokku leppinud ja sõlminud vahekohtu kokkuleppe, võivad nad pöörduda vahekohtusse (välja arvatud teatavate konkreetsete vaidluste puhul, mille puhul ei ole võimalik kasutada vahekohtumenetlust).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Hagiavalduse esitamise tähtajad on erinevad sõltuvalt konkreetsest kohtuasjast. Tähtaegade kindlakstegemiseks konsulteerige oma advokaadiga või riikliku teabepunktiga.

 Tšiviilõigusnormides on sätestatud erinevad üldised tähtajad. Neid tähtaegu võivad mõjutada hagi sisu ja asjaolud ning need tähtajad tuleb kindlaks määrata üksikjuhtumipõhiselt, võttes arvesse järgmist.

Perekonnaõigus

Hagiavaldused, mis on seotud kihlumisega, tuleb esitada ühe aasta jooksul alates päevast, mil kihlus katkestati või mil üks pool otsustas kihlusest taganeda. Kui kihlatu oli rase, tuleb hagiavaldus esitada ühe aasta jooksul alates lapse sündimise päevast, kui selleks ajaks oli kihlus juba katkestatud või üks pool oli kihlusest taganenud.

Abikaasadevahelistest varalistest suhetest tulenevad hagiavaldused tuleb esitada ühe aasta jooksul alates tehingu sõlmimisest teise abikaasa poolt.

Lapse ema abikaasa võib vaidlustada isaduse eelduse kahe aasta jooksul alates päevast, mil ta saab teada, et laps ei ole tema oma. Lapse emal on samasugune õigus vaidlustada isaduse eeldus. Laps võib vaidlustada isaduse eelduse kahe aasta jooksul alates täisealiseks saamisest.

Isaduse tunnistamisega seotud hagiavaldused tuleb esitada kahe aasta jooksul alates ajast, mil menetlusosaline saab teada asjaoludest, mis välistavad isaduse, või mil laps saab täisealiseks, kui hagiavalduse esitab laps ise.

Eestkostja ja alaealise vahelistest suhetest tulenevad hagiavaldused tuleb esitada ühe aasta jooksul alates alaealise saamisest täisealiseks või muude seaduses sätestatud asjaolude ilmnemisest.

Asjaõigus

Valduse rikkumise või valduse äravõtmisega seotud hagiavaldused tuleb esitada ühe aasta jooksul alates ajast, mil menetlusosaline saab teadlikuks rikkumisest või äravõtmisest.

Hagiavaldused isiku vastu, kes on vara valdaja ja kes võib selle omandada aegumise tõttu, tuleb esitada kümne aasta jooksul alates ajast, mil teine menetlusosaline saab teada sellisest valdusest.

Uue omaniku hagiavaldused, mis tulenevad looduslike protsesside tulemusel tekkinud vara suurenemisest, tuleb esitada kahe aasta jooksul.

Võlaõigus

Võlaõigusest tulenevad õigused aeguvad, kui isik ei kasuta neid õigusi seaduses täpsustatud aja jooksul.

Hagiavaldused, mis on seotud võlaõigusest tulenevate õigustega ning millega seoses ei ole õigusaktides sätestatud lühemat tähtaega, tuleb esitada kümne aasta jooksul. Kõik sellised õigused, millega seoses ei ole õigusaktides sätestatud lühemat tähtaega, aeguvad, kui õigust omav isik ei kasuta seda kümne aasta jooksul, välja arvatud mõned aegumatud õigused.

Õigus nõuda ostulepingu tühistamist ülemäärase kahju tõttu aegub, kui hagiavaldust ei ole esitatud ühe aasta jooksul alates lepingu sõlmimisest.

Hooletusest või ettevaatamatusest (nt kallamisest, viskamisest või kukutamisest) põhjustatud tahmatu kahjuga seotud hagiavaldused tuleb esitada ühe aasta jooksul.

Kaubandusõigus

Äritehingutest tulenevad hagiavaldused tuleb esitada kolme aasta jooksul, välja arvatud juhul, kui õigusaktides on täpsustanud mõni muu aegumistähtaeg. Kaubanduslikust agendilepingust tulenevad hagiavaldused tuleb esitada nelja aasta jooksul alates selle kalendriaasta lõpust, mil nõue tekkis.

Individuaalse kaupleja vastu tuleb tema äritegevusest tulenevad hagiavaldused esitada kolme aasta jooksul pärast selle kaupleja eemaldamist äriregistrist, välja arvatud juhul, kui nõude suhtes kohaldatakse lühemat aegumistähtaega.

Hagiavaldused, mis tulenevad partnerlussuhte poolele kehtestatud keelust, millega keelatakse sellel poolel sõlmida tehinguid asjaomase partnerlussuhtega samas valdkonnas või millega tal keelatakse olla samas valdkonnas tegutsevas teises partnerluses täisvastutusega partner, ilma et tal oleks selleks teiste partnerite nõusolek, tuleb esitada kolme kuu jooksul alates päevast, mil partnerluse teised liikmed saavad teada konkurentsikeelu rikkumisest, kuid mitte hiljem kui viis aastat alates ajast, mil rikkumine toimus.

Selline hagiavaldus partnerluse liikme vastu, mis tuleneb partnerlusega seotud kohustustest, tuleb esitada kolme aasta jooksul alates päevast, mil partnerluse lõpetamise kohta tehti märge registrisse, välja arvatud juhul, kui partnerlusega seotud nõude suhtes kohaldatakse lühemat aegumistähtaega. Äriühingu asutajate vastu esitatud hagiavaldus, mis on seotud äriühingu poolt enne selle asutamist võetud kohustustega, tuleb esitada kolme aasta jooksul alates päevast, mil äriühing kanti äriregistrisse.

Hagiavaldused äriühingu asutajate vastu seoses äriühingule ja kolmandatele isikutele äriühingu asutamise ajal tekitatud konkreetse kahjuga tuleb esitada viie aasta jooksul alates päevast, mil äriühing kanti äriregistrisse. Seda aegumistähtaega kohaldatakse ka isikute suhtes, kes aitasid kaasa sellise kahju tekkimisele.

Kui võlausaldajal on nõudeõigus äriühingu vastu ning kui äriühing tema nõuet ei rahulda ja võlausaldaja pöörab selle nõude seaduse kohaselt vastutavate isikute vastu (asutajad, kolmandad isikud jne), tuleb hagiavaldus esitada viie aasta jooksul alates päevast, mil nõue tekkis.

Äriühingu juhatuse liikmetele kehtestatud konkurentsikeelu rikkumisega seotud hagiavaldused tuleb esitada viie aasta jooksul alates selle keelu rikkumise päevast.

Äriühingu saneerimise käigus äriühingule, tema liikmetele või tema võlausaldajatele tekitatud kahjuga seotud hagiavaldused tuleb esitada viie aasta jooksul alates päevast, mil saneerimine jõustus.

Ekspediitori vastu tuleb hagiavaldused esitada kolme aasta jooksul.

Veostega seotud hagiavaldused ekspediitori vastu (välja arvatud juhul, kui ekspediitor ei toiminud heas usus või kui tegu on temapoolse raske hooletusega) ja hagiavaldused laopidaja vastu (välja arvatud juhul, kui laopidaja ei toiminud heas usus või kui tegu on temapoolse raske hooletusega) tuleb esitada ühe aasta jooksul.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

[Vt kohtualluvust käsitlev teabeleht.](#)

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

[Vt Läti kohtualluvust käsitlev teabeleht.](#)

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hind?

[Vt Läti kohtualluvust käsitlev teabeleht.](#)

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Hagiavalduse võib esitada hageja ise või siis tema volitatud isik. Volituse võib lisada hagiavaldusele. Advokaadi või mõne muu õigusnõustaja kasutamine ei ole kohustuslik.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantsseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus tuleb esitada pädevale esimese astme kohtule.

Hagiavalduse peab esitama kohtu kantsleile (*kanceleja*) hageja või tema volitatud isik. Hagiavalduse võib saata ka posti teel ning see peaks olema adresseeritud vastavale kohtule.

Hagiavaldusi võtab tööajal vastu kohtu esimehe poolt selleks määratud töötaja. Tavaliselt on selleks kohtu esimehe assistent või kantsleil töötaja.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

 Tsiviilkohtumenetluse seaduse (*Civilprocesa likums*) kohaselt peavad menetlusosalised lisama mis tahes võõrkeeles esitatavale dokumendile ka selle dokumendi tõlke riigikeelde, s.t läti keelde, ning see tõlge peab olema kinnitatud vastavalt kehtestatud korrale. Tõlget ei pea lisama isik, kes on vabastatud kohtukulude tasumisest.

Kohus võib nõustuda teatavate menetlustoimingute läbiviimisega võõrkeeles, kui mis tahes menetlusosaline seda taotleb ja teised menetlusosalised on sellega nõus. Kohtuistungite protokollid ja kohtuotsused koostatakse läti keeles.

Hagi esitamiseks tuleb esitada kohtule kirjalik avaldus. Avalduse võib esitada hageja isiklikult või tema volitatud isik. Avalduse võib saata ka posti teel, kuid mitte faksi ega e-kirjaga.

Tuleb lisada, et mis tahes hagiavalduse esitamisel võib kasutada turvalise elektroonilise allkirjaga kinnitatud dokumente, välja arvatud juhul, kui seaduses on sätestatud menetluse algatamiseks erimenetlus. Elektroonilisi dokumente ei võeta vastu teatavat liiki lepingute puhul, mis on seotud kinnisvaratehingute, perekonnaasjade ja pärimisasjadega, ning teatavat liiki tagatislepingute puhul.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Menetluse algatusdokument tuleb esitada kirjalikult. Enamiku nõuete puhul kindlaksmääratud vorm puudub. Konkreetseid vormid on olemas väiksematele nõuetele (*maza apmēra prasības*, tsiviilkohtumenetluse seaduse 30.3 peatükk). Sama puudutab kohustuste täitmist kohtumääruse alusel (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*, seaduse 50.1 peatükk) ning vägivaldaga seotud asjades esialgse õiguskaitse taotlemist (*pagaidu aizsardzība pret vardarbību*, seaduse 30.5 peatükk).

Kui kindlaksmääratud vorm puudub, on tsiviilkohtumenetluse seaduses sätestatud minimaalne teave ja minimaalsed andmed, mis tuleb avaldusel ära märkida. Tsiviilkohtumenetluse seaduse kohaselt peab avaldus sisaldama järgmisi andmeid:

selle kohtu nimi, kellele hagiavaldus esitatakse;

hageja ees- ja perekonnanimi, isikukood ja registreeritud elukoht (kui hagejal puudub registreeritud elukoht, siis hageja tegelik elukoht); juriidilise isiku puhul tema nimi, registrinumber ja registrijärgne asukoht; kui hageja lepib kohtuga kokku, et suheldakse elektrooniliselt, ja kui ta on kantud tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 56 lõikes 23 olevate isikute/üksuste loetellu, tuleb märkida ka e-posti aadress ning juhul, kui ta on registreeritud kohtuga suhtlemise elektroonilises süsteemis, ka registreeringu viitenumber. Hageja võib kohtuga kirjavahetuse pidamise eesmärgil märkida ka täiendava aadressi; kostja või huvitatud isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood, registreeritud elukoht ning tema mis tahes muu täiendav aadress (registreeritud elukoha puudumise korral tegelik elukoht); juriidiline isik peab märkima nime, registreerimisnumbri ja asukoha. Kostja isikukood või registrinumber esitatakse avaldusel siis, kui see on teada;

hageja esindaja ees- ja perekonnanimi, isikukood ja kohtuga kirjavahetuse pidamiseks kasutatav aadress, kui hagi esitab esindaja, või juriidilise isiku puhul tema nimi, registrinumber ja registrijärgne asukoht; kui hageja esindaja, kelle registreeritud elukoht või aadress kohtuga suhtlemiseks on Lätis, lepib kohtuga

kokku, et suheldakse elektrooniliselt, tuleb märkida ka e-posti aadress ning juhul, kui ta on registreeritud kohtuga suhtlemise elektroonilises süsteemis, ka registreeringu viitenumber. Kui hageja esindaja registreeritud elukoht või aadress kohtuga suhtlemiseks ei ole Lätis, peab ta samuti märkima e-posti aadressi või registreeringu viitenumbri kohtuga suhtlemise elektroonilises süsteemis. Kui hageja esindaja on advokaat, tuleb märkida tema e-posti aadress; krediitdiastutuse nimi ja selle konto number, millele sissenõutav summa tuleb maksta ja õigusabikulud hüvitada; nõude ese; nõude summa (kui nõuet on võimalik väljendada rahaliselt), esitades sissenõutava või vaidlustatud summa leidmiseks kasutatud arvutuskäigu; hageja nõude aluseks olevad asjaolud ja neid kinnitavad tõendid; nõude aluseks olevad õigusnormid; kõik enne hagiavalduse kohtule esitamist tehtud lepituskatsete aruanded; hageja väited; avaldusele lisatud dokumentide loetelu; avalduse koostamise kuupäev ja mis tahes muu asjakohane teave. Hageja võib märkida oma telefoninumbri, kui ta lebib kohtuga kokku, et suheldakse telefonitsi.

Teatavat liiki hagiavalduste (nt abielu lahutamise avalduste) puhul ja teatavat liiki menetluste puhul (nt lapsendamise kinnitamine või tühistamine, pärandikaitse ja eestkoste) tuleb tsiviilkohtumenetluse seaduse kohaselt esitada täiendav teave. Hagiavalduse peab allkirjastama hageja või tema esindaja või hageja koos esindajaga, kui kohus nii nõuab, välja arvatud juhul, kui õigusaktides on sätestatud teisiti. Kui hageja nimel tegutseb esindaja, tuleb hagiavaldusele lisada volikiri (*pilnvara*) või mis tahes muu dokument, mis tõendab esindaja õigust toimida hageja nimel. Hagiavaldus tuleb esitada kohtule nii mitmes eksemplaris, kui palju on kostjaid ja kolmandaid isikuid. Nagu on sätestatud Euroopa Liidu õigusaktides ja rahvusvahelistes konventsioonides, tuleb ülalpidamiskohustust käsitlev nõue esitada asjakohastes õigusaktides esitatud vorme kasutades ning selle võib esitada või saata Läti keskasutuste kaudu, kes on määratud koostöö tegemiseks. Avaldusele tuleb lisada ka dokumendid, mis: tõendavad riigilõivu (*valsts nodevas*) ja muude kohtukulude tasumist õiges summas vastavalt õigusaktides sätestatud korrale; kinnitavad, et järgitud on asja esialgset kohtuvälist läbivaatamist käsitlevaid menetluseeskirju, kui selline läbivaatamine on ette nähtud õigusaktidega; tõendavad asjaolusid, millel nõue põhineb.

 Läti kohtute portaali menüüpunkti *E-Pakalpojumi* (e-teenused) alapunktis *E-veidlapas* (e-vormid) leiate menetluskohustuste vormid. Neid vorme on võimalik alla laadida ning neid saab täita ja esitada väljaprintitud kujul.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Kohtukulud tuleb tasuda enne hagiavalduse esitamist (riigilõiv (*valsts nodeva*), registrimaks (*kancelejas nodeva*) ja asja menetlemisest tulenevad kulud (*ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi*)). Neid kulusid on võimalik tasuda pangas. Kui kohus teeb otsuse ühe menetlusosalise kasuks, kohustab ta kaotanud poolt tasuma kõik võitnud poole kantud kohtukulud. Kui nõue on rahuldatud osaliselt, mõistetakse kohtukulud pooltelt välja proportsionaalselt. Kui hageja otsustab hagiavalduse tagasi võtta või asi jääb kohtulikult arutamata, peab hageja hüvitama kostja kohtukulud (välja arvatud õigusaktides sätestatud juhtudel, kui nõue on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1896/2006 ette nähtud dokumendi väljastamisega). Sel juhul ei hüvita kostja hageja kohtukulusid, kuid kui hageja võtab hagiavalduse tagasi, sest kostja rahuldus nõude vabatahtlikult pärast hagiavalduse esitamist, võib kohus hageja taotluse alusel näha ette, et kostja peab tasuma hageja kohtukulud.

Samalaadset mõistetakse asja menetlemisega seotud kulud (advokaaditasud, kohtusse ilmumisega seotud kulud ja tõendite kogumisega seotud kulud) hageja kasuks välja kostjalt, kui hageja nõue rahuldatakse täielikult või osaliselt või kui hageja võtab hagiavalduse tagasi, sest kostja rahuldus vabatahtlikult tema nõude pärast hagiavalduse esitamist. Kui hagiavaldus jäetakse rahuldamata, näeb kohus ette, et hageja peab hüvitama kostjale kaitsmisega seotud kulud.

Advokaadile või õigusnõustajale makstavad tasud määratakse kindlaks kliendi ja advokaadi või õigusnõustaja vahelise kokkuleppega.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Vt teabeleht „Õigusabi“.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Posti teel saadud või klienditeeninduse tööajal vastu võetud dokumendid registreerib kohus sissetulevate kirjade registris nende kättesaamise päeval. Hagiavaldus loetakse esitatuks päeval, mil see kätte saadakse. Kohtus läbiviidavate mis tahes menetlustoimingute tähtaeg saabub siis, kui kohus lõpetab töö. Kui hagiavaldus, apellatsioon või muu postisaadetis toimetatakse kommunikatsioonibüroo ametnikule tähtaja viimasel päeval enne kella 24.00, siis loetakse see esitatuks õigeaegselt.

Kui hagiavaldus ei ole koostatud korrektselt või puudub mis tahes vajalik dokument, teeb kohus põhjendatud otsuse, et hagiavaldusega seoses ei pea astuma mingeid samme. Selle otsuse koopia saadetakse hagejale koos tähtajaga puuduste kõrvaldamiseks. See tähtaeg ei tohi olla lühem kui 20 päeva ja seda hakatakse arvestama otsuse postitamise päevast. Kui hageja kõrvaldab puudused ettenähtud tähtaja jooksul, siis loetakse hagiavaldus esitatuks päeval, mil kohus selle algselt sai. Kui hageja ei kõrvalda puudusi ettenähtud tähtaja jooksul, siis loetakse hagiavaldus esitamata jäetuks ja see tagastatakse hagejale. Asjaolu, et hagiavaldus on hagejale tagastatud, ei takista tal seda uuesti kohtule esitada.

Spetsiaalne kinnitus selle kohta, et hagiavaldus on esitatud korrektselt: kui hagiavaldus on koostatud korrektselt ja sellele on lisatud kõik vajalikud dokumendid, teeb kohtunik seitsme päeva jooksul pärast hagiavalduse kättesaamist otsuse, millega võetakse hagiavaldus vastu ja algatatakse menetlus. Menetluse alustamise korral edastatakse hagiavaldus ja sellele lisatud dokumentide koopiad kostjale koos tähtajaga kirjalike tähelepanekute esitamiseks. Tähelepanekute saamisel saadab kohtunik nende koopia hagejale ja huvitatud kolmandatele isikutele. Kohtunik võib paluda hagejal esitada tähelepanekute kohta märkusi. Kui tähelepanekud on saadud või nende esitamise tähtaeg on möödunud, määrab kohtunik kohtuistungi toimumise aja. Kohtusekretär saadab menetlusosalistele kohtukutsed. Kui asja menetletakse kirjalikult, siis kohtuistungi kuupäeva ei määrata ja menetlusosalistele ei saadeta kohtukutseid.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Menetlusosalistele saadetakse kohtukutsed, mis sisaldavad teavet kohtuistungi toimumise või muude menetlustoimingute läbiviimise aja ja koha kohta. Kohtukutse saadetakse isiku registreeritud elukoha aadressil, kuid isik võib anda kohtuga kirj vahetuse pidamiseks ka muu aadressi.

Kui kostjal puudub registreeritud elukoht Lätis ja hagejal ei ole objektiivsetel põhjustel õnnestunud kindlaks teha kostja elukohta väljaspool Lätti, võib kohus hageja põhjendatud avalduse alusel kasutada kostja aadressi kindlakstegemiseks Läti suhtes siduvates välislepingutes või Euroopa Liidu õigusaktides ette nähtud menetlusi.

Kui kostja aadressi ei ole võimalik kindlaks teha Läti suhtes siduvates välislepingutes või ELi õigusaktides ette nähtud menetlusi kasutades või kui dokumente ei õnnestu saata kostja aadressil, mille hageja on kindlaks teinud, või kui Euroopa Liidu õigusaktides või Läti suhtes siduvates välislepingutes ette nähtud menetlusi või tsiviilkohtumenetluse seaduses tsiviiliasjades tehtava rahvusvahelise koostöö jaoks ette nähtud menetlust kasutades ei ole võimalik

dokumente kostjale saata, kutsutakse kostja, kellel puudub deklareeritud elukoht Lätis, kohtusse [ametlikes teadaannetes](#) (*Latvijas Vēstnesis*) teate avaldamise teel.

[Lāti kohtute portaali](#) menüüpunkti *E-Pakalpojumi* (e-teenused) alapunkti [Tiesvedības gaita](#) (Kohtumenetluse käik) on võimalik saada teavet kohtumenetluse käigu kohta, sisestades kohtuasja või kohtukutse numbrit.

Viimati uuendatud: 05/04/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Leedu

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Leedu Vabariigi seadustes on sätestatud mitu alternatiivset vaidluse lahendamise võimalust. 2012. aastal jõustus Leedus uuesti sõnastatud kaubandusarbitraaži seadus (*komercinio arbitražo įstatymas*). Seda seadust kohaldatakse Leedu Vabariigi territooriumil toimuvate vahekohtumenetluste suhtes olenemata sellest, milline on vaidluse poolte kodakondsus või rahvus, kas nad on füüsilised või juriidilised isikud või kas vahekohtumenetlust korraldab alaline vahekohtuorgan või kaasusepõhiselt moodustatud vahekohus. Vahekohtumenetlus on riigi kohtutega samaväärne alternatiiv. See annab võimaluse lahendada enamik äri vaidlusi kiiresti ja mugavalt mõlemale poolele vastuvõetavate sõltumatute, autoriteetsete ja lugupidatud eraisikute, mitte kohtunike ees. Vahekohtumenetluse pooled võivad vahekohtumenetlust reguleerivates eeskirjades vabamalt kokku leppida. Vahekohus võib tulla kokku vaidluse pooltele sobivas kohas ja valida vabalt menetluskeelet, otsuse vormi jne. Elektroonilisi vahekohtukokkuleppeid tunnustatakse kirjalike kokkulepetena. 2008. aastal võeti vastu tsiviilvaidluste lepitusmenetluse seadus (*civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas*). Tsiviilvaidluste lepitusmenetlus (mida kutsutakse ka vahendusmenetluseks) on vaidluse rahumeelse lahendamise menetlus, milles osaleb erapooletu kolmandast isikust vahendaja (lepitaja). Seaduses on sätestatud, et lepitusmenetlust võib kasutada selliste tsiviilvaidluste (nt perekonna- ja muude küsimustega seotud vaidlused) lahendamiseks, mida võib lahendada tsiviilkohtumenetluse teel. Pooled võivad kasutada seda vaidluse lahendamise võimalust nii enne vaidlusega kohtusse pöördumist (kohtuväline lepitusmenetlus) kui ka pärast kohtumenetluse algatamist (kohtulik lepitusmenetlus). Tuleb märkida, et lepitusmenetluse algus peatab nõude aegumise. Seega isegi kui vaidluse rahumeelne lahendamine ebaõnnestub, säilib poolte õigus taotleda õiguskaitset kohtult. Kohtulik lepitusmenetlus on tasuta. Pealegi, kui otsustate lahendada oma tsiviilvaidluse kohtuliku lepitusmenetluse teel, säästate kohtumenetlusega võrreldes märkimisväärselt aega ja vaeva ning ka raha, sest kui lepitusmenetlus lõppeb rahumeelse kokkuleppe saavutamise, siis 75 % tasutud riigilõivust tagastatakse. Vaidluse lahendamine kohtuliku lepitusmenetluse teel tagab konfidentsiaalsuse ja menetluspool saab kohtulikust lepitusmenetlusest taganeda seda põhjendamata. Tarbijalepingutest tulenevate vaidluste kohtuvälist lahendamist reguleeritakse tarbijakaitseadusega (*vartotojų teisių apsaugos įstatymas*), mis jõustus 2007. aastal ja milles on sätestatud kohtumenetluse alternatiiv, sealhulgas selle menetlusnormid ja institutsiooniline struktuur. Asutused, kes tegelevad Leedus vaidluste kohtuvälise lahendamisega, on tarbijakaitseamet (*valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba*), sideamet (*ryšių reguliavimo tarnyba*) ja teised konkreetsetes sektorites tekkinud vaidlustega tegelevad asutused (sideamet lahendab elektroonilise side ning posti- ja kullerteenuste valdkonna vaidlusi, Leedu Pank (*Lietuvos bankas*) lahendab tarbijate ja finantsteenuste osutajate vahelisi vaidlusi jne). Tarbijad võivad kasutada alternatiivse vaidluste lahendamise menetluse käigus õigusabi, kuid õigusabikulusid ei hüvitata. Õigusaktides sätestatud kriteeriumidele vastavatele tarbijatele antakse riiklikult tagatud esmast ja teisest menetlusabi. Alternatiivse vaidluste lahendamise organile esitatud taotlus ei peata tavaliselt nõude aegumist. Kuna tähtajad on suhtelised pikad ja teatavate nõuete aegumistähtjad lühikesed, on tarbijavaidluste lahendamisel oht ületada aegumistähtaegu.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Üldine aegumistähtaeg on kümme aastat.

Leedu õigusaktides on teatavat liiki nõuete suhtes sätestatud lühemad aegumistähtajad.

Lühemat ühekuulist aegumistähtaega kohaldatakse hankemenetluste tulemustest tulenevate nõuete suhtes.

Lühemat kolmekuulist aegumistähtaega kohaldatakse juriidilise isiku organi otsuse kehtetuks tunnistamise nõuete suhtes.

Lühemat kuuekuulist aegumistähtaega kohaldatakse:

- 1) kohustuste täitmatajätmisel määratud karistuse (trahvi, viivise) täitmisele pööramisega seotud nõuete suhtes,
- 2) müüdüd esemete puudustega seotud nõuete suhtes.

Lühemat kuuekuulist aegumistähtaega kohaldatakse selliste nõuete suhtes, mis tekivad transpordiettevõtjate ja nende klientide vahelistest suhetest seoses Leedust lähetatud saadetistega, samal ajal kui välisriigist lähetatud saadetiste suhtes kohaldatakse üheaastast aegumistähtaega.

Lühemat üheaastast aegumistähtaega kohaldatakse kindlustusnõuete suhtes.

Lühemat kolmeaastast aegumistähtaega kohaldatakse kahju hüvitamise nõuete suhtes, sealhulgas toodete ebapiisavast kvaliteedist tulenenud kahju hüvitamise nõuete suhtes.

Lühemat viieaastast aegumistähtaega kohaldatakse intresside ja muude perioodiliste maksete täitmisele pööramise nõuete suhtes.

Ka praaktöödega seotud nõuete suhtes kohaldatakse lühemaid aegumistähtaegu.

Kauba-, reisijate- ja pagasiveost tulenevate nõuete suhtes kohaldatakse konkreetset liiki transpordi suhtes kohaldatavates seadustikes (seadustes) sätestatud aegumistähtaegu.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Lepinguliste kohustustega seotud vaidlust reguleeritakse poolte vahel kokku lepitud õiguse alusel: seega, kui pooled on valinud Leedu Vabariigi õiguse, saavad nad oma õiguslikke huve kaitsta Leedu kohtutes. Selline pooltevaheline kokkulepe võib olla sätestatud lepingus või selle võib sõlmida vastavalt kohtuasja faktilistele asjaoludele. Pooled võivad kokku leppida, et teatava riigi õiguse alusel reguleeritakse kogu lepingut või lepingu teatavat osa (teatavaid osi). Kui pooled otsustavad, et lepingu suhtes tuleks kohaldada välisriigi õigust, ei saa sellele tuginedes jätta kohaldamata Leedu Vabariigis või mõnes teises riigis kohaldatavaid kohustuslikke eeskirju, mida ei saa poolte kokkuleppega muuta või kohaldamata jätta.

Kui pooled on jättnud lepingu suhtes kohaldatava õiguse valimata, kohaldatakse selle riigi õigust, millega lepinguline kohustus on kõige tihedamalt seotud. Eeldatakse, et lepinguline kohustus on kõige tihedamalt seotud riigiga, mille territooriumil:

- 1) on lepingule kõige iseloomulikuma kohustusega poole alaline elukoht või juhatuse asukoht. Kui kohustus on tihedamalt seotud selle riigi õigusega, kus asub kohustusega lepingupoole tegevuskoht, kohaldatakse selle riigi õigust;
- 2) asub kinnisasi, kui lepingu esemeks on kinnisasja omandi- või kasutusõigus;
- 3) asus peamine tegevuskoht transpordilepingu sõlmimise ajal, tingimusel et veoettevõtja peamine tegevuskoht on samas riigis, kus veos laaditi või kus asub kaubasaatja registreeritud asukoht või kust veos lähetati.

Vahekohtukokkuleppeid reguleeritakse põhilepingu suhtes kohaldatava õiguse alusel. Kui põhileping on kehtetu, kohaldatakse vahekohtukokkuleppe sõlmimise koha õigust, kuid kui seda ei suudeta kindlaks teha, siis vahekohtumenetluse toimumise riigi õigust.

Tekitatud kahjust tulenevaid poolte õigusi ja kohustusi reguleeritakse kahju kandnud poolle valikul kas selle riigi õiguse alusel, kus asjaomane tegu toime pandi või muu kahju tekitanud asjaolu aset leidis, või selle riigi õiguse alusel, kus kahju kanti.

Abieluvara reguleeriv õiguskord määratakse kindlaks abikaasade alalise elukoha riigi õiguse põhjal. Kui abikaasade alaline elukoht on eri riikides, reguleeritakse abieluvara selle riigi õiguse alusel, mille kodanikud mõlemad abikaasad on. Kui abikaasad on eri riikide kodanikud ja neil ei ole kunagi olnud ühist elukohta, kohaldatakse selle riigi õigust, kus abielu sõlmiti. Lepingus kindlaks määratud abieluvara reguleeritakse selle riigi õiguse alusel, mille abikaasad lepingus valivad. Sel juhul võivad abikaasad valida selle riigi õiguse, kus on nende praegune või tulevane alaline elukoht, kus abielu sõlmiti või mille kodanik üks abikaasadest on. Abikaasade kokkulepe vara suhtes kohaldatava õiguse suhtes kehtib seni, kuni see vastab valitud riigi või kokkuleppe sõlmimise riigi õiguse nõuetele.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Kohtualluvuse eeskirjad on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*civilinio proceso kodeksas*) artiklites 29–30. Hagi võib esitada kostja elukoha järgsesse kohtusse. Juriidilise isiku vastu tuleks hagi esitada juriidilise isiku juriidiliste isikute registrisse kantud asukoha järgi. Kui kostja on riik või kohalik omavalitsus, tuleks hagi esitada riiki või kohalikku omavalitsust esindava asutuse registreeritud asukoha järgi.

Kui kostja elukoht ei ole teada, võib tema vastu hagi esitada tema vara asukoha või viimase teadaoleva elukoha järgi. Kui kostja elukoht ei ole Leedu Vabariigis, võib tema vastu hagi esitada tema vara asukoha või viimase teadaoleva elukoha järgi Leedu Vabariigis. Juriidilise isiku filiaali tegevusega seotud hagi võib esitada ka filiaali registreeritud asukoha järgi.

Elatise väljamõistmise ja isaduse tuvastamise hagi võib esitada ka hageja elukoha järgi. Isiku tervise kahjustamise, sealhulgas surma põhjustamise hüvitamise nõude võib esitada hageja elukoha või kahju kandmise koha järgi. Isiku varale tekitatud kahju hüvitamise nõude võib esitada hageja elukoha (registreeritud asukoha) või kahju tekitamise koha järgi.

Hagi, mis on seotud kokkuleppe või lepinguga, milles on täpsustatud selle täitmise koht, võib esitada ka kokkuleppes või lepingus märgitud täimiskoha järgi.

Hooldaja, eestkostja või varahalduri tegevusega seotud hagi võib esitada ka hooldaja, eestkostja või varahalduri elukoha (registreeritud asukoha) järgi.

Tarbijalepinguga seotud hagi võib esitada ka tarbija elukoha järgi.

Hagejal on õigus valida mitme kohtu vahel, kes on pädevad asja arutama.

Hagid, mis puudutavad kinnisasjaga seotud asjaõigusi, kinnisasja kasutamist (v.a abikaasade varasuhte lõpetamise avaldused lahutusasjades) ja kinnisasja arestimist vabastamist, kuuluvad kinnisasja või kinnisasja põhiosa asukoha järgse kohtu pädevusse.

Pärandaja võlausaldajate nõuded, mis on esitatud enne, kui pärijad on pärandi vastu võtnud, kuuluvad pärandi või pärandi põhiosa asukoha järgse kohtu pädevusse.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Kõiki tsiviilasju lahendavad esimeses astmes piirkonnakohtud, välja arvatud juhul, kui asi kuulub ringkonnakohtute või Vilniuse ringkonnakohtu pädevusse.

Ringkonnakohtud lahendavad esimese astme kohtuna järgmisi tsiviilasju:

- 1) alates 4. aprillist 2013 hagid, mille hind on üle 150 000 liti, välja arvatud perekondlike või töösuhetega seotud asjad ja mittevahalise kahju hüvitamisega seotud asjad;
- 2) autoriõigusega seotud mittevahalisi õigussuhteid puudutavad asjad;
- 3) riigihangetega seotud õigussuhteid puudutavad asjad;
- 4) pankroti või restruktureerimisega seotud asjad, välja arvatud füüsiliste isikute pankrotiga seotud asjad;
- 5) kohtuvaidlused, mille üks pool on välisriik;
- 6) aktsiate (osade, kaasosade) sundmüügi nõuded;
- 7) juriidilise isiku tegevuse uurimise nõuded;
- 8) kehtivate patsiendiõiguste rikkumisest tuleneva varalise ja mittevahalise kahju hüvitamisega seotud asjad;
- 9) muud tsiviilasjad, mida on eriseaduste kohaselt pädevad esimeses astmes lahendama ringkonnakohtud.

Järgmisi kohtuasju on esimese astmena pädev lahendada ainult Vilniuse ringkonnakohus:

- 1) **patendiseaduses** (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*) osutatud vaidlused;
- 2) kaubamärgiseaduses (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*) osutatud vaidlused;
- 3) Leedu Vabariigis elava Leedu kodaniku lapsendamist puudutavad kohtuasjad, kui lapsendamise taotlejad on teise riigi kodanikud;
- 4) muud tsiviilasjad, mida on eriseaduste kohaselt esimeses astmes ainupädev lahendama Vilniuse ringkonnakohus.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Isikud võivad esitada kohtusse hagi ise või oma esindaja kaudu. Isiku osalemine kohtuistungil ei võta temalt õigust kasutada menetluses esindajat. Peetakse asjakohaseks, et esindaja osaleb kohtuistungil esindatava nimel, välja arvatud juhul, kui kohus peab esindatava kohalolu vajalikuks.

Isikut peab tsiviilkohtumenetluse seadustikus ja **tsiviilseadustikus** (*civilinis kodeksas*) kindlaksmääratud kohtuasjades esindama advokaat (nt kui kohus menetleb asja, milles osaleb teovõimetuks tunnistatud isik, peab teda esindama advokaat).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Kohtule dokumente esitada või kohtult dokumente saada soovivad isikud peavad võtma ühendust kohtu kantseleiga, kes selgitab neile dokumentide esitamise, saamise või tagastamise korda. **Kohtu kontaktandmed.**

Alates e-teenuste portaali e.teismas.lt kasutuselevõtmisest 1. juulil 2013 on olnud võimalik esitada kohtuasja dokumente, jälgida menetluse kulgu, maksta riigilõivu ja saada muid teenuseid **interneti** teel.

Kohtuasjade järjekindla menetlemise tagamiseks on määruses sätestatud, et alates 1. jaanuarist 2014 tuleb kohtuasju, mida madalama astme kohtud on tödelnud elektrooniliselt, apellatsioonikohtusse ja kassatsioonikohtusse edasikaebamise korral samuti töödelda elektrooniliselt.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Menetlusosalised peavad esitama menetlusdokumentide originaalid. Lisaks sellele peab kohus saama piisava arvu menetlusdokumentide ärakirju: üks ärakiri kummalegi poolele (mitme kostja või hagejaga kohtuasjade puhul üks ärakiri igaühele neist või kui kohtuasjaga seotud menetlusdokumente on määratud vastu võtma esindaja või volitatud isik, siis ainult üks ärakiri sellele esindajale või volitatud isikule) ja kolmandatele isikutele, välja arvatud juhul, kui menetlusdokument esitatakse elektrooniliselt. Menetlusdokumentide lisadest tuleb esitada sama arv ärakirju nagu menetlusdokumentidest, välja arvatud juhul, kui need esitatakse elektrooniliselt või kui kohus on andnud loa lisasid pooltele mitte esitada, sest neid on palju.

Kõik menetlusdokumendid ja nende lisad tuleb kohtule esitada riigikeeles. Kui menetlusosalised, kellele menetlusdokumendid tuleb esitada, ei valda riigikeelt, peab kohus saama selliste dokumentide tõlked neile menetlusosalistele arusaadavasse keelde. Kui esitatud dokumendid tuleb tõlkida võõrkeelde, peavad pooled esitama nõuetekohaselt kinnitatud tõlked.

Hagi võib esitada elektrooniliselt Leedu kohtute elektrooniliste teenuste portaali <https://e.teismas.lt/lt/public/home/> kaudu, kuhu pääseb kohtute ameti (*teismų administracija*) veebisaidilt <https://www.teismai.lt/en>.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Hagiavalduse elektroonilise vormi saab täita Leedu kohtute elektrooniliste teenuste portaalis <https://e.teismas.lt/lt/public/home/>.

Kohtule esitatav hagiavaldus peab vastama menetluskokumentide sisu suhtes kohaldatavatele üldnõuetele (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 111).

Menetluskumendid tuleb esitada kohtule kirjalikult. Menetlusosalise igas menetluskumendis tuleb täpsustada:

- 1) selle kohtu nimi, kellele menetluskokument esitatakse;
- 2) menetlusosaliste seisund menetluses, perekonnanimi, eesnimi, isikukood (kui see on teada) ja elukoht; hagejale teadaolev teiste menetlusosaliste teine aadress menetluskokumentide kättetoimetamiseks; kui menetlusosalised on juriidilised isikud või üks neist on juriidiline isik, siis juriidilise isiku täisnimi, registreeritud asukoht ja hagejale teadaolev teiste menetlusosaliste teine aadress menetluskokumentide kättetoimetamiseks, registrikoodid, arvelduskontode numbrid (kui need on teada) ja krediidiasutuste andmed (kui need on teada);
- 3) menetluskokumentide poolele kättetoimetamise viis ja postiaadress, kui see erineb elu- või asukohast;
- 4) menetluskumendi laad ja ese;
- 5) menetluskumendi eset põhistavad asjaolud ja neid asjaolusid kinnitavad tõendid;
- 6) menetluskumentide lisad, mis esitatakse koos menetluskumentidega;
- 7) menetluskumendi esitaja allkiri ja koostamise kuupäev.

Menetlusosaline, kelle menetluskokument põhineb rahvusvahelise kohtu või välisriigi kohtu tõlgenduseeskirjal, peab esitama seda eeskirja kehtestava kohtuotsuse koopia ja otsuse nõuetekohaselt kinnitatud tõlke riigikeelde.

Esindaja poolt kohtule esitatav menetluskokument peab sisaldama esindaja kohta punktides 2 ja 3 nimetatud teavet ning sellele tuleb lisada esindaja õigusi ja kohustusi tõendav dokument, kui seda ei ole veel esitatud või kui toimekus sisalduva volituse kehtivusaeg on lõppenud.

Kui menetlusosaline ei saa menetluskumendi allkirjastada, peab tema volitatud isik selle tema nimel allkirjastama, märkides põhjuse, miks menetlusosaline ei saa esitatud dokumenti ise allkirjastada.

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 135 on sätestatud, et hagiavaldus peab sisaldama järgmist teavet:

- 1) hagi hind, kui hagi väärtus tuleb kindlaks määrata;
- 2) hagi aluseks olevad asjaolud (hagi faktiline alus);
- 3) hageja esitatud asjaolusid kinnitavad tõendid, tunnistajate elukohad ja muude tõendite asukoht;
- 4) hageja nõue (hagiavalduse ese);
- 5) hageja seisukoht tagaseljaotsuse tegemise võimaluse kohta, kui ei saada hagi vastust või esialgset menetluskumendi;
- 6) teave selle kohta, kas menetluspool kasutab kohtuasjas enda esindamiseks advokaati. Kui jah, tuleb esitada advokaadi perekonnanimi, eesnimi ja tööaadress;
- 7) hageja seisukoht kokkuleppe sõlmimise võimaluse kohta, kui hageja soovib sellist seisukohta avaldada.

Hagiavaldusele tuleb lisada hageja nõuete aluseks olevad kumendid või muud tõendid, riigilõivu tasumist tõendav dokument ja põhistatud taotlus selliste tõendite kogumiseks, mida hageja ei saa esitada.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusi?

Hagiavaldusele tuleb lisada kõik Teie nõudeid toetavad kumendid ja riigilõivu tasumist tõendav dokument. Mittevartaliste nõuete korral on riigilõiv 100 litti.

Varaliste vaidluste korral tuleb tasuda riigilõivu teatav protsent hagi hinnast, nagu on sätestatud eriseadustes: 3 % ja vähemalt 50 litti, kui nõude suurus on kuni 100 000 litti; 3000 litti pluss 2 % hagi hinnast, kui nõude suurus on 100 000–300 000 litti, ja 7000 litti pluss 1 % hagi hinnast, kui nõue on suurem kui 300 000 litti. Varaliste vaidluste puhul tasutava riigilõivu kogusumma ei või ületada 30 000 litti.

Eriseadustega on ette nähtud juhud, mil hageja on kohtulõivu tasumisest vabastatud. Lisaks on kohtul õigus isik tema majanduslikku olukorda arvestades riigilõivust osaliselt vabastada või lükata selle tasumine edasi, kuni kohtuotsus on tehtud. Riigilõivust vabastamise või selle tasumise edasilükkamise taotlus peab olema põhjendatud ja sellele tuleb lisada tõendid isiku raske majandusliku olukorra kohta.

Dokumendimenetluses tasutav riigilõiv on pool hagi eest makstavast lõivust, kuid mitte alla 20 litti.

Eraldi avalduste eest ei tule riigilõivu tasuda, välja arvatud ajutiste meetmete kohaldamise taotluste korral, mille eest tuleb tasuda riigilõivu 100 litti.

Kui menetluskumendid või nende lisad esitatakse kohtule ainult elektroonilisel teel, tuleb tasuda 75 % kõnealuse menetluskumendi eest tasutavast riigilõivust, kuid mitte vähem kui 10 litti.

Klient peab oma advokaadi, advokaatide või advokaatide kutseühinguga õigusteenuste osutamises kokku leppimiseks allkirjastama kokkuleppe.

Menetluspool peab maksma õigusteenuste eest kokkulepitud tasu. Pooled võivad maksmise ajakavas kokku leppida nii, nagu nad soovivad.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Riigi õigusabi seadusega (*Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*) tagatakse tasuta esmase ja teisese õigusabi andmine sätestatud korra kohaselt.

Tasuta esmast õigusabi antakse Leedu Vabariigi ja teiste ELi liikmesriikide kodanikele, Leedu Vabariigis seaduslikult elavatele isikutele ja isikutele, kellel on õigus saada sellist abi nende rahvusvaheliste lepingute alusel, mille osaline Leedu Vabariik on. Tasuta esmast õigusabi tuleb anda viivitamata. Kui see ei ole võimalik, siis teatatakse Teile, millal Teie taotlus rahuldatakse. Seda tuleb teha hiljemalt viie päeva jooksul pärast taotluse esitamist. Kohaliku omavalitsuse ametnikud ja töötajad, advokaadid või avalike asutuste spetsialistid, kellega kohalik omavalitsus on sõlminud lepingu, annavad Teie vaidluse kohtuvälise lahendamise kohta individuaalset nõu, õigussüsteemi, seadusi ja muid õigusakte puudutavat teavet ning abi lahenduskokkuleppe või teisese õigusabi taotluse koostamiseks. Tasuta esmase õigusabi andmisest võib keelduda, kui taotleja nõue on selgelt põhjendamatu, kui taotlejat on juba samas küsimuses ulatuslikult nõustatud, kui on selge, et isik suudab palgata enda nõustamiseks advokaadi ilma riigi poolt seaduse kohaselt tagatud õigusabita, või kui taotlus ei ole seotud isiku enda õiguste ja õigustatud huviga, välja arvatud seaduses sätestatud esindamisjuhtudel.

Tasuta teisest õigusabi võivad saada samad isikud, kuid selle saamine sõltub nende kogusissetuleku suuruselt.

Tasuta teisest õigusabi võib saada iga Leedu Vabariigi elanik, kelle vara ja aastasissetulek ei ületa valitsuse kehtestatud tasuta õigusabi saamise tasemeid.

Vara ja sissetulek liigitatakse vastavalt selle tasemele kahte rühma: I taseme korral katab riik 100 % tasuta teisese õigusabi kuludest ja II taseme korral 50 % tasuta teisese õigusabi kuludest (ülejäänud 50 % peab kandma isik ise).

Tasuta õigusabi on olenemata nende varast või aastasissetulekust õigus saada järgmistel isikutel: kahtlustatavad, süüdistatavad või süüdimõistatud kriminaalasjades, mille menetlemisel on kaitseadvokaadi osalemine kohustuslik; ohvrid kuriteokahju hüvitamisega seotud asjades (sh juhul, kui hüvitise küsimus lahendatakse kriminaalmenetluses); sotsiaaltoetuste saajad; sotsiaalhoolekandeesutuste hoolealused; raske puudega või töövõime tuks tunnistatud isikud; pensioniikka jõudnud suurte erivajadustega isikud; selliste isikute hooldajad (eestkostjad), kui tasuta õigusabi on vaja hooldatavate (eestkostetavate) isikute õiguste ja huvide kaitsmiseks; isikud, kes on esitanud tõendid (vara arestimismäärus jms), et nad ei saa oma vara ja raha objektiivsetel põhjustel kasutada ning seetõttu ei ületa nende vara ja aastasissetulek, mida nad saavad oma soovi kohaselt kasutada, valitsuse kehtestatud tasuta teisese õigusabi saamise taset; raske vaimuhaigusega isikud, kui kõne all on nende sunniviisiline haiglasse paigutamine või ravi; selliste isikute hooldajad (eestkostjad), kui õigusabi on vaja sellise isiku õiguste ja huvide kaitsmiseks; võlgnikud, kui esitatakse nõue nende viimase elukoha vastu, kus nad parajasti elavad; alaealise

vanemad või muud seaduslikud esindajad, kui kõne all on lapse äraviimine; alaealised, kes ei ole abielus või kelle kohus on tunnistanud täielikult teovõimeliseks ja kes pöörduvad eriseadustes täpsustatud juhtudel ise kohtusse; teovõimetuks tunnistamist taotlevad isikud füüsilise isiku teovõimetuks tunnistamise asjades; sündi registreerida soovivad isikud ja muud juhud, mis on ette nähtud rahvusvahelistes lepingutes, mille osaline Leedu Vabariik on.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Kohus otsustab hagi vastuvõetavuse kohtumäärusega. Seda peetakse tsiviilmenetluse alguseks. Kui esineb puudusi ja menetlusosaline või hagi või menetlusdokumendi esitaja kõrvaldab need puudused kohtu nõudeid ja tähtaegu järgides, arvatakse hagi või dokument esitatuks selle kohtusse saabumise päeval. Vastasel juhul arvatakse see esitamata jäetuks ja tagastatakse koos lisadega kohtumääruse alusel hagejale hiljemalt viie tööpäeva jooksul pärast puuduste kõrvaldamise tähtpäeva.

Hagejal on õigus hagi tagasi võtta, kuni kohus ei ole saatnud kostjale selle ärakirja. Hiljem võib hagi tagasi võtta ainult juhul, kui kostja on sellega nõus ja kui hagi võetakse tagasi enne, kui esimese astme kohus teeb otsuse.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Menetlusosalisi teavitatakse kohtuistungi toimumise ajast ja kohast või konkreetsetest menetlustoimingutest kohtukutse või kohtuteatega. Kohtuistungite ajakava on kättesaadav ka internetis Leedu kohtute teabesüsteemis, kuhu pääseb kohtute ameti veebisaidilt <http://liteko.teismai.lt/tvarkarasciai/>.

Viimati uuendatud: 21/10/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Luksemburg

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Üks alternatiivne vaidluste lahendamise menetlus on lepitus, mille abil võib olla võimalik vältida kohtusse pöördumist.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse pöördumiseks ettenähtud tähtajad on asjast olenevalt erinevad.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt [Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema? - Luksemburg](#).

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt [Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema? - Luksemburg](#).

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagihinda?

Vt [Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema? - Luksemburg](#).

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

See sõltub nõude suurusest ja vaidluse sisust.

Üldiselt kohaldatakse järgmisi põhimõtteid, kuigi seadusega on ette nähtud ka konkreetsed erandid.

Kuni 15 000 euro suurust nõuet menetlevad tavaliselt rahukohtunikud (*juges de paix*). Nendes kohtutes võite te end esindada ise või lasta end esindada kas advokaadil või mõnel muul isikul, kellele te olete andnud konkreetsed volitused (*mandat*).

Üle 15 000 euro suuruseid nõudeid menetleb tavaliselt piirkondlik kohus (*tribunal d'arrondissement*). Selles kohtus peab teid esindama täieõiguslik advokaat (*avocat à la cour*), välja arvatud ajutiste meetmete võtmise taotluste (*actions en référé*) ja äriõiguse alusel algatatud kohtuasjade menetlemise korral, kui te võite kasutada abilist või esindajat või esindada end kohtus ise, ning perekonnakohtu (*juge aux affaires familiales*) asjades, välja arvatud lahutuse korral.

Luksemburgi kõrgeima kohtu (*Cour supérieure de justice*) osaks olevas apellatsioonikohtus (*Cour d'appel*) peab teid esindama täieõiguslik advokaat.

Mõnel juhul on rahukohtunikel pädevus isegi siis, kui nõude suurus on üle 15 000 euro. Nii on see näiteks rendile-/üürilevõtja ja rendile-/üürileleandja vaheliste vaidluste ning elatisnõuete (*pensions alimentaires*) korral, välja arvatud juhul, kui need on seotud lahutuse või lahusele taotlusega. Rahukohtuniku menetletavad asjad algatatakse üldiselt nii, et kohtutäitur (*huissier de justice*) toimetab teisele poolele kätte kohtukutse (*citation*). Sellisel juhul peab kohtukutse vastama teatavatele vorminõuetele, mille eesmärk on eelkõige tagada kaitseõiguste austamine. Mõnel juhul võivad pooled algatada asja ise ilma kohtutäituri vahenduseta, esitades kirjaliku avalduse (*requête*) rahukohtunikule (lihtsustatud menetlus, mis on piirkondlikusse kohtusse pöördumisest odavam). Mõlemal juhul võivad pooled end ise esindada või lasta end esindada advokaadil või mõnel muul isikul, kellele nad on andnud konkreetsed volitused (*mandat*).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

See sõltub sellest, millisesse eespool nimetatud kategooriasse teie kohtuasi kuulub.

Kui nõude suurus on kuni 15 000 eurot, võivad pooled pöörduda otse (kirjaliku avaldusega (*requête*)) või kaudselt (kohtukutse (*citation*) kättetoimetamisega kohtutäituri vahendusel) pädeva rahukohtuniku poole. Praktikast esitatakse avaldused kohtusekretäridele (*greffier en chef*).

Kui nõude suurus on üle 15 000 euro, peavad pooled tavaliselt andma juhised advokaadile, kes teeb kohtutäiturile ülesandeks toimetada kohtukutse (*assignment*) vastaspoolele kätte oma kliendi nimel. Advokaat esitab menetluse algatamise dokumendid pädevale piirkondlikule kohtule või Luksemburgi kõrgeimale kohtule.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Avalduse võib esitada prantsuse, saksa või letseburgi keeles, ent teatavat tüüpi kohtuasjade korral kohaldatakse erisätteid.

Menetlus algab kohtukutse (*citation* või *assignment*) kättetoimetamisega, välja arvatud juhtudel, kui kohtule võib esitada lihtavalduse (*requête*). Kui mõni üksik konkreetne rahukohtuniku menetletav asi välja arvata, tuleb avaldus esitada kohtule kirjalikult. Faksi või e-kirja teel edastatud dokumendid ei ole vastuvõetavad.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Mõnel konkreetsel juhul (näiteks kui esitatakse avaldus maksekäsu saamiseks seoses võlgnetava summaga või tasumata arvetega) on olemas täitmiseks vormid. Üldjuhul peavad rahukohtuniku ette kutsumiseks väljastatavad kohtukutsed, piirkondlikule kohtule esitatavad avaldused ja piirkondlikku kohtusse kutsumiseks väljastatavad kohtukutsed ning kõrgema astme kohtutele esitatavad apellatsioonkaebused sisaldama teatavat teavet ja olema koostatud konkreetses vormis. Vastasel juhul on need õigustühised. Ametlikud vormid selleks puuduvad.

Olemas on ka ühenduse õigusaktidega ette nähtud avaldusvormid. Nende hulka kuuluvad määrusel (EÜ) nr 1896/2006 põhinevad Euroopa maksekäsu avaldused ja määrusel (EÜ) nr 861/2007 põhinevad avaldused Euroopa väiksemate nõuete menetluse algatamiseks.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Üldjuhul tuleb kohtukulud tasuda kohtumenetluse lõppedes. Kohus võib mõista kaotanud poolelt võitnud poole kasuks välja menetlushüvitise (*indemnité de procédure*), kui kohus leiab, et oleks ebaõiglane jätta kõik võitnud poole tasud ja kulud tema enda kanda. Kohus võib ka määrata, et üks menetlusosalistest peab või mitu menetlusosalist peavad maksma kautsjoni või tegema ettemakse (näiteks kui kohus küsib eksperdi arvamust).

Kliendi poolt advokaadile makstavad tasud määratakse kindlaks nendevahelise kokkuleppega. Praktikaks on tavapärane, et advokaadile tehakse ettemakse.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Vt [Luksemburgis õigusabi andmist käsitlev teabeleht](#).

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagejad, kes esindavad end ise (kui see on seaduse kohaselt lubatud), saavad kohtult vastuse.

Kui hagiavalduse esitab advokaat oma kliendi nimel, saadab kohus vastuse advokaadile kui kliendi õigusesindajale. Advokaat võib anda kliendile üksikasjaliku ülevaate sündmuste ajakavast, kui see ajakava on teada või prognoositav.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Vt eelmisele küsimusele antud vastus.

Kirjalike menetluste puhul on avalduse esitamise tähtaeg tavaliselt sätestatud seaduses; kohus võib samuti määrata tähtaegu, eelkõige selleks, et ühte poolt või kolmandat isikut isiklikult ära kuulata. Seaduses sätestatud tähtajad on erinevad olenevalt kohtust ja sellest, kas kostja elab Luksemburgis või välismaal. Suulises menetluses peab hageja üldjuhul nimetama kostjale täpse kuupäeva, mil viimane peab kohtusse ilmuma.

Lingid

<http://www.legilux.lu/>

Viimati uuendatud: 07/03/2022

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Ungari

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Sissenõutavaks muutunud nõuete täitmiseks saab kasutada maksekäsmenetlust ja teatavate seaduses kindlaks määratud nõuete puhul on see lausa kohustuslik. Selliseid kohtuväliseid menetlusi toimetavad notarid. Vt [maksekäsu menetlusi käsitlev teabeleht](#).

Ungaris on võimalik kasutada vaidluste alternatiivse lahendamise menetlusi. Vt [vaidluste alternatiivset lahendamist käsitlev teabeleht](#).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

See, kas kohtusse pöördumiseks on kehtestatud tähtaeg ning milline see on, sõltub juhtumist. Näiteks varaliste nõuete puhul kohtusse pöördumise tähtaeg puudub, samuti ei kohaldata aegumistähtaega. Seevastu lepinguväliselt kahju käsitlevate juhtumite korral puudub hagi esitamise tähtaeg, kuid sellise hagi suhtes kohaldatakse üldist aegumistähtaega (viis aastat) ja kohus võtab seda menetluses arvesse, kui teine pool tugineb sellele aegumistähtajale. Muude hagide korral on kohtusse pöördumiseks ette nähtud tähtajad sätestatud seaduses.

Seepärast on soovitatav lasta advokaadil, õigusnõustajal või kodanike nõustamise bürool tähtaegade küsimust selgitada.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Kohtualluvuse küsimust, mille raames määratakse kindlaks liikmesriik, kelle kohtud on pädevad menetlema eri liiki kohtuasju, millel on rahvusvaheline mõõde, on täpsustatud Euroopa Liidu õiguses, asjakohastes rahvusvahelistes konventsioonides ja rahvusvahelise eraõiguse kohastes Ungari eeskirjades. Asjakohased ELi õigusaktid, mida kohaldatakse üldiselt tsiviil- ja kaubandusajade puhul, on [määrus \(EL\) nr 1215/2012](#) ja [uus Lugano konventsioon](#) (avaldatud otsusega nr 2009/430/EÜ), [määrus \(EÜ\) nr 2201/2003](#) (abieluasjades ja vanemlikku vastutust käsitlevates asjades) ning [määrus \(EÜ\) nr 4/2009](#) (ülalpidamist käsitlevates asjades).

Kui ei kohaldata ELi õigusakte ega kahe- või mitmepoolseid konventsioone, mille osaline Ungari on, määratakse kohtualluvus kindlaks [rahvusvahelist eraõigust käsitleva 2017. aasta XXVIII seaduse](#) alusel.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Ungari](#)“.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Vt teabeleht [„Kohtualluvus – Ungari“](#).

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Hagiavalduse võib esitada isiklikult või esindaja kaudu iga isik,

- kellel on tsiviilõiguse normide kohaselt täielik teo- ja õigusvõime;
- kes on piiratud teovõimega täisealine isik, kuid kelle tsiviilõiguse normide kohane teovõime piiratus ei puuduta asja eset ega menetlustoimingud, või
- kes on tsiviilõiguse normide kohaselt õiguslikult pädev andma juhiseid seoses asja esemega.

Poole nimel tegutseb kohtumenetluses esindaja, kui

- menetlusosalisel puudub kohtumenetlusteovõime;
- poolele on määratud esindaja, ilma et see mõjutaks tema teovõimet, välja arvatud juhul, kui pool osaleb menetluses isiklikult või lepingulise esindaja kaudu, või
- pool on juriidiline isik.

[Tsiviilkohtumenetlust käsitleva 2016. aasta CXXX seaduse](#) (edaspidi „tsiviilkohtumenetlust käsitlev seadus“) kohaselt on esindaja kaasamine kohtumenetluses kohustuslik. Tsiviilkohtumenetlust käsitlevas seaduses on esindaja kaasamise kohustuse üldreeglid ette nähtud erand, mille järgi ei ole see vajalik esimese astme piirkonnakohtu menetlustes ega haldus- ja töökohtu pädevusse kuuluvates töökohtumenetlustes. Sellistel juhtudel ei ole esindaja kaasamine kohustuslik, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

Tsiviilkohtumenetlust käsitlevas seaduses on ka täpsustatud, kes võib esindajana tegutseda. Pooli esindavad tavaliselt advokaadid ja advokaadibürood. Kui esindamine on kohustuslik, võib advokatuuriüksami sooritanud isik esindada ennast ise, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

Samas kui esindaja kaasamine ei ole kohustuslik, võib hagiavalduse esitada poole nimetatud lepinguline esindaja (nt advokaat) või tema seaduslik esindaja. Reeglid selle kohta, keda võib volitada ja keda mitte, on sätestatud tsiviilkohtumenetlust käsitlevas seaduses.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus tuleb esitada otse sellele kohtule, kes on pädev asja arutama. Tsiviilkohtumenetlust käsitleva seaduse kohaselt võib pool, kes ei kaasa esindajat, esitada piirkonnakohtu menetluses ja haldus- ja töökohtu pädevusse kuuluvates töökohtumenetlustes oma hagiavalduse ettenähtud vastuvõtualajal suuliselt ning lasta selle nõuetekohaselt registreerida oma elukoha-, asukoha- või tökohajärgses pädevas kohtus või kohtus, kes on pädev asja arutama.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Ungari kohtute töökeel on ungari keel. Kui seaduses, Euroopa Liidu siduvas õigusaktis või rahvusvahelises konventsioonis ei ole sätestatud teisiti, tuleb avaldused esitada kohtule ungari keeles ning kohus koostab menetlusedokumentid ja otsused ungari keeles. Igal isikul on õigus kasutada kohtumenetluses oma emakeelt, aga ka piirkondlikku või vähemuskeelt, kui see on ette nähtud rahvusvaheliste konventsioonidega.

Euroopa piirkondlike ja vähemuskeelte harta allkirjastamisega võttis Ungari endale kohustuse võimaldada horvaadi, saksa, rumeenia, serbia, slovaki, sloveeni, romi ja bojaši keelega seoses järgmist:

isik, kes ilmub isiklikult kohtusse, võib kasutada oma piirkondlikku või vähemuskeelt, ilma et talle kaasneks sellega täiendavaid kulusid;

dokumentid ja tõendid võib esitada piirkondlikus või vähemuskeeles, kasutades vajaduse korral tõlgi või tõlkija abi.

Kohus määrab tõlgi, viipekeele tõlgi või tõlkija, kui see on vajalik, et menetlusosaline saaks kasutada oma õigust rääkida asjaomases keeles, või kui seda tuleb teha vastavalt tsiviilkohtumenetlust käsitleva seaduse sättele keelekasutuse kohta.

Hagiavaldus tuleb esitada kirjalikult sellele kohtule, kes asja arutab. Kui soovitakse või on kohustuslik kasutada elektroonilisi sidevahendeid, tuleb hagiavaldus esitada elektrooniliselt, järgides seaduses sätestatud korda. Kui dokumentid esitatakse paberil, tuleb hagiavaldus esitada posti teel või isiklikult (kohtu kantseleile vastuvõtualal või mis tahes ajal töötaja jooksul, jättes avalduse kohtu sissepääsu juures asuvasse kogumiskasti), kuid pool, kes osaleb menetluses esindajata, võib esitada piirkonnakohtu menetluses ja haldus- ja töökohtu pädevusse kuuluvast töökohtumenetluses oma hagiavalduse ettenähtud vastuvõtualal suuliselt ning lasta selle standardvormil registreerida oma elukoha-, asukoha- või töökohajärgses pädevas kohtus või kohtus, kes on pädev asja arutama.

Hagiavaldusi ei saa esitada faksi teel.

Dokumentide elektroonilise esitamise võimaluste kohta saab teavet teabelehel [„Automaatne töötlemine“](#).

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Menetluse algatamiseks tuleb esitada hagiavaldus, st nõuet sisaldav kirjalik dokument. Hagiavaldust ja sellele lisatavaid dokumente puudutavad üksikasjalikud nõuded on sätestatud tsiviilkohtumenetlust käsitlevas seaduses.

Pool, kes osaleb piirkonnakohtu menetluses või haldus- ja töökohtu pädevusse kuuluvast töökohtumenetluses ilma esindajata, peab kasutama hagiavalduse esitamiseks selleks ette nähtud vormi. See aitab poolel, kes ei kasuta esindajat, oma nõuet esitada, sest vormil on näidatud, milline kohustuslik teave tuleb hagiavalduses esitada ning millised dokumentid tuleb avaldusele lisada. Vormid on avaldatud [kohtute kesksel veebisaidil](#).

Kui dokumentid esitatakse paberil, tuleb hagiavaldus ja selle lisad esitada menetlusosaliste arvust ühe võrra suuremas arvus eksemplarides. Kui mitmel menetlusosalisel on ühine esindaja, saavad nad mitme peale ühe eksemplari.

Hagiavalduste elektroonilise esitamise kohta saab teavet teabelehel [„Automaatne töötlemine“](#).

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Tsiviilkohtumenetluste raames on kohtukulude tasumine kohustuslik. Iga menetluse raames tasumisele kuuluvate kohtukulude suurus on sätestatud [tasusid käsitlevas 1990. aasta XCIII seaduses](#). Menetluse algataja peab maksma hagiavalduse esitamisel kohtukulud, välja arvatud juhul, kui otsus kulude tasumise kohta tehakse hiljem. Viimasel juhul kannab kohtukulud isik, kellelt kohus need välja mõistab.

Kohus, kus on algatatud tsiviilkohtumenetlus, jätab täiendavat teavet küsimata hagi rahuldamata, kui hageja ei ole tasunud menetlustasu, mis on proportsionaalne hagiavalduses nimetatud nõude summaga, või seaduses sätestatud kindlasummalist tasu ning ei ole esitanud tasuta õigusabi taotlust ega viidanud seaduses sätestatud tasuta õigusabile.

Menetlusosalisele võidakse anda tasuta õigusabi, et aidata tal kohtumenetluse ajal oma õigusi teostada.

Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, on menetlusosalisel õigus saada isikulist tasuta õigusabi (*személyes költségmentesség*) ja taotleda oma sissetulekute ja majandusliku olukorra alusel isikulist vabastust kulude ette tasumisest (*személyes költségfeljegyzési jog*). Personaalse vabastuse kohtukulude tasumisest (*személyes illetékmentesség*) määrab kohus omal algatusel. Menetlusosalisele antakse juhtumipõhist tasuta õigusabi (*tárgyi költségekdevzmény*) juhtumi esemest lähtuvalt, samas kui kulusid vähendatakse (*mérsékelt illeték*) kohtu algatusel, kui menetluse ajal toimuvad teatavad sündmused.

Kohtukuludest vabastamise korral vabastatakse kohtukulusid tasuma kohustatud isik nende tasumisest või kohaldatakse vabastamist juhtumi esemest lähtuvalt. Kohtukuludest vabastamise korral vabastatakse menetlusosaline kohtukulude ette tasumisest ning muudest tasudest, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Kohtukuludest vabastamine ei vabasta menetlusosalist täitemenetlusega seotud tasude maksimisest. Tasusid käsitlevas seaduses on täpsustatud, millised juriidilised isikud võidakse isikuliselt vabastada kohtukulude tasumisest. Selliste isikute hulka kuuluvad Ungari riik, kohalikud omavalitsused, eelarvelised asutused ja kirikud.

Juhul kui vabastus antakse juhtumi esemest lähtuvalt, vabastatakse kohtukulude tasumisest mõlemad pooled olenemata nende sissetulekust või majanduslikust olukorrast. Juhtumi esemest lähtuvalt vabastatakse pooled kohtukulude tasumisest näiteks juhul, kui tegemist on tasuta õigusabi käsitleva otsuse peale esitatud kaebusega, abielulahutuse asjas esitatud vastuhagiga või otsuse parandamist või täiendamist käsitleva taotlusega.

Sissetulekust või majanduslikust olukorrast olenemata vabastatakse pooled kohtukulude ette tasumisest kohtuasja esemest tulenevalt (*tárgyi illetékfeljegyzési jog*) näiteks menetlustes, mis on seotud isikute tsiviilõigusliku kaitsmisega või ametivõimu teostamise käigus põhjustatud kahju käsitlevate nõuetega. Isik, kes vabastatakse kohtukulude ette tasumisest juhtumi esemest lähtuvalt, ei pea kohtukulusid ette tasuma. Sellisel juhul tasub menetluse lõpus kulud see pool, kellelt kohus kulud välja mõistab.

Pool vabastatakse kulude tasumisest osaliselt, kui tema kulusid vähendatakse. Kulude vähendamine on tasuta õigusabi vorm, mis erineb muust õigusabist sisuliselt selle poolest, et sellist õigusabi antakse (ilma et pool peaks seda taotlema), kui menetluse jooksul toimuvad teatavad sündmused. Selline õigusabi ei sõltu poole isiklikust olukorrast ega kohtuasja esemest.

Kulude ette tasumisest vabastamine kuulub nii tasuta õigusabi kui ka kohtukulude ette tasumisest vabastamise alla. Tasuta õigusabi võidakse anda ka konkreetsetele isikutele või juhtumi eset silmas pidades. Nende juhtumite liigid, mille puhul võidakse anda tasuta õigusabi juhtumi esemest lähtuvalt, ning isikulise tasuta õigusabi andmise tingimused on sätestatud seaduses. Näiteks võidakse pool vabastada menetluskulude tasumisest juhtumi esemest lähtuvalt eestkostet käsitlevates menetlustes.

Menetluskulude ette tasumisest vabastamine võib samuti olla isikuline või võidakse vabastus anda juhtumi eset silmas pidades. Pooled vabastatakse menetluskulude ette tasumisest näiteks menetlustes, mis on seotud põlvnemissuhte tuvastamisega või vanemliku vastutusega.

Vastavalt [advokaatide tegevust käsitlevale seadusele](#) saab juhul, kui soovitakse kasutada advokaadi teenuseid, leppida vabalt kokku advokaadi määramises, kui advokaatide tegevust käsitlevas seaduses või tsiviilseadustikus ei ole sätestatud teisiti. Seega saavad pooled advokaadi tasu vabalt kokku leppida, võttes arvesse advokaatide tegevust käsitlevas seaduses sätestatud piiranguid. Tasuta õigusabi hõlmab vabastust advokaadikulude tasumisest või nende ette tasumisest. Advokaadi määramise kiidab heaks õigusabiteenistus.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Menetlusosalisele võidakse anda isikulist tasuta õigusabi või juhtumipõhist tasuta õigusabi, et aidata tal kohtumenetluse ajal oma õigusi teostada. Füüsilisel isikul on õigus taotleda isikulist tasuta õigusabi, kui see on põhjendatud tema sissetuleku ja majandusliku olukorraga, ning kohus võib omal algatusel anda

talle juhtumipõhist tasuta õigusabi juhtumi eset silmas pidades. Kui poolele antakse tasuta õigusabi, vabastatakse ta kohtukulude ning muude menetluse ajal tekkivate kulude ette tasumisest ja mis tahes maksmata tasude tasumisest, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Samuti vabastatakse ta riigilõivude tasumisest ja menetluskulude katteks tagatisraha maksmisest.

Sissetulekut ja majanduslikku olukorda käsitlevad kriteeriumid, mis peavad olema täidetud selleks, et pool saaks tasuta õigusabi, on sätestatud seaduses.

Samuti on seaduses sätestatud juhud, mil tasuta õigusabi võidakse anda juhtumi eset silmas pidades.

Euroopa Liidu kodanikele ja liikmesriigi territooriumil seaduslikult elavatele kolmandate riikide kodanikele võidakse isikuliselt anda tasuta õigusabi ja nad võidakse vabastada menetluskulude ette tasumisest Ungari kodanike suhtes kohaldatavatel tingimustel. Muudele välisriikide kodanikele võidakse anda tasuta õigusabi või nad võidakse vabastada menetluskulude tasumisest rahvusvaheliste lepingute alusel.

Tasuta õigusabi hõlmab Euroopa Liidu kodanike ja liikmesriigi territooriumil seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike reisikulusid, mis on seotud kohtumenetluses osalemisega, kui poole osalemine menetluses on seaduse kohaselt kohustuslik.

Kui välisriigi seaduse kohaselt saab välisriigi kohtumenetluses osalev Ungari pool suuremat hüvitist kui juhtumipõhine vabastus kohtukulude ette tasumisest, tuleb Ungari kohtumenetluses osaleva välisriigi menetlusosalise suhtes kohaldada samuti neid soodsamaid norme.

Vt ka [õigusabi käsitlev teabeleht](#).

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Üldjuhul loetakse hagiavaldus ametlikult esitatuks sellest hetkest, kui avaldus jõuab kohtusse ja registreeritakse kohtu kantseleis. Kui dokumendid esitatakse elektrooniliselt, siis loetakse hagiavaldus üldjuhul esitatuks sellel hetkel, kui IT-süsteem saadab kättesaamise kinnituse.

See, millal loetakse hagiavaldus ametlikult esitatuks, on eriti oluline seoses juhtumitega, mille puhul on kehtestatud tähtaeg hagi esitamiseks. Sellised tähtajad on erinevad nii kestuse kui ka nende tingimuste poolest, mille täitmise korral loetakse hagiavaldus õigeaegselt esitatuks.

Menetlustähtaegadega seoses on tsiviilkohtumenetlust käsitlevas seaduses sätestatud, et tähtaja mittejärgimisel ei ole tagajärgi juhul, kui kohtule saadetak dokument on postitatud tähtitud kirjaga hiljemalt tähtaja viimasel päeval. Kui menetluse ajal toimub suhtlus elektrooniliselt, ei ole (päevades, tööpäevades, kuudes või aastates määratud) tähtaja mittejärgimisel tagajärgi juhul, kui kohtule saadetak dokument on saadetud kooskõlas IT-nõuetega elektrooniliselt hiljemalt tähtaja viimasel päeval. Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, siis ei kohaldata seda reeglit hagiavalduse esitamiseks seaduses sätestatud tähtaja arvutamise suhtes. Hagiavaldused loetakse esitatuks õigeaegselt, kui need jõuavad kohtusse hiljemalt avalduse esitamiseks ettenähtud tähtaja viimasel päeval.

Pärast tähtaja möödumist esitatud hagiavaldused lükkab kohus tagasi. Kohus toimetab hagejale kätte hagiavalduse tagasilükkamise määruise ja teatab kostjale võetud meetmest. Hageja saab määruise eraldi edasi kaevata.

Seepärast on soovitatav konsulteerida õigusnõustaja, advokaadi või kodanike nõustamise bürooga, et saada selgust küsimuses, millal loetakse hagiavaldus õigeaegselt esitatuks.

Kui menetlusosaline, kes ei kaasa piirkonnakohtu menetluses või haldus- ja töökohtu pädevusse kuuluvast töökohtumenetluses esindajat, saab esitada oma hagiavalduse ettenähtud vastuvõtuajal suuliselt oma elukoha-, asukoha- või töökohajärgses pädevast kohtus või kohtus, kes on pädev asja arutama, annab kohtu esindaja talle asjakohaseid juhiseid ning võtab temaga ühendust, et paluda tal viivitamata kõrvaldada võimalikud puudused. Muudel juhtudel ei teavita kohus pooli asjaolust, et menetlust on alustatud. Pärast hagiavalduse saamist hindab kohus, kas avaldus sisaldab kõiki seaduses nõutud elemente.

Kui hagiavalduse alusel saab algatada kohtumenetluse, toimetab kohus hagiavalduse kostjale kätte, paludes tal esitada vastuhagi 45 päeva jooksul hagiavalduse kättesaamisest. Kostja astub menetlusse vastuhagi esitades.

Kohus algatab menetluse pärast kirjaliku vastuhagi saamist vastavalt tsiviilkohtumenetlust käsitlevas seaduses sätestatud sõltuvalt juhtumi asjaoludest ning lõpetab menetluse algatamise etapi ja määrab kohtuistungiku kuupäeva vastavalt juhtumi asjaoludele.

Avalduste elektroonilise esitamise võimaluse ja nende kättesaamise kinnitamise kohta saab teavet teabelehel [„Automaatne töötlemine“](#).

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Pärast hagiavalduse saamist toimib kohus vastavalt küsimusele nr 12 antud vastuses kirjeldatule. Sõltuvalt juhtumi asjaoludest võib pool saada lisateavet täiendavate kirjalike avalduste esitamise ajal (kui neid nõutakse) või eelistungi ajal ja juhtumi asjaolusid käsitleva istungi ajal, sõltuvalt menetluse konkreetsest laadist.

Viimati uuendatud: 15/01/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Malta

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Jah, Maltas tuleb kohtuasja algatamiseks pöörduda kohtusse. Advokaat (jurist) või advokaadi abi esitab kohtule avalduse ja maksab vajalikud tasud. Kui asi tuleb esitada menetlemiseks kõrgema astme kohtule, peab menetluse algataja andma vande.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Ei, asja võib anda kohtusse igal ajal, kuid kostjal on kohtumenetluses igal ajal õigus tugineda nõude aegumisele.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Menetluse algataja peab kohtuistungite ajal kohtusaalis isiklikult kohal olema. Tema puudumise korral esindab teda advokaat või advokaadi abi. Kui menetluspool ei viibi Maltas, määratakse talle Maltas esindaja, et kohtumenetlust oleks võimalik menetluspoole puudumisel jätkata.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Ehkki Maltas on vaid üks kohtuhoone, on see jagatud mitmeks eri kohtuks, kelle vahel jaotatakse kohtuasjad kohtuasja sisu, hageja nõude suuruse ning hageja elukoha järgi. Maltas on järgmised tsiviilkohtud.

a. Tsiviilkohtus (perekonnaasjade kolleegium) (*Qorti Ċivili (Sezzjoni tal-Familja)*) menetleb selliste perekonnaküsimustega seotud kohtuasju nagu lahuselu, abielulahutus, ülalpidamisküsimused, põlvnemine ja abielu kehtetuks tunnistamine.

b. Gozo magistraadikohus (perekonnaasjade kolleegium) (*Qorti tal-Magistrati (Għawdex Sezzjoni Familja)*) menetleb samasuguseid kohtuasju nagu punktis a nimetatud kohus, kuid Gozo kohtusse pöördatakse isikute vastu, kes elavad või kelle harilik viibimiskoht on Gozo saarel.

c. Tsiviilkohtu esimene kolleegium (põhiseaduslikkuse järelevalve asjad) (*Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali)*) menetleb põhiseadusega seotud kohtuasju.

d. Malta magistraadikohus (*Qorti tal-Magistrati (Malta)*) menetleb ja lahendab puhtalt tsiviilõiguslikku laadi asju, mis on seotud kuni 15 000 euro suuruste nõuetega isikute vastu, kes elavad või kelle harilik viibimiskoht on Malta saarel. See kohus menetleb ka muid Malta seaduses sätestatud nõudeid.

e. Gozo magistraadikohus (selle madalama astme pädevuses) (*Qorti tal-Magistrati (Għawdex Inferjuri)*) menetleb samasuguseid asju nagu punktis d nimetatud kohus, kuid selle kohtu poole pöördatakse isikute vastu, kes elavad või kelle harilik viibimiskoht on Gozo saarel. Sellel on ka sama pädevus kui tsiviilkohtu hagita menetluste kolleegiumil.

f. Tsiviilkohtu esimene kolleegium (*Prim' Awla tal-Qorti Ċivili*) menetleb ja lahendab puhtalt tsiviilõiguslikku laadi asju, mis on seotud üle 15 000 euro suuruste nõuetega, samuti asju (olenemata nõude suuruselt), mis käsitlevad kinnisvaraga seotud nõudeid, või nõudeid, mis tulenevad servituutidest, koormatistest või kinnisvaraga seotud õigustest, sealhulgas väljatõstmise nõudeid, olenemata sellest, kas kinnisvara asub linnas või maal, kas selle on üürinud või seal elab isik, kes elab või kelle harilik viibimiskoht on nimetatud kohtu tööpiirkonnas.

g. Gozo magistraadikohus (selle kõrgema astme pädevuses; üldosakond) (*Qorti tal-Magistrati (Għawdex) Gurisdizzjoni Superjuri, Sezzjoni Ġenerali*) menetleb samasuguseid asju nagu punktis f nimetatud kohus, kuid selle kohtu poole pöördatakse isikute vastu, kes elavad või kelle harilik viibimiskoht on Gozo saarel.

h. Tsiviilkohtu esimene kolleegium (hagita menetluse asjad) (*Prim' Awla tal-Qorti Ċivili, Ġurisdizzjoni Volontarja*) menetleb hagita asju, näiteks salajaste testamentide avamine, eestkoste ja lapsendamise. Peale selle annab see kohus loa lepingute sõlmimiseks. Samuti annab see kohus loa selliste tingimuste kehtestamiseks, mis on seaduse kohaselt lubatud ainult eelnevalt antud loa alusel.

Lisaks neile kohtutele on Maltas ka mitmed erikohtud: väiksemaid nõudeid lahendav kohus (*Tribunal tat-Talbiet iż-Ġgħar*) (menetleb ja lahendab kõiki kuni 5000 euro suuruseid rahalisi nõudeid), halduskohus (*Tribunal ta' Revizjoni Amministrattiva*) ja töökohus (*Tribunal Industrijali*). Samuti tegutseb Maltas arbitraažikeskus (*Ċentru tal-Arbitraġġ*), mis osutab vahekohtuteenuseid. Malta seadustes on sätestatud, et teatavatel asjaoludel peavad pooled pöörduma vahekohtusse (kohustuslik vahekohtumenetlus). Ühisomandis olevat vara ja mootorsõidukiliiklust käsitlevaid vaidlusi lahendatakse kohustusliku vahekohtumenetluse teel.

Kõik need kohtud on esimese astme kohtud ja kujutavad endast üldkohtuid. Nende kohtute otsuste peale võib seega esitada apellatsioonkaebuse apellatsioonikohtule (*Qorti tal-Appell*). Väiksemaid nõudeid lahendava kohtu, arbitraažikeskuse või magistraadikohtu otsuse peale tuleb apellatsioonkaebus esitada apellatsioonikohtule, kus asja menetleb üks kohtunik (ainukohtunik) (*Court of Appeal in its Inferior Jurisdiction*). Tsiviilkohtu esimese kolleegiumi otsuse peale tuleb apellatsioonkaebus esitada apellatsioonikohtule, kus asja arutab kolmest kohtunikust koosnev koosseis (*Court of Appeal in its Superior Jurisdiction*). Tsiviilkohtu esimese kolleegiumi (põhiseaduslikkuse järelevalve asjad) otsuse peale tuleb apellatsioonkaebus esitada konstitutsioonikohtule (*Qorti Kostituzzjonali*). Gozo magistraadikohtu madalama või kõrgema astme pädevuses tehtud otsuse peale tuleb apellatsioonkaebus esitada alati Malta apellatsioonikohtule.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Vt vastus küsimusele nr 4.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Madalama astme kohtule saab hagi esitada ainult advokaat või advokaadi abi. Hagi esitamisel kõrgema astme kohtule tuleb kasutada nii advokaati kui ka advokaadi abi.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Kohtu kantseleile.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Hagiavaldus tuleb koostada malta keeles. See tuleb esitada kirjalikult ning advokaat või advokaadi abi peab selle esitama isiklikult.

Kui üks menetluspool on välismaalane, võib esitada ka taotluse menetluse toimumiseks inglise keeles.

Maltas ei ole võimalik esitada hagiavaldust e-kirja või faksi teel.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Arbitraažikeskuse või väiksemaid nõudeid lahendava kohtu poole pöördumisel tuleb täita vormid. Seevastu magistraadikohtusse või tsiviilkohtu esimese kolleegiumi poole pöördumiseks vorme pole. Kui hagi esitatakse tsiviilkohtu esimesele kolleegiumile, peab hagiavaldus sisaldama järgmisi andmeid:

- avaldis, mis annab selge ja täpse ülevaate asja sisust eraldi nummerdatud lõikudena, et rõhutada nõuet ja ühtlasi teada anda, millistest asjaoludest oli hageja isiklikult teadlik;
- nõude alus;
- nõue või nõuded, mis tuleb nummerdada, ning
- igas vande all esitatud hagiavalduses tuleb kohe kohtu andmete alla selgesti loetavate tähtedega lisada järgmine märkus:

„Isik, kes on selle vande all koostatud avalduse adressaat, peab kahekümne (20) päeva jooksul pärast avalduse kättetoimetamist (mida käsitatakse kättesaamise kuupäevana) esitama vande all koostatud vastuse. Kui seadusekohast vande all koostatud vastust kindlaksmääratud aja jooksul ei esitata, hakkab kohus asja menetlema vastavalt seadusele.

Seetõttu on selle vande all koostatud avalduse adressaadi huvides konsulteerida viivitamata advokaadiga, et ta saaks esitada oma seisukohad asja arutamiseks korraldataval kohtuistungil.“;

e) nõuet tõendavad dokumendid esitatakse koos vande all koostatud hagiavaldusega;

f) vande all koostatud hagiavaldus kinnitatakse vandega kohtusekretäri või advokaadi abi juures, kes on selleks määratud kooskõlas vandevolinikke käsitleva määrusega (*Commissioners for Oaths Ordinance*, 79. peatükk);

g) hageja peab koos hagiavaldusega esitama ka nende tunnistajate nimed, keda ta kavatseb tunnistama kutsuda, kirjeldades neist igaühe puhul, milliseid asjaolusid ta kavatseb nende ütluste abil tõendada või milliseid tõendeid nende ütluste abil esitada;

h) hagiavaldus toimetatakse kostjale kätte.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Jah, hagiavalduse esitamise eest tuleb maksta riigilõiv. Lõivu suurus sõltub kohtuasja liigist ja/või nõude väärtusest.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Jah, kui isikul puuduvad vajalikud rahalised vahendid, võib ta taotleda tasuta õigusabi. Tasuta õigusabi taotlus esitatakse tsiviilkohtu esimesele kolleegiumile. Taotluse võib esitada ka suuliselt tasuta õigusabi pakkuvale advokaadile. Tasuta õigusabi saamiseks peavad olema täidetud teatavad tingimused. Nimelt peab taotleja andma vande kohtusekretäri juures ja kui taotlus esitatakse suuliselt, siis tasuta õigusabi pakkuva advokaadi juures selle kohta, et:

- ta on veendunud, et tal on põhjendatud alus hagi esitamiseks, õiguste kaitsmiseks, menetluse jätkamiseks või menetluspooleks olemiseks;
- tal puudub peale menetluse esemeks oleva vara muu vara, mille netoväärtus ulatuks 6988,12 euron (välja arvatud iga päev majapidamises kasutatavad esemed, mida peetakse taotleja ja tema pere jaoks põhjendatult vajalikuks), ning et tema aastasissetulek ei ole suurem kui riiklik alampalk, mis on ette nähtud 18-aastastele ja vanematele isikutele.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Kui hagiavaldu on esitatud, määrab kohus kindlaks kohtuistungi toimumise aja. Kohus teavitab hagejat ja kostjat esimese istungi toimumise ajast (istungiteade). Isikul on võimalik kontrollida, kas tema kohtuasjaga seoses on istungi toimumise aeg kindlaks määratud, ka kohtute [veebisaidilt](#). Menetluspooltele ei saadeta kinnitust selle kohta, et hagiavaldu on vormistatud nõuetekohaselt, kuid tuleb märkida, et kohtusekretär ei võta vastu ühtegi sellist vande all koostatud hagiavaldu, mis ei vasta küsimusele nr 9 antud vastuses nimetatud tingimustele.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Hagejale toimetatakse istungiteade kätte. Järgmise kohtuistungi toimumise kuupäev määratakse kindlaks jooksva istungi käigus. Mõningast teavet kohtuasja kohta on võimalik saada ka kohtute [veebisaidilt](#).

Viimati uuendatud: 05/03/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Holland

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Ei, alati ei tule vaidluse lahendamiseks kohtusse pöörduda. Mõnikord on võimalik kasutada alternatiivset vaidluse lahendamise viisi, näiteks lepitus- või vahekohtumenetlust.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Jah, tavaliselt on see nii. Kohtusse hagi esitamise tähtajad on eri kohtuasjade puhul erinevad ja ühest vastust sellele küsimusele ei ole. Küsimuste korral tasub ühendust võtta advokaadi või õigusinfo bürooga ([Het Juridisch Loket](#)).

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Üldjuhul kutsutakse kostja tema elukohajärgse liikmesriigi kohtusse.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, peate pöörduma kostja elukoha järgsesse esimese astme kohtusse (*rechtbank*). Kui kostjal ei ole Madalmaades teadaolevat elukohta, on pädev ka tema tegelik viibimiskoha järgne kohus. Seepärast peate välja selgitama, millisel aadressil ja millises Madalmaade kohalikus omavalitsuses kostja elab. Kui see on teada, saate kohtute tööpiirkondade seadusest ([Wet op de rechterlijke indeling](#)) järele vaadata, millises kohturingkonnas asjaomane elu- või viibimiskoht asub. Selle põhjal on võimalik kindlaks teha, millise esimese astme kohtu poole tuleb pöörduda.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagihinda?

Vt vastus eelmisele küsimusele. Lisateavet selle kohta, millisesse kohtusse pöörduda, leiate veebisaidilt [De Rechtspraak](#).

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Madalmaades kehtiva õiguspõhimõtte kohaselt peab kohtuvaidluse pooli tsiviil- ja kaubandusajades esindama advokaat. Seejuures ei ole vahet, kas tegemist on kohtukutsega algatatud menetluse, hagiavaldusega algatatud menetluse või lihtmenetluse, esialgse õiguskaitse kohaldamise menetluse või näiteks tagaselja toimunud menetlusega kohtusse ilmumata jätmise tõttu.

Erandiks on ainult kuni 25 000 euro suurused nõuded või kindlaksmääramata suurusega nõuded, kui on alust arvata, et nende väärtus ei ületa 25 000 eurot.

Need nõuded kuuluvad esimese astme kantonikohtu pädevusse ja pooled võivad end menetluses ise esindada. Advokaati kaasata ei ole vaja. Lisaks sellele menetleb kantonikohtunik ka tööõiguse, rendi, tarbijale müügi ja tarbijakrediidiiga seotud asju. Neis asjades ei ole nõude suurus seega oluline. Lisaks sellele menetleb kantonikohtunik kohtuliku järelevalve, eestkoste, hoolduse ning pärandist loobumise või pärandi vastuvõtmisega seotud asju.

Lisateavet selle kohta, kas peate kaasama advokaadi, leiate [siit](#).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantsseleisse või muule haldusasutusele?

Kirjalikud dokumendid, millega saab menetluse algatada, tuleb edastada pädeva kohtu kantsseleile. Seejuures tuleb arvestada kohtukutsega algatatavate ja hagiavaldusega algatatavate menetluste erinevust. Kohtukutsega algatatava menetluse korral toimetatakse kohtukutse kätte kõigepealt kostjale ja registreeritakse seejärel kohtukantsseleis. Mõlemad toimingud peab tegema kohtutäitur. Pärast seda toimub menetlus kohtuistungil läbivaatamisele tulevate kohtuasjade nimekirja alusel. Hagiavaldusega algatatava menetluse korral esitatakse hagiavaldu otse kohtukantsseleile ja ülejäänud menetlust toimetatakse samuti pädeva kohtu kantslei kaudu. Vt ka teabeleht „Dokumentide kättetoimetamine“.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Madalmaades on ametlik kohtumenetluse keel hollandi keel. See tähendab, et menetlust algatav kohtukutse või (kirjalik) hagiavaldu peab olema koostatud hollandi keeles. Erandina võib Friisimaa provintsis asuvas kohtus menetletava kohtuasja menetluskokkuvõtte koostada friisi keeles.

Dokumendid võib kohaliku kohtu kantsseleisse esitada ka faksi teel. Faksitud dokumendid, mis jõuavad kohtukantsseleisse enne dokumentide esitamise viimase päeva kella 24.00, arvatakse tähtajaks esitatuks. On ka erand: perekonnaasjades esitatud hagiavaldu ei aktsepteerita, kui need on saadetud faksiga. Dokumente ei saa esitada e-posti teel.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldu sisaldama?

Kohtukutsega algatatav menetlus

Kohtukutsega algatatava menetluse korral toimetab kohtutäitur kohtukutse kõigepealt kostjale kätte ja seejärel registreerib selle kohtukantsseleis. Kohtukutse peab sisaldama järgmisi andmeid: hageja nimi, hagi ese, kostja nimi, hagi alus ja dokumentaalsete tõendite loetelu, millele hagi tugineb. Kohtukutses märgitakse ka kohtuistungiku kuupäev ja asja menetlev kohus.

Toimik peab sisaldama järgmisi dokumente:

kohtukutse originaal, vajaduse korral: tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) artikli 117 kohane parandatud kohtukutse ja luba;

kui kohtukutse tuleb kätte toimetada välisriigis, siis algdokumendid, mis tõendavad, et seda on tehtud nõuetekohaselt;

riigi õigusabi saamist või sissetulekut tõendav dokument või riigi õigusabi saamise taotluse või sissetulekut tõendava dokumendi ärakiri;

kostja elukohta tõendav dokument;

asitõendid (dokumendid), millele kavatsetakse menetluses tugineda;

teave selle kohta, kas enne menetlust on toimunud lepitusmenetlus, ja allpool loetletud juhtudel ka järgmiste dokumentide ärakirjad:

arestimiskulude hüvitamise taotluse korral arestimisdokumentide ärakirjad;

asja üleandmise korral üleandmismäärus ja enne seda esitatud dokumendid;

kui kohtukutse tuleb avaldada võõrkeelse või tõlkida võõrkeelde, siis dokumendid, mis tõendavad, et seda on tehtud.

Hagiavaldusega algatatav menetlus

Hagiavaldusega algatatava menetluse korral esitatakse hagiavaldu otse kohtukantsseleile ja ülejäänud menetlust toimetatakse samuti pädeva kohtu kantslei kaudu.

Toimik peab sisaldama järgmisi dokumente:

hageja eesnimed, perekonnanimi ja elukoht või kui tema elukoht ei ole Madalmaades, siis tema tegelik viibimiskoht, ning kostja ja iga huvitatud isiku nimi, aadress, elukoht või kui tema elukoht ei ole Madalmaades, siis tema tegelik viibimiskoht, niivõrd kui see on hagejale teada, ning

hagi selge kirjeldus ja selle alus, sealhulgas kohtualluvuse alused, ning

asjaga tegelema määratud advokaadi nimi ja telefoninumber.

Pärandiasjades tuleb taotluses märkida ka lahkunu viimane elukoht või põhjus, miks seda teavet ei ole võimalik esitada.

Menetluspool, kes tugineb kohtukutses, kirjalikus hagiavalduses või seisukohas mis tahes dokumendile, peab lisama selle dokumendi ärakirja.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulud?

Kohtusse pöördumisel tuleb tasuda riigilõiv. Selle suurus sõltub vaidluse esemest ja hinnast. Tavaliselt tasub riigilõivu advokaat ja lisab selle summa oma arvele. Kui menetlusse on vaja kaasata ekspert (nt audiitor, meditsiinieksperit või tehniline ekspert), mõistab kohus sellega kaasnenud kulud lõpuks välja kohtuvaidluse kaotanud poolelt. Kohtunik võib otsustada ka teisiti, nt perekonnaasjades, milles kulud kannab tavaliselt pool, kellel on need tekkinud. Sama kehtib ka tunnistajate või muude tõenditega seotud kulude kohta.

Advokaadid küsivad oma töö eest tasu tunnihinna alusel, välja arvatud juhul, kui isikul on õigus saada riigi õigusabi (vt ka 11. küsimus). Advokaaditasud ei ole Madalmaades põhimõtteliselt fikseeritud. Soovitatav on oma advokaadilt või Madalmaade advokaatuurilt ([Nederlandse Orde van Advocaten](#)) selle kohta aegsasti teavet küsida. Enamik advokaate nõuab ettemaksu ning deklareerib hiljem menetluse käigus tehtud töö ja esitab seejärel lõpparve.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Madalmaades on võimalik saada riigilt õigusabi. Teatavatel juhtudel on võimalik saada hüvitist õigusnõustamisega seotud kulude ja menetluskulude katteks.

Kui Te ei suuda (täielikult) tasuda advokaaditasu, võite teatavatel tingimustel saada toetust õigusnõustamisega seotud kulude katteks. Õigusabiamet (*Raad voor Rechtsbijstand*) tasub sel juhul osa advokaadikuludest. Teie tasute ainult omaosalustasu, mille suurus sõltub Teie majanduslikust olukorrast.

Õigusabiametile esitab taotluse advokaat. Rohkem teavet subsideeritud õigusabi kohta leiate [õigusabiameti](#) veebisaidil.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Kohtukutsesega algatava menetluse puhul arvatakse kohtuasi algatatuks alates kuupäevast, kui kohtutäitur on kohtukutse kostjale kätte toimetanud. Hageja esitab kohtukutse kohtukantseleisse hiljemalt kohtukantselei viimasel tööpäeval enne kohtukutses märgitud läbivaatamisele tulevate kohtuasjade nimekirja kuupäeva (kohtuistungiks määratud kuupäeva). Kohtuasja algatamine aegub, kui kohtukutset ei ole nimetatud tähtajaks kohtukantseleisse esitatud, välja arvatud juhul, kui kahe nädala jooksul alates kohtukutses märgitud läbivaatamisele tulevate kohtuasjade nimekirja kuupäevast väljastatakse kehtiv parandatud kohtukutse.

Hagiavaldusega algatava menetluse puhul arvatakse kohtuasi algatatuks, kui hagiavaldus on laekunud kohtukantseleisse.

Üldiselt ei saadeta dokumendi nõuetekohase esitamise kohta kinnitust. Kui kohtukutses on kohtukutsega algatava menetluse korral puudusi, antakse hagejale mõnikord võimalus puudused kõrvaldada. Sama kehtib hagiavaldusega algatava menetluse kohta. Kohtukantselei ei ole siiski kohustatud seda võimalust pakkuma.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohtukantselei ei saa kohe pärast menetluse algatamist menetluse ajakava kohta täpset teavet anda. Loomulikult teavitatakse Teid sellest, millal Teie asja lõpuks arutama hakatakse. Mõlemad pooled saavad kutse kohtuistungile. Selles on kirjas kohtuistungi toimumise aeg ja koht.

Viimati uuendatud: 16/11/2022

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Please note that the original language version of this page [de](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Please note that the following languages: [en](#) have already been translated.

Kuidas algatada kohtuasja? - Austria

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Enne kohtu poole pöördumist võiks kaaluda vaidluste alternatiivse lahendamise menetluse kasutamist.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Tähtajad on kohtuasjade lõikes erinevad ja nendega seoses peaksite küsima õiguslast nõu.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Austria](#)“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Austria](#)“.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Austria](#)“.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Kohtus lahendatavate tsiviil- ja kaubandusasjade korral peab hagiavaldustel, mis esitatakse esimese astme kohtutele (*Bezirksgerichte*), kes on tavaliselt pädevad menetlema kuni 15 000 euro suuruseid nõudeid hõlmavad hagsid, olema advokaadi allkiri, kui hagi hind on suurem kui 5000 eurot. Kohustust kasutada advokaadi abi ei kohaldata nende juhtumite suhtes, mis tuleb algatada esimese astme kohtus hagi hinnast olenemata (ka juhul, kui hagi summa on üle 15 000 euro). Näiteks võib tuua abielust ja partnerlusest tulenevad ning perekonnaõiguse valdkonda kuuluvad vaidlused, kinnistu piiridega või valduse rikkumisega seotud vaidlused, üürilepingutest tulenevad vaidlused, laevakaptenite, transpordiettevõtjate ja hotellipidajate ning nende töötajate, reisijate või külalistajate vahel sõlmitud lepingutest tulenevad vaidlused, müüdüd kariloomadel esinevate puuduste eest kantava vastutusega seotud vaidlused jne.

Advokaadi kasutamise kohustust ei kohaldata ka selliste nõuete korral, mis on esitatud hagita menetluste raames (tsiviilkohtus toimuvad menetlused, mis on paindlikumad ja mitte nii ametlikud kui tsiviilmenetluse seadustiku alusel toimuvad hagimenetlused), eelkõige siis, kui tegemist on hagita menetletavate, abielust ja partnerlusest tulenevate vaidluste, lapse õiguslikku seisundit, täiskasvanute kaitset ja pärandvara käsitlevate küsimuste, kinnistusregistri ja äriregistri seotud küsimuste, eluruumi kasutamise õigust käsitlevate küsimustega jne.

Seega võib juhul, kui esimese astme kohtu menetluses ei ole kohustuslik kasutada advokaadi abi, esitada kirjaliku hagi või avalduse kohtumenetluse alustamiseks iga isik.

Kohtulikult lahendatavates tsiviil- ja kaubandusasjades peavad liidumaa kohtutele (*Landesgerichte*) esitatud hagiavaldused alati kandma advokaadi allkirja. Kõik need hagi, mis ei kuulu esimese astme kohtute pädevusse, kuuluvad liidumaa kohtute pädevusse hagi hinnast olenemata. Sellised vaidlused on näiteks tööstusomandiõigust ja ebaausat konkurentsi käsitlevad vaidlused ning tarbijakaitseorganisatsioonide esitatud hagiid keelava kohtumääruse saamiseks.

Advokaat ei pea allkirjastama töö- või sotsiaalkindlustusõiguse alusel esitatud hagiavaldusi (töö- ja sotsiaalkohtuid käsitleva seaduse (ASGG) kohased menetlused), mis esitatakse liidumaa kohtutele. Seda erandit kohaldatakse eelkõige nende hagide suhtes, mille töötajad esitavad tööandjate vastu ja mis tulenevad töölepingust.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantsseleisse või muule haldusasutusele?

Kirjalikud hagiavaldused tuleb saata kohtu spetsiaalsele, kirjavahetuseks ette nähtud aadressile. Kui pool soovib hagiavalduse ise kohtusse viia, võib ta selle anda kohtu vastuvõtulauda või panna selle võimaluse korral kohtumajas asuvasse postkasti.

Juhul kui hagejal ei ole kohustust võtta advokaat ja teda seega keegi kohus ei esinda, võib ta teha hagiavalduse ka suuliselt kohtu lahtiolekuaegadel pädevas esimese astme kohtus või oma asukoha esimese astme kohtus.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kõikide kohtute ametlik töökeel on saksa keel. Mõnes kohtus on lubatud kasutada ka Burgenlandi horvaatia, ungari või sloveeni keelt, mis on ametlikud vähemuskeeled.

Hagiavaldused või menetluse algatamise avaldused tuleb esitada kirjalikult ja need tuleb isiklikult allkirjastada. Juhul kui hagejal ei ole kohustust võtta advokaat ja teda seega keegi kohtus ei esinda, võib hagiavalduse või menetluse algatamise avalduse teha ka pädevas esimese astme kohtus suuliselt (vt küsimusele nr 7 antud vastus). Hagiavaldused võib esitada interneti teel Austria e-õiguskeskonna (ERV) platvormi suletud süsteemi kaudu. Selleks tuleb end registreerida (rahaliselt on see otstarbekas ainult nende isikute jaoks, kes esitavad Austria kohtutele suurel arvul hagiavaldusi). Hagiavaldusi ei saa esitada e-posti teel ja neid ei saa ka kindla tähtaja jooksul parandada. Ka avalduse esitamine faksiga ei vasta tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud vorminõuetele. Hagiavaldust saab siiski parandada, kui teatava tähtaja jooksul esitatakse kohtule selle originaal.

Alates 2013. aasta algusest on olnud võimalik esitada kohtutele ja prokuratuuridele esildisi ja manuseid elektrooniliselt, kasutades kodanikukaardi funktsiooni (kiipkaart või mobiiliallkiri), et esitada veebisaidil „Elektronische Eingaben an Gerichte und Staatsanwaltschaften“ (elektroonilised esildised kohtutele ja prokuratuuridele) (www.eingaben.justiz.gv.at) selleks kättesaadavaks tehtud veebivorme.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Ainus kohustuslik vorm on ette nähtud avalduste jaoks, mis esitatakse tingimuslike maksekäskude (*Mahnklagen*) saamiseks. Kõik maksenõuded, mis hõlmavad kuni 75 000 euro suurust summat, tuleb esitada maksekäsmenetluse (*Mahnverfahren*) kohase maksekäsu avalduse vormis. Asjakohaseid vorme võib saada kohtust või need võib printida välja föderalse justiitsministeeriumi veebisaidilt (<http://www.justiz.gv.at/>).

Olemas on ka vormid, mida võib kasutada eesmärgiga taotleda kohtumäärust eluaseme üürilepingu või ühe või rohkema äripinna rendilepingu lõpetamiseks. Üldjuhul võib igale hagiavaldusele lisada mis tahes dokumente (tõendeid), mis toetavad hagi (need tuleb esitada hagiavaldusega võrdses arvus eksemplarides; vt küsimusele nr 12 antud vastus). Hagiavaldusele võib lisada mis tahes kirjalikud kokkulepped kohtualluvuse või riiklike kohtute pädevuse kohta (kohtualluvuse kokkulepped). Sama kehtib seoses kirjalike kokkulepetega, mis käsitlevad lepingu täitmise kohta, kui hageja soovib tugineda sellega seotud kohtualluvuse põhimõttele, ning seoses muude konkreetsete asjaoludega, mis on asjakohased kohtualluvuse või erimenetluste kohaldamiseks (näiteks täitemenetlus käskvekslite tasumiseks).

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikuluid?

Kohtukulud tuleb tasuda tsiviilhagi kohtule esitamisel. Nendest kuludest kaetakse esimese astme kohtumenetluse üldised kulud. Tasud on tavaliselt astmelised sõltuvalt hagi hinnast. Need tuleb maksta hagiavalduse esitamisel (isiklikult kohtus kas sularahas või pangakaardiga või pangaülekandega kohtu arvelduskontole, kusjuures maksekorraldusele tuleb selgitusse märkida poolte nimed ja viide kohtukuludele).

Advokaaditasude maksmine sõltub individuaalsest kokkuleppes. Sama kehtib maksmisele kuuluvate tasude suuruse kohta (välja arvatud juhul, kui tasu suurus on kokku lepitud vastavalt advokaaditasusid käsitlevale seadusele (*Rechtsanwaltstarifgesetz*) või üldistele tasusid käsitlevatele suunistele (*Allgemeine Honorar-Kriterien*)). Hüvitamist saab vastaspoolelt taotleda tavaliselt alles pärast seda, kui on tehtud lõplik kohtuotsus, ja sõltuvalt kohtuasja edukusest.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Menetlusabi antakse isikutele, kes ei suuda tasuda menetluskulud ilma oma toimetulekut ohustamata. Menetlusabi avalduse võib esitada suuliselt või kirjalikult sellele kohtule, kus asja menetletakse või menetlema hakatakse. Juhul kui kõnealune kohus asub väljaspool seda esimese astme kohtu tööpiirkonda, kus isik alaliselt või ajutiselt elab, võib avalduse registreerida ka suuliselt isiku elukohajärgses esimese astme kohtus. Juhul kui on täidetud finantstingimused ja sisu käsitlevad tingimused, võib menetlusabi taotleda enne hagiavalduse esitamist kas hagiavalduse esitamise ja /või kogu järgneva menetluse läbiviimise eesmärgil.

Lisateavet menetlusabi kohta leiate föderalse justiitsministeeriumi veebisaidilt (<http://www.justiz.gv.at>) menüüpunkti „Bürgerservice“ (teenused kodanikele) alt. Veebisaidilt on võimalik alla laadida ka avalduste vorme, mis sisaldavad lisateavet ja nõuandeid.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagiavaldus loetakse esitatuks, kui pädev (vähemalt teoreetiliselt pädev) kohus on selle kätte saanud. Hagiavaldus loetakse nõuetekohaselt esitatuks, kui see ei anna kohtule alust hagi viivitamatuks tagasilükkamiseks või parandamiseks (s.t kui tegemist näib olevat hagiga, mida saab menetleda kooskõlas menetluseeskirjadega). Kirjalikud hagiavaldused tuleb esitada menetlusosaliste arvuga võrdses arvus eksemplarides (üks eksemplar iga vastaspoole jaoks ja üks kohtu jaoks). Kui hagiavaldus sisaldab formaalseid ja/või sisulisi vigu, teeb kohus tõenäoliselt ettekirjutuse hagiavalduse parandamiseks. Selles ettekirjutuses märgitakse, millised tagajärjed kaasnevad sellega, kui vigu ettenähtud kuupäevaks ei parandata. Hagiavalduse kättesaamise kinnitus antakse tavaliselt ainult soovi korral. Kui hagiavaldus esitati Austria e-õiguskeskonna platvormi kaudu, siis saadetakse kinnitus automaatselt.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Maksekäsmenetlustes (*Mahnverfahren*) sisaldab hagiavalduse vorm juba avaldust täitmisele pööratava maksekäsu koopia saamiseks. Seega saab hageja enamasti koos kutsega ilmuda suulisele kohtuistungile (millega algatatakse tavapärase kohtumenetlus) automaatselt kas täitmisele pööratava maksekäsu koopia (täitedokument; *Exekutionstitel*) või koopia mis tahes vastuväitest, mille teine pool on õigeaegselt esitanud, või teatise sellise vastuväite esitamise kohta. Siiani ei ole esimese astme kohtu menetlustega seoses kohtukutse esitamiseks kehtestatud minimaalset tähtaega, kuid liidumaa kohtu menetluste puhul on selleks vähemalt kolm nädalat.

Sellistes menetlustes, mille raames taotletakse kohtumäärust eluaseme üürilepingu või äripinna rendilepingu lõpetamiseks, peab üürileandja esitama eraldi avalduse täitmisele pööratava lõpetamismääruse koopia saamiseks. Juhul kui lepingu lõpetamise teate saanud isik esitab õigeaegselt (nelja nädala jooksul) vastuväite, teavitatakse üürileandjat sellest automaatselt (tavaliselt koos kohtukutsega).

Kui tegemist ei ole erimenetlusega (nt maksekäsmenetluse, käskveksli tasumise menetluse või üürilepingu lõpetamise menetlusega), siis esimese astme kohtu pädevusse kuuluvate asjade korral toimetab kohus pärast hagiavalduse kättesaamist (ja pärast mis tahes paranduste tegemist) selle tavaliselt kostjale kätte automaatselt koos kohtukutsega ja saadab samal ajal kohtukutse ka hagejale. Liidumaa kohtu pädevusse kuuluvate asjade korral palutakse kaebuse kättesaamisel automaatselt kostjal esitada kirjalik kaitseväide (ja tuletatakse kostjale meelde, et selle peab allkirjastama advokaat). Juhul kui kostja ei esita kaitsevaidet õigeaegselt, tehakse hageja taotluse alusel tagaseljaotsus. Vastasel korral menetlus peatatakse. Juhul kui kostja esitab kaitsevaidet õigeaegselt, saadetakse hagejale tavaliselt koos kohtukutsega selle koopia.

Pooled võivad saada teavet kohtu poolt juba kindlaks määratud menetlusetappide täpse ajakava kohta või menetluse seisu kohta otse (menetluse mis tahes etapis), helistades tööajal kohtu asjakohasesse osakonda (kantseleisse) ja nimetades toimiku numbri.

Ettevalmistaval kohtumisel (suulise kohtumenetluse esimesel istungil) arutatakse menetluse edasist ajakava ja menetlusetappe nende menetlusosalistega, kes peavad tavaliselt isiklikult kohtusse ilmuma, välja arvatud juhul, kui nende esindajad on asjaoludest piisaval määral teadlikud. Seejärel teeb kohus menetluse edasise kava kohta otsuse. See kava lisatakse protokolli kohtuasja ajakava vormis ja pooltele (või nende esindajatele) saadetakse protokolli koopia. Ajakavasse tehtavatest muudatustest tuleb pooli teavitada ja vajaduse korral tuleb neid muudatusi pooltega arutada, kui see on asjakohane.

Viimati uuendatud: 11/03/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Please note that the original language version of this page [\[pl\]](#) has been amended recently. The language version you are now viewing is currently being prepared by our translators.

Kuidas algatada kohtuasja? - Poola

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Kohtusse pöördumise alternatiiv on lepitusmenetlus. Lepitus on kohtuväline (rahumeelne) vaidluste lahendamise meetod, milles osaleb sõltumatu ja pädev isik või organisatsioon (lepitaja). Lepitusmenetlus on vabatahtlik (vaidluse pool võib lepitusega nõusoleku igal ajal tagasi võtta ja avaldada tahet lepitusmenetlus katkestada) ja konfidentsiaalne (osalejad on kohustatud hoidma lepituse käigus saadud teavet konfidentsiaalsena) ning lepitajad on erapooletud ja sõltumatud (nad ei asu kummagi poole poolele ja põhimõtteliselt ei paku välja vaidluse lahendusi).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Üldiselt võib kohtusse pöörduda igal ajal, kui erinormides ei ole ette nähtud tähtaega. Pärast nõude aegumise tähtaega hagi esitades on poolel aga oht kohtuvaidlus kaotada, kui teine pool esitab vastuväite, et nõue on aegunud.

Poola õigus näeb ette aegumistähtsade (*terminy zawite*) kohaldamise. Aegumistähtaeg tähendab, et kui õigustatud isik ei tee konkreetset toimingut aegumistähtaaja jooksul, siis tema õigus seda teha aegub. Tsiviilkohtumenetluse seadustik (*Kodeks postępowania cywilnego*) ei sisalda aegumistähtaegu reguleerivaid üldsätteid, kuid viitab neile tähtaegadele konkreetseid olukordi käsitlevates õigusnormides.

Õiguse aegumine aegumistähtaaja möödumise tõttu on õigussuhte pooltele, kohtule või muule asja arutavale asutusele siduv. Asutus arvestab seda automaatselt, mitte poole taotlusel või vastuväite esitamisel. Aegumistähtaega saab ennistada ainult erandlikel asjaoludel, kui selle möödalaskmine ei juhtunud poole süül.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Selleks et kindlaks teha, kas teatava liikmesriigi territooriumil asuv kohus on pädev konkreetset asja menetlema, tuleks välja selgitada selle kohtu pädevus. Poola üldkohtute üldist pädevust lahendada Poola territooriumil tsiviilasju nimetatakse siseriiklikuks kohtualluvuseks ja seda reguleeritakse tsiviilkohtumenetluse seadustikuga.

Menetletav asi kuulub Poola kohtute pädevusse, kui kostja alaline elukoht või harilik viibimiskoht või registreeritud asukoht on Poolas.

Peale selle on Poola kohtud pädevad lahendada järgmisi kohtuvaidlusi:

abieluasjad (kui mõlemad abikaasad on Poola kodanikud ning nende alaline elukoht ja harilik viibimiskoht on Poolas, on Poola kohtutel ainupädevus);

vaidlused, mis on seotud vanemate ja laste vaheliste suhetega (kui kõik pooled on Poola kodanikud ning nende alaline elukoht ja harilik viibimiskoht on Poolas, on Poola kohtutel ainupädevus);

vaidlused, mis on seotud elatise ja lapse põlvnemise tuvastamisega (need asjad kuuluvad Poola kohtute pädevusse, kui hagejaks on õigustatud isik, kelle alaline elukoht või harilik viibimiskoht on Poolas);

tööõigust puudutavad vaidlused (kui hagejaks on töötaja, on Poola kohtutel pädevus juhul, kui tööd tavaliselt tehakse, tehti või oleks tulnud teha Poolas);

kindlustusega seotud vaidlused (kindlustusandja vastu algatatud kindlustussuhet puudutavates asjades on Poola kohtutel pädevus, kui hageja alaline elukoht on Poolas või kui Poola territoriaalsele pädevusele viitab mõni muu asjaolu);

tarbijavaidlused (kui hagejaks on tarbija, on Poola kohtutel pädevus juhul, kui tarbija alaline elukoht või harilik viibimiskoht on Poolas ja kui ta astus lepingu sõlmimiseks vajalikud sammud Poolas; sellistes asjades käsitletakse tarbijaga sõlmitud lepingu teist poolt üksusena, mille asukoht või registreeritud asukoht on Poolas, kui tal on Poolas ettevõtte või filiaal ja leping tarbijaga sõlmiti selle ettevõtte või filiaali majandustegevuse osana).

Poola kohtutel on ainupädevus ka: kinnisasjaga seotud asjaõigusi ja Poolas asuva kinnisasja valdust puudutavates asjades; üürimist või rentimist (*najem* või *dzierzawa*) ja muid sellise kinnisasja kasutamisega seotud suhteid puudutavates asjades (välja arvatud üüri- või rendisummasid ja muid kinnisasja kasutamise või kinnisasjast kasu saamise eest tasumisele kuuluvaid summasid puudutavates asjades); muudes asjades, milles tehtud kohtuotsus puudutab Poolas asuva kinnisasjaga seotud asjaõigusi, selle valdamist või kasutamist; juriidilise isiku või juriidilise isiku õigusteta organisatsioonilise üksuse lõpetamist ning nende juhtorganite otsuste kehtetuks tunnistamist või tühistamist puudutavates asjades, kui juriidilise isiku või juriidilise isiku õigusteta organisatsioonilise üksuse registreeritud asukoht on Poolas.

Peale selle – kui Poola kohtute pädevusse kuulub põhihagi alusel algatatud kohtuasi, kuulub nende pädevusse ka vastuhagi.

Konkreetsed õigussuhte pooled võivad kirjalikult kokku leppida, et suhtest tulenevad või tuleneda võivad varaliste õigustega seotud vaidlusküsimused kuuluvad Poola kohtute pädevusse.

Kohus hindab asja allumist siseriiklikele kohtutele igas menetlusetapis omal algatusel.

Siseriikliku kohtualluvuse puudumise korral tunnistab kohus hagi või avalduse vastuvõetamatuks.

Asjaolu, et asi ei allu siseriiklikele kohtutele, on alus tunnistada menetlus õigusvastaseks.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Selleks et kindlaks teha, milline rajoonikohus (*sąd rejonowy*) või regionaalne kohus (*sąd okręgowy*) on pädev asja menetlema, tuleks arvestada territoriaalset kohtualluvust. Poola õiguses eristatakse üldist territoriaalset kohtualluvust, valikulist territoriaalset kohtualluvust ja erandlikku territoriaalset kohtualluvust.

a. Üldine territoriaalne kohtualluvus

Üldjuhul tuleb hagi esitada sellele esimese astme kohtule, mille tööpiirkonnas on kostja alaline elukoht (tsiviilseadustiku kohaselt on füüsilise isiku alaline elukoht asula, kus ta alaliselt elab). Kui kostja alaline elukoht ei ole Poolas, määratakse territoriaalne kohtualluvus tema viibimiskoha järgi ja kui see on teadmata või ei asu Poolas, siis kostja viimase alalise elukoha järgi Poolas. Riigikassa vastu tuleb hagi esitada selle riikliku organisatsioonilise üksuse registreeritud asukoha järgsele kohtule, mida nõue puudutab. Juriidilise isiku või juriidilise isiku õigusteta üksuse vastu tuleb hagi esitada selle üksuse registreeritud asukoha järgsele kohtule.

b. Valikuline territoriaalne kohtualluvus

Valikulise territoriaalse kohtualluvuse reeglite kohaselt võivad hagejad esitada hagi vabal valikul kas üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohtule või muule õigusaktides pädeva kohtuna sätestatud kohtule. Poola tsiviilkohtumenetluses on valikuline territoriaalne kohtualluvus ette nähtud järgmistele asjade korral: elatisnõue ja lapse põlvnemise tuvastamine; varaline nõue majandusüksuse vastu; lepingutega seotud vaidlused; lepinguvälise kahju nõue; asjaga tegelemise eest tasumisele kuuluva summa (advokaaditasu) tasumise nõue; kinnisasja üürimise või rentimisega (*najem* või *dzierżawa*) seotud nõue; lihtveksli või tšekiga seotud vaidlused.

Elatisnõude ning lapse põlvnemise tuvastamise ja sellega seotud nõude võib esitada õigustatud isiku alalise elukoha järgi. Varalise nõude majandusüksuse vastu võib esitada majandusüksuse peakontori või filiaali asukoha järgsele kohtule, kui nõue on seotud peakontori või filiaali tegevusega. Lepingu sõlmimist, selle sisu kindlaksmääramist, lepingu muutmist ja lepingu olemasolu tuvastamist, lepingu täitmist, lõpetamist või tühistamist puudutava hagi ning lepingu täitmata või nõuetekohaselt täitmata jätmisest tuleneva kahju hüvitamise hagi võib esitada lepingu täitmise koha järgsele kohtule. Kahtluse korral tuleks lepingu täitmise kohta kinnitada dokumendiga. Lepinguvälise kahju hüvitamise hagi võib esitada kohtule, kelle tööpiirkonnas kahju tekitanud sündmus toimus. Hagi asjaga tegelemise eest tasumisele kuuluva summa sissenõudmiseks võib esitada kohtule, kelle tööpiirkonnas asub koht, kus õigusesindaja asjaga tegeles. Kinnisasja üürimise või rentimisega (*najem* või *dzierżawa*) seotud nõude võib esitada kinnisasja asukoha järgsele kohtule. Nõude lihtveksli või tšeki alusel kohustatud poole vastu võib esitada maksekohajärgsele kohtule. Hagi mitme lihtveksli või tšeki alusel kohustatud isiku vastu võib esitada maksekohajärgsele kohtule või lihtveksli või tšeki aktseptinud maksja või väljaandja asukoha järgsele kohtule.

c. Erandlik territoriaalne kohtualluvus

Erandlikku territoriaalset kohtualluvust reguleerivad sätted on kohustuslikud. Need välistavad teatavat liiki juhtudel võimaluse esitada hagi üldise kohtualluvuse ja ka valikulise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohtule ning võimaluse anda asi kohtualluvuse kokkuleppega teisele kohtule lahendamiseks. Erandliku kohtualluvuse korral on ainult üks sama astme kohtutest pädev konkreetset asja menetlema. Olenevalt asja liigist on selleks konkreetne rajoonikohus või regionaalne kohus.

Kinnisasja omandiõiguse või muude asjaõigustega ning kinnisasja valdamisega seotud hagi võib esitada ainult kohtule, mille tööpiirkonnas asub kinnisasi. Kui vaidluse ese on maa servituut, määratakse kohtualluvus kindlaks koormatud vara asukoha järgi. Eelnimetatud kohtualluvus hõlmab asjaõigustega seotud isiklike nõudeid ja nende nõuetega koos esitatud nõudeid sama kostja vastu. Pärimise, pärandi sundosa, annaku ja surma puhuks tehtud korraldustega seotud hagi võib esitada ainult testaatori viimase hariliku viibimiskoha järgsele kohtule ja kui testaatori harilikku viibimiskohta Poolas ei suudeta kindlaks teha, siis kohtule, mille tööpiirkonnas asub pärand või selle osa. Ühistu, ühingu, äriühingu või ühenduse liikmesusega seotud hagi võib esitada ainult selle registreeritud asukoha järgsele kohtule. Abielusuhteid puudutavad hagi võib esitada ainult kohtule, mille tööpiirkonnas asub abikaasade viimane alaline elukoht, kui vähemalt ühe abikaasa alaline elukoht või harilik viibimiskoht on endiselt seal. Sellise aluse puudumisel on ainupädevus kostja alalise elukoha järgsel kohtul, ja kui ka see alus puudub, siis hageja alalise elukoha järgsel kohtul. Vanemate ja laste ning lapsendaja ja lapsendatu vahelist suhet puudutavad hagi võib esitada ainult hageja alalise elukoha järgsele kohtule, kui ei ole alust esitada hagi üldise kohtualluvuse sätete kohaselt. Peale selle on juhul, kui on põhjendatud asja allumine mitmele kohtule või kui hagi esitatakse mitme isiku vastu, kelle puhul on üldist kohtualluvust käsitlevate õigusnormide kohaselt pädevad eri kohtud, võib hageja nende kohtute vahel valida. Sama kehtib juhul, kui kohtualluvuse kindlaksmääramise aluseks oleva kinnisvara asukoht on mitme kohtu tööpiirkonnas. Kui pädev kohus ei saa teatava takistuse tõttu asja menetleda või muid meetmeid võtta, määrab kõrgema astme kohus kinnisel istungil teise kohtu. Kui tsiviilkohtumenetluse seadustiku sätete kohaselt ei saa juhtumi asjaolude põhjal territoriaalset kohtualluvust kindlaks määrata, määrab Poola kõrgeim kohus (*Sąd Najwyższy*) kinnisel istungil kohtu, kuhu hagi tuleb esitada. Pooled võivad kirjalikult kokku leppida, et pöörduvad konkreetsest õiguspuhtest juba tekkinud või tulevikus tekkida võiva vaidlusega esimese astme kohtusse, kellel ei ole seaduse kohaselt territoriaalset pädevust. Siis on see kohus ainupädev, kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti või kui hageja ei ole esitanud avaldust elektroonilises maksekäsmenetluses (*elektroniczne postępowanie upominawcze*, EPU). Pooled võivad kirjaliku kokkuleppega ka piirata hageja õigust valida mitme kohtu vahel, mis on pädevad selliseid vaidlusi lahendama. Pooled ei saa erandlikku kohtualluvust siiski muuta.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Poola Vabariigi üldkohtute (*sądy powszechne*) sisulist pädevust reguleeritakse tsiviilkohtumenetluse seadustikuga.

Tsiviilkohtumenetluses on esimese astme kohtud rajoonikohtud ja regionaalsed kohtud ning teise astme kohtud regionaalsed kohtud ja apellatsioonikohtud (*sądy apelacyjne*).

Tsiviilasju arutavad esimeses kohtuastmes põhimõtteliselt rajoonikohtud, kui pädevus ei ole määratud regionaalsetele kohtutele.

Regionaalsed kohtud on esimese astme kohtuna pädevad arutama järgmisi kohtuasju:

mittevaraliste õigustega seotud kohtuasjad (ja koos nendega esitatavad varalised nõuded), välja arvatud lapse põlvnemise tuvastamise või vaidlustamise

hagi, isaduse omaksvõtu tühistamise ja lapsendamise kehtetuks tunnistamise hagi;

autoriõiguse ja sellega seotud õiguste kaitset ning leiutisi, kasulikke mudeleid, tööstusdisainilahendusi, kaubamärke, geograafilisi tähiseid ja integraallülituste topoloogiat puudutavad asjad ning muude immateriaalse varaga seotud õiguste kaitset puudutavad asjad;

ajakirjandusseadusest tulenevad nõuded;

varaliste õigustega seotud kohtuvaidlused, kui vaidluse eseme väärtus ületab 75 000 zlotti (v.a elatisasjad, valduse rikkumisest tulenevad nõuded,

abikaasade varalahususe kehtestamine, kinnistusraamatu sisu vastavusse viimine tegeliku õigusliku olukorraga ja elektroonilises maksekäsmenetluses läbi vaadatavad juhtumid);

ühistu jagamise otsuse asemel kohtuotsuse tegemine;

juriidiliste isikute või juriidilise isiku õigusteta, kuid seaduse kohaselt iseseisva õigusvõimega organisatsiooniliste üksuste juhtorganite otsuste kehtetuks

tunnistamine, tühistamine või puudumise tuvastamine;

ebaausa konkurentsi ärahoidmine ja selle vastu võitlemine;

ebaseadusliku lõpliku kohtuotsuse tegemisega tekitatud kahju hüvitamise nõuded.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Tsiviilkohtumenetluses võivad pooled ja nende juhtorganid või seadusjärgsed esindajad põhimõtteliselt esindada kohtus end ise või kasutada selleks esindajat.

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus on siiski sätestatud, et teatavates olukordades on kohustuslik lasta end esindada advokaadil. Kõrgeima kohtu menetluses peab pooli esindama advokaat (*advokat*) või õigusnõustaja (*radca prawny*). Tööstusomandiga seotud asjades peavad neid esindama ka patendivolnikud.

Esindamisnõue kehtib samuti madalama astme kohtus tehtavate kõrgeima kohtu menetlusega seotud menetlustoimingute suhtes. Esindamisnõuet ei

kohaldata, kui menetlus on seotud kohtukuludest vabastamise taotlusega, advokaadi või õigusnõustaja määramise taotlusega või kui pool, selle juhtorgan või seaduslik esindaja või õigusesindaja on kohtunik, prokurör, notar või õigusteaduse professor või õigusteaduse järel doktor (*doktor habilitowany nauk prawnych*), samuti kui menetluspool, selle juhtorgan või seaduslik esindaja on advokaat või õigusnõustaja või riigikassa üldnõukogu (*Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa*) nõunik.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus tuleks esitada pädevale kohtule.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Menetlusdokumendid tuleb kohtule esitada poola keeles või koos poolakeelse tõlkega. Hagiavaldus peaks olema kirjalik. Erandiks on olukord (seoses töö- ja sotsiaalkindlustusõigusega), kus advokaadi või õigusnõustajata tegutsev töötaja või kindlustatud isik võib esitada hagiavalduse, õiguskaitsevahendite sisu ja muud menetlusdokumendid pädevale kohtule suuliselt ja need registreeritakse.

Elektroonilises maksekäsmenetluses võib menetlusdokumendi esitada ka andmeedastussüsteemi kaudu.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Hagiavaldus tuleb esitada ametlikul vormil ainult juhul, kui see on erisättega ette nähtud. Hagiavaldus tuleb esitada ametlikul vormil kahel juhul: kui hageja on teenuseosutaja või müüja ja tema nõuded tulenevad teatava valdkonnaga (posti- ja sideteenuste osutamine, reisijate ja pagasi ühistransport, elektri, gaasi ja kütteõliga varustamine, veevarustus ja rooveekäitus, jäätmekäitus ja soojusenergiaga varustamine) seotud lepingust ning lihtmenetluses (*postępowanie uproszczone*).

Hagiavaldus peaks olema kirjalik. Erandiks on tööõigus- ja sotsiaalkindlustusmenetlused, milles advokaadi või õigusnõustajata tegutsev töötaja või kindlustatud isik võib esitada hagiavalduse pädevale kohtule suuliselt ja see registreeritakse.

Hagiavalduses tuleb:

märkida selle kohtu nimi, millele see esitatakse, samuti poolte, nende seaduslike ja volitatud esindajate nimed;

täpsustada menetlusdokumendi liik;

märkida vaidluse või edasikaebuse eseme väärtus, kui kohtu sisuline pädevus, lõivu suurus või õiguskaitsevahendi lubatavus sõltub sellest väärtusest ja

hagi ei ole suunatud kindla rahasumma maksmisele;

täpsustada vaidluse ese;

täpsustada poolte, nende seaduslike ja volitatud esindajate alaline elukoht või registreeritud asukoht ja aadress;

esitada hageja PESELi (üldine elektrooniline rahvastikuregistri süsteem) number või maksukohustuslasena registreerimise number (NIP), kui hageja on füüsiline isik, kes on kohustatud sellist numbrit omama või kui tal on see olemas, kuigi sellist kohustust ei ole, või esitada hageja riikliku kohturegistri number (KRS) ja KRS-numbri puudumise korral hageja number muus asjakohases registris või kui hageja ei ole füüsiline isik ega pea olema asjakohasesse registrisse kantud, kuid on kohustatud omama NIP-numbrit, siis esitada hageja NIP-number;

esitada (hagi)avalduse sisu ja viidatud asjaolusid toetavad tõendid;

täpselt väljendada nõue ning varaliste õigustega seotud juhtudel märkida ka vaidluse eseme väärtus, välja arvatud juhul, kui hagi on suunatud kindla rahasumma maksmisele;

täpsustada nõude sissenõutavaks muutumise kuupäev, juhul kui taotletakse maksekäsu väljastamist;

kirjeldada hagi aluseks olevaid faktiisi asjaolusid ja vajaduse korral põhjendada ka kohtu pädevust;

märkida, kas pooled on proovinud lahendada vaidlust lepitusmenetluse või muu vaidluste kohtuvälise lahendamise meetodi abil ja kui seda ei ole tehtud, siis miks;

lisada poole või tema seadusliku või volitatud esindaja allkiri;

lisada lisade loetelu.

Hagiavaldusele tuleks lisada järgmised dokumendid:

volikiri või selle kinnitatud ärakiri (kui hagiavalduse esitab esindaja);

hagiavalduse ja selle lisade ärakirjad kohtumenetluse pooltele esitamiseks ja kui lisade originaale ei ole kohtule esitatud, siis iga lisa üks ärakiri kohtutoimiku jaoks (elektroonilises maksekäsmenetluses tuleb andmeedastussüsteemi kaudu esitatavale hagiavaldusele lisada lisade elektrooniliselt kinnitatud ärakirjad). Peale selle võib hagiavaldus sisaldada kaitsemeetmete kohaldamise taotlust, kohtuotsuse viivitamata täidetavaks tunnistamise taotlust ja taotlust arutada asja hageja kohalolekuta, kohtuistungi ettevalmistamisega seotud taotlusi (ja eelkõige taotlusi kutsuda kohtuistungile tunnistajaid ja hageja nimetatud ja kohtu määratud eksperte, korraldada vaatlus, kohustada kostjat esitama kohtuistungiks tema valduses olevat ja tõendite hindamiseks vajalikku dokumenti või vaatluse objekti, nõuda teiste kohtute, asutuste või kolmandate isikute valduses olevate tõendite esitamist kohtuistungiks).

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Põhimõtteliselt kaasnevad kohtumenetlusega kulud. Kohtukulud hõlmavad riigilõive ja muid kulusid.

Kohtukulude tasumise kohustus on menetluspoolel, kes esitab kohtusse menetlusdokumendi (sh hagiavaldus), mille eest tuleb tasuda riigilõiv või millega kaasnevad kulutused. Kui nõutavat lõivu ei tasuta, kutsub kohus menetluspoolt üles seda nädala jooksul tasuma, sest muidu menetlusdokument tagastatakse (kui menetlusdokumendi on esitanud pool, kelle alaline elukoht või registreeritud asukoht on välisriigis ja kellel ei ole Poolas esindajat, on lõivu tasumise tähtaeg vähemalt üks kuu). Kui riigilõivu tähtaja jooksul ei tasuta, tagastab kohus menetlusdokumendi menetluspoolele. Tagastatud menetlusdokumendil ei ole menetlusdokumendi kohtule esitamisega seonduvaid õiguslikke tagajärgi.

Kui erisättes on sätestatud, et menetlusdokumendi võib esitada ainult andmeedastussüsteemi kaudu (elektrooniline maksekäsmenetlus), makstakse riigilõiv koos menetlusdokumendi esitamisega.

Advokaadi, õigusnõustaja või patendivolniku esitatud menetlusdokumendid (kui nende eest tuleb tasuda kindla suurusega või menetluspoole täpsustatud vaidluse eseme väärtuse alusel arvutatud proportsionaalse suurusega lõiv), mille eest ei ole nõuetekohaselt tasutud, tagastab kohus ilma, et ta kutsuks menetluspoolt üles lõivu tasuma (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 1302). Pool võib tasumisele kuuluva lõivu tasuda nädala jooksul. Kui lõiv tasutakse nõutavas summas, on menetlusdokumendil õigusmõju selle algsest esitamiskuupäevast alates. Sellist mõju ei ole, kui menetlusdokument jälle samal põhjusel tagastatakse.

Advokaatide ja õigusnõustajate tasudega seotud üksikasjad (nt maksetähtajad) tuleks kindlaks määrata kliendi ja õigusesindaja vahelises kokkuleppes.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Riigi õigusabi – kohtu poolt asjaga tegelema määratud õigusesindajat (*pełnomocnik z urzędu*) – võivad taotleda nii füüsilised kui ka juriidilised isikud.

Füüsilised isikud võivad taotleda advokaadi või õigusnõustaja määramist, kui nad esitavad kinnituse, et nad ei ole võimelised advokaadile või õigusnõustajale tasuma, ilma et see neile endile või nende perekondadele raskusi tekitaks.

Juriidilised isikud (või muud organisatsioonilised üksused, kellel on seaduse kohaselt õigus olla kohtumenetluse pooleks) võivad taotleda advokaadi või õigusnõustaja määramist, kui nad tõendavad, et neil ei ole piisavalt raha advokaadile või õigusnõustajale tasumiseks.

Kohus rahuldab taotluse, kui ta leiab, et advokaadi või õigusnõustaja osalemine kohtuasja menetlemisel on vajalik.

Piiriülestes vaidlustes reguleeritakse kulude kandmisest vabastamist ja kohtupoolset õigusesindaja määramist 17. detsembri 2004. aasta seadusega õiguse kohta saada riigi õigusabi Euroopa Liidu liikmesriikides toimuvates tsiviilkohtumenetlustes ja vaidluse rahumeelseks lahendamiseks enne kohtumenetluse algatamist.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagi arvatakse kohtule esitatuks, kui hagiavaldus on kohtusse jõudnud. Tsiviilkohtumenetluse seadustikuga ei ole ette nähtud kinnituse esitamist selle kohta, et hagi on nõuetekohaselt kohtule esitatud.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohtumenetluses kavandatud või tehtud toimingute kohta saab teavet asjakohase kohtu klienditeenindusbüroost (*Biuro Obsługi Interesanta*, BOI). Järgmiste kohtuistungite kuupäevade kohta saab teavet, kui helistada kohtu veebisaidil avaldatud klienditeenindusbüroo telefoninumbri ja öelda kohtuasja number.

Viimati uuendatud: 12/10/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Portugal

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Portugalis ei pea vaidluse lahendamiseks tingimata kohtusse pöörduma. On olemas alternatiivsed vaidluste lahendamise viisid, nimelt:

vahekohtukeskused,

vahendusteenused,

rahukohtunikud ja

liigse võlakooresuse tugisüsteemid.

Selliste vaidluste lahendamist võimaldavate kohtuväliste meetodite väljatöötamise ja kasutuselevõtu eest vastutab vaidluste kohtuvälise lahendamise amet (*Gabinete de Resolução Alternativa de Litígios – GRAL*).

Teave vaidluste lahendamise alternatiivsete meetodite kasutamise kohta on kättesaadav [siin](#).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Jah. Seaduse kohaselt tuleb kohtusse pöördumise õigust kasutada teatava aja jooksul, mille möödumisel see lõpeb.

Õigustlõpetavad üldnormid on sätestatud tsiviilseadustiku (*Código Civil*) artiklis 332 ja artikli 327 lõikes 2.

Õigustlõpetavad erinormid kehtivad järgmistel juhtudel:

vara tagasivõitmise hagi esitamise õigus (tsiviilseadustiku artikkel 618);

puudustega kauba müügi tühistamise hagid (tsiviilseadustiku artikkel 917);

annetuste tühistamise hagid (tsiviilseadustiku artikkel 976);

üüri-/rendilepingu lõpetamise õigus (tsiviilseadustiku artikkel 1085);

hagid valduse säilitamiseks ja taastamiseks (tsiviilseadustiku artikkel 1282);

abiellumislubaduse rikkumisega seotud hagid (tsiviilseadustiku artikkel 1595);

hagid abielu tühistamiseks tunnistajate puudumise tõttu (tsiviilseadustiku artikkel 1646);

isaduse vaidlustamise hagid (tsiviilseadustiku artiklid 1842 ja 1843);

pärimiskõlbatuks tunnistamise hagid (tsiviilseadustiku artikkel 2036);

hagid pärandvara vabalt käsutatavat osa ületavate kingituste suuruse vähendamiseks (tsiviilseadustiku artikkel 2178);

hagid testamentaarsete korraldustega seotud vaidluste lahendamiseks (tsiviilseadustiku artikkel 2248) ning

hagid testamendi täielikuks või osaliseks tühistamiseks (tsiviilseadustiku artikkel 2308).

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Jah. Portugali kohtud on rahvusvaheliselt pädevad järgmistel juhtudel:

kui menetluse saab algatada Portugali kohtus kooskõlas Portugali õigusaktides sätestatud normidega, mis käsitlevad Portugali kohtute territoriaalset pädevust;

kui asjaolu, mis oli kohtumenetluse algatamise põhjuseks, või kohtumenetlusega seotud mis tahes asjaolu avaldus Portugali territooriumil;

kui õigust, millele soovitakse tugineda, on võimalik teostada ainult Portugali territooriumil algatatud kohtumenetluses või kui hageja jaoks on keeruline algatada kohtumenetlust välisriigis, sest vaidluse eseme ja Portugali õigussüsteemi vahel on oluline isiklik või asjaõiguslik seos.

Portugali kohtute rahvusvahelise kohtualluvuse üldreeglid on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Código de Processo Civil*) artiklites 59, 62, 63 ja 94.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Sellele küsimusele üksikasjaliku vastuse saamiseks tutvuge selle veebisaidi [Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?](#) käsitleva teabelehega.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Sellele küsimusele üksikasjaliku vastuse saamiseks tutvuge selle veebisaidi [Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?](#) käsitleva teabelehega.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Üldjuhul võivad pooled ise kohtusse pöörduda.

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklites 40 ja 58 osutatud juhtudel on kohustuslik advokaadi kasutamine.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Üldjuhul esitatakse esialgne avaldus kohtule *elektroniliselt* vastavalt 26. augusti 2009. aasta määruses nr 280/2013 sätestatud tingimustele: [Kohtuasjade elektrooniline menetlemine](#)

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 144 lõikes 7 on sätestatud juhud, mil kohtule võib avalduse esitada ühel järgmistest viisidest:

kättetoimetamine kohtukantseleisse;

kättetoimetamine tähtitud posti teel;

kättetoimetamine faksi teel.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklile 133 kasutatakse kohtudokumentides portugali keelt.

Välismaalased, keda on vaja Portugali kohtus ära kuulata, võivad kasutada muud keelt, kui nad ei räägi portugali keelt.

Menetlusedokumentide vorm: üldiselt võib menetlusedokumente koostada suuliselt või kirjalikult. Valitud meetod peaks olema selline, mis kõige paremini vastab kavandatud eesmärgile (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 131).

Menetlusedokumentide kohtule esitamise viis: vt vastus küsimusele 7.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Jah, on. Lisaks liidu õigusaktides sätestatud vormidele on Portugalis täietoimingute jaoks olemas ka erivormid, mis on kättesaadavad [Citiuse portaalis](#).

Siseriiklikus õiguses on sätestatud, et menetlusedokumendid võivad vastata pädeva asutuse kinnitatud vormidele; kohustuslikud on siiski ainult kohtukantselei dokumentide vormid (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 131).

Toimik peab sisaldama alljärgnevat teavet.

Hagimenetluse algatusdokumendis peab hageja

a) määrama kindlaks kohtu ja osakonna, kellele hagiavaldus esitatakse, ning märkima pooled, esitades nende nime ja elukoha või registrijärgse asukoha.

Hageja (ning võimaluse korral teiste poolte) kohta tuleb esitada ka isikukood ja maksukohustuslasena registreerimise number, amet ja töökoht;

b) esitama nende õigusesindaja juriidilise aadressi;

c) märkima kohtuasja liigi;

d) esitama olulised asjaolud, mille tõttu hagi esitatakse, ning hagi aluseks olevad õiguslikud põhjused;

e) sõnastama taotluse;

f) märkima nõude summa;

g) määrama kohtukutse väljastamise eest vastutava täitevametniku või kohtukutse kättetoimetamise eest vastutava õigusesindaja.

Hagi vaidlustamisel peab kostja

a) täpsustama konkreetse kohtuasja;

b) esitama hageja hagi vaidlustamise faktilised ja õiguslikud alused;

c) tooma välja peamised asjaolud, millel esitatud vastuväited põhinevad, ning

d) esitama tunnistajate nimekirja ja taotlema muus vormis tõendite kogumist; juhul kui kostja esitab vastuhagi ja hageja vastab sellele, lubatakse kostjal muuta oma algset tõendite kogumise taotlust.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikuluseid?

Jah, üldjuhul tuleb tasuda kohtukulud. Menetluskulud hõlmavad kohtukuluseid, lõive ja menetlusosalise kulusid.

Kõige asjakohasemad menetluskulud käsitlevad õigusnormid on peamiselt sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklites 145, 529, 530, 532 ja 533 ja [menetluskulude määru](#)s.

Kohtukulud tasutakse järgmistes etappides (menetluskulude määru artikkel 14):

kohtuasjad, mille puhul on õigusesindaja määramine kohustuslik:

kohtukulude esimene või ainus osamakse tuleb tasuda asjaomase menetlustoimingu ajaks;

kui tuleb tasuda teine osamakse, tuleb seda teha 10 päeva jooksul alates lõplikust kohtuistungist teatamisest;

kohtuasjad, mille puhul ei ole õigusesindaja määramine kohustuslik:

kui dokumendi esitab vahetult menetlusosaline, tuleb kohtukulud kohtumenetluse algatamise eest tasuda alles pärast sellise teate saatmist, milles on ette nähtud makse tegemise kümnepäevane tähtaeg ja makse tegemata jätmise korral kohaldatavad karistused.

Kohtukulude kalkulaator on kättesaadav [siin](#).

Advokaaditasud arvatakse menetlusosalise kulude hulka ja need kannab kaotanud menetlusosaline vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklile 533.

Menetlusosalised, kellel on õigus kulude hüvitamisele, peavad saatma kohtule ja kohtuvaidluse kaotanud menetlusosalisele kohtumenetluse kulusid käsitleva määru artiklis 25 sätestatud korras ja tähtajaks üksikasjaliku ja kirjeldava arve.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Jah, saate seda taotleda, eeldusel et vastate tasuta õigusabi saamise tingimustele.

29. juuli 2004. aasta seadus nr 34/2004, millega reguleeritakse [juurdepääsu õigusele ja õigusemõistmisele](#), sätestab tasuta õigusabi taotlemise nõuded ja kehtestab asjakohase korra.

Tasuta õigusabi taotlus tuleb esitada Portugali sotsiaalkindlustusametile (*Segurança Social*).

Tasuta õigusabi taotluse vormi, kohaldatavad õigusaktid ja praktilise juhendi leiab [siit](#).

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagi loetakse ametlikult esitatuks esmase avalduse esitamise hetkel järgmiselt:

kui avaldus esitatakse elektrooniliselt, loetakse see esitatuks saatmise kuupäeval;

kui avaldus toimetatakse kätte kohtukantseleisse, loetakse see esitatuks kättetoimetamise päeval;

kui avaldus on saadetud tähtitud kirjaga, loetakse see esitatuks vastavasse postiregistrisse kandmise kuupäeval;

kui avaldus esitatakse faksiga, loetakse see esitatuks saatmise kuupäeval.

(Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 259 ja 144)

Kohtukantselei ülesanne on võtta vajalikud meetmed kostja kohtusse kutsumiseks ja teavitada hagejat järgmisest:

võetud meetmetest ja kui kohtukutset ei esitata, siis selle põhjustest;

kostja vastuse esitamisest, kui kostja on seda teinud.

(Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 226 ja 575)

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Jah. Menetlusosalistel on õigus toimikut uurida ja sellega tutvuda. Selle teabe esitamise eest vastutab kohtukantselei (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 163).

Eelistungil (või teatistes) määrab kohtunik pärast asjaomaste õigusesindajatega konsulteerimist kindlaks lõpliku kohtuistungil tehtavad toimingud, istungite arvu ja nende eeldatava kestuse ning asjaomased kuupäevad (vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklitele 591 ja 593).

Kohaldatavad õigusaktid

[Tsiviilseadustik](#)

[Tsiviilkohtumenetluse seadustik](#)

[Kohtuasjade elektrooniline menettlemine](#)

[Menetluskulude määru](#)

[Juurdepääs õigusabile ja kohtumõistmisele](#)

NBI

Sellel teabelehel esitatud teave ei ole kontaktpunktile ega kohtutele siduv. Tuleb tutvuda ka kehtivate õigusaktide ja nende hilisemate muudatustega.

Viimati uuendatud: 10/08/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Rumeenia

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Igaüks, kellel on nõue teise isiku vastu, peab esitama hagiavalduse kohtule, kes on asjaomases küsimuses pädev. Seaduses sõnaselgelt sätestatud juhtudel võib kohtusse pöörduda alles pärast eelneva menetluse lõppemist. Eelneva menetluse lõpetamise tõend tuleb lisada hagiavaldusele.

Vaidluse pool võib kasutada ka alternatiivseid vaidluste lahendamise meetodeid.

Lepitusmenetlus on enne kohtusse pöördumist vabatahtlik. Kohtumenetluse käigus peavad kohtuorganid pooli lepitusmenetluse võimalusest ja eelistest teavitama.

Lepitusmenetlust võib kasutada vaidlustes, mis on seotud kindlustuse, tarbijakaitse, perekonnaõiguse ja ametialase vastutusega ning töövaidlustes ja tsiviilvaidlustes, mille väärtus on alla 50 000 Rumeenia leu, välja arvatud vaidlused, millega seoses on tehtud täitmisele pööratav kohtuotsus maksejõuetusmenetluse algatamiseks, äriregistriga seotud hagid ja juhtumid, mille puhul pooled soovivad kasutada tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklites 1.014–1.025 või 1.026–1.033 sätestatud menetlusi (maksekärsus või väiksemad nõuded).

Vaidluse pooled võivad kasutada ka vahekohtumenetlust, mis on alternatiivne eraõiguslike vaidluste lahendamise viis. Täieliku teovõimega isikud võivad kokku leppida vaidluste lahendamises vahekohtumenetluse teel, välja arvatud vaidlused, mis on seotud perekonnaseisu, isikute teovõime, pärimismenetluse, peresuhete ja õigustega, mis ei ole poolte otsustada.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Rahaliste nõuete esitamise õigus aegub, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Seaduses konkreetselt sätestatud juhtudel aegub ka muude nõuete esitamise õigus olenemata nende esemest (tsiviilseadustiku artikkel 2501).

Tsiviilseadustiku artikli 2517 sätete kohaselt on nõuete üldine aegumistähtaeg kolm aastat.

Valitsuse erakorralise määruse nr 39/2017 (mis käsitleb konkurentsioiguse rikkumisega seotud kahju hüvitamise hagnosisid ning millega muudetakse ja täiendatakse konkurentsiseadust nr 21/1996) artikli 10 lõike 1 kohaselt on erandina tsiviilseadustiku artiklist 2.517 kahju hüvitamise hagide aegumistähtaeg viis aastat.

Tsiviilseadustikus on sätestatud teatavate nõuete konkreetsed aegumistähtajad:

kümneaastane aegumistähtaeg nõuetel, mis on seotud asjaõigustega, mida ei ole seadusega tühistamatuks tunnistatud või mille suhtes ei ole kehtestatud muud aegumistähtaega; sellise mittevaralise/varalise kahju hüvitamise nõuetel, mida isik on kandnud piinamise või barbaarsete tegude tõttu või alaealiste või selliste isikute vastu suunatud vägivalda või seksuaalse rünnaku käigus, kes ei suuda end kaitsta või oma tahet väljendada; keskkonnakahju hüvitamise nõuetel;

kaheaastane aegumistähtaeg õigusel esitada (edasi)kindlustussuhtele tuginev hagi; õigusel esitada hagi seoses vahendajatele vahenduslepingu alusel osutatud teenuste eest võlgnetavate tasude maksimisega;

üheaastane aegumistähtaeg õigusel esitada hagi seoses toimumata jäänud etenduse piletimüügist saadud summade tagastamisega; toitlustajatel või hotellipidajatel osutatud teenuste eest; õppejõududel, õpetajatel, muusikutel ja kunstnikel tunniste, igapäevaste või igakuiste õppetundide eest; arstidel, ämmaemandatel, õdedel ja apteekritel kojukutsete, protseduuride või ravimite eest; jaemüüjatel müüdüd kauba ja tehtud tarnete eest tasu sissenõudmiseks; käsitöölistel oma töö eest tasu sissenõudmiseks; advokaatidel klientide vastu tasude ja kulude sissenõudmiseks; notaritel ja kohtutäituritel oma tegevuse eest tasu sissenõudmiseks; inseneridel, arhitektidel, maamõõtjatel, raamatupidajatel ja teistel füüsilisest isikust ettevõtjatel neile võlgnetavate summade sissenõudmiseks; kaupade maismaa-, lennu- või veetranspordi kokkuleppest tuleneval õigusel esitada hagi vedaja vastu.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Piiriülese mõjuga vaidluste rahvusvahelise kohtualluvuse eeskirjad on sätestatud *tsiviilkohtumenetluse seadustiku* VII peatükis „Rahvusvaheline tsiviilkohtumenetlus“. Selle peatüki sätteid kohaldatakse piiriülese mõjuga eraõiguslike menetluste suhtes siiski vaid juhul, kui rahvusvaheliste lepingutega, mille osaline Rumeenia on, Euroopa Liidu õigusega või eriõigusaktidega ei nähta ette teisiti.

Rahvusvahelise kohtualluvuse kohta sisaldab tsiviilkohtumenetluse seadustik sätteid, mis käsitlevad muu hulgas kostja elu- või asukoha järgset kohtualluvust, vabatahtlikku kohtualluvuse kokkulepet Rumeenia kohtute kasuks, kohtualluvuse kokkuleppeid, vahekohtumenetluse erandit, kohtualluvuse muutmise põhimõtet (forum necessitatis), riigisest kohtualluvust, samal ajal pooleliolevaid kohtuasju ja seotud rahvusvahelise tasandi hagnosisid, erandlikku isikulist kohtualluvust, erandlikku kohtualluvust rahaliste nõuetega seotud hagide puhul või Rumeenia kohtute eelispädevust (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 1066 jj).

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Territoriaalse kohtualluvuse määramisel lähtutakse üldistest kriteeriumidest (kostja elu- või asukoht), valikulistest kriteeriumidest (põlvnemine, elatis, transpordileping, kindlustusleping, käskveksel/tšekk/lihtveksel/väärtpaber, tarbijad, tsiviilvastutus lepinguvälist kahju käsitlevate õigusnormide alusel) või erandlikest kriteeriumidest (vara, pärand, äriühingud, tarbijate vastu suunatud hagid), mis on sätestatud uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 107 jj.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Sisuline kohtualluvus on sätestatud uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 94 jj ning sõltub hagi esemest ja hinnast.

Ringkonnakohtud vaatavad *esimese astme* kohtutena läbi hagnosisid, mis kuuluvad *tsiviilseadustiku* kohaselt eestkoste- ja perekonnasjade kohtu pädevusse; perekonnaseisukannete tegemise avaldusi; hagnosisid, mis puudutavad mitmekorruseliste hoonete / korterite / eri isikute omandis olevate ruumide haldamist ja koduomanike ühistute õigussuhteid teiste füüsiliste või juriidiliste isikutega; väljastõstmise hagnosisid; hagnosisid, mis puudutavad ühiseid müüre ja kraave, hoonete ja istanduste vahemaad, teeservituuti, koormatise, muid omandiõiguste piiranguid; piiride muutmise ja tähistamisega seotud hagnosisid; valduse kaitse hagnosisid; hagnosisid, mis on seotud tegutsemis- või tegevusest hoidumise kohustustega, mida ei saa rahaliselt hinnata; kohtuliku jagamise hagnosisid sõltumata nende hinnast; muid rahaliselt hinnatavaid hagnosisid kuni 200 000 Rumeenia leu väärtuses olenemata poolte staatusest.

Üldkohtud vaatavad *esimese astme* kohtutena läbi kõiki hagnosisid, mis ei kuulu seaduse kohaselt teiste kohtute pädevusse, või muid seaduse kohaselt nende pädevusse kuuluvaid hagnosisid.

Apellatsioonikohtud vaatavad esimese astme kohtutena läbi hagnosisid ja maksuvaidlustega seotud hagnosisid või muid seaduse kohaselt nende pädevusse kuuluvaid hagnosisid.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Poolled võivad esitada hagiavalduse isiklikult või esindaja kaudu, kusjuures esindamine võib toimuda seaduse kohaselt, kokkuleppe alusel või kohtulikult. Teovõimetut füüsilist isikut esindab kohtus tema seaduslik esindaja. Pooli võib kohtus seaduse kohaselt esindada nende valitud esindaja, kui seadusega ei nõuata, et nad isiklikult kohtu ette ilmuksid.

Esimeses kohtuastmes ja edasikaebemenetlustes võib füüsilisi isikuid esindada advokaat või muu volitatud isik. Kui esindajaks on muu isik kui advokaat, võib volitatud isik teha nii tõendite kogumise kui ka argumentide esitamise etapis menetluserandite ja asja sisu kohta esildisi ainult advokaadi kaudu.

Hagiavalduse koostamisel ja hagi põhjendamisel ning edasikaebuse esitamisel ja põhjendamisel aitab ja esindab füüsilisi isikuid tühisuse ähvardusel ainult advokaat.

Juriidilisi isikuid võib kohtus kokkuleppe alusel esindada ainult õigusnõustaja või advokaat. Hagiavalduse koostamisel ja hagi põhjendamisel ning edasikaebuse esitamisel ja põhjendamisel aitab ja vajaduse korral esindab juriidilisi isikuid tühisuse ähvardusel ainult advokaat või õigusnõustaja. Eespool nimetatud sätteid kohaldatakse vastavalt ühingute, äriühingute või muude iseseisva õigusvõimeta üksuste suhtes.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus registreeritakse ja märgistatakse saabumistempli abil konkreetse kuupäevaga. Pärast registreerimist antakse hagiavaldus ja sellele lisatud dokumendid (kui see on asjakohane siis koos tõenditega nende kohtusse edastamise viisi kohta) üle kohtu esimehele või tema määratud isikule, kes asub vastavalt seadusele (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 199) viivitamata moodustama kohtukolleegiumi juhusliku valiku teel.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kohtukorralduse seaduse nr 304/2004 artikli 12 lõike 5 kohaselt koostatakse hagiavaldused ja menetluskirjandus ainult rumeenia keeles. Hagiavaldused esitatakse ainult kirjalikult. Uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 194 on sätestatud, et hagiavaldus, mis esitatakse isiklikult või esindaja kaudu ja mis saadakse posti teel, kulleriga, faksiga või skaneeritud ja e-posti teel või elektroonilise dokumendina saadetult, registreeritakse ja märgistatakse saabumistempli abil konkreetse kuupäevaga.

Uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 225 kohaselt kasutab kohus juhul, kui mõni menetlusosaline ei oska rumeenia keelt, õigustõlkijat. Poolte nõusolekul võib tõlkijaks olla kohtunik või kohtusekretär. Kui õigustõlkija kohalolekut ei suudeta tagada, võivad tõlkida usaldusväärsed isikud, kes oskavad asjaomast keelt. Kui isik on tumm, kurt või kurtumum või ei ole võimeline end muul põhjusel väljendama, toimub suhtlus kirjalikult. Kui asjaomane isik ei oska lugeda ega kirjutada, kasutatakse tõlki. Tõlkijate ja tõlkide suhtes kohaldatakse eksperte käsitlevaid sätteid.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Tsiviilkohtumenetluse seadustikuga ei ole õigusnõuete standardvormide kasutamist ette nähtud. Tsiviilkohtumenetluse üldeeskirjades on sätestatud mõne tsiviilõigusliku nõude (nt hagiavaldus, hagi vastus, vastuhagi) sisu.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikuluseid?

Kohtukulud on kohtu tempelmaksud, advokaatide, ekspertide ja spetsialistide tasud, tunnistajate sõidukulud ja kohtu ette ilmumise vajaduse tõttu kaotatud summad, sõidu- ja majutuskulud ning muud menetluse nõuetekohaseks toimetamiseks vajalikud kulud. Kohtukulude hüvitamist nõudev pool peab kulusid ja nende suurust tõendama hiljemalt asja sisulise arutamise lõpuks. Kohtuvaidluse kaotanud pool peab kandma vaidluse võitnud poole kohtukulud, kui viimane on seda taotlenud. Kui hagi rahuldatakse osaliselt, otsustavad kohtunikud kohtukulude jaotuse poolte vahel. Vajaduse korral võivad kohtunikud määrata kohtukulude tasaarvestamise. Kostjalt, kes on hageja nõudeid tunnistanud esimesel kohtuistungil, kuhu pooled nõuetekohaselt kutsuti, ei saa kohtukuluseid välja mõista, välja arvatud juhul, kui hageja saatis kostjale enne menetluse algatamist ametliku teate või kostja ei ilmunud kohtusse. Kui hagejaid või kostjaid on mitu, võib neilt kohtukulud välja mõista võrdselt, proportsionaalselt või solidaarselt, olenevalt nende staatusest menetluses või nendevahelise õigussuhte laadist.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Menetlusabi võib saada vastavalt erakorralisele määrusele nr 51/2008 menetlusabi kohta tsiviilasjades, mis on koos täiendavate muudatusega heaks kiidetud seadusega nr 193/2008 selle täiendavalt muudetud kujul. Uus tsiviilkohtumenetluse seadustik (artiklid 90 ja 91) sisaldab üldsätteid menetlusabi kohta.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagiavaldus registreeritakse ja märgistatakse saabumistempli abil konkreetse kuupäevaga. Pärast registreerimist antakse hagiavaldus ja sellele lisatud dokumendid üle kohtu esimehele või teda asendavale kohtunikule, kes asub viivitamata moodustama kohtukolleegiumi juhusliku valiku teel.

Kohtukolleegium, kellele kohtuasi on juhusliku valiku teel määratud, kontrollib, kas hagiavaldus vastab vajalikele nõuetele. Kui hagiavaldus ei vasta nõuetele, teatatakse hagejale asjaomastest puudustest kirjalikult. Hageja peab hiljemalt kümne päeva jooksul teate kättesaamisest esitama lisateavet või tegema nõutud muudatused, muidu jäetakse hagi menetlusse võtmata. Kui lisateabe esitamise või hagiavalduse muutmisega seotud kohustusi määratud tähtaja jooksul ei täideta, otsustab kohus hagi menetlusse võtmata jätmise nõupidamistoas koostatud kohtumäärusega.

Kui kohtunik on tuvastanud, et kõik hagiavaldusega seotud õiguslikud tingimused on täidetud, määrab ta otsusega selle kättetoimetamise kostjale.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Üksikasjalikku teavet kohtuasja kohta võib saada kohtute arhiivist või olemasolu korral nende veebisaitidelt, vt <https://portal.just.ro/>.

Kohus võib hagiavalduse kohta otsuse teha, kui pooltele on kätte toimetatud kohtukutse või kui nad on isiklikult või esindaja vahendusel kohtu ette ilmunud. Kohus lükkab asjas otsuse tegemise edasi ja määrab, et poolele tuleb kätte toimetada kohtukutse, kui ta leiab, et ilmunud jäänud poolele ei ole kohtukutset seaduses sätestatud nõuete kohaselt kätte toimetatud, sest muidu on otsus tühi. Kohtukutsete ja kõikide menetluskirjanduste kättetoimetamine toimub *ex officio*.

Kui kohus on kindlaks teinud, et kõik hagiavaldusega seotud õiguslikud tingimused on täidetud, määrab ta otsusega selle kättetoimetamise kostjale, keda teavitatakse kohustusest esitada karistuse ähvardusel 25 päeva jooksul pärast hagiavalduse kättetoimetamist hagi vastus. Hagi vastus toimetatakse kätte hagejale, kes peab selle kohta kümne päeva jooksul pärast kättetoimetamist arvamuse esitama, ja kostja tutvub tema arvamusega kohtuasja toimiku kaudu. Kolme päeva jooksul pärast hagi vastuse kohta arvamuse saamist määrab kohtunik otsusega kindlaks esimese kohtuistung, mis toimub hiljemalt 60 päeva jooksul alates kohtu otsuse kuupäevast, ja määrab, et pooltele tuleb kätte toimetada kohtukutsed. Kui kostja ei ole hagi vastust seadusliku tähtaja jooksul esitanud või hageja ei ole hagi vastuse kohta seadusliku tähtaja jooksul arvamust esitanud, määrab kohtunik pärast asjakohase tähtaja möödumist otsusega kindlaks esimese kohtuistung, mis toimub hiljemalt 60 päeva jooksul pärast otsuse kuupäeva, ja määrab, et pooltele tuleb kätte toimetada kohtukutsed. Kiireloomulise menetluse korral võib kohtunik nimetatud tähtaegu olenevalt juhtumi asjaoludest lühendada. Kui kostja elab välisriigis, määrab kohtunik olenevalt juhtumi asjaoludest pikema mõistliku tähtaja.

Hagiavalduse esitanud ja kohtuistungi kuupäeva teadmiseks võtnud poolele ja kohtuistungile ilmunud poolele ei toimetata kohtukutseid kätte kogu menetluse jooksul, sest kõnealust menetluspoolt peetakse edasiste kohtuistungite kuupäevadest teadlikuks. Neid sätteid kohaldatakse ka selle poole suhtes, kellele on kätte toimetatud kutse kohtuistungile, sest sel juhul peetakse kõnealust menetluspoolt teadlikuks neist kohtuistungite kuupäevadest, mis järgnevad

kättetoimetatud kohtukutses nimetatud kohtuistungil kuupäevale. Kohtukutses märgitakse ka, et kui kohtukutse on kätte toimetatud ja selle kättesaamist on allkirjaga kinnitatud, peetakse kohtukutse saanud poolt teadlikuks ka neist kohtuistungite kuupäevadest, mis järgnevad kättetoimetatud kohtukutses nimetatud kohtuistungil kuupäevale.

Esimesel kohtuistungil, kuhu pooled on nõuetekohaselt kutsutud, peab kohtunik pärast poolte ärakuulamist prognoosima tõendite kogumiseks ja hindamiseks vajalikku aega, võttes arvesse juhtumi asjaolusid, et kohtuotsuse saaks teha optimaalse ja prognoositava aja jooksul.

Viimati uuendatud: 22/09/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Sloveenia

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Vaidlust võib olla parem lahendada vaidluste alternatiivse lahendamise menetlust kasutades. Vaidluste alternatiivse lahendamise viisid võimaldavad vaidlusi lahendada ilma kohtu sekkumiseta või vähemalt selliselt, et kohus ei tee otsust kohtuasja sisuliste asjaolude kohta. Sloveenias kasutatavad peamised vaidluste alternatiivse lahendamise viisid hõlmavad vahekohtumenetlust, vahendust ja kohtu üldisemat sekkumist, mille eesmärk on soodustada kohtuliku kokkuleppe sõlmimist. Vaidluste alternatiivset lahendamist käsitleva seaduse (*Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov*) kohaselt on esimese ja teise astme kohtud kohustatud võimaldama kaubandus-, töö-, perekonna- ja muudest tsiviilsuhetest tulenevate vaidluste pooltel kasutada vaidluste alternatiivse lahendamise meetodeid, võtta vastu vaidluste alternatiivse lahendamise kava ja seda täita. Sellise kava alusel peavad kohtud võimaldama pooltel kasutada vahendust ja võimaluse korral ka muid vaidluste alternatiivse lahendamise viise.

Vahenduse eesmärk on lahendada vaidlus neutraalse kolmanda isiku abiga, kuid see isik ei saa teha siduvat otsust. Poolte nõusolekul võidakse sõlmida vaidluse lahendamise kokkulepe vahetult täitmisele pööratava notariaalakтина või kohtuliku kokkulepe või võidakse teha kokkuleppel põhinev vahekohtu otsus. Pooled võivad igal ajal tsiviilkohtumenetluse käigus sõlmida vaidluse lahendamiseks kokkuleppe (kohtuliku kokkuleppe). Kohtuliku kokkuleppe sõlmimist käsitlev kokkulepe kujutab endast täitedokumenti.

Lisateavet selle teema kohta leiate vaidluste alternatiivset lahendamist käsitlevalt teabelehel.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Hagi kohtule esitamise tähtajad sõltuvad juhtumi laadist. Õigusnõustaja või õigusabiteenistus võivad selgitada tähtaegade ja aegumistähtaegadega seotud küsimusi. Lisateavet selle teema kohta leiate teabelehel „Menetlustähtajad“.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Lisateavet selle teema kohta leiate teabelehel „[Kohtualluvus](#)“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Lisateavet selle teema kohta leiate teabelehel „[Kohtualluvus](#)“.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Lisateavet selle teema kohta leiate teabelehel „[Kohtualluvus](#)“.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Sloveenias võivad pooled pöörduda kohtu poole ise. Erandiks on erakorralisi õiguskaitsevahendeid hõlmavad menetlused, mille korral võivad pooled esitada kohtule hagi ainult advokaadist vahendaja kaudu. Hagi võib esitada ka isik ise või tema õigusesindaja, kui see isik või tema õigusesindaja on sooritanud riikliku advokaadiksami. Kui pool peaks soovima, et teda esindab õigusnõustaja, võib kohalikes kohtutes toimuvate menetluste korral selliseks isikuks olla mis tahes teo- ja õigusvõimeline isik. Ringkonnakohtus, kõrgemas kohtus või ülemkohtus tohib nõustajana toimida ainult advokaat või mis tahes muu isik, kes on sooritanud riikliku advokaadiksami.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagi võib pädevale kohtule saata postiga või selle võib vahetult kohtu registratuuri toimetada. Vt ka vastus küsimusele nr 8.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Sloveenia kohtute ametlik töökeel on sloveeni keel. Piirkondades, kus elavad ungari või itaalia rahvusvähemused, kasutatakse sloveeni keelega paralleelselt siiski ka ungari või itaalia keelt. Hagi tuleb koostada sloveeni keeles ja hageja peab selle ise allkirjastama.

Hageja originaalallkirjana käsitatakse omakäelist allkirja, aga ka omakäelise allkirjaga võrdväärset e-allkirja.

Nii avaldus kui ka hagi tuleb esitada kirjalikult. Kirjalik avaldus on avaldus, mis on koostatud käsitsi või mis on trükitud ja mis on omakäeliselt alla kirjutatud (füüsilises vormis esitatud avaldus), või siis avaldus, mis on koostatud elektrooniliselt ja mis kannab omakäelise allkirjaga võrdväärset e-allkirja (elektroonilises vormis esitatud avaldus). Füüsilises vormis avaldus esitatakse kohtule kas posti teel, kommunikatsioonitehnoloogiat kasutades, toimetatakse otse kohtusse või toimetab selle kohale isik, kes on ametialaselt spetsialiseerunud hagiavalduste esitamisele. Hagi võib esitada ka faksi teel.

Seaduse kohaselt on samuti võimalik esitada elektrooniline hagiavaldus, s.t hagi esitatakse elektroonilisel kujul ja allkirjastatakse omakäelise allkirjaga võrdväärse e-allkirjaga. Elektroonilised avaldused esitatakse kohtute infosüsteemile elektroonilisi vahendeid kasutades. Infosüsteem saadab hagejale automaatse kinnituse, et avaldus on vastu võetud.

Olenemata kõigi tsiviil- ja kaubandusasja käsitlevate menetlustega seotud kehtivatest õigusnormidest (seadused ja rakendusmäärused), võib interneti kaudu või elektrooniliselt algatada praegu üksnes Sloveenia e-õiguskeskonna (*eSodstvo*) veebisaidil nimetatud menetlusi, milleks on teatavat tüüpi täitemenetlused, avalduste esitamine ja otsuste tegemine maksejõuetusmenetlustes, samuti kinnistamisavaldustega seotud dokumentide esitamine.

Selleks on Sloveenias loodud e-õiguskeskonna veebisait, mis võimaldab kirjalikke materjale elektroonilisel kujul esitada: <https://evlozisce.sodisce.si/esodstvo/index.html>.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Sloveenias ei pea hagi esitamiseks kasutama erivormi, kuid hagi peab sisaldama teatavaid seadusega kindlaks määratud elemente. Hagi peab seega sisaldama kohtu nimetust, poolte nimesid ja nende alalise või ajutise elukoha aadressi, õigusesindajate või -nõustajate nimesid, vaidluse eset ja avalduse sisu. Samuti peab see sisaldama poole isikukoodi (EMŠO), kui see pool on keskses rahvastikuregistris registreeritud füüsiline isik, või kui vaidluse pool ei ole registreeritud keskses rahvastikuregistris, vaid hoopis maksuregistris, siis tema maksukohustuslasena registreerimise numbrit, või juhul kui vaidluse pool ei ole registreeritud keskses rahvastikuregistris ega ka maksuregistris (selle teabe hangib kohus omal algatusel), siis tema sünnikuupäev. Kui vaidluse pool on juriidiline isik, peab hagi sisaldama selle nime või ärinime, registrijärgse asukoha ja tegevuskoha aadressi ning juhul kui juriidiline isik on asutatud Sloveenias, ka selle registreerimisnumbrit või maksukohustuslasena registreerimise numbrit. Kui vaidluse pool on füüsilisest isikust ettevõtja, kes tegeleb organiseeritud äriühingu raames tulutoova tegevusega, või eraettevõtja (nt arst, notar, advokaat, põllumajandusettevõtja või mõni muu füüsiline isik, kes ei ole füüsilisest isikust ettevõtja ja kes tegeleb kutsetegevusega), tuleb hagisse märkida tema registrijärgse asukoha ja tegevuskoha aadress ning registreerimisnumber või maksukohustuslasena registreerimise number, juhul kui ettevõtja on registreeritud Sloveenias. Lisaks peab hagi sisaldama

põhinõuet ja kõrvalnõudeid, hagi aluseks olevaid asjaolusid ja neid kinnitavaid tõendeid ning hageja allkirja. Kui kohtualluvus sõltub hagi hinnast ja haginõue ei ole rahaline, tuleb hagisse märkida ka hagi hind. Kui avaldus tuleb edastada vastaspoolele, tuleb see esitada kohtule nii mitmes eksemplaris, nagu kohus ja vastaspool on ette näinud, ning sellises vormis, mis võimaldab kohtul avaldust edasi saata. Sama kehtib ka lisatud dokumentide suhtes.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusi?

Kohtukulud tuleb tasuda hagi, vastuhagi, vabatahtliku tühistamise ettepaneku, maksekäsu tegemise ettepanekut sisaldava hagi, asja uue kohtuliiku arutamise avalduse, tõendite tagamist enne tsiviilkohtumenetluse algust käsitleva avalduse, kokkulepet käsitleva ettepaneku, apellatsiooni esitamise soovist teatamise avalduse, apellatsiooni, läbivaatamise võimaldamist käsitleva ettepaneku esitamise ja läbivaatamise algatamise korral. Kohtukulud tuleb tasuda hiljemalt kohtu poolt kohtukulude tasumise määruks kindlaksmääratud tähtjaks.

Juhul kui avalduse esitamisega seotud kohtukulud ei tasuta kindlaksmääratud tähtjaks ja kui ei ole täidetud tingimused, mis võimaldaksid vabastada kohtukulude tasumisest või kulude tasumist edasi lükata või tasuda kulud osamaksetena, loetakse avaldus tagasivõetuks.

Kohtumenetluse kulud kannab kaotanud pool. Advokaatidest vahendajatele makstakse kohtumenetluste raames advokaaditasu kooskõlas advokaaditasusid käsitleva seadusega (*Zakon o odvetniški tarifi*). Advokaaditasud hõlmavad advokaaditeenuste osutamise kogukulusid ja advokaaditööks tehtavaid vajalikke kulutusi ning käibemaksu, kui advokaat on registreeritud Sloveenias käibemaksukohustuslasena. Kooskõlas õigusnormidega peab advokaat esitama poolele või vastaspoolele talle osutatud õigusteenuste eest liigendatud arve või ettemakse saamist kinnitava kviitungi hiljemalt kaheksa päeva pärast teenuse osutamist või ettemakse saamist. Õigusteenus loetakse osutatuks hiljemalt pärast seda, kui advokaat on täitnud kõik kliendilepingus või pädeva ametiasutuse otsuses kehtestatud kohustused. Advokaat võib nõuda, et pool teeks soovitud teenuse osutamise ja sellega seonduvate kulude katteks ettemakse enne menetluse lõppu.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Pooled võivad taotleda menetlusabi, mida antakse neile juhul, kui nad täidavad tasuta õigusabi käsitlevas seaduses (*Zakon o brezplačni pravni pomoči – ZBPP*) sätestatud tingimusi. Lisateavet selle teema kohta leiab teabelehel „Õigusabi“.

12 Mis ajast loetakse minu hagi avaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagi avaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagi loetakse esitatuks, kui pädev kohus on selle kätte saanud. Kui hagi saadetakse tähtitud kirja või telegrammiga, käsitatakse adressaadiks olevale kohtule kättetoimetamise kuupäevana postitamise kuupäeva. Hageja ei saa automaatset kinnitust selle kohta, et hagi on esitatud. Kui hagi avaldus postitatakse kohtu postkasti, siis käsitatakse adressaadiks olevale kohtule kättetoimetamise ajana seda ajahetke, mil avaldus kohtu postkasti saabus.

Elektroonilisi hagi avaldusi käsitlevas seaduses (*Zakon za vloge v elektronski obliki*) on sätestatud, et elektroonilised hagi avaldused esitatakse elektroonilisi vahendeid kasutades kohtute infosüsteemi kaudu. Sellisel juhul käsitatakse adressaadiks olevale kohtule kättetoimetamise ajana seda ajahetke, mil avaldus infosüsteemi edastati. Infosüsteem saadab hagejale automaatse kinnituse, et avaldus on vastu võetud.

Tuleb märkida, et olenemata kehtivatest õigusnormidest, ei ole praegu võimalik esitada hagi elektroonilisi vahendeid kasutades tsiviil- ja kaubandusajades. Erandiks on kinnistusraamatu menetlused ning maksejõuetus- ja täitemenetlused.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Juhul kui sündmused on seotud aegumistähtaegadega, hoiatab kohus pooli sellest kirjalikult ja lisab õigusliku teatise, milles selgitatakse kohtu juhiste täitmata jätmise tagajärgi.

Seonduvad lingid

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

Viimati uuendatud: 03/03/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Slovakkia

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Vt ka teabeleht „Vaidluste alternatiivsed lahendused – Slovakkia“.

Kõiki vaidlusi ei pea tingimata lahendama kohtus. Pooled peaksid kõigepealt püüdma asja rahumeelselt lahendada ja jõuda kompromissile. Teine võimalus on lahendada vaidlus lepitusmenetluse teel. Lepitus on kohtuväline menetlus, mille käigus selles osalevad isikud lahendavad oma lepingulisest või muust õigussuhtest tuleneva vaidluse lepitaja vahendusel. On soovitatav, et pooled pöörduksid kohtusse alles siis, kui nad on ammendanud kõik alternatiivsed vaidluste lahendamise meetodid, või juhul, kui eesmärk on täpselt kindlaks määrata poolte roll, õigused ja vastastikused kohustused.

Teatavatel vahekohtumenetluse seaduses (*zákon o rozhodcovskom konaní*, muudetud kujul) sätestatud tingimustel võib vahekohus lahendada järgmisi vaidlusi:

- a) riigisestest ja rahvusvahelistest kaubandus- ja tsiviilõiguslikest suhetest tulenevad omandivaidlused, kui vahekohtumenetlus toimub Slovaki Vabariigis;
- b) riigisestest ja välisriigi vahekohtulahendite tunnustamine ja täitmine Slovaki Vabariigis.

Kui kohtumenetluse esemeks olev vaidlus kuulub vahekohtumenetluse seaduse kohaldamisalasse, võivad menetlusosalised kohtus või kohtuväliselt kokku leppida, et nad jätkavad vaidluse lahendamist vahekohtumenetluse teel. See kokkulepe peab sisaldama vahekohtukokkulepet. Sellise kokkuleppe esitamine kohtule on võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Civilný sporový poriadok*) kohaselt samaväärne hagi tagasivõtmise ja kostja nõusolekuga selle tagasivõtmisega.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt õigus aegub, kui seda ei kasutata seaduses ettenähtud tähtaja jooksul. Hagi esitamise tähtajad olenevad kohtuasjast.

Kohustuslikud aegumistähtajad on sätestatud seaduses. Üldine aegumistähtaeg on kolm aastat, mis algab hetkest, mil õigust saab esimest korda kasutada.

Kohus võtab nõudeõiguse aegumist arvesse ainult võlgniku ettepanekul. Kui võlgnik esitab õiguse aegumise vastuväite, ei saa võlausaldajale aegunud õigust anda.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt teabeleht „Kohtualluvus – Slovakkia“.

Kohtute pädevus teatavaid kohtuasju lahendada on sätestatud Euroopa Liidu õigusaktides (määrustes), rahvusvahelistes mitme- või kahepoolsetes lepingutes ja nende puudumisel riiklikes kollisiooninormides.

Slovakkia kohtute pädevust reguleerivad eeskirjad on riiklikul tasandil sätestatud seaduses nr 97/1963 rahvusvahelise era- ja menetlusõiguse kohta (*Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom*). Üldreegli kohaselt allub vaidlus Slovakkia kohtutele, kui hagiavaldus (nõue) on suunatud sellise isiku vastu, kelle elukoht või registreeritud asukoht või omandiõiguste korral vara asukoht on Slovaki Vabariigis. Täiendavates sätetes on täpsustatud, millistel tingimustel allub kohtuasi Slovakkia kohtutele. Lepinguliste suhete korral saavad pooled kohtualluvuse kindlaks määrata vastastikusel kokkuleppel. Teatavates küsimustes on Slovaki kohtutel ainupädevus (nt menetlustes, mis puudutavad kinnisasjaga seotud asjaõigusi, Slovaki Vabariigis asuva kinnisasja üürimist või rentimist, või menetlustes, mis on seotud patentide, kaubamärkide, disainilahenduste ja muude õiguste registreerimise või kehtivusega).

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?
Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Slovakkia](#)“.

Võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt kuulub asi selle isiku (kostja) üldise kohtualluvuse järgse üldkohtu pädevusse, kelle vastu hagi on esitatud, kui ei ole sätestatud teisiti. Üksikisiku (kodaniku) üldise kohtualluvuse järgne üldkohus on kohus, kelle tööpiirkonnas on tema alaline elukoht, ja kui tal ei ole alalist elukohta, siis kelle tööpiirkonnas ta parasjagu elab. Juriidilise isiku üldise kohtualluvuse järgne üldkohus on kohus, kelle tööpiirkonnas on tema registreeritud asukoht, ja välisriigi juriidilise isiku korral kohus, kelle tööpiirkonnas asub juriidilise isiku organisatsiooniline üksus. Riigi üldise kohtualluvuse järgne üldkohus on kohus, kelle tööpiirkonnas nõutava õiguse aluseks olnud asjaolud aset leidsid. Kaubandusasjades on üldkohus kohus, kelle tööpiirkonnas on kostja registreeritud asukoht, ja kui tal ei ole registreeritud asukohta, siis kohus, kelle tööpiirkonnas on tema tegevuskoht. Kui kostjal ei ole tegevuskohta, on sel juhul üldkohtuks kohus, kelle tööpiirkonnas on kostja elukoht.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hind?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Slovakkia](#)“.

Sisulise pädevuse kindlaksmääramise üldreegel on sätestatud võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 12. Esimeses astmes on üldjuhul pädev ringkonnakohus (*okresný súd*). Piirkonnakohus (*krajský súd*) lahendab asju esimeses astmes ainult erijuhtudel, nt kolmanda riigi või diplomaatilise puutumatus ja eesõigustega isikutega seotud vaidluste korral, kui vaidlus kuulub Slovaki Vabariigi kohtute pädevusse. Seadusega nr 371/2004 Slovaki Vabariigi kohtute asukohtade ja tööpiirkondade kohta (*Zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodech súdov Slovenskej republiky*) reguleeritakse registrikohtute, pankroti- ja kokkuleppekohtute, käskveksli- ja tšekikohtute, tööstusomandi kaitse ja ebaõiglase konkurentsi eest kaitsmisega seotud asju lahendavate kohtute, börsitehingutega seotud asju menetlevate kohtute, alaealiste hooldusega seotud küsimuste eest vastutavate kohtute ja majanduslike raskuste korral menetlusabi eest vastutavate kohtute pädevust.

Nõude suurus ei mõjuta seda, millise Slovaki Vabariigi kohtu alluvusse asi kuulub.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Advokaadi kasutamine ei ole Slovaki Vabariigis tsiviilkohtumenetluses kohustuslik.

Seadus nõuab advokaadi kasutamist teatavat liiki menetlustes, nt pankrotiasjades, konkurentsi kaitse, ebaausa konkurentsikäitumise, intellektuaalomandi õiguste ja erakorraliste kaebustega seotud menetlustes (võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 420).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 125 kohaselt võib hagiavalduse esitada üksnes kirjalikult, kas paberil või elektrooniliselt. Elektrooniliselt esitatud hagiavaldus tuleb esitada hiljem 10 päeva jooksul paberil, muidu ei võeta seda menetlusse. Paberil hagiavaldus tuleb esitada nõutavas arvus eksemplarides.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kuna pooled on tsiviilkohtumenetluses võrdsed, ei pea hagiavaldust esitama slovaki keeles. Pooltel on õigus kasutada kohtus oma emakeelt või muud neile arusaadavat keelt. Kohus peab neile tagama võrdsed võimalused oma õiguste teostamiseks, st ka kirjaliku ja suulise tõlke. Hagiavalduse võib esitada kirjalikult, kas paberil või elektrooniliselt.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Hagi (hagiavalduse) esitamiseks ei ole kehtestatud vorme.

Üldised nõuded on sätestatud võistleva tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 127. Hagiavaldus peab olema allkirjastatud ja selles peab olema selgelt märgitud, millisele kohtule see on adresseeritud, kes on selle esitaja, millist küsimust see puudutab ja mida nõutakse. Hagiavaldus tuleb esitada nõutavas arvus eksemplarides ja lisadega nii, et üks eksemplar jääks kohtule ja iga pool saaks ühe eksemplari ja lisad, nagu on nõutav. Kui pool ei esita nõutavat arvu eksemplare ja lisasid, teeb kohus poole kulul koopiaid. Kui asi on seotud poolelioleva kohtuasjaga, tuleb esitada ka selle kohtuasja number.

Lisaks üldistele nõuetele peaks hagiavaldus sisaldama poolte või nende esindajate ees- ja perekonnanimesid ja võimaluse korral ka nende sünniaega, telefoninumbrit ja alalise elukoha aadressi; teavet nende kodakondsuse kohta; määravate faktiiliste asjaolude kirjeldust ja loetelu tõenditest, millele hageja tugineb, ning hageja selget nõuet. Kui menetluspool on juriidiline isik, tuleb hagiavalduses märkida tema nimi või ärinimi, registrijärgne asukoht ja registrikood, kui see on olemas. Kui menetluspool on välisriigi üksus, siis tuleb hagiavaldusele lisada väljavõtte registrist, milles välisriigi üksus on registreeritud. Kui menetluspool on füüsilisest isikust ettevõtja, tuleb hagiavalduses märkida tema ärinimi, registrijärgne asukoht ja registrikood, kui see on olemas. Kui menetluspooleks on riik, tuleb hagiavalduses märkida riigi nimi ja asjakohane riigiasutus, kes riiki esindab.

Kohtumenetluse paindlikumaks muutmiseks ja menetlusosaliste abistamiseks on Slovaki Vabariigi Justiitsministeeriumi (*Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky*) veebisaidil esitatud valitud hagiavalduste näited (vormid). Neid on võimalik alla laadida ja täita. Vorm näitab hagejale täpselt ära, millised andmed tuleb esitada. Täidetud vormi võib saata allkirjastamata või allkirjastatult kvalifitseeritud e-allkirjaga, mille andmiseks on kasutatud kvalifitseeritud sertifikaati. Kui hageja saadab hagiavalduse kvalifitseeritud e-allkirjata, on ta kohustatud esitama hagiavalduse ka paberil.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusi?

Hagilt tuleb tasuda riigilõiv. Riigilõivu peab tasuma hagiavalduse esitaja (hageja), välja arvatud juhul, kui ta on riigilõivu tasumise kohustusest tema palvel või seaduse kohaselt vabastatud. Lõivu suurus on kindlaks määratud seaduses nr 71/1992 kohtukulude ja karistusregistrist väljavõtte tegemise tasude kohta (*Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov*) sätestatud kohtukulude tariifistikus. Lõivu suurus on kohtukulude tariifistikus esitatud protsendina põhilõivust või kindla summana. Riigilõivu tuleb tasuda hagiavalduse esitamisel. Kui lõivu ei ole õigeks ajaks, st hagiavalduse esitamisel tasutud, nõuab kohus lõivu tasumist kohtu määratud tähtaja jooksul, mis on tavaliselt kümme päeva alates maksenõude kättetoimetamisest. Kui lõivu sellegipoolest määratud tähtaja jooksul ei tasuta, peatab kohus menetluse. Riigilõivu tasumise kohustusega isikut tuleb maksenõudes lõivu tasumata jätmise tagajärgedest teavitada.

Advokaadi kasutamine ei ole Slovaki Vabariigis tsiviilkohtumenetluses kohustuslik.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Vt teabeleht „[Õigusabi – Slovakkia](#)“.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Hagiavaldus arvatakse esitatuks selle kohtule esitamise kuupäevast alates. Kohus väljastab hagejale kinnituse, et tema hagiavaldus on esitatud ja kohturegistrisse kantud.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohus palub poolel ebatäpset, ebatäielikku või ebaselget hagiavaldust täiendada või parandada kohtu määratud tähtaja jooksul, mis ei tohi olla lühem kui kümme päeva. Hagiavaldused, mis ei sisalda menetluse algatamiseks nõutavaid andmeid, jätab kohus menetlusse võtmata, kui neid ei parandata või täiendata nõuetekohaselt.

Pooltel ja nende esindajatel on õigus tutvuda kohtuasja toimikuga, teha sellest väljavõtteid, ära kirju ja fotokoopiaid või paluda kohtul neile tasu eest fotokoopiaid teha.

Kohtuistungiks valmistudes toimetab kohus kostjale kätte menetluse algatamise avalduse (hagiavalduse) ja selle lisad. Dokumendid toimetatakse kätte isiklikult ja pooli tuleb nõuetekohaselt teavitada. Kohus saadab kostja seisukoha hagejale viivitamata. Kui kohtuasja laad või juhtumi asjaolud seda nõuavad, võib kohus kostjat kohtumäärusega kohustada asja kohta kirjalikku seisukohta esitama, ning kui kostja ei ole hagiga täielikult nõus, esitama oma vastuses kaitse jaoks määravad faktilised asjaolud, lisama dokumendid, millele ta tugineb, ja märkima, millised tõendid tema väiteid kinnitavad. Kohus määrab vastuse esitamise tähtaja.

Kui tsiviilkohtumenetluse seadustikus või mõnes erioigusnormis ei ole sätestatud teisiti, määrab kohus asja lahendamiseks kohtuistungi aja, kuhu ta kutsub pooled ja muud menetlusosalised, kelle kohalviibimine on vajalik.

Viimati uuendatud: 22/04/2022

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Soome

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Mõnikord võib olla parem kasutada alternatiivset menetlust. Vt teabelehed „[Vahendus liikmesriikides](#)“ ja „[Vahendus liikmesriikides – Soome](#)“.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Eri liiki kohtuasjade suhtes kohaldatakse eri tähtaegu. Tähtaegade küsimuses võite nõu saada advokaadilt või õigusabi büroolt (*oikeusaputoimisto*).

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Soome](#)“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Soome](#)“.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Vt teabeleht „[Kohtualluvus – Soome](#)“.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Eraisikud võivad esitada kohtule mis tahes tsiviilhagi ilma õigusnõustaja abita. Keeruliste juhtumite korral võib aga juristi abi teile kasuks tulla.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Esmane kontaktpunkt on kohtu kantselei.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Soome kohtutes toimuvad menetlused soome või rootsi keeles. Hagi (hagiavaldus) tuleb esitada kirjalikult ja tavaliselt soome keeles. Ahvenamaal tuleb kasutada rootsi keelt. Soome, Islandi, Norra, Rootsi ja Taani kodanikud võivad vajaduse korral kasutada oma riigikeelt. Hagiavalduse võib esitada faksi või e-posti teel. Teatavat liiki menetluste korral on võimalik kasutada ka automaatset töötlemist. Vt teabeleht „[Automaatne töötlemine – Soome](#)“.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Eraldi vormi ei ole. Hagiavalduse esitaja peab selgelt märkima, mida ta taotleb ja mille alusel. Reeglina peab ta lisama oma hagiavaldusele mis tahes lepingud, võetud kohustused või muud kirjalikud tõendid, millele ta kavatseb tugineda.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Kui asja menetlemine on lõpetatud, küsib kohus menetlustasu. Tasu suurus sõltub sellest, millises menetluse etapis asi lahendati. Mõne kohtuasja saab lahendada üksnes kirjalike tõendite alusel, kuid enamikul juhtudel tehakse otsus alles pärast kohtuistungi toimumist. Lisateavet leiate veebisaidilt <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/en/index/asiointijajulkisuus/maksut/oikeudenkayntimaksutyleisissatuomioistuimissa.html>.

Advokaaditasud ja nende tasumise aeg lepitakse kokku lepingus ning selle kohta erieeskirjad puuduvad.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Õigus saada tasuta õigusabi sõltub teie sissetuleku suurusest. Tasuta õigusabi ei anta seoses vähetähtsate kohtuasjadega. Lisateavet leiate veebisaidilt <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Menetlus algab kuupäeval, mil kohus saab teie hagiavalduse. Taotluse korral võib kohus saata kinnituse avalduse kättesaamise kohta. Kohus ei saa anda kinnitust selle kohta, et hagiavaldus on vormistatud nõuetekohaselt.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohus hoiab huvitatud isikuid menetluse edenemisega kursis ja annab teavet selle ajakava kohta. Vastava teabe saamiseks võite ka kohtuga ka ise ühendust võtta.

Viimati uuendatud: 10/05/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Rootsi

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Enne kohtu poole pöördumist võib olla mõttekam kasutada vaidluste alternatiivse lahendamise viise, näiteks [vahendust](#).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Mõnel juhul on olemas sätted, mille kohaselt peab kohtuasja algatama teatava aja jooksul. Vastasel korral võib olla liiga hilja nõuda näiteks võla maksmist. Kohtuasja algatamiseks ette nähtud tähtaeg varieerub sõltuvalt asja liigist. Kohtuasja algatamiseks ette nähtud tähtajaga seotud küsimustele saavad vastata näiteks õigusnõustajad või tarbijaküsimuste valdkonna nõustajad.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Kohtute pädevuse kohta leiate teavet [siit](#).

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Teie elukoht, vastaspoole elukoht ja muud tegurid võivad olla tähtsad selle kindlaksmääramisel, kus kohtuasi tuleb algatada. Lisateavet leiate [siit](#).

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Kohtuasja laad, nõude summa ja muud asjaolud võivad olla tähtsad selle kindlaksmääramisel, millisele kohtule hagiavaldus tuleb esitada. Lisateavet leiate [siit](#).

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Füüsilised isikud võivad esitada kohtule hagi omal algatusel. Seega puudub Rootsis nõue, et hageja peab kasutama õigusesindajat või advokaati. Samuti ei ole Rootsis nõ advokaatide monopoli, s.t õigusesindaja või -nõustaja ei pea olema advokaat.

Kokkuvõttes võib öelda, et kohtuasja on võimalik algatada isikul endal ilma advokaati palkamata.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus tuleb esitada kohtule. Selle võib ise toimetada kohtu kantseleisse, panna kohtu kirja- või postkasti, anda kohtuametniku kätte või saata kohtusse posti teel.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Rootsis on kohtumenetluse keel rootsi keel. Hagiavaldus tuleb seega koostada kirjalikult rootsi keeles. Kui esitatakse muukeelne dokument, võib kohus mõnel juhul siiski anda poolele korralduse lasta see tõlkida. Mõnel erandjuhul võib kohus dokumendi ise ära tõlkida.

Hagiavaldus tuleb esitada kirjalikult ja see peab olema omakäeliselt allkirjastatud. Juhul kui avaldus ei ole omakäeliselt allkirjastatud, vaid see esitatakse näiteks faksi või e-kirja teel, peab kohus nõudma, et avaldus kinnitataks allkirjastatud originaaldokumendi esitamisega. Kui sellist kinnitust ei esitata, lükatakse hagiavaldus tagasi.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Puuduvad nõuded selle kohta, et kohtuasja algatamiseks peab kasutama spetsiaalseid vorme. Olemas on tsiviilhagi avalduse vorm, mida võib kasutada olenemata sellest, kui suur on vaidlusaluse nõude summa. Vorm on kättesaadav Rootsi Riikliku Kohtute Ameti (*Domstolsverket*) veebisaidil [rootsi](#) ja [inglise](#) keeles.

Hagiavaldus peab sisaldama teavet vaidluse poolte, nõude sisu ja nõude aluste kohta ning selle kohta, millistele tõenditele tuginetakse ja mida iga tõendiga soovitakse tõendada; samuti teavet nende asjaolude kohta, mille alusel on asjaomane kohus pädev asja arutama.

Kirjalikud tõendid, millele tuginetakse, tuleks esitada koos hagiavaldusega.

Juhul kui hagiavaldus on mittetäielik, peab kohus küsima lisateavet. Kui sellist lisateavet ei esitata, lükatakse hagiavaldus tagasi.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Hageja peab tsiviilasjadega seoses maksma hagiavalduse esitamise tasu. See tasu makstakse sellele piirkonnakohtule (*tingsrätt*), kellele hagiavaldus esitatakse. Praegu on avalduse esitamise tasu suurus 450 Rootsi krooni (umbes 50 eurot). Kui avalduse esitamise tasu ära ei maksta, saadab kohus hagejale ettekirjutuse maksekohustuse täitmiseks. Kui makset sellegipoolest ei tehta, lükatakse hagiavaldus tagasi.

Advokaatidele makstavaid tasusid käsitlevad küsimused lahendatakse kliendi ja advokaadi vahel. See on tavaks nii seoses ettemaksu taotlustega kui ka juba tehtud töö eest arvete esitamisega. Õigusabi andmine on reguleeritud erieskirjadega.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Lisateavet leiate [siit](#).

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutusest tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Rootsis loetakse kohtuasi algatatuks sellel kuupäeval, mil kohus saab hagiavalduse. Hagiavaldus loetakse kohtusse saabunuks sellel kuupäeval, mil kohus või nõuetekohaselt volitatud kohtuametnik saab kätte dokumendid või dokumente sisaldava makstud postisaadetise teate.

Kui võib eeldada, et dokumendid või nende saabumise teade anti kohtu kantseleile üle või sorteeriti kohtu jaoks postkontoris välja teataval kuupäeval, käsitatakse seda nii, nagu oleks kohus dokumendid saanud sellel kuupäeval, tingimusel et need anti nõuetekohaselt volitatud ametnikule üle järgmisel tööpäeval.

Hagejale ei saadeta automaatselt mingit kinnitust selle kohta, et hagiavaldus on nõuetekohaselt esitatud. Teavet on selle kohta siiski võimalik saada kohtuga näiteks telefoni teel ühendust võttes.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Rootsi kohtumenetluse seadustiku (*rättegångsbalken*) kohaselt peaks kohus koostama ajakava asja võimalikult kiireks menetlemiseks. Mõnel juhul ei pruugi ajakava koostamine olla siiski mõttekas. Enamikul juhtudel ei ole ajakava põhjust koostada enne, kui on saadud kaitseväide.

Alati on võimalik saada teavet pooleliolevate kohtumenetluste kohta, kui võtta kohtuga ühendust näiteks telefoni teel.

Lingid

[Justiitsministeerium \(Justitiedepartementet\)](#)

[Rootsi Riiklik Kohtute Amet \(Domstolsverket\)](#)

[Rootsi maksuamet \(Riksskatteverket\)](#)

Viimati uuendatud: 17/11/2015

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversionides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Inglismaa ja Wales

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Inglismaal ja Walesis tahab valitsus, et inimestel oleks võimalik lahendada vaidlusi kiiresti, tõhusalt ja kulutõhusalt ning soovib, et neil oleks erinevaid valikuvõimalusi ja nad ei sõltuks üksnes kohtutest. Vaidluste kohtuväline lahendamine tähendab pigem probleemile lahenduse leidmist kui selle pealesurumist ning paljudel juhtudel võivad olla tulemuseks leidlikud ja kaugeleulatuvad lahendused probleemidele, mida kohtumenetluses käsitleda ei ole võimalik.

Vaidluste kohtuvälise lahendamise näidete hulka kuulub vahendus- ja vahekohtumenetlus. Justiitsministeeriumil on isegi viitelehekülg [koolitatud vahendajatest](#), kes vahendavad libiseva fikseeritud tasu eest. On ka telefoni teel osutatav tasuta vahendusteenus, mida pakutakse vaidlustatud väiksemate nõuete sissenõudmise menetluse asjades, tingimusel et pooled on sellega nõus. Kui pooled valivad vaidluste kohtuvälise lahendamise ja lahenduseni ei jõuta, ei takista miski asja jätkamist kohtumenetluse kaudu.

Kohtusse pöördumisel reguleeritakse menetlust [tsiviilkohtumenetluse reeglistikuga](#).

Allpool esitatud teave võib aidata otsustada, milline oleks teie vaidluse parim lahendusviis. Saate üldise ettekujutuse sellest, mis võib juhtuda. Teave ei selgita kõiki üksikasju kohtu eeskirjade, kulude ja menetluste kohta, mis võivad eri liiki nõudeid mõjutada erinevalt. Meeles tuleks pidada ka seda, et isegi kui te kohtuasja võidate, ei saa kohus tagada, et saate võlgneta raha tagasi.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Kohtusse pöördumisel kehtivad tähtajad või aegumistähtajad. Üldine aegumistähtaeg on kuus aastat alates asjaomasest kuupäevast – näiteks lepingu rikkumise või kahju tekkimise kuupäev või mõnikord mis tahes kahju avastamise kuupäev. Muud aegumistähtajad on üks aasta laimamise korral või kolm aastat meditsiinilise hooletuse ja isikukahju korral. Mõned aegumistähtajad on kehtestatud [1980. aasta aegumise seaduses](#). Tähtaegade küsimust saab täpsustada juristi või õigusnõustajaga või Ühendkuningriigi kodanike nõustamise teenistuses.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Enamikul juhtudel peaksite pöörduma kohtusse selles liikmesriigis, kus vaidlus tekkis. Sellel reeglil on mõned erandid, mis sõltuvad vaidluse esemest[1].

Olemas on ka peamiselt kirjalik Euroopa väiksemate nõuete menetlus. Lisateavet leiab [Ühendkuningriigi Euroopa tarbijakeskusest](#).

[1] Asjad, mis hõlmavad lepingulisi kohustusi, kahju hüvitamist, tarbija- ja töölepinguid, patente/kaubamärke ja kinnisasja omandit või rentimist.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Tsiviilkohtumenetluse reeglístiku [7. osa](#) ja seda täiendavates praktilistes juhendites on selgitatud, kuidas ja kus menetlust alata. Teabelehel „[Kohtualluvus](#)“ on rohkem teavet Inglismaa ja Walesi konkreetsete kohtute kohta, kuhu nõue esitada. Üksikasjad kohtute aadresside kohta on [justiitsministeeriumi veebisaidil](#).

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagi hindu?

Menetluse reeglístiku 7. osas ja teabelehel „[Kohtualluvus](#)“ on rohkem teavet Inglismaa ja Walesi konkreetsete kohtute kohta, kuhu nõue esitada. Üksikasjad kohtute aadresside kohta on [justiitsministeeriumi veebisaidil](#).

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Te ei pea nõu küsima juristilt (*lawyer*) või kasutama teda juriidilise esindajana. Lihtsas võlaasjas ei pea konsulteerima õigusnõustajaga (*solicitor*). Kui aga nõue on suurem kui 10 000 naela ja eriti juhul, kui see sisaldab hüvitisnõuet (kahjuhüvitist), soovitakse üldjuhul küsida nõu õigusnõustajalt.

Kui nõude summa on kuni 10 000 naela ning sellele vaieldakse vastu, võite tuua kohtuistungile kellegi teie nimel kõnelema. Nn mitteprofessionaalne esindaja (*lay representative*) võib olla abikaasa, sugulane, sõber või nõustaja.

Muud tüüpi nõuded, näiteks isikukahjunõuded, võivad olla keerulisemad ja olenemata nõude väärtusest tuleks eelistada professionaalset abi ja nõu.

Paljude nõudelike korral koostatakse kohtueelse menetluse protokoll [1], milles on sätestatud meetmed, mida kohus eeldab, et olete **enne** nõude esitamist võtnud. See hõlmab näiteks kirjutamist isikule, kellele nõue esitatakse. Kirjas tuleb täpsustada nõude üksikasjad, esitada tõendid, anda juurdepääs oma meditsiinilistele andmetele, kui tegemist on isikukahjunõudega, ja püüda jõuda kokkuleppele, millist meditsiinieksperti kasutada.

Pidage meeles, et peate oma nõuet tõendama. Selleks on teil vaja tõendeid, näiteks arstitõendit või teie õnnetust pealt näinud isikute tunnistusi. Samuti peate taotletavat kahjuhüvitise summat hindama realistlikult. See võib säästa aega ja raha, kui küsite esmalt õigusnõustajalt või õigusala töötajalt, kas nõude esitamisel on mõtet, ja kui on, siis kuidas seda parimal viisil ette valmistada, milliseid tõendeid vajate ja mis summas kahjuhüvitist nõuda.

Kui esitate nõude firma nimel, võib olla vajalik, et õigusnõustaja läheks teie eest istungile. See oleneb sellest, kui suure nõude ja millist laadi istungiga on tegemist.

[1] On mitmesuguseid muid kohtueelse menetluse protokolle, nagu ehitus- ja tehniliste vaidluste, laimamise, meditsiiniliste vaidluste lahendamise, kutsealase hooletuse ja kohtuliku läbivaatuse protokollid. Kogu teave on olemas kohtust või [justiitsministeeriumi veebisaidil](#).

7 Kui ma soovin alata kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Tsiviilkohtumenetluste algatamisega seotud reeglid on esitatud tsiviilkohtumenetluse reeglístiku[1] 7. osas, mida tuleks lugeda koos seda täiendava praktilise juhendiga. Üldreegel on, et reegli või juhendi puudumisel võidakse nõue Inglismaal ja Walesis esitada mis tahes krahvkonnakohtu istungikeskusele.

Praktikas tuleb krahvkonnakohtu pädevusse kuuluvad üksnes rahalised nõuded saata veebi või Salfordi rahaliste nõuete keskuse teenuse [Money Claim Online](#) kaudu; *valdusnõuete jaoks on täiendav* [veebipõhine menetlus](#).

Teatud nõuded, nt need, mis toimuvad tarbijakrediitiseaduse menetlusena[2], tuleb esitada selle krahvkonnakohtu istungikeskusesse, kus on kostja elukoht või ta äri tegevuskoht. Mõnedel istungikeskustel on elektroonilised sidevahendid; asjakohased reeglid on sätestatud tsiviilkohtumenetluse reeglístiku 5. osas ja seda täiendavas [praktilises juhendis](#) koos kõrge kohtu erireeglitega. Üksikasjad kõrge kohtu kohta on veebis [siin](#).

Kohtu töötajad ei saa anda nõu nõude põhjendatuse ega teie valitud menetluse liigi asjakohasuse kohta. Nõu võite saada kodanike nõustamise teenistusest või õiguskeskusest.

[1] Eespool viidatud.

[2] Tsiviilkohtumenetluse reeglístikku käsitlev praktiline juhend 7B5.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Nõue tuleks koostada kirjalikult ja inglise keeles, kuigi [kõmri keele kõnelejatele](#) on omakeelsed abivahendid. Nagu eespool märgitud, on kohtutes olemas elektroonilise suhtluse rakendus, seda nii nõuete kui ka vahemenetluse taotluste esitamiseks, aga ka üldiseks suhtluseks kohtuga. Asjakohased juhised on [siin](#).

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Üldiselt peate nõude algatamiseks täitma [vormi N1](#); konkreetsete teemade (näiteks omand) jaoks on olemas muud vormid. Vorm N1 sisaldab juhiseid hagejale. Võite otsida abi kodanike nõustamise teenistusest. Juhistes selgitatakse üksikasjalikult, mida nõue peaks sisaldama. Posti teel saatmisel tuleks teha üks koopia endale, üks kohtule ja üks igale kostjale, kelle vastu nõude esitate. Kohus toimetab kostjale kätte pitseeritud koopia.

On erinevaid muid vorme, mida kasutatakse muud tüüpi menetlustes või nõude hilisemates etappides. Need on samuti saadaval kohtus või [justiitsministeeriumi veebisaidil](#).

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikuludid?

Tavaliselt tuleb nõude algatamiseks tasuda lõiv. Lõivu suurus sõltub teie nõutavast summast. Kui kostja pärast otsuse tegemist ei maksa või ütleb, et ta ei ole raha võlgu ja teie nõue läheb edasi vaidlustatud kohtuasjana, peate võib-olla tasuma täiendava lõivu. Kui kohtuasja võidate, lisatakse lõivud summale, mis kostja teile võlgneb. Teile võidakse hüvitada mõned kulud seoses töölt puudumisega, ehkki need ei kata tingimata kogu kaotatud summat.

Teatud tingimustel, näiteks kui saate sissetulekutoetust, võib olla võimalik paluda lõivu maksmisest vabastust. Üksikasjad kohtulõivude kohta on teabelehel [justiitsministeeriumi veebisaidil](#). Seal selgitatakse ka täpsemalt, millal ei ole lõivu vaja maksta.

Lisanduda võivad täiendavad kulud. Kui kostja vaidleb talle esitatud nõudele vastu, võib teil vaja minna tunnistajate abi, et rääkida kohtule, mis juhtus. Võib-olla peate tasuma nende reisikulud kohtusse ja kohtust ning raha, mille nad sel päeval oleksid teeninud. Kui võidate, võib kohus nõuda, et kostja kataks need kulud.

Võite vajada aruannet eksperdilt, nagu arst, mehaanik või inspektor. Võib osutada vajalikuks paluda eksperdil tulla kohtuistungile esitama teie nimel tõendeid. Peate katma ekspertide kulud ja tasud, ent kui võidate, võib kohus nõuda, et need maksaks kostja.

Kui nõuate fikseeritud rahasummat (*specified amount*) ja kostja on üksikisik, kes enda vastu esitatud nõude vaidlustab, võidakse teie nõue viia üle kostja kohalikku kohtusse. See võib tähendada, et teil tuleb kohtuistungile reisida. Kui kohtuasja võidate, saate võib-olla nõuda reisikulude ning osa saamata jäänud sissetuleku hüvitamist.

Tunnistaja, eksperdi ja õigusnõustamise jaoks nõutavad rahasummad on väiksemate nõuete sissenõudmise menetlustes piiratud.

Kui inglise keel ei ole teie esimene keel ja vajate tõlki, ei saa kohus teid aidata. Peate leidma tõlgi ise ning maksma tema tasu.

Juristitasu makstakse tavaliselt kohtuasja lõpetamisel. Kui kohtuasja võidate, võib kohus nõuda, et kostja maksaks kogu teie juristitasu või osa sellest. Kuid kui teil on õigusnõustaja ja teie nõue on väiksem kui 5000 naela, siis peate tavaliselt maksma tema abi eest ise, isegi kui te kohtuasja võidate. Peaksite meeles pidama, et kuigi kohus võib teha otsuse teie kasuks (see tähendab, et kostjal kästakse teile maksta), ei võta kohus automaatselt meetmeid selle tagamiseks, et raha makstakse. Kui kostja ei maksa, peate paluma kohtul võtta meetmeid (pöörata otsus täitmisele), mille eest peate võib-olla tasuma täiendava lõivu. Lisateave otsuste täitmisele pööramise kohta on mitmesugustel [teabelehtedel](#).

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Mõnede tsiviilasjade korral on võimalik kasutada eri liiki piiratud rahalist õigusabi. Rahalise abi liik ja õigus seda saada sõltub mitmesugustest teguritest, sealhulgas kohtuasja liigist ja hageja sissetulekust. Lisateave on järgmisel [õigusabi](#) veebisaidil.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Menetluse alustamise kuupäev on kuupäev, mil kohus kinnitab nõudevormi. Kinnitamise kuupäeva märgib kohus kas kohtutoimikus olevale nõudevormile või selle kaaskirjale selle kuupäeva tempiga, mil kohus selle kätte sai. Kui nõudevormil osa vajalikust teabest puudub või sellel esineb ilmselgeid vigu, kohus nõuet ei kinnita ja tagastab teile vormi. Kui kohus nõude kinnitab, saadetakse teile kinnitamiseteatis, milles on üksikasjad kinnitamise kuupäeva ja selle kuupäeva kohta, mil nõue saadeti kostjale.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Jah.

Kui nõue on kinnitatud ja kostjale on N1 nõudevorm ja tõendavad dokumendid kätte toimetatud, on kostjal vastuse esitamiseks / asja vaidlustamiseks aega 14 päeva. Pärast kostja vastust annab kohus välja otsuse ajutise menetlusliigi kohta ja juhiste küsimustiku, mis tuleb tagastada kindla ajavahemiku jooksul. Kui juhiste küsimustik on kätte saadud, suunatakse kohtuasi sobivasse kohtusse; üldiselt on tegemist kostja kohaliku krahvkonnakohtu istungikeskusega. Kohus tagab, et pooli teavitatakse kõikidest kuupäevadest, mis ajaks peavad asjad olema lõpetatud.

Seotud lingid

Eriti olulised lingid on eespoolsetes vastustes. Järgmised lingid on üldisemad:

[Justiitsministeerium](#)

[Riigi õigusabi](#)

[Õigusteenuste komisjon](#)

[Inglismaa ja Walesi advokatuuri nõukogu](#)

[Inglismaa ja Walesi õigusiit](#)

[Kodanike nõustamine](#)

Viimati uuendatud: 18/11/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Põhja-lirimaa

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Järgmistes punktides on üldjoontes kirjeldatud menetluste algatamise korda Põhja-lirimaa. See ei ole siiski seaduse täielik kirjeldus ning seda ei peaks sellisena käsitlema. Kohtu kodukorras on sätestatud üksikasjalikud menetlused ja võimaluse korral tuleks neid uurida.

Vähesed inimesed soovivad kohtusse pöördumisega kiirustada ja enamik on nõus uurima võimalust lahendada vaidlus kompromissiga. Seda saab teha mitteametlikult ilma õigusabita (nt kohtumise, kirjavahetuse või telefonikõne teel) või ametlikumalt juriidilise esindaja või lepitaja abiga. Üksnes juhul, kui kokkulepet ei saavutata, peaks pöörduma kohtusse.

Vt lisateavet alternatiivsete vaidluste lahendamise võimaluste kohta Põhja-lirimaa [Põhja-lirimaa õiguskeskuse veebisaidil](#).

Kui kohtusse pöördumine on vajalik, peate leidma kohtuasja jaoks asjakohase koha. Kui teie nõue on tsiviilõiguslikku laadi, võib seaduse järgi pöörduda sellega kõrgesse kohtusse (High Court). Kuid suuremat osa kohtuasju menetletakse krahvkonnakohtus, kes lahendab kuni 30 000 naela suuruseid rahalisi nõudeid. Põhja-lirimaa on jaotatud halduskohtu osakondadeks ja sobivat kohta võib aidata valida halduskohtu juhend. Üldiselt on tavaks, et menetlus algatatakse selles halduskohtu osakonnas, kus on kostja elukoht või ta äri tegevuskoht (kuigi põhimõtteliselt võib menetluse algatada ükskõik millises osakonnas).

[Halduskohtu juhendi](#) saab alla laadida Põhja-lirimaa kohtuameti (NICTS) veebisaidilt. Üldiste küsimustega võite pöörduda Põhja-lirimaa kohtuameti teabeüksuse poole (+44 300 200 7812).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Vt [menetlustähtaegu](#) käsitlevat teabelehte.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt vastust punktile 1 ja [kohtualluvust](#) käsitlevat teabelehte.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt vastust punktile 1 ja [kohtualluvust](#) käsitlevat teabelehte.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Vt vastust punktile 1 ja [kohtualluvust](#) käsitlevat teabelehte.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Üldiselt võib isik tegutseda menetluses hageja või kostjana ise või juriidilise esindaja kaudu. Siiski on mõned erandid, näiteks peab kõrges kohtus piiratud teovõimega isiku (nt alla 18-aastase) esindaja või eestkostja tegutsema õigusnõustaja (*solicitor*) kaudu. Äriühing peab samuti tegutsema õigusnõustaja kaudu, välja arvatud juhul, kui kohus lubab juhul ettevõtet esindada.

Isiku asendamiseks või esindamiseks võidakse nõuda kohtu luba.

Nii kõrge kohtu kui ka krahvkonnakohtu astmete puhul võib esindamata isikut saata sõber, kellega võib pidada nõu ja kes võib teha märkmeid. Kuid kohtud võivad seada tingimusi/piiranguid, et tagada kohtuasja korrektne menetlemine.

Euroopa Liidu advokaadid, juristid, vandeadvokaadid jt võivad tegutseda koostöös kohalike juristidega.

Kõrge kohus tegeleb keerulisemate kohtuasjadega ja esindamata isikud on pigem erand kui reegel. Nii on ka krahvkonnakohtu puhul. Kuid juriidiline esindamine on väiksemaid nõudeid käsitlevate kohtuasjade puhul vähem tavaline. Seda tõenäoliselt seetõttu, et nende kohtuasjade suhtes kohaldatakse lepitust ja kohtukorraldus on vähem ametlik. Kuid nõude väärtus ei ole tõenäoliselt parim alus määramaks, kas juriidiline esindamine on vajalik. Mõnikord võivad väikese väärtusega nõuded tõstatada keerulisi küsimusi seoses vastutusega või hooletuse tõttu tekkinud kahjuga. See on üks põhjus, miks Põhja-Iirimaa ei kuulu isikukahju nõuded väiksemate nõuete kohtualluvusse.

Kui te ei taha kaasata juristi, võite otsida nõu või abi vabatahtlike sektorist (nt kodanike nõustamise teenistus) või seadusjärgselt asutuselt (nt Põhja-Iirimaa tarbijaküsimuste nõukogu).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantsseisse või muule haldusasutusele?

Üldiselt tuleks kohtuasja algatamiseks esitada asjakohased dokumendid koos nõutava lõivuga asjakohasele kohtukantssele. Kohtukantsseid on tavaliselt avatud kell 10.00–16.30.

Kohtu töötajad saavad pakkuda üldist abi ja teavet menetluste kohta, aga nad ei saa anda õigusnõu ega soovitada esindajaid.

Põhja-Iirimaa õigusliidul (The Law Society of Northern Ireland) on nimekiri kohalikest õigusnõustajatest ja advokatuuri raamatukogu (The Bar Library) kaudu saab leida kohaliku vandeadvokaadi.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Enamik taotlusi algatatakse kirjaliku dokumendiga, mis peab olema inglise keeles. Kuid menetluse käigus võib teha suulisi taotlusi.

Dokumendid tavaliselt viiakse või saadetakse asjaomasesse kohtukantsseisse kinnitamiseks. Kuid pärast kinnitamist toimetatakse need kätte kooskõlas kohtu reeglitega. Olenevalt dokumendist võidakse seda teha e-posti, faksi, posti või isikliku kättetoimetamise teel.

Kui on vaja tõlke või dokumentide tõlkijaid, nõutakse tavaliselt kulude kandmist pooltelt ja mitte kohtult.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Kohtu reeglitega nähakse eri menetluste jaoks ette eri dokumendid.

Kõrges kohtus algatatakse enamik kohtuasjadest (nt nõue isikukahju või surma, pettuse, varakahju vms hüvitamise korral) kohtukutsega, mille annab välja peakantslei ja varaliste vaidluste osakonna nimel kohtu vastuvõtu osakond. Üks kohtumäärus on lõivu templiga, määrus pitseeritakse ning kantslei säilitab selle ja annab hagejale ühe pitseeritud ja tembeldatud originaali koos vajaliku arvu pitseeritud koopiatega nende kättetoimetamiseks.

Kohtumäärus võib olla kinnitatud üldiselt (lühikese avaldusega nõude laadi ja taotletava õiguskaitsevahendi kohta) või spetsiaalselt (täieliku nõudeavaldusega).

Krahvkonnakohtus algatatakse enamik kohtuasju tsiviilhagi algatamise dokumendiga. Tsiviilhagi algatamise dokumendis tuleb märkida poolte täisnimed ja aadressid ning asjaomane halduskohtu osakond. Tavaline tsiviilhagi algatamise dokument peab sisaldama „21 päeva kulusid“ – need on fikseeritud kulud, mis tähendab, et kui kostja maksab võla või kahjuhüvitise ja 21 päeva kulud, siis hagi peatatakse. Tsiviilhagi algatamise dokumendis sätestatakse nõude üksikasjad (sealhulgas asjaomased kuupäevad ja kohad).

Kui teie kohtuasi on väiksema nõude kohta, on selleks erivorm, mis on kättesaadav [Põhja-Iirimaa kohtuameti veebisaidil](#).

Kohtuasja edenedes võib olla vaja täita muid dokumente. Kohtu töötajad võivad anda nende dokumentidega seoses üldist nõu, aga nagu eespool märgitud, ei saa nad anda õigusnõu ega täita teie eest vorme.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Lõivud tuleb maksta kohtumääruse, tsiviilhagi algatamise dokumendi või väiksema nõude esitamisel ja ka kohtuvaidluse protsessi mitmes etapis.

Asjakohasele vormile on tavaliselt kinnitatud lõivu kviitung. Krahvkonnakohtu astmes saab seda teha mis tahes kohtukantsseis.

Üldine põhimõte on, et kaotanud pool kannab kõik kulud, nii enda kui ka vastaspoole omad. Kõrges kohtus hinnatakse kulusid tehtud töö alusel.

Krahvkonnakohtutes on fikseeritud kulude libisev skaala, mis on seotud nõude väärtusega. See aitab prognoosida kohtuvaidluse võimalikku kulu, kuid mõnede krahvkonnakohtu kohtuasjade puhul on kohtunikul õigus otsustada kulude taseme üle.

Tavaliselt saab kulud välja mõista üksnes menetlusosalisele või kohustada teda neid tasuma. Nõudest tulenevad kulud (nt tunnistaja kulud, reiskulud, eksperdiõendite kulud) peate kandma menetluse käigus. Kuid edu korral on võimalik, et saate need tagasi nõuda.

Väiksemaid nõudeid käsitlevate kohtuasjade puhul mõistetakse kulud välja tavaliselt ainult juhul, kui on tõendeid ühe poole põhjendamatu käitumise kohta.

Kohtuotsuste täitmisele pööramise amet vastutab raha, kaupade või vara sissenõudmisega seotud tsiviilkohtu otsuste täitmisele pööramise eest Põhja-Iirimaa ja võib aidata tagada teile tasumisele kuuluvaid makseid, kui te kohtuasja võidate ja teine pool mõistliku aja jooksul neid ei maksa. Otsuste täitmisele pööramise ameti teenused on tasuta. Lisateave otsuste täitmisele pööramise ameti kohta on Põhja-Iirimaa kohtuameti veebisaidil ja otsuste täitmisele pööramise menetlusi käsitleval teabelehel.

Juristitasuga seotud korraldus on juristi ja kliendi vaheline küsimus. Mõnikord nõutakse mitmes osas maksmist. Muudel juhtudel võidakse tasu maksta täies ulatuses menetluse lõpetamisel.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Põhja-Iirimaa on olemas seadusjärgne kava kohtukulude tasumiseks riiklikest vahenditest (õigusabikava).

Puid sellest kavast on välja jäetud teatud menetlused (nt laimamine) ning selle suhtes rakendatakse vahendite ja põhjendatuse kontrolli.

Antud õigusabi ei tohi kasutada enne selle andmist tekkinud kulude katmiseks.

Lisateave õigusabikava kohta on õigusabi lehekülgedel ja Põhja-Iirimaa õigusliidu veebisaidil.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Aegumise mõistes tähistab menetluse alustamist väiksemate nõuete hagi, tsiviilhagi algatamise dokumendi või kohtumääruse väljaandmine.

Kui vorm on õigusaktides ette nähtud, ei muuda mis tahes kõrvalekaldeid, mis ei mõjuta sisu ega ole mõeldud eksitamiseks, vormi kehtetuks ja kõik puudused saab tavaliselt parandustega kõrvaldada.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kohtuvaidluse protsessi puhul kehtivad mitmesugused tähtajad ja kuigi kohtu töötajad saavad vastata konkreetsetele päringutele, ei jälgi nad kohtuasja üksikuid etappe.

Kõrges kohtus esitab hageja hagi kohtuistungiks 6 nädala jooksul alates kohtutoimingute lõpetamisest või muul kohtu lubatud ajal; esitamisel tuleb tasuda lõiv. Hageja peab teistele hagi pooltele toimetama kätte hagi esitamise teatise. Enne kohtuistungi või läbivaatamise kuupäeva määramist tuleb isikukahju ja meditsiinilise hooletuse juhtumite korral esitada ka kohtuistungiks valmisoleku tõend.

Kui kohtusse ilmumise avaldust ei esitata ega toimetata kätte või kostja ei esita vastuväidet, saab hageja kohtuotsuse tagada haldusmenetluse abil (kuigi võib juhtuda, et kahjuhüvitise hindamiseks tuleb tal ilmuda kohtuametniku (*Master*) ette).

Krahvkonnakohtus peab hageja esitama valmisoleku tõendi, kui kostja on esitanud teatise oma kavatsusest end kaitsta. Kui tõendit kuue kuu möödudes ei esitata, peavad menetlusosalised ilmuma kohtuniku ette, kes võib anda suuniseid menetluse edasise käigu kohta. Kui ei ole esitatud kaitsmise kavatsuse teatist, saab hageja kohtuotsuse tagada haldusmenetluse abil (kuigi ta peab võib-olla ilmuma kahjuhüvitise hindamiseks ringkonna kohtuniku ette).

Väiksemaid nõudeid käsitleva kohtuasja puhul antakse kostjale nõudele vastamiseks fikseeritud aeg – see on tavaliselt 21 päeva pärast nõude saabumist kohtukantseleisse. Kui kostja saadab vaidlustamise teatise, esitatakse kohtuasi kohtunikule kohtuistungil arutamiseks. Kui vaidlustamise teatist ei ole saadud, saab hageja kohtuotsuse tagada haldusmenetluse abil (kuigi ta peab võib-olla ilmuma kahjuhüvitise hindamiseks kohtuniku ette).

Seotud lingid

 [Põhja-lirimaas kohtuamet](#)

 [Põhja-lirimaas juriidiliste teenuste amet](#)

Viimati uuendatud: 27/09/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Šotimaa

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Kohtusse pöördumine peaks olema viimane abinõu. Esmalt peaksite kaaluma vaidluse lahendamiseks muid viise. Näiteks kui keegi on teile raha võlgu, võiksite saata võlgnikule kirja, märkida, kui palju ta võlgneb ja mille eest ning milliseid meetmeid olete juba võtnud selle tagasi saamiseks. Võiksite lisada hoiatuse, et kui raha ei maksta tagasi soovitud kuupäevaks, siis alustate kohtumenetlust. Võiksite kaaluda ka vaidluse kohtuväliselt lahendamist. Lisateave on vaidluste kohtuvälise lahendamise teabelehel.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Šoti õiguses on hagi esitamisega seoses ette nähtud õigustlõpetavad tähtajad või aegumistähtajad. Need määratakse õiguse lõpetamise ja aegumise (*negative prescription*) õiguslike kontseptsioonide kaudu. Kohaldatavad tähtajad sõltuvad seadusest. Võite uurida, kas konkreetse hagi suhtes, mida soovite esitada, kehtivad eritähajad, konsulteerides juristi või kodanike nõustamise teenistusega (*Citizens Advice Bureau*).

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

ELi õiguses on erinormid, millega määratakse kindlaks liikmesriik, kus tuleks nõue esitada.

Üldteave selle kohta, mis kohtud tegelevad Šotimaal mis liiki kohtuasjadega, on teabelehel „[Kohtualluvus](#)“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Üldteave selle kohta, mis kohtud tegelevad Šotimaal mis liiki kohtuasjadega, on teabelehel „[Kohtualluvus](#)“.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagihinda?

Üldteave selle kohta, mis kohtud tegelevad Šotimaal mis liiki kohtuasjadega, on teabelehel „[Kohtualluvus](#)“.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Ei ole nõuet, et isikul peab olema Šotimaa tsiviilkohtus juriidiline esindaja.

Ilma juriidilise esindajata isik on kohtuvaidluse pool (*party litigant*). Kõrge tsiviilkohus (Court of Session) on kohtuvaidluse poolte jaoks koostanud konkreetsed juhised: [Juhised vaidluse pooltele](#).

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Peaksite kõigepealt võtma ühendust kohtu haldustöötajaga. Võite võtta kohtuga ühendust kirjalikult, telefoni teel või isiklikult kohale minnes. Kui kirjutate, siis vastatakse teile kas kirjalikult või telefoni teel kümne tööpäeva jooksul.

Teave lahtiolekuaegade ja kontaktteabe kohta on [Šotimaa kohtuameti veebisaidil osas „Court and Tribunal Locations“](#).

Šotimaa kohtuamet tagab töötajad, keda on nõuetekohaselt koolitatud haldus-, tehniliste ja korralduslike teenuste osutamiseks, mis on vajalikud kohtute sujuvaks toimimiseks, kindlustades samas kohtu kasutajatele tõhusa ja viisaka teenuse. Sellega seoses on olemas kohtu kasutajate põhikiri, mille üksikasjad on [Šotimaa kohtuameti veebisaidil](#).

Šotimaa kohtuameti töötajatel ei ole õiguslast väljaõpet. Seetõttu ei saa nad anda teile õigusnõu. Kui vajate õigusnõu, annab Šotimaa õigusliit teile teie piirkonna õigusnõustajate (*solicitors*) kontaktandmed ja Šotimaa õigusabi amet võib anda teavet selle kohta, kas teil on võimalik saada riigi õigusabi.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Kohtumenetlus tuleb algatada inglise keeles. Menetlus toimub inglise keeles, vajaduse korral kasutatakse tõlgi abi. Tõlgile maksavad hagi pooled. Hagi algatamiseks vajalikud vormid tuleb viia kohtusse isiklikult või saata kirja teel.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Üldiselt peate nõude algatamiseks täitma vormi. Igat liiki kohtu puhul täpsustatakse kohtu kodukorras, mis vormi tuleks nende kohtus menetluse algatamiseks kasutada.

Vaadake Šotimaa kohtuameti veebisaidilt lisateavet konkreetsete kohtute kohta: [Šotimaa kohtuamet](#).

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusi?

Menetluse alustamiseks peate tavaliselt tasuma kohtulõivu. Lõivud erinevad olenevalt algatatud hagi liigist ja kohtust, kus see algatatakse. Lõivud on esitatud teiseses õigusaktis (edaspidi „lõivusid käsitlevad määrused“) ja neid ajakohastatakse regulaarselt lõivude muutmise määrustega. Ajakohastatud lõivude kohta on teave [Šotimaa kohtuameti veebisaidil](#).

Teatud olukordades võite saada kohtulõivude tasumisest vabastuse. Need olukorrad on esitatud Šotimaa kohtuameti veebisaidil.

Kohtusse pöördumine sisaldab lõivude tasumist, lisanduda võivad täiendavad kulud. Tavaliselt vastutab kaotav pool võitnud poole kohtukulude ja muude kulude ning oma kohtukulude ja muude kulude katmise eest. Mõnel juhul on kohtunikul teatav õigus otsustada, kui palju kaotanud pool peab maksma. Võitnud pool peab võib-olla siiski katma oma tunnistajate või eksperdiõendite kulud.

Juristitasu makstakse tavaliselt kohtuasja lõppedes. Kui võidate oma kohtuasja, võib kohus nõuda, et kostja maksaks kogu teie juristitasu või osa sellest.

Peaksite meeles pidama, et kuigi kohus võib teha otsuse teie kasuks (see tähendab, et kostjal kästakse teile maksta), ei võta kohus automaatselt meetmeid selle tagamiseks, et raha makstakse. Kui kostja ei maksa, peate paluma kohtul meetmeid võtta (pöörata otsus täitmisele), mille eest on võib-olla vaja tasuda täiendav lõiv. Lisateave otsuste täitmisele pööramise kohta on mitmesugustel teabelehtedel: [täitmisele pööramise menetlusi käsitlevad teabelehed](#).

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Tsiviilasjade jaoks on kättesaadavad eri liiki õiguslikud rahalised vahendid. Rahaliste vahendite liik ja nende saamiseks kvalifitseerumine sõltub mitmesugustest teguritest, sealhulgas kohtuasja liigist ja hageja sissetulekust. Lisateave on [Šotimaa õigusabi ameti veebisaidil](#).

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Asi on algatatud, kui hageja toimetab kostjale kätte vormi, kohtukutse, maksennõude või nõude. See toimub tavaliselt posti teel, aga seda võib teha ka esimese astme kohtu kohtutäitur (*Sheriff Officer*) või kõrge tsiviilkohtu kohtutäitur (*Messenger-at-arms*).

Vormi, kohtukutse või nõude esimese astme kohtu ametnikule kinnitamiseks (või kõrges tsiviilkohtus kohtukantseleile pitseerimiseks) esitamise järel kontrollivad haldustöötajad dokumenti, veendumaks, et vajalik teave on esitatud. Haldustöötajad ei anna kohtuasja sisu kohta õigusnõu. Kui hagi on algatatud, võib kohus siiski otsustada, et seda ei ole tehtud korrektselt.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kostjale kätte toimetatud dokumentides antakse kostjale teavet, kuidas hagi kaitsta, millise ajavahemiku jooksul seda teha tuleks ja millal toimub järgmine istung.

Šotimaa kohtuamet püüab korraldada kõik istungid võimalikult kiiresti. Tsiivilasjades on tõendite läbivaatamiseks ette nähtud 12 nädalat alates kuupäevast, mil kohus määrab tõendite läbivaatamise.

Seotud lingid

 [Šotimaa kohtuamet](#)

 [Šotimaa õigusabi amet](#)

 [Šotimaa õigusliit](#) (õigusnõustajad, sealhulgas need, kellel on laiendatud õigus olla kohtus esindajaks)

 [Advokaadid](#) (kaitsja)

Viimati uuendatud: 24/09/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Kuidas algatada kohtuasja? - Gibraltar

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Nõude esitamine kohtusse peaks olema viimane abinõu. Esmalt peaksite kaaluma vaidluse lahendamise muid viise. Näiteks kui keegi on teile raha võlgu, võiksite saata võlgnikule kirja, märkides, kui palju ta võlgneb, ja mille eest ning milliseid meetmeid olete juba võtnud selle tagasi saamiseks. Võiksite lisada hoiatuse, et kui soovitud kuupäevaks raha tagasi ei maksta, esitate nõude kohtusse.

Kui vaidlust muul viisil lahendada ei saa, võite esitada nõude. Kui vastaspool vaidleb nõudele vastu, on teil kolm valikuvõimalust. Kõrgeima kohtu väiksemate nõuete sissenõudmise menetlus on süsteem, mille abil on võimalik väiksemad nõuded (üldiselt kuni 10 000 naela suurused nõuded) lahendada kiiresti, odavalt ja lihtsalt. Suuremate nõuete jaoks on kõrgeimal kohtul kasutada kaks nõuete sissenõudmise menetlust. Kiirmenetlus on tavaliselt mõeldud selliste asjade jaoks, kus vaidlusalune summa on üle 10 000 naela, aga mitte üle 15 000 naela, kus kostjale on vaja dokumente avalikustada üksnes piiratud ulatuses ning kohtuistungil ettevalmistamiseks ei ole vaja rohkem kui ligikaudu 30 nädalat. Kõik muud asjad suunatakse mitmeetapilisse sissenõudmise menetlusse.

Enamik menetlusosalisi (hagis osalevad isikud), kes tegutsevad iseseisvalt, valivad nõude lahendamiseks väiksemate nõuete sissenõudmise menetluse. Allpoolne teave aitab teil otsustada, kuidas vaidlust parimal viisil lahendada, kuid annab üksnes üldpildi sellest, mis võib juhtuda. See ei selgita kõiki kohtu reegleid, kulusid ja menetlusi, mis võivad eri tüüpi nõudeid erineval viisil mõjutada. Samuti tuleks meeles pidada, et isegi kui te oma kohtuasja võidate, ei saa kohus tagada, et saate võlgneta raha tagasi.

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Hagi esitamiseks on tähtajad või aegumistähtajad. Üldine aegumistähtaeg on kuus aastat alates asjaomasest kuupäevast – näiteks lepingu rikkumise või kahju tekkimise kuupäev või mõnikord mis tahes kahju avastamise kuupäev. Muud aegumistähtajad on üks aasta laimamise korral või kolm aastat meditsiinilise hooletuse ja isikukahju korral. Aegumistähtajad on kehtestatud [1960. aasta aegumise seaduses](#). Tähtaegu saab täpsustada juristiga või kodanike nõustamise teenistuses.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

ELi õigusaktides on erinormid, milles määratakse kindlaks, mis liikmesriigis tuleks nõue esitada. Lisateave on leheküljel „[Kohtualluvus](#)“.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Gibraltariil on ainult üks kohtuhoone. Gibraltari kohtuteenistus asub aadressil 277 Main Street, Gibraltar.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja hagihinda?

Gibraltariil on ainult üks kohtuhoone. Gibraltari kohtuteenistus asub aadressil 277 Main Street, Gibraltar.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Teilt ei nõuta seda, et peaksite küsima nõu juristilt või laskma end tal esindada. Vaidluse pool võib mis tahes nõude esitada ise, see on asjaosalise enda otsustada.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Võite esitada või algatada nõude Gibraltari kõrgeimas kohtus aadressil 277 Main Street, Gibraltar.

Kõrgeima kohtu kantselei on avatud esmaspäevast neljapäevani kell 9.30–16.00 ja reedeti kell 9.30–15.45 (suvekuudel kehtivad lühemad tööajad). Kohtu töötajad võtavad nõudeid vastu ja annavad kohtumenetluste kohta teavet avalikus teenindusletis. Kohtu töötajad ei saa anda õigusnõu. (Nad võivad ehk öelda, kas saate taotleda õigusabi.)

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Nõue tuleks koostada kirjalikult inglise keeles ja kohtumenetlused toimuvad inglise keeles, vajaduse korral tõlgi abiga. Üldiselt tuleks nõue esitada isiklikult Gibraltari kõrgeima kohtu kantseleisse.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Üldjuhul peate nõude esitamiseks täitma nõudevormi (vorm N1). Kõrgeima kohtu kantselei töötajad aitavad teil saada vormi koopiad. Töötajatega saab võtta ühendust kõrgeima kohtu kantseleis aadressil 277 Main Street, Gibraltar või telefoninumbri (+350) 200 75608.

See vorm sisaldab juhiseid hagejale ja kostjale (isikule, firmale või ettevõtjale, kelle vastu nõue esitatakse). Kohtu töötajad saavad aidata vormi täitmisel.

Juhistes selgitatakse üksikasjalikult, mida nõue peaks sisaldama. Kui olete vormi täitnud, peaksite tegema ühe koopia endale, ühe kohtule ja ühe igale kostjale, kelle vastu nõude esitate. Kui kõrgeima kohtu kantselei on nõudevormi kinnitanud, tagastatakse see teile, et saaksite igale kostjale koopia saata.

Kostjale peaks samuti saatma kättetoimetamise kinnituse vormi ja vastuse esitamise paketi.

On olemas mitmesuguseid muid vorme, mida kasutatakse muud tüüpi menetlustes või nõude hilisemates etappides.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikulusid?

Tavaliselt peate menetluse algatamiseks tasuma lõivu. Lõivu suurus sõltub nõutavast summast. Kui kostja pärast kohtuotsust ei maksa või ütleb, et ta ei ole raha võlgu ja teie nõue läheb edasi „vaidlustatud kohtuasjana, peate võib-olla tasuma täiendava lõivu. Kui kohtuasja võidate, lisatakse lõivud summale, mis kostja teile võlgneb.

Lisanduda võivad täiendavad kulud. Kui kostja vaidleb talle esitatud nõudele vastu, võib teil vaja minna tunnistajate abi, et rääkida kohtule, mis juhtus. Võib-olla peate tasuma nende reisikulud kohtusse ja kohtust ning raha, mille nad sel päeval oleksid teeninud. Kui võidate, võib kohus nõuda, et need kulud maksaks kostja.

Võite vajada tõendeid ekspertidelt, nagu arst, mehaanik või inspektor. Võib osutada vajalikuks paluda eksperdil tulla kohtuistungile esitama teie nimel tõendeid. Peate katma ekspertide kulud ja tasud, ent kui võidate, võib kohus nõuda, et need maksaks kostja.

Tunnistaja, eksperdi ja õigusnõustamise jaoks nõutavad rahasummad on väiksemate nõuete menetlustes piiratud.

Juristitasu makstakse tavaliselt kohtuasja lõpetamisel, kuid see tuleb juristiga kokku leppida. Kui kohtuasja võidate, võib kohus nõuda, et kogu teie juristitasu või osa sellest maksaks kostja. Kuid kui teil on õigusnõustaja ja teie nõue on väiksem kui 10 000 naela, peate tavaliselt maksuma tema abi eest ise, isegi kui te kohtuasja võidate. Peaksite meeles pidama, et kuigi kohus võib teha otsuse teie kasuks (see tähendab, et kostjal kästakse teile maksta), ei võta kohus raha maksmise tagamiseks automaatselt meetmeid. Kui kostja ei maksa, peate paluma kohtul võtta meetmeid (pöörata otsus täitmisele), mille eest peate võib-olla tasuma täiendava lõivu.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Riigi õigusabi tähendab Gibraltaril õigusabi tsiviilasjades. Kvalifitseerumine selle saamiseks sõltub mitmesugustest asjaoludest. Lisateavet võib saada kõrgeima kohtu kantseleist aadressil 277 Main Street, Gibraltar või telefoninumbriil (+350) 200 75608.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Menetluse algatamise kuupäev on kuupäev, mil kohus kinnitab nõudevormi. Kinnitamise kuupäeva märgib kohus kuupäevatempliga. Nõude kinnitamisel annab kõrgeima kohtu kantselei teile kinnitamisteatise, millel on kinnitamise kuupäeva üksikasjad.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Kinnitamisteatises, mille saate kõrgeima kohtu kantseleist nõude kinnitamisel, on üksikasjad tähtaegade kohta, mille jooksul kostja peab esitama oma vastuväited. Kui kostja selle aja jooksul vaidlustab kogu nõude või osa sellest, saadetakse teile vastuväite koopia koos vastuväiteteatise ja küsimustikuga, millele saadud vastuste alusel määratakse kindlaks kohtuasja arutamise kord. Teatis ja küsimustik saadetakse ka kostjale. Kui see on täidetud, kasutab kohtunik küsimustikku selleks, et otsustada, millist menetlust kolmest (väiksemate nõuete sissenõudmise menetlus, kiirmenetlus või mitmeetapiline menetlus) kohtuasja puhul kasutada. Kui kohtunik on teinud menetluse määramise otsuse, saadetakse teile ja teistele pooltele menetluse määramise teatis. Kui kostja sätestatud aja jooksul nõudele ei vasta, võite paluda kohtul teha otsus tagaselja (see tähendab, anda välja määrus, et kostja maksaks teile teie nõutud summa, sest vastust ei saadud). Kui kostja võtab võla omaks, võite paluda kohtul teha otsus. Otsuse taotlus tehakse kinnitamisteatisel, mis antakse teile nõude kinnitamisel. Selles teatises sätestatakse, et kui sellist taotlust ei tehta kuue kuu jooksul alates kostja vastuväite esitamise tähtaja möödumisest, siis teie nõue aegub. Sellisel juhul võite kohtunikult taotleda üksnes aegumise tühistamist.

Viimati uuendatud: 23/09/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.